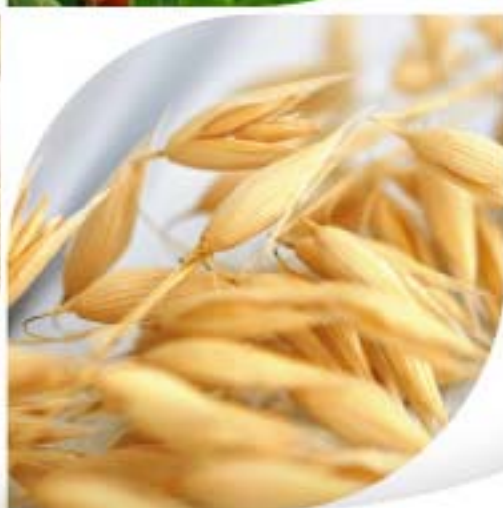

Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2013 roku

Agencja
Rynku
Rolnego

AGENCJA RYNKU ROLNEGO

**Sprawozdanie z działalności
Agencji Rynku Rolnego
w 2013 roku**

Zatwierdził

Prezes Agencji Rynku Rolnego

Radosław SZATKOWSKI

Opracowano w Biurze Analiz i Programowania

Warszawa 2014

Szanowne Państwo!

Mam przyjemność przekazać Państwu „Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2013 roku”. Był to rok rekordowego poziomu polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych, rok kończący unijne negocjacje dotyczące kształtu wspólnej polityki rolnej na lata 2014-2020, a dla Agencji Rynku Rolnego – kolejny rok działań na rzecz zrównowżenia rynku, promocji żywności i wspierania konsumpcji. Od powstania w 1990 r. ARR sprawnie dostosowuje swoje działania do zmieniającej się sytuacji rynkowej – związanej również z sytuacjami kryzysowymi na rynku rolnym – m.in. dzięki sprawnie funkcjonującej strukturze oddziałów terenowych oraz zaangażowaniu wykwalifikowanej kadry pracowników. Po akcesji Polski do Unii Europejskiej Agencja wypłaciła beneficjentom 11,3 mld zł. Wydawała średniorocznie ponad 300 tys. decyzji administracyjnych dotyczących zarówno mechanizmów finansowych, jak i szeregu innych działań nieskutkujących wypłatami dla beneficjentów.

Agencja Rynku Rolnego jest cenionym partnerem w realizacji działań wspierających promocję produktów rolno-spożywczych w kraju i za granicą. Tylko w 2013 r. współfinansowano 11 branżowych kampanii promocyjno-informacyjnych, a od 2004 r. na realizację 23 kampanii wydatkowano 142 mln zł. Agencja realizuje także program promocji branży polskich specjalności żywnościowych na rynkach wybranych krajów unijnych i pozaunijnych. Aktywnie wspiera działania promujące produkty żywnościowe wysokiej jakości oraz regionalne, tradycyjne i ekologiczne. Z dziewięciu obsługiwanych przez ARR funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono 235 mln zł. Niestłabnącym zainteresowaniem cieszą się mechanizmy wspierające konsumpcję. W programie „Mleko w szkole” uczestniczy ponad 2,4 mln dzieci i młodzieży, które w ciągu 10 lat spożyły blisko 2 mld „szklanek mleka”. Z programu „Owoce w szkole” korzysta niemal milion uczniów, którym bezpłatnie przekazano 204 mln porcji świeżych owoców, warzyw oraz soków. W ramach realizacji programu pomocy żywnościowej od 2004 r. przekazano ogółem 926 tys. ton artykułów spożywczych o wartości 2,4 mld zł, które każdego roku trafiały do 3,5 mln najuboższych osób.

Agencja wspiera rolników, dopłacając do zużytego przez nich kwalifikowanego materiału siewnego. W celu poprawy warunków produkcji finansuje pomoc dla sektora pszczelarskiego. W zakresie kwotowania produkcji mleka obsługuje ponad 150 tys. dostawców mleka. Realizuje mechanizmy monitorowania i kontrolowania procesów produkcji oraz przetwórstwa na rynkach: cukru, tytoniu, wina, a także w zakresie odnawialnych źródeł energii. Administruje również obrotem towarowym z zagranicą produktami rolno-spożywczymi. Od akcesji Polski do UE służby techniczne ARR przeprowadziły łącznie 180 tys. kontroli w zakresie realizowanych mechanizmów.

Pełniąc funkcję informacyjną, Agencja kieruje do uczestników rynku – ciesząc się dużym zainteresowaniem – raporty o sytuacji na rynkach rolnych, prognozy cen, broszury i inne wydawnictwa. Jednocześnie prowadzonych jest szereg działań ułatwiających przedsiębiorcom nawiązywanie kontaktów handlowych.

Prawidłowość transakcji zrealizowanych przez ARR została potwierdzona certyfikatem wydanym przez Ministerstwo Finansów oraz pozytywną oceną Najwyższej Izby Kontroli w zakresie wykonania planu finansowego w 2013 r. Audit nadzoru Systemu Zarządzania potwierdził skuteczność jego wdrażania oraz spełnianie przez ARR uznanych międzynarodowych standardów jakości, w tym normy PN-EN ISO 9001:2009.

Zapraszam Państwa do zapoznania się ze sprawozdaniem z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2013 r.

Radosław Szatkowski

A stylized blue ink signature of Radosław Szatkowski.

Prezes Agencji Rynku Rolnego

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE.....	9
1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO – AGENCJĄ PŁATNICZĄ.....	20
1.1. Status prawny i zakres działalności Agencji Rynku Rolnego.....	20
1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego.....	22
1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne.....	24
2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW.....	26
2.1. Działania interwencyjne na rynkach rolno-żywnościowych.....	29
2.1.1. Rynek mleka i przetworów mlecznych.....	29
2.1.1.1. Mleko surowe.....	30
2.1.1.1.1. Kwotowanie produkcji mleka.....	31
2.1.1.1.2. Program „Mleko w szkole”.....	39
2.1.1.1.2.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych.....	41
2.1.1.1.2.2. Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach.....	42
2.1.1.1.2.3. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych....	43
2.1.1.2. Masło.....	46
2.1.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła.....	48
2.1.1.2.2. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła.....	48
2.1.1.2.3. Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE.....	49
2.1.1.3. Odtłuszczone mleko w proszku (OMP).....	50
2.1.1.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku.....	51
2.1.1.4. Sery.....	52
2.1.1.5. Handel zagraniczny na rynku mleka.....	52
2.1.2. Rynek zbóż.....	53
2.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż.....	55
2.1.2.2. Handel zagraniczny na rynku zbóż.....	58
2.1.2.3. Handel zagraniczny na rynku ryżu.....	59
2.1.3. Rynek mięsa czerwonego.....	59
2.1.3.1. Wieprzowina.....	59
2.1.3.1.1. Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny.....	62
2.1.3.2. Wołowina i cielęcina.....	63
2.1.3.2.1. Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny.....	65
2.1.4. Rynek drobiu i jaj.....	65
2.1.4.1. Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj.....	67
2.1.5. Rynek cukru.....	68
2.1.5.1. Handel zagraniczny na rynku cukru.....	70
2.1.5.2. Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru.....	72

2.1.5.3.	Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE.....	75
2.1.5.4.	Przetwarzanie cukru przemysłowego.....	75
2.1.5.5.	Dywersyfikacja przemysłu cukrowniczego.....	77
2.1.6.	Rynek skrobi ziemniaczanej.....	78
2.1.6.1.	Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej.....	78
2.1.6.2.	Płatność niezwiązana – sektor skrobi ziemniaczanej.....	78
2.1.7.	Rynek tytoniu.....	79
2.1.7.1.	Płatności dla producentów surowca tytoniowego.....	79
2.1.7.2.	Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego.....	80
2.1.8.	Rynek nasion.....	81
2.1.8.1.	Dopłaty do materiału siewnego.....	81
2.1.9.	Rynek produktów pszczelich.....	84
2.1.9.1.	Wsparcie rynku produktów pszczelich.....	85
2.1.10.	Rynek lnu i konopi.....	89
2.1.10.1.	Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno.....	89
2.1.10.2.	Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi.....	90
2.1.11.	Rynek owoców i warzyw.....	90
2.1.11.1.	Program „Owoce w szkole”.....	92
2.1.11.2.	Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży...	98
2.1.11.3.	Handel zagraniczny na rynku świeżych owoców i warzyw.....	99
2.1.12.	Rynek wina.....	100
2.1.12.1.	Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina.....	100
2.1.13.	Rynek biopaliw.....	103
2.1.13.1.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych.....	103
2.1.13.2.	Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego.....	105
2.1.13.3.	Gromadzenie informacji o infrastrukturze energetycznej.....	108
2.1.13.4.	Kontrola wykorzystania roślin energetycznych.....	108
2.1.13.5.	Pomoc do plantacji trwałych.....	109
2.1.14.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej.....	110
2.1.15.	Wspieranie promocji żywności.....	112
2.1.15.1.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych.....	113
2.1.15.2.	Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.....	117
2.1.15.3.	„Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.....	122
2.1.15.4.	Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności.....	124
2.1.15.5.	Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych.....	126
2.1.16.	Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I.....	129
2.2.	Podsumowanie działań ARR w 2013 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego.....	130
2.3.	Podsumowanie wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2013 r.....	133

3.	SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA ARR.....	137
3.1.	Działalność Agencji Rynku Rolnego w 2013 r. w ramach administrowania mechanizmami WPR	140
3.1.1.	Obrót środkami finansowymi na działalności WPR.....	140
3.1.2.	Prefinansowanie.....	142
3.1.3.	Współfinansowanie, płatności uzupełniające oraz podatek VAT od WPR.....	143
3.1.3.1.	Działalność w zakresie współfinansowania mechanizmów z udziałem środków Unii Europejskiej	143
3.1.3.2.	Działalność w zakresie płatności uzupełniających dla producentów rolnych.....	144
3.1.3.3.	Działalność w zakresie rozliczeń podatkowych – VAT od WPR.....	145
3.1.4.	Zabezpieczenia w zakresie mechanizmów WPR.....	145
3.1.5.	Wierzytelności z tytułu WPR.....	146
3.2.	Działalność krajowa ARR w 2013 r.....	148
3.2.1.	Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej.....	148
3.2.2.	Rozliczenie środków finansowych na działalności krajowej w 2013 r.....	150
3.2.2.1.	Działalność administracyjna.....	150
3.2.2.2.	Działalność w zakresie realizacji mechanizmów krajowych.....	152
3.2.2.3.	Działalność w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013.....	153
3.2.3.	Wydatki inwestycyjne.....	154
3.2.4.	Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych.....	155
3.2.5.	Zabezpieczenia na działalności krajowej.....	156
3.2.6.	Wierzytelności z tytułu działalności krajowej.....	157
4.	SYSTEM INFORMACYJNY.....	160
4.1.	Cele i formy upowszechniania informacji.....	160
4.2.	Opracowania i informacje przygotowywane przez ARR.....	166
4.2.1.	Raporty rynkowe.....	166
4.2.2.	Opracowania analityczno-prognostyczne.....	167
4.3.	Nagrody i wyróżnienia.....	167
4.4.	Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR.....	168
4.5.	ARR w opinii badanych mieszkańców wsi.....	168
5.	WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ.....	170
5.1.	Realizacja programów pomocowych.....	170
5.1.1.	Wsparcie techniczne udzielane przez ARR za pośrednictwem TAIEK.....	170
5.1.2.	Projekty programów pomocowych na rzecz współpracy dwustronnej.....	171
5.2.	Prowadzenie działalności informacyjnej o możliwościach współpracy handlowej i inwestycyjnej z krajami trzecimi w sektorze rolno-żywnościowym.....	172
5.2.1.	Udział ARR w międzynarodowych seminariach i spotkaniach gospodarczych.....	172
5.2.2.	Organizacja przez ARR misji gospodarczych dla polskich przedsiębiorców.....	173
5.3.	Współpraca z instytucjami zewnętrznymi.....	175
5.3.1.	Realizacja porozumień o współpracy z instytucjami sektora rolno-spożywczego.....	175
5.3.2.	Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach dotyczących funkcjonowania agencji płatniczych oraz WPR.....	175

5.3.3.	Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR.....	176
5.4.	Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej.....	177
5.4.1.	Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym.....	177
5.4.2.	Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej	179
5.5.	Wdrażanie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM) oraz Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów – Polska (EWD-P).....	179
5.5.1.	System ISAMM.....	179
5.5.2.	System EWD-P.....	180
5.6.	Zapewnienie obsługi tłumaczeniowej.....	180
6.	SYSTEM KONTROLI.....	181
6.1.	Audyt wewnętrzny.....	181
6.2.	Kontrola wewnętrzna.....	182
6.3.	Służby techniczne.....	185
6.4.	Funkcjonowanie kontroli zarządczej w ARR.....	188
7.	SYSTEM ZARZĄDZANIA W ARR.....	190
7.1.	Odnowienie certyfikacji Systemu Zarządzania.....	190
7.2.	Szkolenia pracowników ARR w zakresie Systemu Zarządzania.....	191
7.3.	Audyty wewnętrzne w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR.....	191
7.4.	Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji Systemu Zarządzania.....	191
7.5.	Ocena skuteczności Systemu Zarządzania.....	192
7.6.	System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.....	192
7.7.	Plan Ciągłości Działania.....	193
8.	ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE.....	194
8.1.	Dostosowania legislacyjne.....	194
8.1.1.	Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR.....	194
8.1.2.	Akty prawne regulujące działania ARR na poszczególnych rynkach rolnych.....	195
8.1.3.	Monitorowanie regulacji prawnych UE.....	198
8.2.	Zarządzanie kadrami.....	199
8.3.	Szkolenia.....	200
8.4.	Realizacja programu informatyzacji.....	201
8.5.	Zamówienia publiczne.....	202
8.6.	Zaangażowanie ARR w spółkę prawa handlowego ELEWARR.....	202
8.7.	Rejestracja przedsiębiorców.....	203
SPIS TABEL.....		204
SPIS WYKRESÓW.....		207
ANEKSY.....		210

STRESZCZENIE

Agencja Rynku Rolnego – agencją płatniczą UE

1. Agencja Rynku Rolnego (ARR), jako akredytowana unijna agencja płatnicza, administrowała w 2013 r. mechanizmami wspólnej polityki rolnej (WPR) zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie Unii Europejskiej i krajowym. **Źródłem finansowania mechanizmów** był Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG) i budżet krajowy. ARR obsługiwała także fundusze promocji produktów rolno-spożywczych.
2. **W 2013 r. Agencja przekazała na rzecz sektora rolno-żywnościowego środki w kwocie 667,3 mln zł.** W ramach administrowanych mechanizmów z EFRG wypłacono beneficjentom 435,7 mln zł, a z budżetu krajowego – 231,6 mln zł. Dodatkowo z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wydatkowano **51,4 mln zł**. Wartość gotowych artykułów spożywczych przekazanych w ramach pomocy żywnościowej wyniosła **309,5 mln zł**. Ponadto ARR przekazała **na dochody budżetu państwa** kwotę **190,5 mln zł**. W ramach uczestnictwa w mechanizmach WPR w 2013 r. składano **zabezpieczenia gotówkowe i gwarancje instytucji finansowych**, których najwyższa wartość w 2013 r. wyniosła **928,2 mln zł**.

Realizacja wsparcia finansowego kierowanego do uczestników rynku nie wyczerpuje zakresu zadań Agencji Rynku Rolnego. Oprócz działań skutkujących płatnościami Agencja **administrowała również szeregiem mechanizmów niefinansowych** – kwotowaniem produkcji mleka, cukru i izoglukozy, mechanizmami handlu zagranicznego, a także mechanizmami monitorowania i kontroli procesu produkcji oraz przetwórstwa (na rynkach: wina, cukru, mleka i przetworów mlecznych, tytoniu, owoców i warzyw, jak również w zakresie odnawialnych źródeł energii).
3. **Od akcesji Polski do UE do końca 2013 r. ARR wypłaciła beneficjentom funkcjonującym w sektorze rolno-żywnościowym 11,3 mld zł.** W ramach realizacji **programu pomocy żywnościowej** przekazano najuboższej ludności gotowe artykuły spożywcze o wartości **2,4 mld zł**. Dodatkowo z **funduszy promocji** produktów rolno-spożywczych na działania informacyjno-promocyjne wypłacono **235 mln zł**.

4. W **Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców** prowadzonym w ARR w 2013 r. zarejestrowano **11,6 tys. nowych podmiotów**. Od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2013 r. zostało zarejestrowanych **612,6 tys. uczestników mechanizmów** administrowanych przez Agencję.

Wspieranie konsumpcji

1. Z roku na rok wzrasta liczba dzieci i szkół podstawowych uczestniczących w **programie „Owoce w szkole”**. Od jego uruchomienia w roku szkolnym 2009/2010 liczba dzieci otrzymujących nieodpłatnie owoce i warzywa wzrosła 3-krotnie, a liczba szkół uczestniczących w programie – 4-krotnie. Zainteresowanie beneficjentów programem w II semestrze roku

szkolnego 2013/2014 było większe niż w poszczególnych semestrach ubiegłych lat szkolnych. Umowy ze 110 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 10,8 tys. szkół podstawowych (187 szkół więcej niż w I semestrze), a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało **976,6 tys. dzieci** (8,6 tys. więcej niż w I semestrze), które stanowiły 84% grupy docelowej uczniów objętych programem.

Na realizację unijnego programu „Owoce w szkole” ARR w 2013 r. wypłaciła **53,3 mln zł**, z tego 40 mln zł (75%) pochodziło ze środków UE, a 13,3 mln zł (25%) – z budżetu krajowego.

2. ARR poprzez realizację **programu „Mleko w szkole”** wspiera spożycie mleka i jego przetworów, co przyczynia się do kształtowania właściwych nawyków żywieniowych wśród dzieci i młodzieży szkolnej. W roku szkolnym 2012/2013 z programu „Mleko w szkole” skorzystało w kraju **2,43 mln dzieci i uczniów**, w tym 2,14 mln uczniów ze szkół podstawowych. Dzieci i uczniowie uczęszczali do 14,16 tys. placówek oświatowych, spośród których 85% stanowiły szkoły podstawowe.

W ramach programu „Mleko w szkole” w 2013 r. wypłacono łącznie – z tytułu dopłaty unijnej, dopłaty krajowej i z Funduszu Promocji Mleka – **148 mln zł**. Z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji pochodziło 40,2 mln zł (27% wydatkowanych środków), 106,2 mln zł – z budżetu krajowego (72%), a 1,6 mln zł wyniosło dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka (1%).

Pomoc żywnościowa

W 2013 r., w ramach realizacji programu pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności UE, Agencja wydatkowała **315,7 mln zł** z tytułu: zakupu artykułów spożywczych na rynku oraz kosztów administracyjnych i przechowywania poniesionych przez organizacje charytatywne. Środki te pochodziły z budżetu UE. W ramach programu żywność została przekazana do 144 magazynów zlokalizowanych na terenie całej Polski, skąd za pośrednictwem lokalnych organizacji charytatywnych była dystrybuowana do osób najuboższych. Gotowe artykuły spożywcze w ilości **99 tys. ton**, o wartości 309,5 mln zł, dostarczono do **ok. 3,5 mln osób** najuboższych w Polsce.

Wspieranie promocji żywności

1. Agencja w ramach mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” udzieliła wsparcia finansowego na realizację 11 **branżowych kampanii promocyjnych i/lub informacyjnych**: „Kampania informacyjna na temat mięsa wieprzowego świeżego, schłodzonego lub mrożonego produkowanego zgodnie z krajowym systemem jakości Pork Quality System (PQS)”, „Tradycja, jakość i europejski smak”, „5 porcji warzyw, owoców lub soku”, „Nowa jakość w drobiarstwie”, „Pokochaj olej rzepakowy”, „Jabłka każdego dnia”, „Makarony Europy”, „Mam kota na punkcie mleka”, „QMP – wołowina zawsze dobra”, „Trzy znaki smaku” oraz „Europejskie mięso – tradycja, jakość i smak”. Na realizację powyższych programów ARR w 2013 r. wydatkowała **36,6 mln zł**, tj. o 43% więcej niż w 2012 r. i ponad 4-krotnie więcej niż w roku 2011. Ponadto rozpoczęto działania związane z nowymi, zaakceptowanymi przez Komisję Europejską w 2013 r., programami promocyjno-informacyjnymi „Tradycja i jakość europejskiego mięsa” oraz „Gwarancja jakości QAFP”.
2. ARR, jako podmiot wdrażający, uczestniczyła w zadaniach delegowanych w ramach **działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie PROW 2007-2013**, przyjmując i rozpatrując projekty tych działań. O wsparcie mogły ubiegać się grupy producentów wytwarzających żywność wysokiej jakości w ramach systemów: wspólnotowego systemu certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych (obejmującego System Chronionych Nazw Pochodzenia, System Chronionych Oznaczeń Geograficznych oraz System

Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności), Rolnictwa ekologicznego, Integrowanej Produkcji Roślin, Jakość Tradycja, jak również Quality Meat Program (QMP). W 2013 r. w ARR złożono 20 wniosków o przyznanie pomocy.

3. Agencja w 2013 r. prowadziła ustawowe **działania promocyjne i informacyjne mające na celu promowanie produktów rolnych oraz żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości żywności**, m.in. poprzez promocję polskich produktów poza granicami kraju (głównie podczas targów międzynarodowych), organizację stoisk, warsztatów kulinarnych, wykładów, spotkań, konkursów promujących polskie kulinarne specjalności, prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących zasad właściwego żywienia, jak również przez publikowanie broszur i wydawnictw promujących polskie produkty regionalne oraz tradycyjne.
4. ARR kontynuowała realizację **branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych** w zakresie projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Celem programu jest wykreowanie polskich silnych marek, które będą rozpoznawalne na świecie i kojarzone z krajem pochodzenia. Poprzez realizację programu umożliwiono przedsiębiorcom kompleksową i usystematyzowaną promocję ich produktów za granicą, m.in. przez organizację wystąpień przedsiębiorców na wybranych polskich i zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych. Program obejmuje swoim zasięgiem następujące rynki docelowe: Rosji, Niemiec, Chin, Francji, Ukrainy oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

5. ARR w 2013 r. obsługiwała **dziewięć funduszy promocji produktów rolno-spożywczych**, tj.: mleka, mięsa wieprzowego, mięsa wołowego, mięsa końskiego, mięsa owczego, ziarna zbóż i przetworów zbożowych, owoców i warzyw, mięsa drobiowego oraz ryb. Celem zadań finansowanych z funduszy jest wspieranie marketingu rolnego, zwiększenie spożycia i promocja produktów rolno-spożywczych.

Na rachunki bankowe funduszy obsługiwanych przez ARR w 2013 r. wpłynęło **49 mln zł**. Agencja wydała 434 decyzje w sprawie udzielenia i wypłaty wsparcia ze środków finansowych funduszy. Na podstawie tych decyzji na realizację projektów promocyjno-informacyjnych, finansowanych lub współfinansowanych ze środków funduszy promocji, wydatkowano **51,4 mln zł**.

Wspieranie producentów na rynkach rolnych

1. Z tytułu **dopłat do materiału siewnego**, w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie, producenci zbóż, ziemniaków i roślin strączkowych otrzymali w 2013 r. z ARR wsparcie finansowe w wysokości **86,4 mln zł** do 768,5 tys. ha gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany. Producenci rolni złożyli w 2013 r. w Agencji **62,4 tys. wniosków** o ww. dopłaty.
2. ARR była przygotowana do prowadzenia zakupów interwencyjnych zbóż. Przedsiębiorcy nie oferowali w 2013 r. do sprzedaży pszenicy na zapasy interwencyjne UE z uwagi na cenę rynkową pszenicy, przekraczającą poziom ceny interwencyjnej. Na 31 grudnia 2013 r. ARR dysponowała pojemnością przechowalniczą dla 204,4 tys. ton zbóż w 22 magazynach.
3. Agencja wspierała **rynek mięsa** przez wypłatę refundacji wywozowych. W 2013 r. wydatkowano 7,3 mln zł refundacji wywozowych do 14 tys. ton świeżej i mrożonej wołowiny oraz 196 sztuk bydła, a także 35 tys. zł do 39 ton przetworów wieprzowych. Eksporterom wypłacono również 147 tys. zł refundacji do wywozu 138 ton mięsa drobiowego.
4. W 2013 r. prowadzono szereg działań wspierających **rynek mleka i przetworów mlecznych**. Agencja zarządzała **kwotowaniem produkcji mleka**, realizowała program „Mleko w szkole”, wystawiała certyfikaty dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE, obsługiwała Fundusz Promocji Mleka i administrowała mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania masła. Ponadto, w ramach regulacji handlu zagranicznego na rynku mleka i jego przetworów, ARR wydawała pozwolenia na wywóz produktów mlecznych bez refundacji.

W zakresie administrowania mechanizmem „Kwotowanie produkcji mleka” ARR w 2013 r. wydała 191,4 tys. decyzji administracyjnych.

W ramach realizacji działań interwencyjnych Agencja wypłaciła 181 tys. zł **dopłat do prywatnego przechowywania masła**, z tego 177 tys. zł w ramach rozliczenia 15 umów zawartych w 2012 r. i 4 tys. zł w wyniku rozliczenia umowy zawartej w 2013 r. ARR wystawiła również 58 certyfikatów, które dotyczyły 1,5 tys. ton masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania masła w Holandii i Niemczech.

W związku z wyższym poziomem cen rynkowych odtłuszczonego mleka w proszku i masła, w porównaniu z ich cenami interwencyjnymi, unijni przedsiębiorcy w 2013 r. nie zaoferowali tych produktów do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE. ARR dysponowała powierzchnią przechowalniczą dla łącznej ilości 1,5 tys. ton masła i 20,1 tys. ton OMP. Na 31 grudnia 2013 r. autoryzację ARR posiadało 25 zakładów produkujących masło i 35 – OMP oraz 26 magazynów i 34 chłodnie.

5. **Na rynku cukru** ARR monitorowała produkcję kwotową i pozakwotową cukru i izoglukozy, przetwarzanie cukru przemysłowego, a także rafinację surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE. W ramach mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” pobrano od producentów cukru i izoglukozy opłaty w wysokości **173,9 mln zł**, które zostały przekazane do MRiRW.

6. W ramach mechanizmu „**Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego**” ARR kontynuowała realizację zadań polegających na: zatwierdzaniu pierwszych przetwórców surowca tytoniowego, prowadzeniu rejestru pierwszych przetwórców, zatwierdzaniu punktów odbioru surowca tytoniowego oraz potwierdzaniu spełniania wymagań jakościowych surowca tytoniowego. Na 31 grudnia 2013 r. zatwierdzenie posiadało **13 pierwszych przetwórców surowca tytoniowego** oraz **38 punktów odbioru surowca tytoniowego**, a w rejestrze było wpisanych **14 pierwszych przetwórców**, w tym jeden podmiot prowadzący działalność poza terenem Polski.

Oddziały Terenowe ARR w 2013 r. wystawiły rolnikom 10,8 tys. zaświadczeń zawierających informacje o ilości tytoniu jakościowego dostarczonego do skupu. Sporządzono wykaz wydanych zaświadczeń, który Prezes Agencji Rynku Rolnego przekazał Prezesowi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wykaz ten był podstawą do naliczania przez ARiMR tzw. płatności do tytoniu.

7. ARR, realizując **Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa** w Polsce, refundowała koszty poniesione przez podmioty uprawnione (m.in. związki, stowarzyszenia, zrzeszenia, spółdzielnie pszczelarskie) na działania w sektorze pszczelarskim. W ramach unijnego mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” Agencja rozliczyła **344 umowy** na realizację działań i wypłaciła uprawnionym podmiotom **19 mln zł**. Poniesione wydatki

zostały sfinansowane po 50% z budżetu unijnego i krajowego. Największym dofinansowaniem objęto zakup leków przeciwko warrozie (40,1% wypłat), zakup sprzętu pszczelarskiego i szkolenia (34,9%) oraz zakup pszczół (21,8%).

8. W ramach rozliczenia **dopłat do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno** z roku gospodarczego 2011/2012 ARR w 2013 r. wypłaciła 4 upoważnionym głównym przetwórcom **191 tys. zł do 418,5 tony** włókna lnianego i konopnego.

9. W roku gospodarczym 2013/2014 (stan z 31 grudnia 2013 r.) w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR znajdowało się **49 producentów lub przedsiębiorców**

niebędących producentami, którzy wyrabiali wino – z winogron pozyskanych z upraw winorośli położonych na terytorium Polski – przeznaczone do wprowadzenia do obrotu. Winnice znajdujące się w ewidencji zajmowały **powierzchnię 99,5 ha**. Na podstawie informacji przekazywanych przez podmioty wpisane do ewidencji produkcję wina w roku gospodarczym 2013/2014 szacuje się na **2 340,8 hl**.

Odnawialne źródła energii

1. W ramach **monitorowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych** w prowadzonym przez ARR rejestrze wytwórców na 31 grudnia 2013 r. znajdowało się **31 podmiotów** wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów. Ze sprawozdań kwartalnych złożonych przez wytwórców w ARR, a także ze zgromadzonej dokumentacji pokontrolnej wynikało, że 7 przedsiębiorców w 2013 r. wytworzyło 653,6 tys. ton estrów metylowych, a 5 przedsiębiorców wyprodukowało 185,9 tys. ton bioetanolu. W rejestrze rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek na koniec 2013 r. wpisanych było 3 rolników. Wyprodukowali oni łącznie 3 tys. litrów czystego oleju roślinnego oraz 52 litry estrów metylowych.

2. Agencja monitorowała także produkcję biogazu rolniczego. Na 31 grudnia 2013 r. zarejestrowane były **42 biogazownie rolnicze** należące do 35 podmiotów gospodarczych. Do wytworzenia biogazu rolniczego zużyto **1 574,2 tys. ton surowców** (72% więcej niż w 2012 r.). W procesie fermentacji metanowej z ww. ilości surowców przedsiębiorstwa energetyczne wytworzyły łącznie 112,4 mln m³ biogazu rolniczego, z którego wyprodukowano 227,9 GWh energii elektrycznej i 246,6 GWh ciepła.

Biogaz rolniczy

3. W 2013 r. ARR, w ramach realizacji mechanizmu „**Gromadzenie informacji o infrastrukturze energetycznej**”, na podstawie informacji złożonych przez 32 wytwórców biokomponentów oraz 27 biogazowni rolniczych, przygotowała sprawozdanie zawierające informacje dotyczące infrastruktury energetycznej służącej do wytwarzania biokomponentów oraz energii elektrycznej z biogazu rolniczego. Sprawozdanie zostało przekazane Ministrowi Gospodarki.

Administrowanie obrotem towarowym z zagranicą

ARR, administrując **obrotem towarowym z zagranicą**, wydała w 2013 r. **1,2 tys. pozwoleń na wywóz i przywóz** produktów rolno-spożywczych, najwięcej na rynkach ryżu (0,4 tys.), zbóż (0,3 tys.) oraz świeżych owoców i warzyw (0,2 tys.). Eksporterom towarów do krajów trzecich wypłacono refundacje wywozowe w łącznej kwocie 7,5 mln zł¹.

Funkcja informacyjna

1. ARR prowadziła szereg **działań informacyjnych** o mechanizmach administrowanych przez Agencję i warunkach uczestnictwa w tych mechanizmach oraz o sytuacji na rynku rolno-żywnościowym. Działania te służyły jak najlepszemu przygotowaniu beneficjentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych.

Agencja, zgodnie z ustawą, gromadziła, analizowała, przetwarzała oraz udostępniała dane rynkowe dotyczące produktów rolnych i żywnościowych. Informacje zamieszczano na stronie internetowej Agencji Rynku Rolnego **www.arr.gov.pl** (w dziale „Analizy i prognozy rynkowe”), w **raportach rynkowych** oraz **opracowaniach analityczno-prognostycznych**, prezentujących sytuację podaży-popytu i cenową na wybranych rynkach rolnych, a także w **wydaństwach** (broszury i „Biuletyn Informacyjny” ARR).

2. Zgodnie z przyjętą „Polityką Jakości i Polityką Antykorupcyjną Agencji Rynku Rolnego” monitorowano poziom zadowolenia klientów, których większość stanowili beneficjenci mechanizmów administrowanych przez ARR. Spośród ankietowanych osób **98%** nie spotkało się z trudnościami podczas załatwiania spraw w Agencji Rynku Rolnego.

¹ Rozliczano wnioski złożone w ARR przez beneficjentów w latach poprzednich.

3. Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców wsi wynika, że Agencja cieszy się **dobrą opinią w środowisku wiejskim**. Rolnicy pozytywnie odbierają działania podejmowane przez ARR w ramach administrowanych mechanizmów. Badanie wykazało duże zainteresowanie dopłatami do kwalifikowanego materiału siewnego. Wysoko oceniane są w środowisku wiejskim programy: „Mleko w szkole” i „Owoce w szkole”.

Współpraca międzynarodowa

1. W ramach **współpracy z zagranicą** działania ARR w 2013 r. koncentrowały się na następujących obszarach aktywności: udzielaniu merytorycznego i technicznego wsparcia zagranicznym instytucjom sektora rolnego, udziale w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej i Rady UE, upowszechnianiu pozytywnego wizerunku polskiego rolnictwa i krajowych produktów rolno-spożywczych oraz wymianie doświadczeń z partnerami zagranicznymi, m.in. przez uczestnictwo w konferencjach i spotkaniach.
2. W ramach **programów pomocowych**, realizowanych ze środków wspólnotowych na rzecz krajów spoza UE, Agencja w 2013 r. udzielała wsparcia eksperckiego instytucjom sektora rolnego Turcji, Mołdawii i Czarnogóry.
3. Współpracując z agencjami płatniczymi UE i Komisją Europejską, ARR **uczestniczyła w pracach nad ostatecznym kształtem pakietu legislacyjnego WPR na lata 2014-2020**. Brała także udział w pracach organów UE i debatach dotyczących: handlu niektórymi towarami pochodzącymi z przetwórstwa produktów rolnych, opłat produkcyjnych w sektorze cukru, programów wspierania konsumpcji, optymalizacji procesów audytowych oraz innych zagadnień w zakresie wspólnej polityki rolnej.
4. ARR **uczestniczyła w wielu konferencjach i spotkaniach poświęconych poszerzaniu współpracy międzynarodowej oraz rozwojowi handlu produktami rolno-spożywczymi**, m.in. w konferencjach Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Dublinie i w Wilnie, w targach DJAZAGRO 2013 w Algierii oraz SIAL CANADA 2013 w Toronto, a także w konferencji AMADEUS w Turcji. ARR była również organizatorem spotkań z przedstawicielami: organów unijnych, instytucji państw członkowskich UE oraz krajów trzecich.

W ramach prowadzenia działalności informacyjnej dotyczącej możliwości współpracy handlowej i inwestycyjnej z krajami trzecimi w sektorze rolno-żywnościowym ARR pozyskiwała oraz upowszechniała informacje w tym zakresie za pośrednictwem strony internetowej. Zorganizowano międzynarodowe misje gospodarcze dla polskich przedsiębiorców, m.in. w Algierii, Kanadzie, Hongkongu oraz w Kaliningradzie.

Kontrola i System Zarządzania

1. Zadaniem służb technicznych ARR jest prawidłowe wykonywanie kontroli mających na celu potwierdzenie spełniania wymogów stawianych przez prawodawstwo unijne i krajowe beneficjentom oraz uczestnikom mechanizmów administrowanych przez Agencję. W 2013 r. **kontrolerzy służb technicznych ARR** przeprowadzili w tym zakresie **10,5 tys. kontroli**.
2. Funkcjonujący w ARR od 2010 r. **System Zarządzania** obejmuje System Zarządzania Jakością oraz System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym. W 2013 r. w ARR odbył się audit nadzoru Systemu Zarządzania, przeprowadzony przez niezależnych auditorów Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. W jego wyniku Komitet Techniczny ds. Certyfikacji Systemów Zarządzania PCBC S.A. podjął decyzję o podtrzymaniu w ARR certyfikatów potwierdzających zgodność Systemu Zarządzania Jakością i Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym z normą PN-EN ISO 9001:2009 oraz z wymaganiami dodatkowymi do tej normy.
3. W 2013 r. w ARR przeprowadzone zostały działania kontrolne, m.in. przez: Najwyższą Izbę Kontroli, Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Kontrole krajowe i audyty unijne potwierdziły właściwe rozdysponowanie płatności w ramach administrowanych mechanizmów oraz stosowanie wysokich standardów obsługi beneficjentów.

Zagadnienia organizacyjne

1. W Agencji w 2013 r. wydano **301,2 tys. rozstrzygnięć administracyjnych**.
2. ARR kontynuowała działania mające na celu utrzymanie ciągłości działania i rozbudowę **Zintegrowanego Systemu Informatycznego**, którego zadaniem jest wspomaganie realizacji mechanizmów wspólnej polityki rolnej oraz mechanizmów krajowych.
3. W ramach corocznego przeglądu zaktualizowano następujące dokumenty dotyczące bezpieczeństwa informacji: „Politykę Bezpieczeństwa Informacji”, „Zasady Zarządzania

Bezpieczeństwem Informacji” oraz „Wytyczne Bezpieczeństwa Informacji”. Zaktualizowano także procedurę „Przeprowadzenie analizy ryzyka krytyczności procesów, braku dostępności siedziby i bezpieczeństwa informacji”. Opracowano i wdrożono nową procedurę „Opracowanie Planu Postępowania z Ryzykiem”, jak również „Deklarację stosowania zabezpieczeń w Systemie Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w ARR”.

4. Zgodnie z wymogami normy ISO/IEC 27002:2005 w 2013 r. opracowano i wdrożono w ARR nowe „Zasady Zapewnienia Ciągłości Działania”, które w istotny sposób usprawniły zarządzanie w sytuacji kryzysowej.

1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO – AGENCJĄ PŁATNICZĄ

**Agencja
Rynku
Rolnego**

Agencja Rynku Rolnego od 1990 r. wspiera sektor rolno-żywnościowy. Została powołana, aby realizować działania na rzecz zapewnienia równowagi pomiędzy popytem na produkty rolne a ich podażą. Mimo, że w ciągu ponad dwóch dekad zmieniał się zakres działalności Agencji – ulegając znacznemu poszerzeniu po akcesji Polski do Unii Europejskiej – jej aktywność nieprzerwanie dotyczy bardzo istotnego obszaru gospodarczego, tj. funkcjonowania rynków rolnych. W tym okresie produkcja i przetwórstwo żywności stały się jednymi z wiodących branż polskiej gospodarki.

1.1. Status prawny i zakres działalności Agencji Rynku Rolnego

Agencja Rynku Rolnego, po uzyskaniu akredytacji oraz statusu agencji płatniczej², zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym administrowała w Polsce mechanizmami wspólnej polityki rolnej (WPR) finansowanymi i współfinansowanymi z budżetu UE oraz mechanizmami finansowanymi z budżetu krajowego. Akredytacja w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) została przyznana Agencji na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 roku³. W świetle przepisów prawa krajowego ARR jest od 1 stycznia 2012 r. agencją wykonawczą⁴.

Agencja Rynku Rolnego w 2013 r. realizowała zadania na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 633, z późn. zm.) oraz statutu Agencji Rynku Rolnego, nadanego rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 roku⁵, a także innych obowiązujących przepisów prawa.

² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.).

³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, z późn. zm.).

⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.) – art. 92 ust. 1 pkt 1) lit. f).

⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181, z późn. zm.).

ARR jako agencja płatnicza została zobowiązana do: wypłacania beneficjentom środków finansowych, prowadzenia rachunków księgowych oraz pełnienia nadzoru i kontroli wydatkowanych środków finansowych zgodnie z wymogami EFRG (funkcja płatnicza), prawidłowej implementacji prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego mechanizmów WPR (funkcja wdrażająca), a także pośredniczenia w przekazywaniu informacji między organami Unii Europejskiej a uczestnikami mechanizmów WPR (funkcja informacyjna).

Zadania Agencji ukierunkowane były głównie na: poprawę konkurencyjności unijnych produktów rolno-spożywczych na rynkach światowych, promocję żywności i wspieranie konsumpcji, a także na stabilizację rynku rolno-żywnościowego.

W ramach administrowania mechanizmami WPR Agencja Rynku Rolnego prowadziła następujące działania:

- wydawała decyzje administracyjne związane z uczestnictwem beneficjentów w administrowanych mechanizmach,
- wypłacała środki finansowe uczestnikom poszczególnych mechanizmów,
- prowadziła kontrolę w zakresie potwierdzenia prawa przedsiębiorców do uzyskania płatności bądź praw do produkcji w ramach WPR,
- informowała uczestników mechanizmów o decyzjach podjętych na szczeblu UE w odniesieniu do realizowanych mechanizmów WPR,
- przekazywała do Komisji Europejskiej informacje dotyczące realizacji mechanizmów WPR,
- administrowała rejestrami prowadzonymi na podstawie przepisów prawa krajowego i unijnego.

Uczestnicząc w procesie decyzyjnym UE, Agencja monitorowała i opiniowała projekty unijnych aktów prawnych. Jednocześnie, współpracując z instytucjami płatniczymi innych państw członkowskich UE i z organami unijnymi, zapewniała harmonijne wdrażanie ustawodawstwa wspólnotowego w zakresie administrowanych mechanizmów WPR. Ponadto ARR opracowywała i rozpowszechniała informacje o bieżącej oraz prognozowanej sytuacji w sektorze rolnym, a także prowadziła działania informacyjne służące poszerzaniu wiedzy uczestników rynku rolnego w Polsce na temat możliwości oraz warunków uczestnictwa w administrowanych mechanizmach.

Agencja udzielała również wsparcia państwom kandydującym do UE oraz państwom trzecim przez zapewnienie im pomocy eksperckiej w ramach programów pomocowych, finansowanych ze środków krajowych i unijnych.

1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego

Agencją Rynku Rolnego zarządza Prezes ARR przy pomocy Zastępców Prezesa i dyrektorów Oddziałów Terenowych ARR (OT ARR). Prezes Agencji jest powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych. Zastępców Prezesa Agencji powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw rynków rolnych. Dyrektorów OT ARR powołuje i odwołuje Prezes Agencji Rynku Rolnego.

W 2013 r. funkcję pełniącego obowiązki Prezesa sprawował Lucjan Zwolak (od 10 września 2012 r. do 2 czerwca 2013 r.), a następnie na stanowisko Prezesa Agencji Rynku Rolnego został powołany Radosław Szatkowski (od 3 czerwca 2013 r.). Funkcję Zastępców Prezesa ARR pełnili: Lucjan Zwolak i Andrzej Łuszczewski.

Siedziba Centrali ARR mieści się w Warszawie. W skład struktury organizacyjnej Agencji wchodzi 16 Oddziałów Terenowych ARR, których zasięg działania obejmuje obszar poszczególnych województw. Strukturę wewnętrzną Agencji określa „Regulamin Organizacyjny Agencji Rynku Rolnego”, zawierający m.in. zakres działania komórek organizacyjnych Centrali i OT ARR.

Zgodnie ze statutem ARR w Centrali działały wydzielone piony, w których wyodrębniono – zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym ARR z 2013 r. – następujące komórki organizacyjne (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.):

1) pion organizacyjno-prawny:

- Biuro Prawne,
- Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim,
- Biuro Systemów Jakości,
- stanowiska samodzielne:
 - Rzecznik Prasowy,
 - Pełnomocnik Prezesa ds. Ochrony Informacji Niejawnych i Spraw Obronnych,
 - Pełnomocnik Prezesa ds. Nadzoru Właścicielskiego,
 - Inspektor Bezpieczeństwa Systemów Informatycznych,
 - Pełnomocnik Prezesa ds. Ochrony Danych Osobowych,
 - Doradca Prezesa,

2) pion kontrolny:

- Biuro Audytu Wewnętrznego,
- Biuro Kontroli Technicznych,

- Biuro Kontroli Wewnętrznej,

3) pion finansowo-administracyjny:

- Biuro Finansowo-Księgowe,
- Biuro Teleinformatyki,
- Biuro Administracyjne,

4) pion analiz i interwencji:

- Biuro Produktów Roślinnych,
- Biuro Wspierania Konsumpcji,
- Biuro Produktów Zwierzęcych,
- Biuro Cukru i Biopaliw,
- Biuro Analiz i Programowania,

5) pion współpracy europejskiej i obrotu towarowego z zagranicą:

- Biuro Współpracy Międzynarodowej,
- Biuro Wymiany Towarowej z Zagranicą,
- Biuro Promocji Żywności,

6) pion kwotowania i innych mechanizmów wspólnej polityki rolnej lub mechanizmów krajowych:

- Biuro Kwotowania Produkcji Mleka.

Mapa 1. Oddziały Terenowe Agencji Rynku Rolnego

W skład struktury organizacyjnej Oddziału Terenowego ARR wchodziły Sekcje: Interwencji, Kwotowania Produkcji Mleka, Finansowo-Księgowa, Informacji i Promocji, Administracji, Kontroli Technicznych, a także Stanowisko ds. Obsługi Prawnej oraz Stanowisko ds. Teleinformatyki.

Schemat organizacyjny Centrali Agencji Rynku Rolnego przedstawiono w aneksie 1, natomiast schemat organizacyjny Oddziału Terenowego ARR – w aneksie 2 (schematy wg stanu na 31 grudnia 2013 r.).

1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne

W okresie od marca 2013 r. do stycznia 2014 r. zespół audytowy, składający się z pracowników Ministerstwa Finansów oraz kontrolerów Urzędów Kontroli Skarbowej, przeprowadził coroczny audyt certyfikacyjny za rok EFRG 2013. Po zakończonym audycie ARR otrzymała:

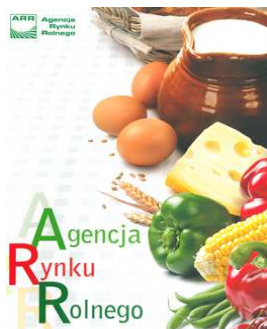
- **Certyfikat Rocznych Rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji Agencji Rynku Rolnego** (z opinią „bez zastrzeżeń”), w którym stwierdzono, że „sprawozdania przekazywane do Komisji za rok finansowy EFRG 2013 kończący się w dniu 15 października 2013 r. są prawdziwe, kompletne i dokładne we wszystkich istotnych aspektach dotyczących całkowitych wydatków netto z EFRG” oraz że „w oparciu o przegląd zgodności procedur Agencji Płatniczej z kryteriami akredytacyjnymi, kontrole wewnętrzne Agencji Płatniczej funkcjonują w stopniu zadowalającym w odniesieniu do EFRG”,
- **Opinię bez zastrzeżeń w sprawie poświadczenia wiarygodności rocznych rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji Agencji Rynku Rolnego**, w której stwierdzono, że „poświadczenie wiarygodności za rok finansowy od 16 października 2012 r. do 15 października 2013 r. jest zgodne we wszystkich istotnych aspektach z art. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006 oraz wytyczną Komisji nr 4”.

W wyniku kontroli przeprowadzonej w ARR w 2014 r. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykonanie planu finansowego Agencji Rynku Rolnego oraz realizację programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej w 2013 r. Pozytywną ocenę uzasadniało: prawidłowe planowanie i wykonanie przychodów oraz dochodów, a także kosztów i wydatków w ramach przyznanych dotacji. Prawidłowe było także wydatkowanie środków na realizację programów finansowanych i współfinansowanych ze środków UE. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sporządzania rocznych sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Sformułowano wniosek dotyczący usprawnienia obiegu dokumentacji finansowo-księgowej, który Agencja zrealizowała.

We wrześniu 2013 r. Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. przeprowadziło w ARR audit nadzoru Systemu Zarządzania. W jego wyniku Komitet Techniczny ds. Certyfikacji Systemów Zarządzania PCBC S.A. podjął decyzję o podtrzymaniu w ARR certyfikatów potwierdzających zgodność Systemu Zarządzania Jakością i Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym z normą PN-EN ISO 9001:2009 oraz z wymaganiami dodatkowymi do tej normy.

O skali prawidłowości obsługi beneficjentów świadczy m.in. liczba uchylonych decyzji administracyjnych, w stosunku do liczby decyzji wydanych. W ostatnich latach ARR wydawała średniorocznie ponad 300 tys. decyzji, z których sądy administracyjne uchylały średnio poniżej 20 decyzji rocznie. W 2013 r. w Agencji wydano 301,2 tys. rozstrzygnięć administracyjnych, z tego 293,1 tys. w OT ARR i 8,1 tys. w Centrali.

2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW

W 2013 r. – kończącym unijne negocjacje dotyczące kształtu wspólnej polityki rolnej na lata 2014-2020 oraz w roku rekordowego poziomu polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych⁶ – ARR realizowała powierzone zadania w celu **stabilizacji rynku rolno-żywnościowego i poprawy konkurencyjności produktów rolno-spożywczych, a także zmiany wzorców konsumpcji oraz promowania żywności, w tym rodzimych tradycji kulinarnych i lokalnej produkcji produktów żywnościowych.** Administrowała również mechanizmami w zakresie odnawialnych źródeł energii, a także innymi działaniami, istotnymi społecznie i gospodarczo.

Beneficjentami działań ARR są producenci rolni (rolnicy indywidualni, grupy producenckie), przedsiębiorcy zajmujący się produkcją, przechowywaniem lub przetwórstwem artykułów rolno-spożywczych oraz zakupem i sprzedażą tych artykułów na terenie UE lub z/do krajów trzecich, a także organizacje zrzeszające ww. podmioty. Znaczna część udzielanej pomocy kierowana jest do konsumentów za pośrednictwem placówek oświatowych oraz organizacji charytatywnych.

W ramach ustawowych zadań ARR realizowała mechanizmy wspólnej polityki rolnej zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie unijnym i krajowym. Źródłem finansowania mechanizmów były: Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG) i budżet krajowy. ARR obsługiwała także fundusze promocji produktów rolno-spożywczych.

W 2013 r. Agencja Rynku Rolnego realizowała działania w zakresie:

- **wspierania konsumpcji** – ARR propagowała spożycie mleka i jego przetworów wśród dzieci i młodzieży szkolnej (program „Mleko w szkole”) oraz owoców i warzyw wśród uczniów klas I-III szkół podstawowych (program „Owoce w szkole”);
- **pomocy żywnościowej** w ramach mechanizmu WPR „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”;
- **wspierania promocji żywności** – Agencja udzielała wsparcia finansowego na branżowe kampanie promocyjne i informacyjne, obsługiwała dziewięć funduszy promocji produktów rolno-

⁶ W 2013 r., wg danych Ministerstwa Finansów, wyeksportowano produkty rolno-spożywcze o wartości blisko 20 mld EUR (wobec 17,9 mld EUR w 2012 r.), a dodatnie saldo polskiej wymiany handlowej wyniosło 5,7 mld EUR (wobec 4,3 mld EUR w 2012 r.).

-spożywczych, realizowała działanie delegowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, inicjowała działania promocyjne mające na celu rozwój produkcji lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem produktów żywnościowych regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów gwarantowanej jakości żywności), a także realizowała program promocji branży polskich specjalności żywnościowych;

- **kwotowania produkcji** mleka, cukru i izoglukozy;
- **wspierania producentów i rynków rolnych** – ARR realizowała dopłaty do materiału siewnego oraz wspierała rynek produktów pszczelich;
- **administrowania wymianą towarową z zagranicą** – Agencja wydawała i rozliczała pozwolenia na przywóz/wywóz produktów rolno-spożywczych na rynkach: cukru, drobiu i jaj, mleka i przetworów mlecznych, lnu i konopi, świeżych owoców i warzyw, zbóż oraz ryżu, a także wydawała zaświadczenia P2 w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I. Wypłacała również refundacje do wywozu⁷ wybranych produktów rolno-spożywczych, tj. wołowiny, przetworów wieprzowych oraz mięsa drobiowego;
- **dopłat do prywatnego przechowywania** masła;
- **dopłat do przetwórstwa** słomy lnianej i konopnej na włókno;
- **odnawialnych źródeł energii** – ARR monitorowała rynek biokomponentów i biopaliw ciekłych oraz produkcję biogazu rolniczego, pozyskiwała i gromadziła informacje dotyczące istniejącej, będącej w budowie lub planowanej do budowy infrastruktury energetycznej służącej do wytwarzania biokomponentów oraz energii elektrycznej z biogazu rolniczego, a także kontrolowała przetwarzanie roślin energetycznych oraz utrzymywanie plantacji trwałych;
- **monitorowania i kontrolowania procesów produkcji oraz przetwórstwa** – ARR administrowała potencjałem produkcyjnym winorośli i wina, jak również odbiorem i przetwórstwem surowca tytoniowego, wystawiała certyfikaty dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE, administrowała rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży, monitorowała produkcję na rynku cukru, kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego oraz rafinację surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE.

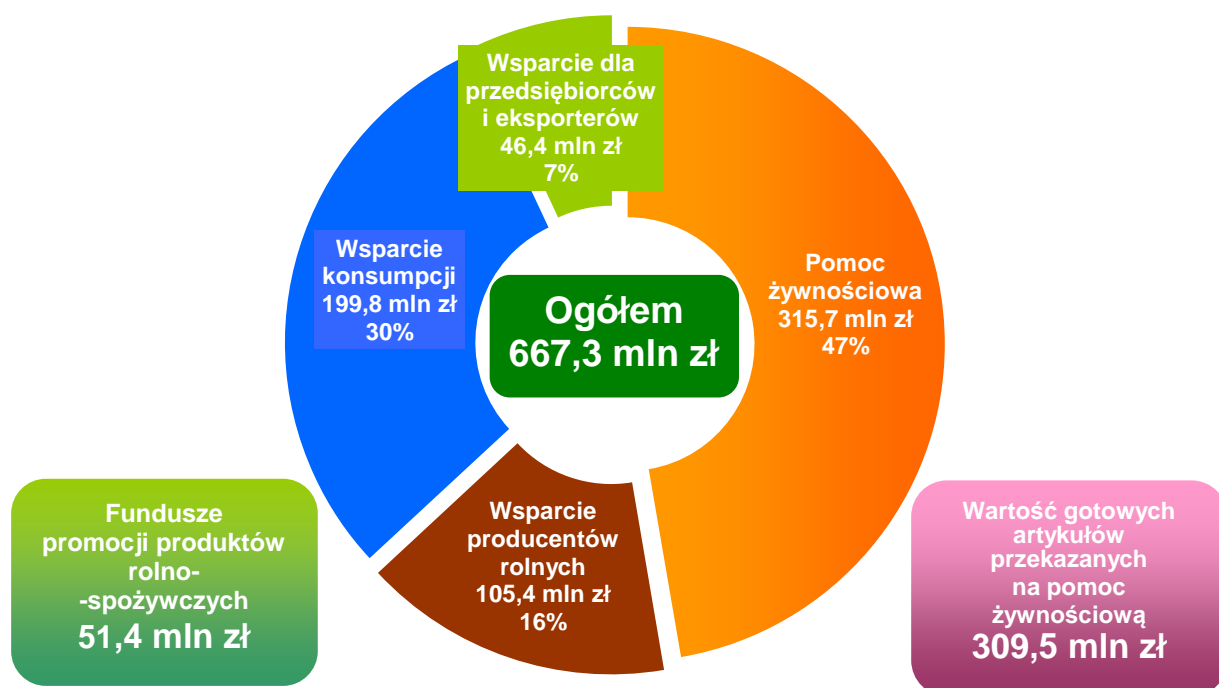
Administrowanie mechanizmami WPR wiązało się z szeregiem działań o charakterze organizacyjno-technicznym, różnych w przypadku poszczególnych mechanizmów. Należały do nich m.in.: kontrole techniczne, prowadzenie rejestrów oraz ewidencji, wybór uczestników (m.in. w drodze przetargu), autoryzacja i kontrola magazynów przechowalniczych oraz chłodni,

⁷ Rozliczano wnioski złożone w ARR przez beneficjentów w latach poprzednich.

autoryzacja producentów (dostawców), a także zatwierdzanie (rejestracja) dostawców, beneficjentów, przetwórców i punktów odbioru.

W 2013 r. ARR wypłaciła ogółem 667,3 mln zł. W ramach prefinansowania mechanizmów WPR wydatkowano 435,7 mln zł, a na realizację mechanizmów finansowanych z budżetu krajowego – 231,6 mln zł. Z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono **51,4 mln zł**. W ramach realizacji programu pomocy żywnościowej najuboższa ludność otrzymała gotowe artykuły spożywcze o wartości **309,5 mln zł**. Agencja Rynku Rolnego w 2013 r. przekazała **na dochody budżetu państwa** kwotę **190,5 mln zł**.

Wykres 1. Wsparcie przekazane przez ARR na rzecz sektora rolno-żywnościowego w 2013 r.

Źródło: dane ARR.

Wsparcie finansowe kierowane do beneficjentów to niejedyny obszar realizowanych przez ARR zadań. Poza działaniami skutkującymi płatnościami **Agencja administruje szeregiem mechanizmów niefinansowych** – kwotowaniem produkcji, mechanizmami handlu zagranicznego, a także mechanizmami monitorowania i kontroli procesu produkcji oraz przetwórstwa (na rynkach: wina, cukru, mleka i przetworów mlecznych, tytoniu, owoców i warzyw, jak również w zakresie odnawialnych źródeł energii).

Producenci rolni, przetwórcy, eksporterzy oraz inni beneficjenci uczestniczący w mechanizmach administrowanych przez Agencję Rynku Rolnego zobowiązani są do zarejestrowania się w Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców (CRP) prowadzonym przez ARR. **Od akcesji Polski do UE do końca 2013 r. w CRP zarejestrowano 612,6 tys. przedsiębiorców, w tym w 2013 r. – 11,6 tys. nowych uczestników mechanizmów.**

W ramach realizacji zadań ustawowych ARR prowadziła także **działania o charakterze informacyjno-analitycznym**. Sporządzała m.in. **cykliczne i doraźne analizy rynkowe, prognozy oraz informacje**, mające na celu systematyczne dostarczanie danych uczestnikom rynku rolno-żywnościowego. Szeroko zakrojone **działania informacyjne** miały na celu poszerzanie wiedzy o zasadach realizacji mechanizmów WPR administrowanych przez ARR oraz o warunkach uczestnictwa w tych mechanizmach. Ponadto, w ramach **współpracy międzynarodowej**, ARR uczestniczyła w unijnym procesie decyzyjnym oraz udzielała wsparcia państwom kandydującym do UE przez zapewnienie im pomocy eksperckiej w ramach programów pomocowych finansowanych ze środków krajowych i unijnych. Prowadziła również działania wspierające nawiązywanie i umacnianie kontaktów handlowych z zagranicą przez polskich producentów artykułów rolno-spożywczych.

Od akcesji Polski do UE do końca 2013 r.:

- **ARR wypłaciła beneficjentom funkcjonującym w sektorze rolno-żywnościowym 11,3 mld zł**,
- w ramach realizacji programu pomocy żywnościowej przekazano najuboższym gotowe artykuły spożywcze o wartości **2,4 mld zł**,
- z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono **235 mln zł**⁸.

2.1. Działania interwencyjne na rynkach rolno-żywnościowych

2.1.1. Rynek mleka i przetworów mlecznych

Zgodnie z prawodawstwem unijnym oraz na podstawie krajowych aktów prawnych ARR w 2013 r. administrowała na rynku mleka i przetworów mlecznych następującymi mechanizmami:

- „Kwotowanie produkcji mleka”,
- „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” (w ramach programu „Mleko w szkole”),
- „Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych” (w zakresie programu „Mleko w szkole”),
- „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła”,
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła”,
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku”,
- „Handel zagraniczny na rynku mleka”.

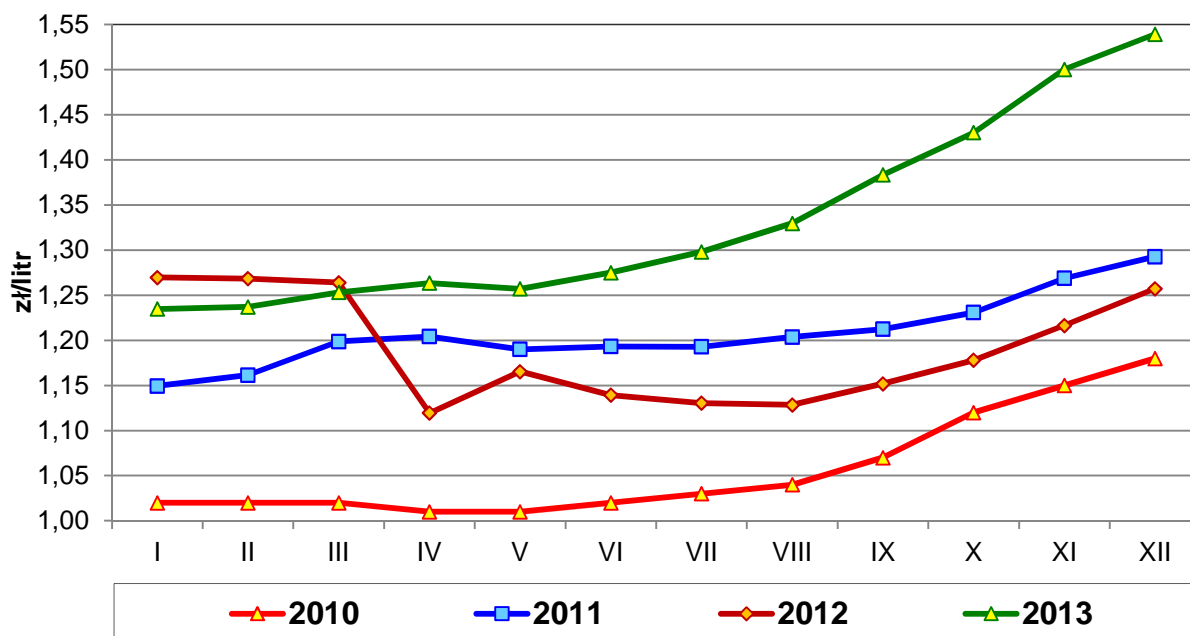
⁸ Od 2004 r. do 30 czerwca 2009 r. ARR obsługiwała Fundusz Promocji Mleczarstwa, a od lipca 2009 r. – dziewięć funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

ARR wystawiała także certyfikaty dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE oraz obsługiwała Fundusz Promocji Mleka, w tym m.in. rozliczała dofinansowanie do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach oraz gimnazjach w ramach programu „Mleko w szkole”.

2.1.1.1. Mleko surowe

Duży popyt na artykuły mleczarskie w 2013 r. spowodował, że – po spadku cen skupu mleka w 2012 r. – wykazywały one tendencję wzrostową. W grudniu 2013 r. (według danych GUS) cena skupu mleka w Polsce osiągnęła nienotowany dotychczas poziom 153,93 zł/hl, tj. o 22,4% wyższy niż rok wcześniej. Przeciętnie w 2013 r. dostawcy za mleko uzyskiwali 135,64 zł/hl, o 13,2% więcej niż w roku 2012.

Wykres 2. **Ceny skupu mleka w kraju**

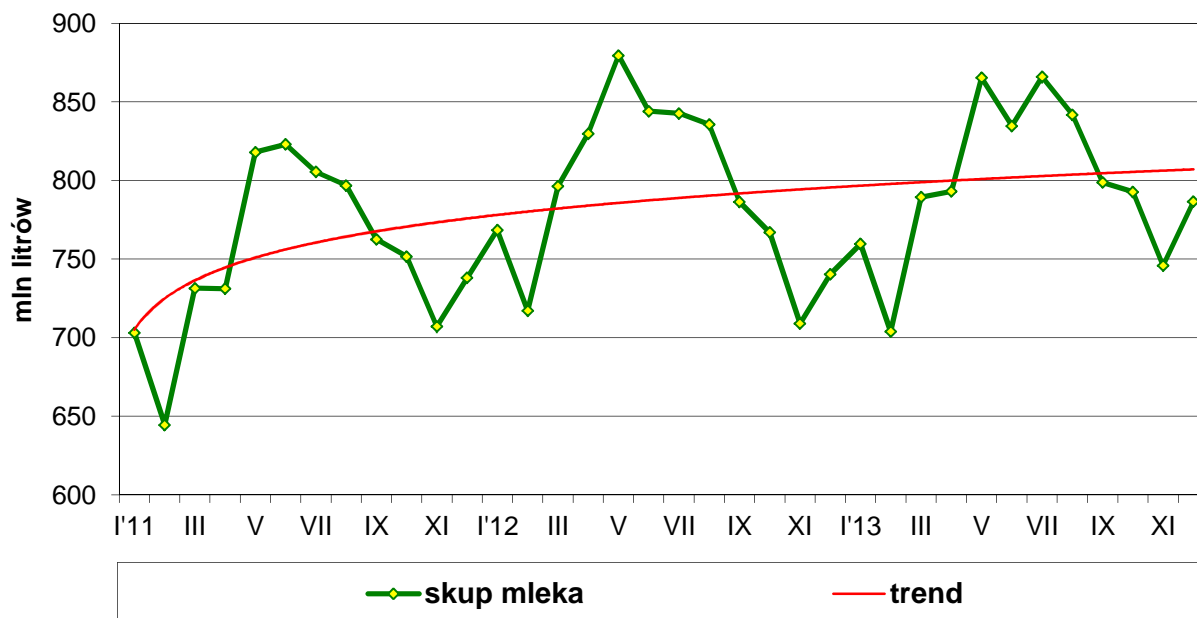
Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2013 r. odnotowano dalszy spadek pogłowia krów, ale wysokie ceny skupu mleka przyczyniły się do osłabienia jego dynamiki. Według danych GUS w grudniu 2013 r. liczba krów mlecznych wynosiła 2 299 tys. szt. i w porównaniu z grudniem 2012 r. zmniejszyła się o 47 tys. szt. (2%). Wzrost mleczności w 2013 r. był mniejszy niż rok wcześniej i nie zrekomensował w całości spadku pogłowia krów. W efekcie, według szacunków IERiGŻ-PIB, całkowita produkcja mleka w 2013 r. była nieznacznie (o 0,5%) mniejsza niż w 2012 r. i ukształtowała się na poziomie 12,24 mld litrów.

Wzrosła towarowość produkcji. W 2013 r. (według danych GUS) do podmiotów skupujących dostarczono 9,64 mld litrów mleka, o 0,6% więcej niż w 2012 r. Zakłady przetwórcze zwiększyły

produkcję mleka spożywczego oraz serów niedojrzewających i twarogów, a zmniejszyły produkcję jogurtów, odtłuszczonego mleka w proszku i śmietany niezagęszczonej. Na poziomie zbliżonym do notowanego w 2012 r. utrzymano natomiast produkcję serów dojrzewających, masła oraz pełnego mleka w proszku (dane wstępne GUS).

Wykres 3. **Skup mleka w kraju**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W Polsce utrzymuje się wzrostowa tendencja spożycia mleka i jego przetworów. Według szacunków IERiGŻ-PIB w 2013 r. – ze względu na mniejszy wolumen eksportu⁹ produktów mleczarskich, pomimo nieznacznie mniejszej produkcji mleka – bilansowe spożycie mleka (łącznie z mlekiem przeznaczonym na przetwory, bez mleka przerobionego na masło) było o 1% większe niż w 2012 r. i wyniosło 195 litrów na mieszkańca.

2.1.1.1.1. Kwotowanie produkcji mleka

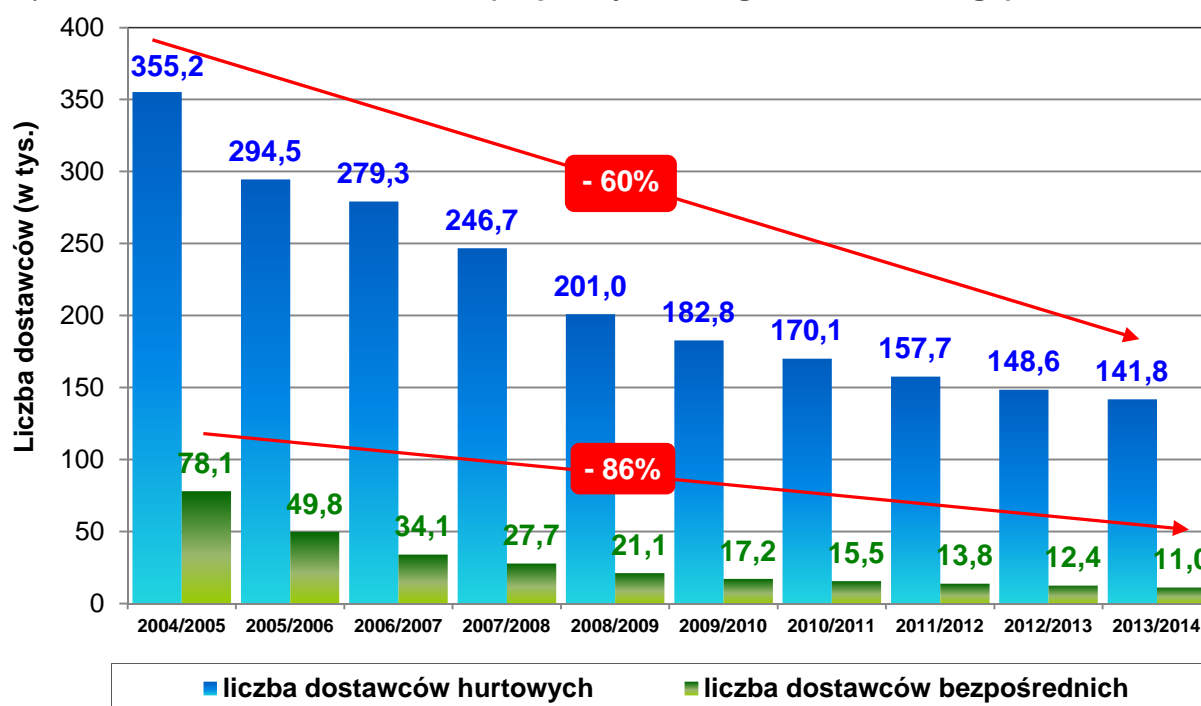
Głównym celem systemu kwotowania produkcji mleka jest zachowanie równowagi między popytem a podażą na rynku mleka oraz zapewnienie dostawcom korzystnej ceny zbytu za wyprodukowane mleko. Rok kwotowy obejmuje okres od 1 kwietnia danego roku kalendarzowego do 31 marca następnego roku kalendarzowego. W ramach kwotowania produkcji mleka określana jest ilość mleka, którą dany kraj członkowski UE może wprowadzić do obrotu w ww. okresie.

⁹ Wielkości dotyczące eksportu i importu towarów na poszczególnych rynkach rolno-spożywczych za 2013 r. obliczono na podstawie danych wstępnych Ministerstwa Finansów, a za rok 2012 – wg danych ostatecznych Ministerstwa Finansów.

Agencja Rynku Rolnego, m.in. zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 50, z późn. zm.), prowadziła w 2013 r. działania dotyczące: rozdziału krajowej rezerwy kwoty krajowej (KRKK), obsługi transferów i konwersji kwot indywidualnych (KI), zmniejszania lub cofnięcia kwot indywidualnych, kontrolowania ilości mleka lub przetworów mlecznych wprowadzonych na rynek, a także stopnia wykorzystania i rozliczenia kwot krajowych, monitorowania liczby producentów mleka w kraju, monitorowania zawartości tłuszczu w mleku, kontroli ilości mleka wprowadzonego do obrotu w danym roku kwotowym oraz rejestracji podmiotów skupujących mleko. W zakresie zarządzania systemem kwotowania produkcji mleka ARR w 2013 r. wydała 191,4 tys. decyzji administracyjnych.

Wykres 4. **Liczba dostawców mleka (na początku danego roku kwotowego)**

Źródło: dane ARR.

W ciągu dziesięciu lat funkcjonowania w Polsce mechanizmu kwotowania produkcji mleka przyznana Polsce kwota krajowa wzrosła o 12% (z 8,96 mld kg w roku kwotowym 2004/2005 do 10,06 mld kg w roku kwotowym 2013/2014). W tym okresie liczba dostawców¹⁰ hurtowych mleka zmniejszyła się o 60%, a dostawców bezpośrednich – o 86%. Przełożyło się to na zwiększenie średniej kwoty indywidualnej dostaw przypadającej na hurtowego producenta mleka (z 24 tys. kg na początku roku kwotowego 2004/2005 do 69 tys. kg KI na początku roku kwotowego 2013/2014).

¹⁰ Porównując liczbę dostawców mleka wg danych na początku (tj. na 1 kwietnia) danego roku kwotowego.

Rok kwotowy 2012/2013

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 72/2009¹¹ państwa członkowskie UE uzyskały prawo do zwiększania kwot krajowych – o 1% rocznie – w kolejnych latach kwotowych aż do roku kwotowego 2013/2014. Wobec powyższego krajowa kwota mleczna przysługująca Polsce na rok kwotowy 2012/2013 wynosiła 9 956 235 tys. kg. Polska dysponowała szóstym co do wielkości limitem w UE (po Niemczech, Francji, Wielkiej Brytanii, Holandii i Włoszech). Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 341/2013¹² krajowa kwota dostaw przysługująca Polsce w ww. roku kwotowym wynosiła 9 808 185 tys. kg, a krajowa kwota sprzedaży bezpośredniej – 148 050 tys. kg.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie wysokości krajowej rezerwy kwoty krajowej w roku kwotowym 2012/2013 (Dz. U. z 2012 r., poz. 1280), KRKK została ustalona na poziomie 331 646 387 kg, z tego wysokość KRKK dla dostawców hurtowych wyniosła 259 852 060 kg, natomiast dla dostawców bezpośrednich – 71 794 327 kg. Warunkiem przyznania kwoty z krajowej rezerwy w roku kwotowym 2012/2013 było wykazanie przez producenta zwiększenia sprzedaży mleka lub przetworów mlecznych w roku kwotowym 2011/2012.

W związku z tym, że zapotrzebowanie na dodatkowe kwoty indywidualne z krajowej rezerwy kwoty krajowej, przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2012/2013, było wyższe od krajowej rezerwy określonej na ten rok kwotowy, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi określił współczynnik

przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych na 0,554¹³. Po uwzględnieniu współczynnika przydziału w roku kwotowym 2012/2013 wydano 33,9 tys. decyzji w sprawie przyznania KI z krajowej rezerwy dostawcom hurtowym na łączną kwotę 255 856 tys. kg, co stanowiło 98% krajowej rezerwy dostaw. W przypadku rozdziału krajowej rezerwy sprzedaży bezpośredniej wielkości kwot przyznane z krajowej rezerwy równe były wielkościom zapotrzebowanym – wydano 16 decyzji na kwotę 146 tys. kg mleka.

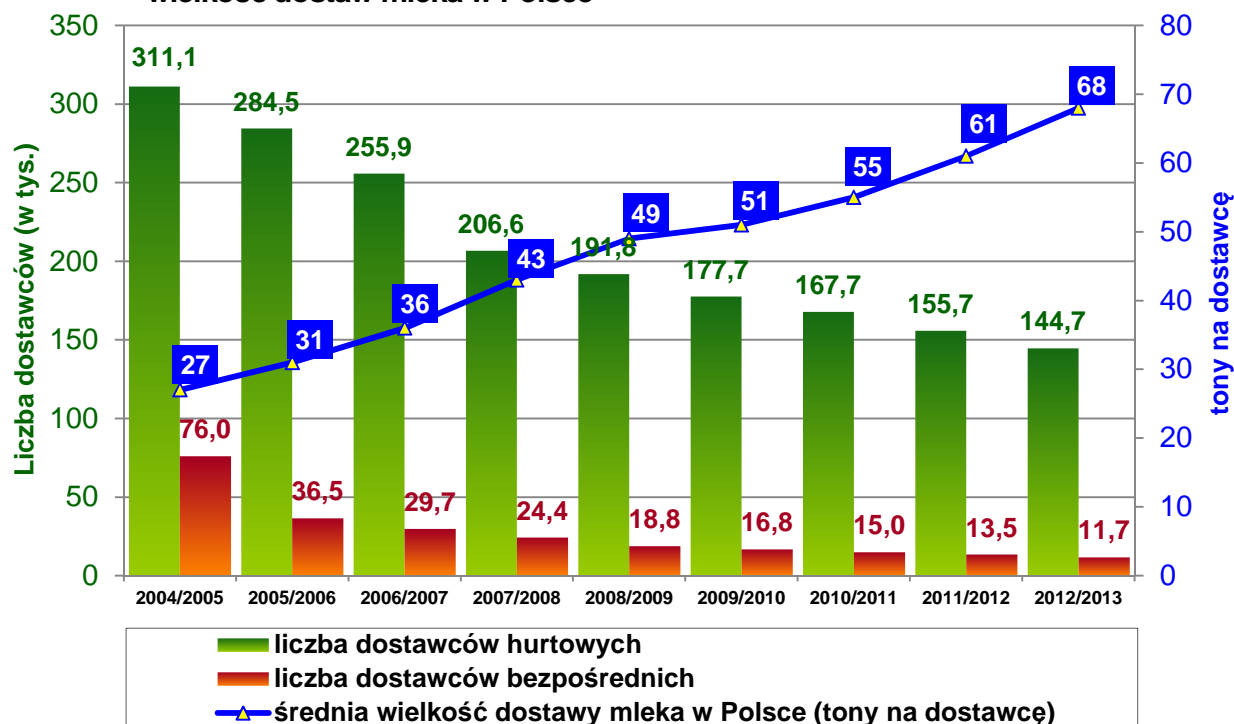
¹¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 72/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. w sprawie zmian we wspólnej polityce rolnej poprzez zmianę rozporządzeń (WE) nr 247/2006, (WE) nr 320/2006, (WE) nr 1405/2006, (WE) nr 1234/2007, (WE) nr 3/2008 oraz (WE) nr 479/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 1883/78, (EWG) nr 1254/89, (EWG) nr 2247/89, (EWG) nr 2055/93, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 2596/97, (WE) nr 1182/2005 i (WE) nr 315/2007, z późn. zm.

¹² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 341/2013 z dnia 16 kwietnia 2013 r. w sprawie podziału między „dostawą” i „sprzedaż bezpośrednią” krajowych kwot mlecznych ustalonych na rok 2012/2013 w załączniku IX do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007.

¹³ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 listopada 2012 r. w sprawie współczynnika przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2012/2013 (Dz. U. z 2012 r., poz. 1290).

W prowadzonym przez ARR rejestrze producentów mleka na początku roku kwotowego 2012/2013 wpisanych było 148,6 tys. dostawców hurtowych mleka (dysponowali oni kwotą 9 540 847 tys. kg mleka) i 12,4 tys. dostawców bezpośrednich (dysponowali kwotą 83 492 tys. kg mleka). Na koniec ww. roku kwotowego w rejestrze znajdowało się 144,7 tys. dostawców hurtowych (dysponowali kwotą 9 792 739 tys. kg mleka) i 11,7 tys. dostawców bezpośrednich (dysponujących kwotą 76 223 tys. kg).

Wykres 5. Liczba dostawców mleka (na koniec danego roku kwotowego) oraz średnia wielkość dostaw mleka w Polsce

Źródło: dane ARR.

W prowadzonym przez ARR Rejestrze Podmiotów Skupujących Mleko (RPSM) na początku roku kwotowego 2012/2013 znajdowało się 298 podmiotów (z tego: 161 spółdzielni mleczarskich, 89 spółek prawa handlowego, 44 osoby fizyczne wykonujące działalność w zakresie skupu mleka, 3 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw i 1 rolnicze zrzeszenie branżowe). Na koniec ww. roku kwotowego w RPSM znajdowało się 313 podmiotów (15 podmiotów więcej niż w porównywalnym okresie roku kwotowego 2011/2012), z tego: 166 spółdzielni mleczarskich, 100 spółek prawa handlowego, 43 osoby fizyczne wykonujące działalność w zakresie skupu mleka, 3 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw i 1 rolnicze zrzeszenie branżowe.

Dostawca mleka posiadający kwotę indywidualną dla dostawcy bezpośredniego i/lub KI dla dostawcy hurtowego mógł dokonać zamiany (konwersji) części lub całości jednej kwoty na drugą. Konwersja mogła być stała lub tymczasowa. Zamienić można było tylko niewykorzystaną w danym roku kwotę indywidualną lub jej część. ARR w roku kwotowym 2012/2013,

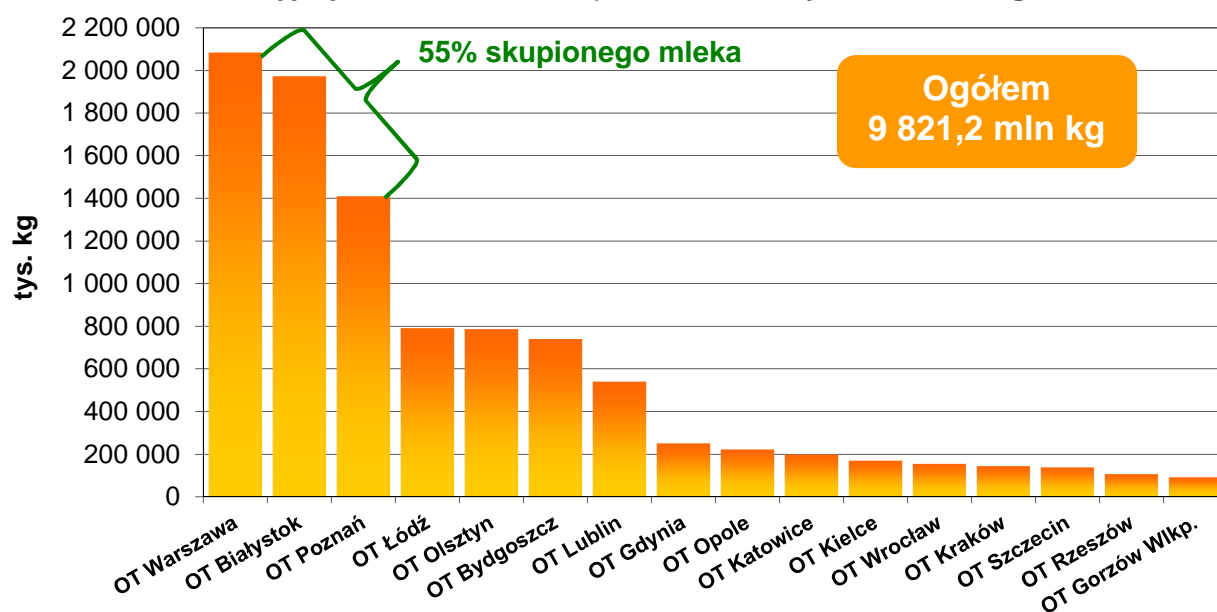

na wnioszek producentów mleka, zatwierdziła 682 konwersje stałe KI z bezpośredniej na hurtową na 7 660 tys. kg oraz 24 konwersje stałe KI z hurtowej na bezpośrednią na 216 tys. kg mleka. Zarejestrowano także 118 konwersji tymczasowych KI z bezpośredniej na hurtową (na 1 627 tys. kg) oraz 117 konwersji tymczasowych KI z hurtowej na bezpośrednią (na 2 004 tys. kg mleka).

W roku kwotowym producenci mleka mogą dokonać transferu prawa do przyznanych kwot przez zbycie kwoty indywidualnej (sprzedaż, darowizna), oddanie w używanie KI (dzierżawa) bądź przez zbycie gospodarstwa rolnego z przyznaną kwotą (sprzedaż, darowizna, dzierżawa). W roku kwotowym 2012/2013 ARR, na wnioszek producentów mleka, zatwierdziła ponad 28,8 tys. transferów prawa do kwoty mlecznej na 471 170 tys. kg mleka, z czego na wnioszek dostawców hurtowych – 28,3 tys. transferów na 467 368 tys. kg mleka, a na wnioszek dostawców bezpośrednich – 457 transferów prawa do KI na 3 803 tys. kg mleka.

Po zakończeniu każdego roku kwotowego dostawcy są rozliczani z wykorzystania swoich limitów. W przypadku dostawców, którzy nie wykorzystają swoich kwot w ilości co najmniej 70%, kwota jest zmniejszana o część niewykorzystaną. Jeżeli dostawca w danym roku kwotowym nie wprowadzi do obrotu mleka lub przetworów mlecznych, wówczas jego kwota zostaje cofnięta. Zredukowane i cofnięte ilości zasilają każdego roku krajową rezerwę kwoty krajowej. W roku kwotowym 2012/2013 kwoty cofnięto ponad 3,1 tys. dostawców, a 5,6 tys. dostawców zmniejszono przysługujące limity. W wyniku cofniętych i zmniejszonych KI krajową rezerwę kwoty krajowej dostaw w roku kwotowym 2013/2014 zasiłała kwota w łącznej wysokości ponad 40 mln kg mleka, natomiast krajową rezerwę sprzedaży bezpośredniej – kwota blisko 3 mln kg mleka.

Wykres 6. Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) w roku kwotowym 2012/2013 wg OT ARR

Źródło: dane ARR.

Wysokość dostaw mleka zrealizowanych przez dostawców hurtowych do podmiotów skupujących w roku kwotowym 2012/2013 ukształtowała się na poziomie 9 821 234 tys. kg (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu¹⁴), natomiast sprzedaż bezpośrednia (mleko i przetwory mleczne wprowadzone do bezpośredniego spożycia) wyniosła 69 312 tys. kg. Wykorzystanie kwoty krajowej w roku kwotowym 2012/2013 wyniosło 99,34%, w tym wykorzystanie krajowej kwoty dostaw ukształtowało się na poziomie 100,14%, zaś krajowej kwoty sprzedaży bezpośredniej – 46,70%. W związku z powyższym krajowa kwota dostaw została przekroczona o 13 425 tys. kg, czyli o 0,14%¹⁵. Przysługujące kwoty indywidualne przekroczyło ponad 57 tys. dostawców hurtowych mleka. Krajowa kwota sprzedaży bezpośredniej nie została przekroczona. Najwięcej mleka w roku kwotowym 2012/2013 skupiono od dostawców hurtowych w województwach: mazowieckim (21% skupu ogółem), podlaskim (20%), wielkopolskim (14%) oraz łódzkim, warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim (po 8%).

Wysokość opłaty za 100 kg przekroczenia kwoty krajowej w roku kwotowym 2012/2013 określono na 27,83 EUR. Wobec powyższego opłata z tytułu nadprodukcji, jaką Polska przekazała do budżetu UE, wyniosła 3,7 mln EUR (15,6 mln zł).

Rok kwotowy 2013/2014

W roku kwotowym 2013/2014 po raz ostatni zwiększona została krajowa kwota mleczna przysługująca Polsce, która wyniosła 10 055 797 tys. kg. Na tym poziomie pozostanie również w roku kwotowym 2014/2015. Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 266/2014¹⁶ krajowa kwota dostaw przysługująca Polsce w ww. roku kwotowym wynosiła 9 909 801 tys. kg, a krajowa kwota sprzedaży bezpośredniej – 145 996 tys. kg.

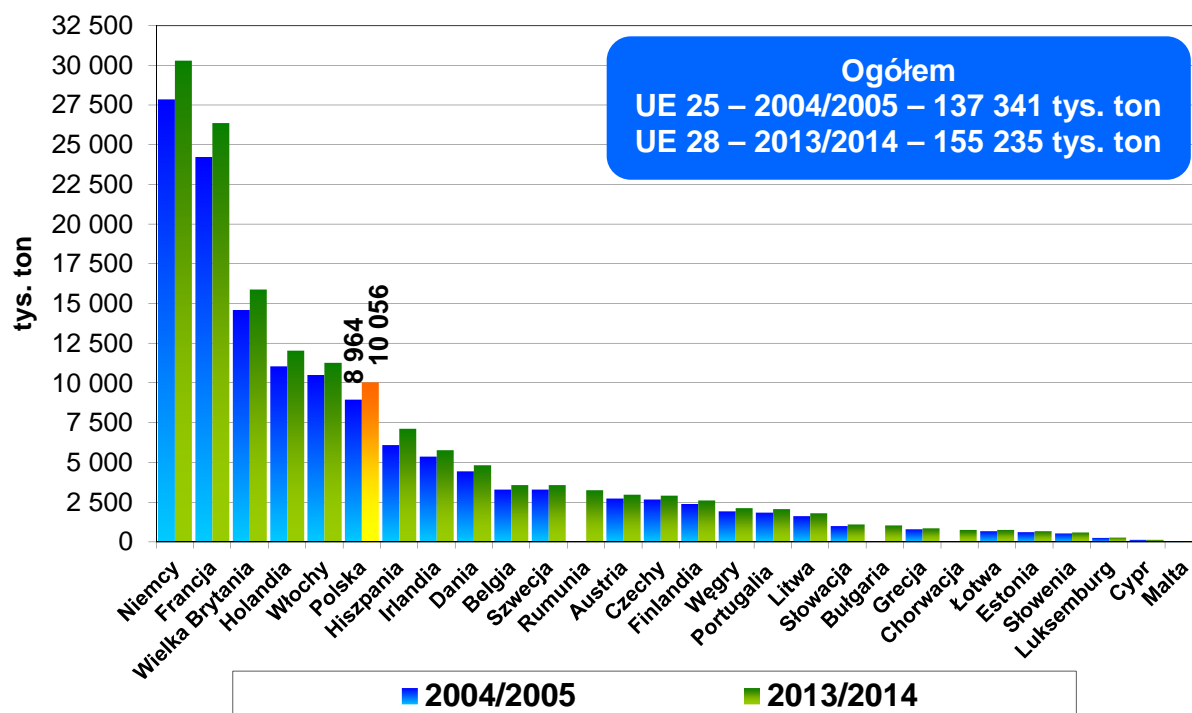
Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 grudnia 2013 r. w sprawie wysokości krajowej rezerwy kwoty krajowej w roku kwotowym 2013/2014 (Dz. U. z 2013 r., poz. 1555), KRKK została ustalona na poziomie 231 633 434 kg, z tego wysokość KRKK dla dostawców hurtowych wyniosła 156 081 524 kg, natomiast dla dostawców bezpośrednich – 75 551 910 kg.

¹⁴ Referencyjna zawartość tłuszczu jest to zawartość tłuszczu przypisana do kwoty indywidualnej (KI) dla dostawcy hurtowego.

¹⁵ W poprzednich latach Polska przekroczyła krajową kwotę mleczną w roku kwotowym 2005/2006 – krajowa kwota dostaw przekroczona została o 2,4%.

¹⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 266/2014 z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie podziału między „dostawę” i „sprzedaż bezpośrednią” krajowych kwot mlecznych ustalonych na rok 2013/2014 w załączniku IX do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007.

Wykres 7. Krajowe kwoty mleczne przysługujące państwom członkowskim UE w latach kwotowych 2004/2005 i 2013/2014

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

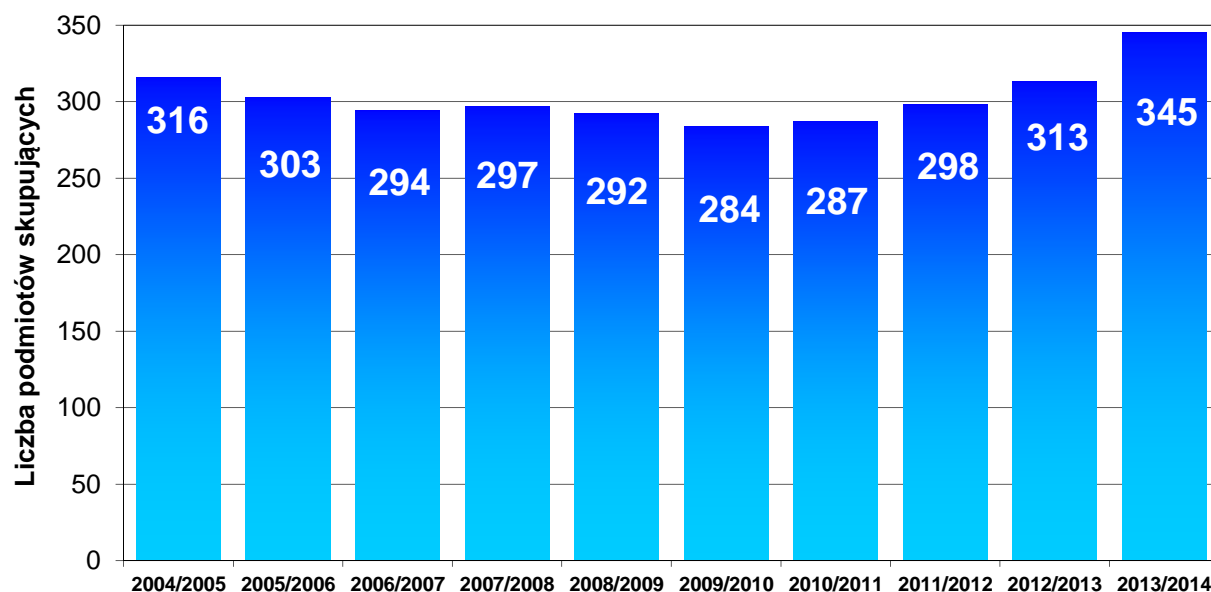
W związku z tym, że zapotrzebowanie na dodatkowe kwoty indywidualne z krajowej rezerwy kwoty krajowej, przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2013/2014, było wyższe od krajowej rezerwy określonej na ten rok kwotowy, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi określił współczynnik przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych na 0,3247¹⁷. W roku kwotowym 2013/2014 złożono 38 tys. wniosków o przyznanie kwoty z KRKK. Po zastosowaniu współczynnika przydziału ARR wydała 31,6 tys. decyzji w sprawie przyznania KI z krajowej rezerwy dla dostawców hurtowych, a ich wysokość wyniosła 152 951 tys. kg, co stanowiło 98% krajowej rezerwy dostaw.

W przypadku rozdziału krajowej rezerwy sprzedaży bezpośredniej wielkości kwot przyznane z krajowej rezerwy równe były wysokościom zapotrzebowanym – wydano 12 decyzji na kwotę 196 tys. kg mleka.

W rejestrze producentów mleka prowadzonym przez ARR na początku roku kwotowego 2013/2014 wpisanych było 141,8 tys. dostawców hurtowych mleka (dysponowali oni kwotą 9 751 666 tys. kg mleka) i ponad 11 tys. dostawców bezpośrednich (dysponowali kwotą 72 498 tys. kg mleka).

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 grudnia 2013 r. w sprawie współczynnika przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2013/2014 (Dz. U. z 2013 r., poz.1556).

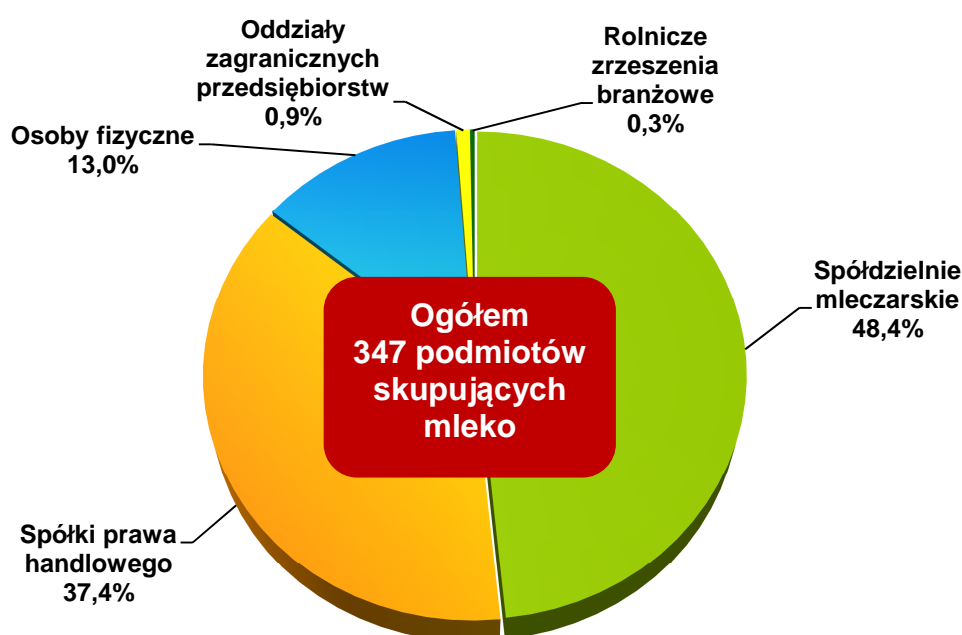
Wykres 8. Liczba podmiotów skupujących mleko w Polsce na koniec danego roku kwotowego

Źródło: dane ARR.

W prowadzonym przez ARR Rejestrze Podmiotów Skupujących Mleko na początku roku kwotowego 2013/2014 znajdowało się 313 podmiotów (z tego: 166 spółdzielni mleczarskich, 100 spółek prawa handlowego, 43 osoby fizyczne wykonujące działalność w zakresie skupu mleka, 3 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw i 1 rolnicze zrzeszenie branżowe). Na koniec ww. roku kwotowego w RPSM znajdowało się 345 podmiotów (32 podmioty więcej niż w porównywalnym okresie roku kwotowego 2012/2013), z tego: 166 spółdzielni mleczarskich, 130 spółek prawa handlowego, 45 osób fizycznych wykonujących działalność w zakresie skupu mleka, 3 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw i 1 rolnicze zrzeszenie branżowe.

Wykres 9. Struktura podmiotów skupujących mleko wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

Źródło: dane ARR.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. w RPSM było zarejestrowanych 347 podmiotów skupujących mleko (z tego: 168 spółdzielni mleczarskich, 130 spółek prawa handlowego, 45 osób fizycznych wykonujących działalność w zakresie skupu mleka, 3 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw i 1 rolnicze zrzeszenie branżowe).

Mapa 2. Liczba podmiotów skupujących mleko na 31 grudnia 2013 r.

W 2013 r. do rejestru podmiotów skupujących mleko wpisano 47 nowych jednostek skupujących, wykreślono 6 podmiotów oraz odnotowano 1 przypadek konsolidacji podmiotów skupujących mleko.

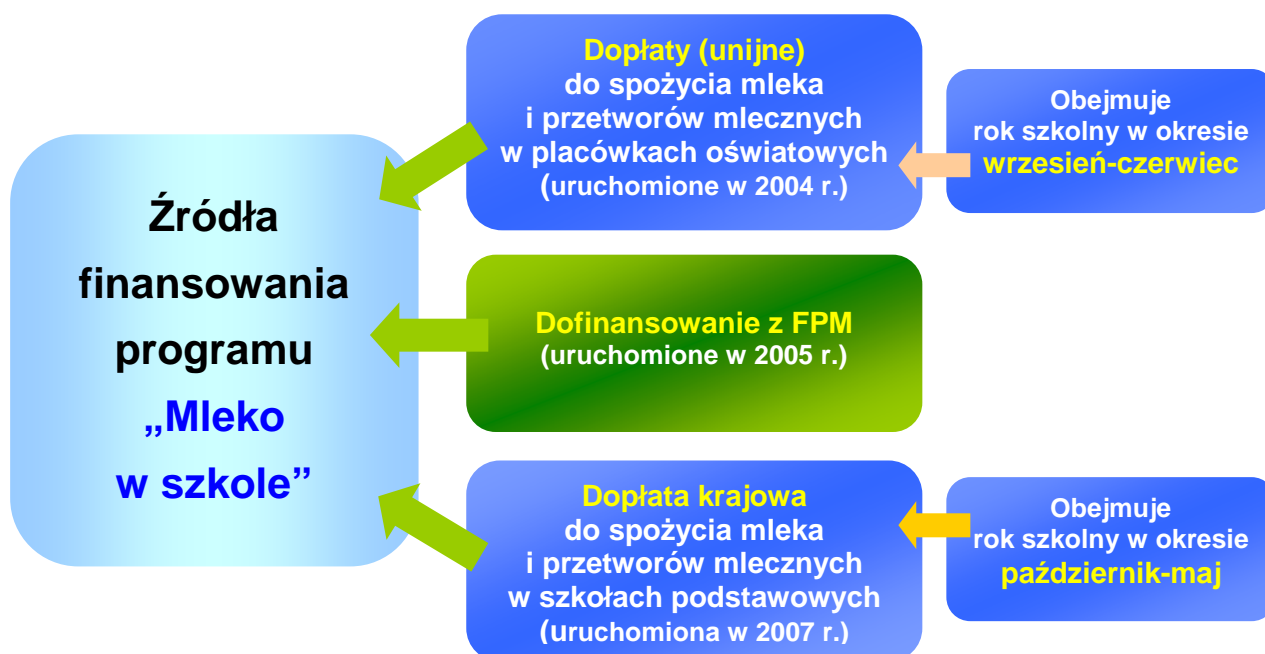
Biorąc pod uwagę układ regionalny, najwięcej podmiotów skupujących mleko znajdowało się w woj. wielkopolskim (24% ogółu zarejestrowanych podmiotów), mazowieckim (15%) i lubelskim (8%). Najmniej podmiotów miało swoją siedzibę w woj. warmińsko-mazurskim i opolskim (po 2%) oraz świętokrzyskim i dolnośląskim (po 3%).

2.1.1.1.2. Program „Mleko w szkole”

Od dziesięciu lat ARR administruje programem „Mleko w szkole”, którego celem jest wzrost spożycia mleka i jego przetworów w placówkach oświatowych oraz kształtowanie właściwego modelu konsumpcji wśród dzieci i młodzieży. Program jest popularny wśród beneficjentów, a tym samym wpisał się na stałe w codzienne funkcjonowanie większości placówek oświatowych na terenie kraju.

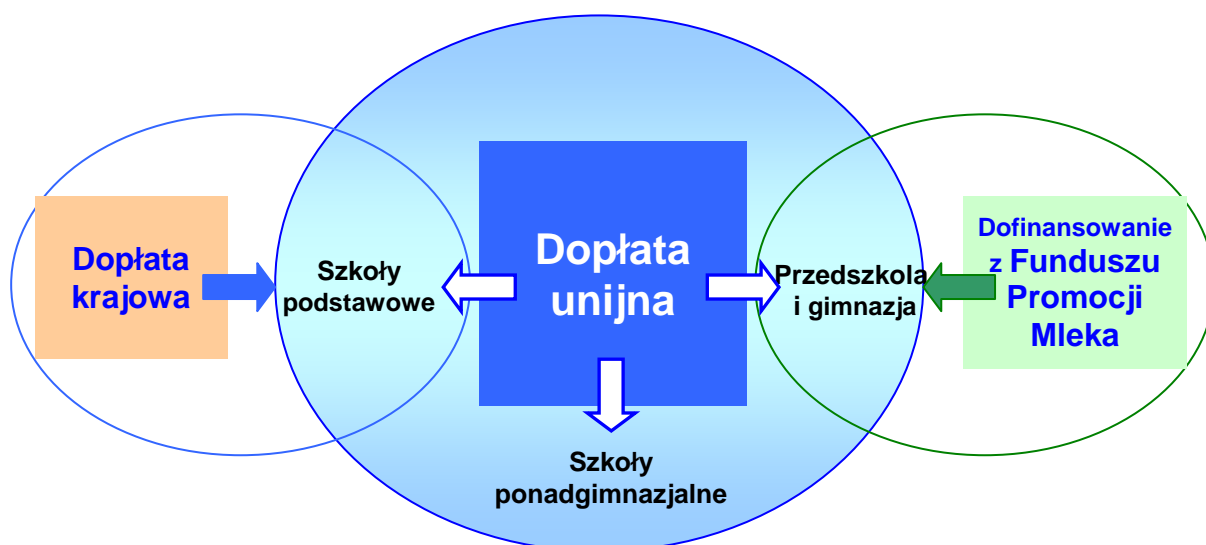

Wykres 10. Finansowanie programu „Mleko w szkole”

Program „Mleko w szkole” finansowany jest z trzech źródeł. Wprowadzona od 2004 r. dopłata ze środków UE obejmuje dostarczanie mleka i jego przetworów do wszystkich rodzajów uprawnionych placówek oświatowych. Poza dopłatą unijną spożycie mleka i przetworów mlecznych jest dofinansowywane ze środków z budżetu kraju (dopłata krajowa uruchomiona od roku szkolnego 2007/2008 obejmuje dostarczanie mleka i jego przetworów do szkół podstawowych) oraz ze środków zgromadzonych w Funduszu Promocji Mleka przez podmioty skupujące mleko (dofinansowanie obejmuje dostarczanie mleka i jego przetworów do przedszkoli oraz gimnazjów).

Wykres 11. Placówki oświatowe objęte dofinansowaniem w ramach programu „Mleko w szkole”

Wprowadzenie dopłaty krajowej i dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka zdecydowanie zwiększyło zasięg oddziaływania programu „Mleko w szkole”. Polska znajduje się w czołówce państw UE uczestniczących w programie pod względem ilości mleka i przetworów mlecznych dostarczanych dzieciom oraz młodzieży uczącej się w placówkach oświatowych, a także pod względem pozyskiwania środków finansowych na ten cel z budżetu unijnego.

2.1.1.1.2.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych

ARR realizuje mechanizm WPR finansowany ze środków UE na podstawie art. 42 ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych¹⁸. Jego głównym założeniem jest promowanie zasad zdrowego odżywiania oraz wzrost spożycia mleka i jego przetworów wśród dzieci oraz młodzieży szkolnej uczęszczających regularnie w ciągu roku szkolnego do placówek oświatowych, tj. do: przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyłączeniem szkół wyższych). Dzięki dopłacie unijnej wszystkie dzieci, które uczęszczają do ww. placówek oświatowych, mogą otrzymać w każdym dniu nauki szkolnej maksymalnie 0,25 litra mleka lub przetworu mlecznego po cenach niższych niż rynkowe. Ceny tych produktów nie mogą przekraczać cen maksymalnych, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów na dany rok szkolny (dla roku szkolnego 2012/2013 było to rozporządzenie z 30 maja 2012 r.¹⁹, a dla roku szkolnego 2013/2014 – rozporządzenie z 23 maja 2013 r.²⁰ oraz z 27 listopada 2013 r.²¹). Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 657/2008²² i z ww. rozporządzeniami krajowymi uczniowie w ramach mechanizmu mogą spożywać:

- mleko, mleko smakowe, o różnej zawartości tłuszczu,
- jogurty naturalne, smakowe, z owocami,
- smakowe i niesmakowe twarogi, twarożki, serki topione,
- smakowe i niesmakowe sery.

Warunkiem uczestnictwa w mechanizmie jest uzyskanie przez wnioskodawców (organizujących dostawę mleka i produktów mlecznych do placówek oświatowych) zatwierdzenia przez dokonanie wpisu do rejestru podmiotów ubiegających się o dopłaty. W roku szkolnym 2012/2013 w programie

¹⁸ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 50, z późn. zm.).

¹⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2012/2013 (Dz. U. z 2012 r., poz. 656).

²⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2013/2014 (Dz. U. z 2013 r., poz. 623).

²¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2013/2014 (Dz. U. z 2013 r., poz. 1494).

²² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 657/2008 z dnia 10 lipca 2008 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej na rzecz dostarczania mleka i niektórych przetworów mlecznych dla uczniów w instytucjach oświatowych, z późn. zm.

uczestniczyło 312 wnioskodawców (z tego: 146 dostawców, 160 placówek oświatowych, 5 gmin i 1 organizacja pożytku publicznego).

W 2013 r. z tytułu dopłaty unijnej do spożycia mleka i jego przetworów w placówkach oświatowych ARR wypłaciła 40 222 tys. zł do 53,5 tys. ton mleka i przetworów mlecznych. W roku szkolnym 2012/2013 dzieci najczęściej spożywały mleko białe (84% ogółu mleka i przetworów mlecznych spożytych w placówkach oświatowych), a następnie mleko smakowe (14%), jogurty oraz sery (łącznie 2%).

2.1.1.1.2.2. Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach

Zgodnie z art. 46 ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych²³, poza dopłatami unijnymi, spożycie mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych jest dofinansowywane (od 2005 r.) ze środków Funduszu Promocji Mleka (FPM)²⁴. Celem dofinansowania programu „Mleko w szkole” ze zgromadzonych w funduszu środków jest obniżenie ceny płaconej przez uczniów za mleko i jego przetwory spożywane w ramach mechanizmu unijnego. Od roku szkolnego 2007/2008 dofinansowanie z FPM udzielane jest do mleka i przetworów mlecznych spożywanych przez dzieci uczęszczające do przedszkoli i gimnazjów. Produkty objęte dofinansowaniem to: mleko białe, mleko smakowe, jogurty oraz sery (twarogi, twarożki, sery topione i inne).

Decyzje o sposobie przyznawania i wydatkowania kwot na poszczególne zadania finansowane z FPM podejmuje Komisja Zarządzająca funduszem. Rola ARR polega na zapewnieniu obsługi administracyjnej funduszu. O dofinansowanie z FPM do mleka i jego przetworów spożywanych w przedszkolach i gimnazjach mogą się ubiegać wnioskodawcy, którzy:

- posiadają zatwierdzenie uczestnictwa w mechanizmie WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” oraz spełniają wymagania określone w przepisach UE,
- organizują dostawy mleka i przetworów mlecznych do przedszkoli oraz gimnazjów po cenach nie wyższych od cen maksymalnych określonych przez FPM,
- ubiegają się o dopłaty do mleka i przetworów mlecznych dostarczonych do przedszkoli oraz gimnazjów w ramach mechanizmu unijnego.

W roku szkolnym 2012/2013 – dzięki wsparciu z FPM – mleko i przetwory mleczne spożywało ok. 220 tys. dzieci uczęszczających do 2 tys. przedszkoli i gimnazjów. W 2013 r. ARR wypłaciła ze środków Funduszu Promocji Mleka dofinansowanie w wysokości 1 552 tys. zł, które objęło 4 tys. ton mleka i jego przetworów.

²³ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 50, z późn. zm.).

²⁴ Do 1 lipca 2009 r. – Fundusz Promocji Mleczarstwa.

2.1.1.1.2.3. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych

Zgodnie z art. 46 ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych²⁵, poza dopłatami unijnymi, spożycie mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych dofinansowywane jest (od roku szkolnego 2007/2008) przez dopłatę krajową, pochodzącą z dotacji budżetowej. Mechanizm pozwala każdemu dziecku uczęszczającemu do szkoły podstawowej na otrzymywanie bezpłatnie mleka bez dodatków smakowych lub umożliwia spożycie innych przetworów mlecznych po obniżonych cenach. Przyczynia się tym samym do zwiększania konsumpcji tych produktów przez dzieci i do kształtowania poprawnych nawyków żywieniowych.

Dopłata krajowa do 1 litra mleka i przetworów mlecznych spożytych w szkołach podstawowych nie może przewyższać 100% maksymalnej ceny mleka zawierającego co najmniej 1% tłuszczu, poddanego obróbce cieplnej, w opakowaniach o pojemności od 0,20 litra do 0,23 litra. Ceny maksymalne dla przetworów objętych mechanizmem określa rozporządzenie Rady Ministrów obowiązujące w danym roku szkolnym (dla roku szkolnego 2012/2013 było to rozporządzenie z 30 maja 2012 r.²⁶, a dla roku szkolnego 2013/2014 – rozporządzenie z 23 maja 2013 r.²⁷ oraz z 27 listopada 2013 r.²⁸).

Zgodnie z regulacjami krajowymi²⁹ w mechanizmie mogą uczestniczyć wnioskodawcy, którzy:

- posiadają zatwierdzenie uczestnictwa w mechanizmie WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” i spełniają wymagania programu określone w przepisach UE,
- organizują dostawy mleka i przetworów mlecznych do szkół podstawowych bezpłatnie lub w cenie nie wyższej niż różnica pomiędzy ceną maksymalną dostarczonego produktu a ceną maksymalną określoną dla mleka o zawartości co najmniej 1% tłuszczu, poddanego obróbce cieplnej, w opakowaniach o pojemności od 0,20 litra do 0,23 litra,
- ubiegają się o dopłaty do mleka i przetworów mlecznych dostarczonych do szkół podstawowych w ramach mechanizmu WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”.

²⁵ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 50, z późn. zm.).

²⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2012/2013 (Dz. U. z 2012 r., poz. 656).

²⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2013/2014 (Dz. U. z 2013 r., poz. 623).

²⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2013/2014 (Dz. U. z 2013 r., poz. 1494).

²⁹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 147, poz. 1039, z późn. zm.).

Dopłata krajowa przysługuje do mleka lub przetworu mlecznego spożytego przez dzieci w szkołach podstawowych (w okresie od 1 października do 31 maja danego roku szkolnego) przez 3 dni nauki szkolnej w tygodniu³⁰. Zgodnie z ustawą o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację dopłaty krajowej w danym roku szkolnym określana jest przez Radę Ministrów corocznie do 15 czerwca w drodze rozporządzenia (w latach szkolnych 2010/2011 – 2013/2014 limit wynosił po 118 000 tys. zł, z tego 1% przeznaczano na ewentualne odwołania³¹). Wnioskodawcy posiadający zatwierdzenie uczestnictwa w programie dopłat, tj.:

- dostawca (np. firma handlowa, zakład mleczarski),
- szkoła podstawowa samodzielnie organizująca dostawy,
- władza lub organizacja działająca w imieniu szkoły podstawowej,

którzy chcą realizować dostawy mleka i przetworów mlecznych dla uczniów szkół podstawowych, a następnie ubiegać się o dopłatę krajową, muszą corocznie wystąpić do dyrektora OT ARR z wnioskiem o przyznanie limitu środków finansowych na realizację ww. dostaw w danym roku szkolnym. Wnioskodawcy mogą otrzymać z tego tytułu dopłatę krajową w wysokości nie większej niż limit środków finansowych przyznany na dany rok szkolny.

Na rok szkolny 2012/2013 wnioskodawcy złożyli wnioski o przyznanie limitu obejmujące 12 tys. szkół podstawowych, do których uczęszczało 2,25 mln uczniów, a na rok szkolny 2013/2014 – wnioski obejmujące 12 tys. szkół podstawowych i 2,30 mln uczniów.

W roku szkolnym 2012/2013 w mechanizmie uczestniczyło 2,14 mln uczniów (tj. 97% uczniów szkół podstawowych w Polsce), którzy uczęszczali do 12 tys. tych szkół (tj. do 87% szkół podstawowych w Polsce). W 2013 r., z tytułu realizacji dopłaty krajowej, ARR wypłaciła 106 223 tys. zł do 48,7 tys. ton mleka i przetworów mlecznych.

Łącznie z tytułu dopłaty unijnej i krajowej Agencja wydatkowała 146 445 tys. zł.

* * *

³⁰ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 201, poz. 1545).

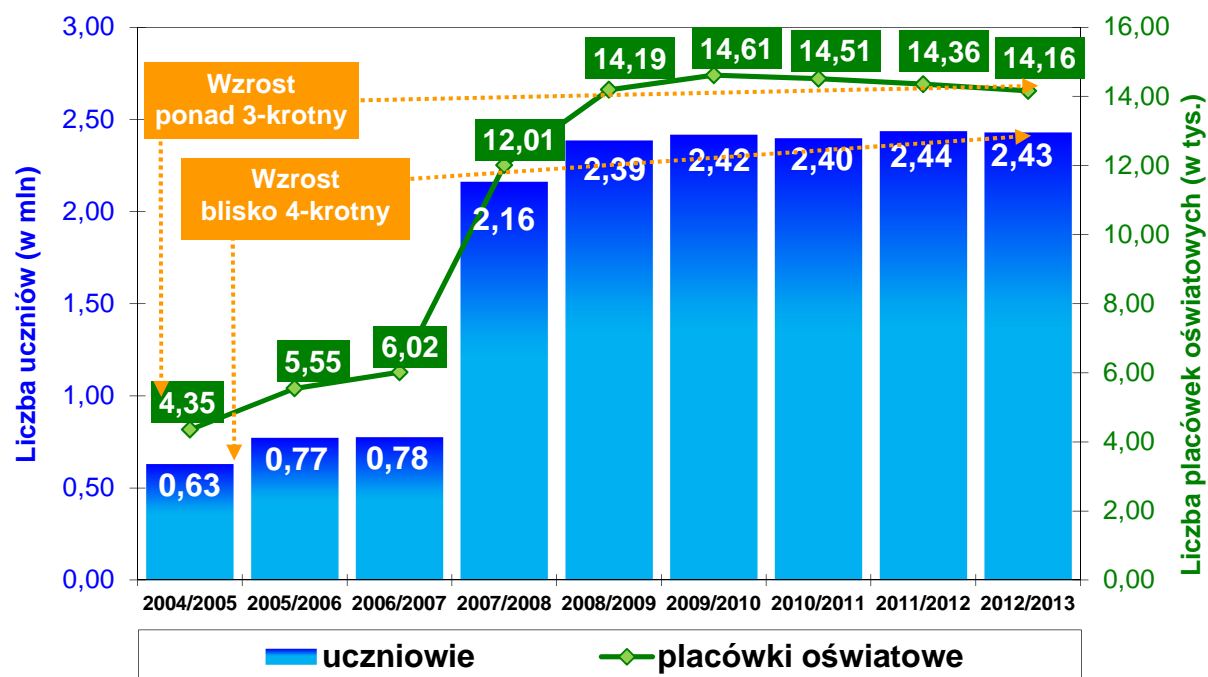
³¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 czerwca 2011 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na wypłatę dopłaty krajowej w roku szkolnym 2011/2012 (Dz. U. Nr 124, poz. 700), rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2012 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na wypłatę dopłaty krajowej w roku szkolnym 2012/2013 (Dz. U. z 2012 r., poz. 716) i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na wypłatę dopłaty krajowej w roku szkolnym 2013/2014 (Dz. U. z 2013 r., poz. 705). Kwota na odwołania określona została w art. 46 ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 50, z późn. zm.).

Tabela 1. Liczba placówek oświatowych oraz dzieci i uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” w roku szkolnym 2012/2013 wg województw

Lp.	Województwo	Liczba placówek oświatowych	Liczba uczniów (tys.)
1.	Dolnośląskie	758	156,04
2.	Kujawsko-pomorskie	744	139,83
3.	Lubelskie	939	138,30
4.	Lubuskie	328	62,44
5.	Łódzkie	998	157,24
6.	Małopolskie	1 383	210,48
7.	Mazowieckie	1 954	363,01
8.	Opolskie	500	59,97
9.	Podkarpackie	1 158	153,46
10.	Podlaskie	445	74,01
11.	Pomorskie	715	152,28
12.	Śląskie	1 346	248,03
13.	Świętokrzyskie	523	73,05
14.	Warmińsko-mazurskie	543	95,94
15.	Wielkopolskie	1 338	238,79
16.	Zachodniopomorskie	490	102,55
Ogółem		14 162	2 425,42

Podsumowując, z programu „Mleko w szkole” w roku szkolnym 2012/2013 skorzystało w kraju 2,43 mln dzieci i uczniów (3,9 razy więcej niż w roku szkolnym 2004/2005, tj. w roku uruchomienia programu). Stanowiły one ok. 41% ogółu dzieci uczęszczających do placówek oświatowych objętych programem w Polsce.

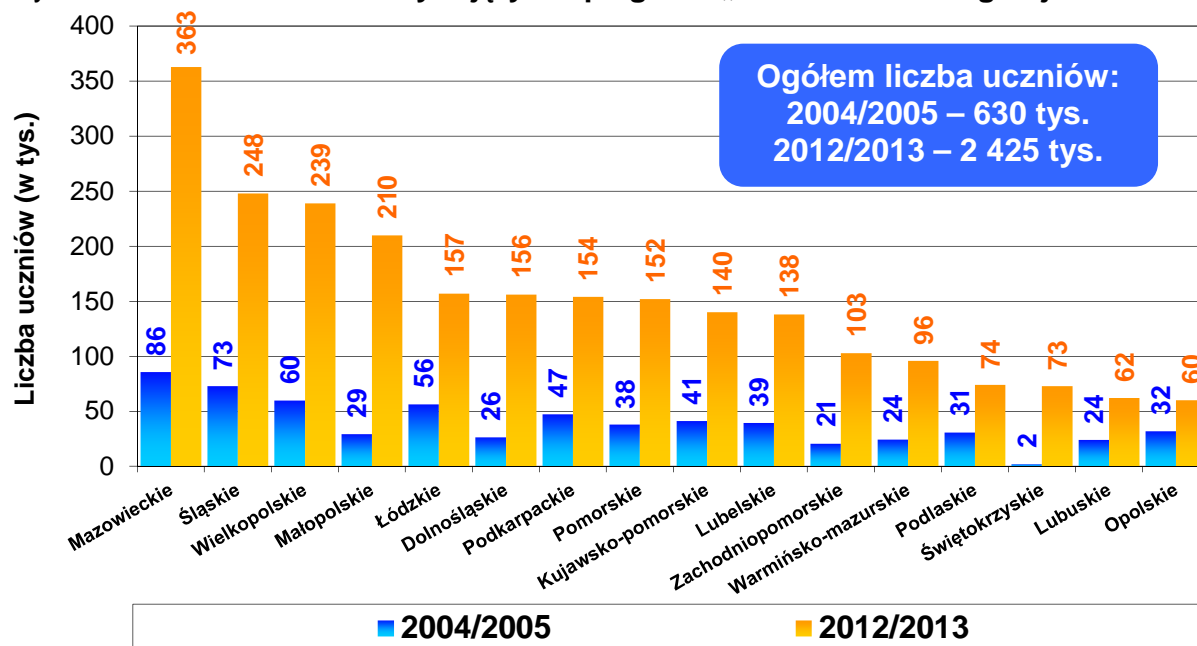
Wykres 12. Placówki oświatowe i uczniowie w programie „Mleko w szkole”

Źródło: dane ARR.

Dzieci i uczniowie korzystający z programu w roku szkolnym 2012/2013 uczęszczali do 14,16 tys. placówek oświatowych (ok. 29% ogółu placówek oświatowych objętych programem w Polsce). Poziom zainteresowania beneficjentów, a tym samym oddziaływanie programu „Mleko w szkole” w poszczególnych województwach jest różne – uzależnione od posiadanej infrastruktury oświatowej (tj. od liczby i struktury placówek oświatowych uprawnionych do uczestnictwa w programie), od liczby uczniów do niej uczęszczających, a także od specyfiki i charakteru danego regionu.

Wykres 13. Liczba uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” wg województw

Źródło: dane ARR.

W 2013 r. ARR prowadziła działania mające na celu jak najszersze rozpowszechnienie programu „Mleko w szkole”. Wyplacono łącznie 147 997 tys. zł, z tego z tytułu: dopłaty z budżetu krajowego – 106 223 tys. zł (72% ogółu wypłat), dopłaty unijnej z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji – 40 222 tys. zł (27%) i dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka – 1 552 tys. zł (1%).

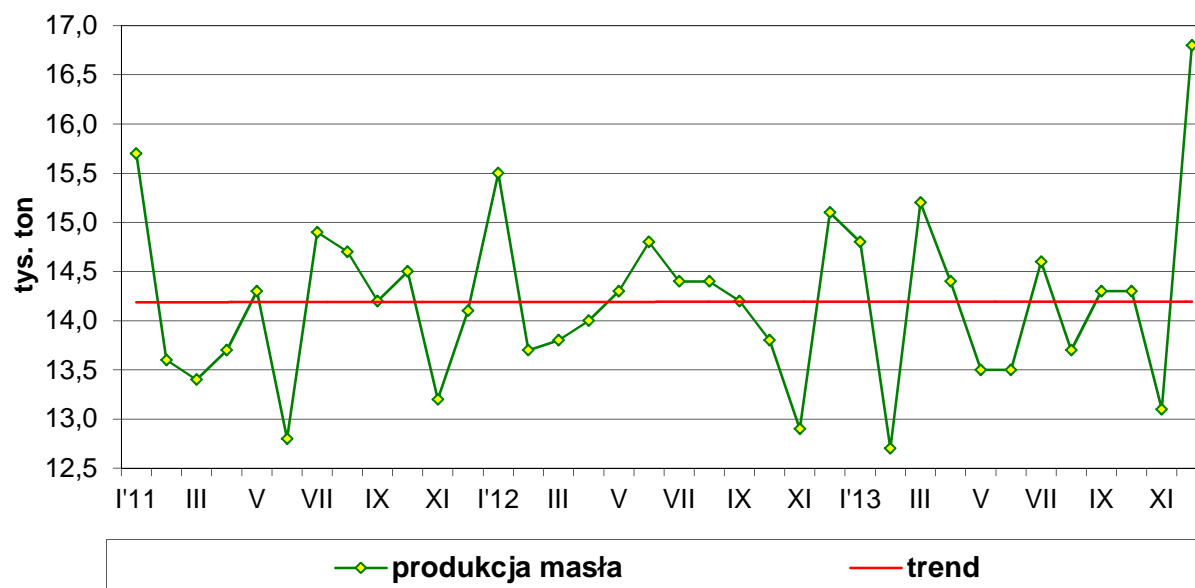
Od akcesji Polski do UE do końca 2013 r. dzieci i uczniowie spożyli w ramach programu „Mleko w szkole” ok. 390 tys. ton mleka i jego przetworów, a ARR na jego realizację wypłaciła 996,3 mln zł.

2.1.1.2. Masło

Według wstępnych danych GUS w 2013 r. krajowa produkcja masła ukształtowała się na poziomie zbliżonym do 2012 r. i wyniosła 171 tys. ton. Popyt na masło sprzyjał wzrostowi cen tego tłuszczu. W Polsce w 2013 r. ceny zbytu masła w blokach (wg danych GUS) osiągnęły poziom 16,72 zł/kg (z VAT), a masła konfekcjonowanego – 17,23 zł/kg (z VAT), odpowiednio o 19% i 8% wyższy niż w 2012 r. W 2013 r. ceny detaliczne masła, w odniesieniu do 2012 r., wzrosły o 4,2%.

Pomimo wzrostu cen, konsumpcja masła (według szacunków IERiGŻ-PIB) była zbliżona do notowanej w 2012 r. i wyniosła 4,1 kg na jednego mieszkańca.

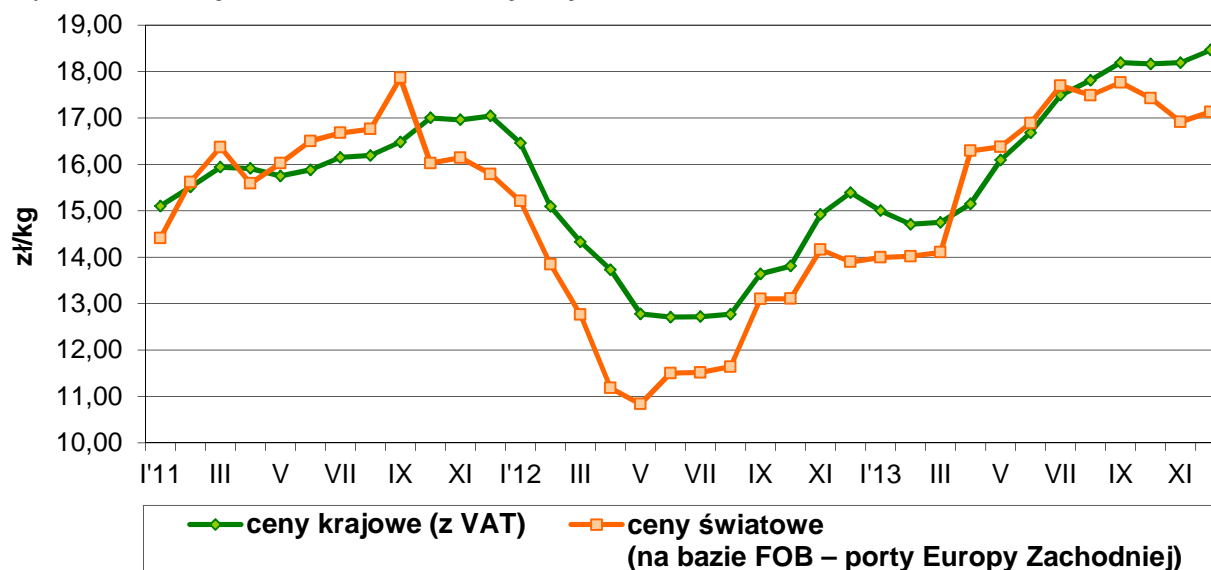
Wykres 14. Produkcja masła w Polsce

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2013 r. eksport masła zmniejszył się o 2%, do poziomu 29 tys. ton. Wzrost cen tego tłuszczu na rynku światowym spowodował, że w 2013 r., pomimo mniejszego wolumenu eksportu, jego wartość zwiększyła się o 24% i wyniosła 109 mln EUR. Import masła do Polski, w odniesieniu do krajowej produkcji, od lat jest niewielki. W 2013 r., w porównaniu z 2012 r., wzrósł on o 12,5% i ukształtował się na poziomie 10 tys. ton. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego masłem było o 1,8 tys. ton mniejsze od ubiegłorocznego i wyniosło 19 tys. ton. Wartościowe saldo handlu zagranicznego masłem ukształtowało się na poziomie 67 mln EUR, o 20% wyższym niż w 2012 r.

Wykres 15. Krajowe i światowe ceny zbytu masła

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS (ceny krajowe) i USDA (ceny światowe).

2.1.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1234/2007³² zakupy interwencyjne masła mogły być prowadzone od 1 marca do 31 sierpnia danego roku, w ramach ustalonego przez KE limitu dla całej UE, który w 2013 r. wynosił 30 tys. ton. Po wykorzystaniu limitu zakupy interwencyjne mogły być dokonywane w drodze przetargu. Zakupy masła w ramach limitu mogły być prowadzone po cenie interwencyjnej 221,75 EUR/100 kg, stanowiącej 90% ceny referencyjnej (wynoszącej 246,39 EUR/100 kg).

Masło oferowane do interwencyjnego zakupu musiało być wyprodukowane w zakładzie autoryzowanym przez ARR lub inną agencję interwencyjną na terenie UE, zgodnie z harmonogramem produkcji złożonym w Agencji, co najmniej 2 dni robocze przed planowanym rozpoczęciem produkcji z przeznaczeniem na zapasy interwencyjne.

ARR dysponowała w 2013 r. powierzchnią przechowalniczą dla łącznej ilości 1,5 tys. ton masła. W związku z korzystnymi relacjami ceny rynkowej masła do ceny interwencyjnej unijni przedsiębiorcy nie uczestniczyli w interwencyjnych zakupach masła w okresie prowadzenia interwencji. Agencja w 2013 r. nie posiadała w chłodniach masła pochodzącego z zakupów interwencyjnych.

Agencja przeprowadzała okresowe kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji przez zakłady produkcyjne. Na 31 grudnia 2013 r. autoryzację ARR w ramach mechanizmu posiadały 34 chłodnie i 25 zakładów produkcyjnych.

Ogółem w ramach działań interwencyjnych na rynku mleka po akcesji Polski do UE Agencja zakupiła 6,5 tys. ton masła w latach 2005-2006 i w 2009 r. Łączne wydatki poniesione przez ARR na zakup i przechowywanie masła wyniosły 70,5 mln zł.

2.1.1.2.2. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła

Mechanizm ma na celu utrzymanie równowagi na rynku mleka i przetworów mlecznych w UE przez udzielanie dopłat do prywatnego przechowywania nadwyżek masła. Zasady realizacji mechanizmu reguluje rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008³³. Uruchomienie mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania masła w 2013 r. nastąpiło po opublikowaniu rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 165/2013³⁴.

³² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”), z późn. zm.

³³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008 z dnia 20 sierpnia 2008 r. ustanawiające wspólne zasady dotyczące przyznawania dopłat do prywatnego przechowywania niektórych produktów rolnych, z późn. zm.

³⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 165/2013 z dnia 22 lutego 2013 r. ustalające z góry stawkę dopłat do prywatnego przechowywania masła na rok 2013.

Przedmiotem dopłat mogło być masło solone i niesolone wyprodukowane ze śmietanki lub mleka w autoryzowanym zakładzie na terenie UE w okresie 28 dni przed dniem złożenia formularza umowy w ARR. Minimalna ilość masła, jaka mogła być przedmiotem dopłat, wynosiła 1 tonę. Stawki dopłat zostały określone w wysokości 14,88 EUR za tonę masła (w odniesieniu do stałych kosztów przechowywania) oraz 0,25 EUR za tonę na dzień (w odniesieniu do okresu przechowywania objętego umową). Przechowywanie mogło odbywać się od 1 marca do 15 sierpnia 2013 r. Okres przechowywania podlegający dopłacie wynosił od 90 do 210 dni. Wycofanie masła z chłodni mogło mieć miejsce w okresie od 16 sierpnia 2013 r. do 28 lutego 2014 r.

W 2013 r. w Unii Europejskiej do przechowywania zgłoszono 89,7 tys. ton masła, tj. o 33% mniej niż w 2012 r. Masło wprowadzono do magazynów: w Holandii, Niemczech, we Francji, w Irlandii, Belgii, Danii, Estonii, Wielkiej Brytanii, Austrii, na Litwie i w Polsce.

ARR w 2013 r. zawarła cztery umowy na dopłaty do prywatnego przechowywania masła, które dotyczyły 84 ton masła. Objęte umowami masło, pochodzące z jednego zakładu produkcyjnego, przechowywane było w jednej chłodni i do końca 2013 r. zostało w całości wycofane z mechanizmu. W 2013 r. ARR wypłaciła 181 tys. zł dopłat do prywatnego przechowywania masła, z tego 177 tys. zł w ramach rozliczenia 15 umów zawartych w 2012 r. i 4 tys. zł w wyniku rozliczenia jednej umowy zawartej w 2013 r. Dopłaty w ramach rozliczenia trzech pozostałych umów zawartych w 2013 r. zostały wypłacone w styczniu 2014 r.

Producent, który uzyskał autoryzację w ramach mechanizmu „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła”, mógł również produkować masło w ramach mechanizmu „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła” bez uzyskania ponownej autoryzacji. ARR przeprowadzała okresowe kontrole, dotyczące spełniania warunków autoryzacji przez zakłady produkcyjne. Na 31 grudnia 2013 r. w ramach ww. mechanizmu autoryzację Agencji posiadało 30 zakładów produkcyjnych.

2.1.1.2.3. Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE

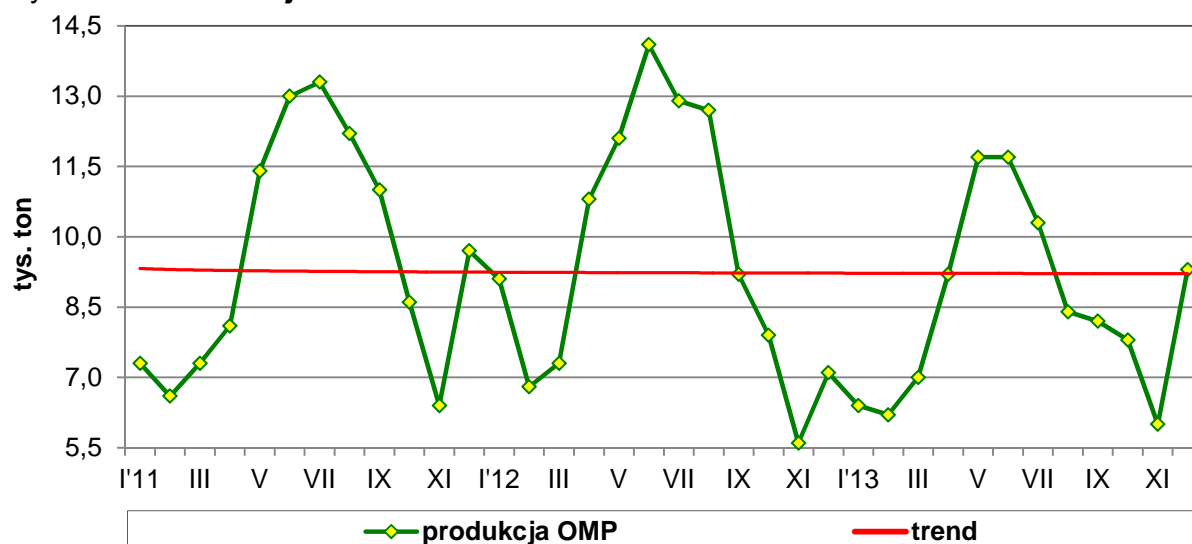
Zgodnie z przepisami unijnymi ARR wystawiała przedsiębiorcom certyfikaty dla masła, które zostało wykorzystane w innych krajach członkowskich UE w ramach mechanizmu WPR „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła”. W 2013 r. ARR wystawiła 58 certyfikatów, które dotyczyły 1 472 ton masła przeznaczonego do wykorzystania w Holandii (1 220 ton) i Niemczech (252 tony).

W okresie maj 2004 – grudzień 2013 ARR wystawiła ogółem 1,6 tys. certyfikatów dla 38,3 tys. ton masła i 96 certyfikatów dla 2,7 tys. ton OMP.

2.1.1.3. Odtłuszczone mleko w proszku (OMP)

W 2013 r., przy nieznacznie większej niż w 2012 r. podaży surowca mlecznego do skupu, zakłady przetwórcze ograniczyły produkcję m.in. odtłuszczonego mleka w proszku na rzecz innych artykułów mleczarskich. Według wstępnych danych GUS w 2013 r. wyprodukowano 102 tys. ton OMP, o 12% mniej niż rok wcześniej.

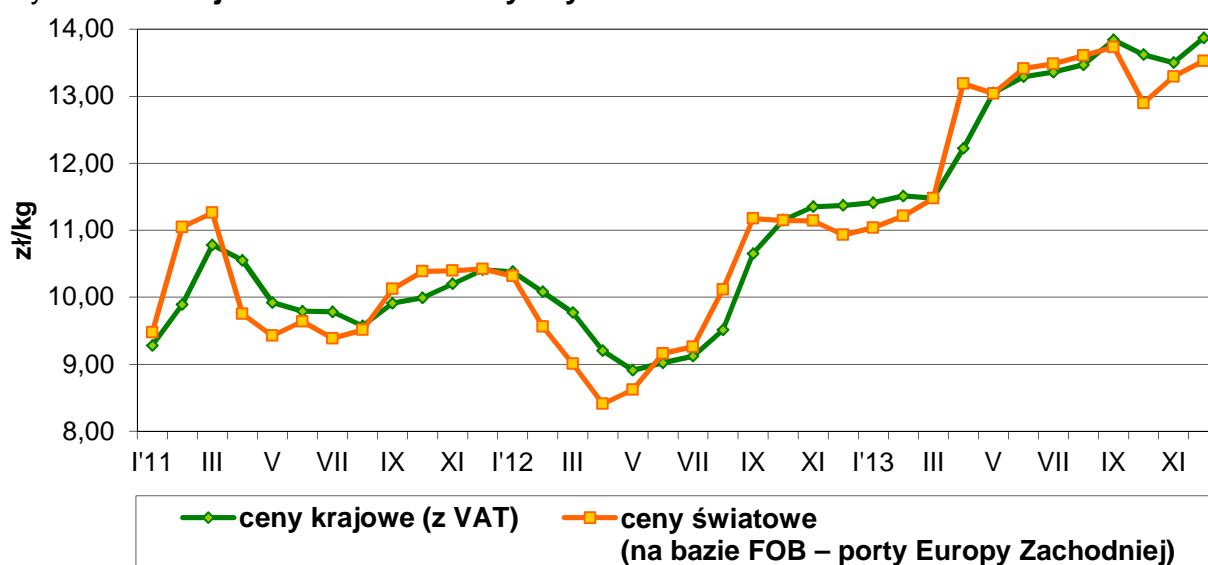
Wykres 16. **Produkcja OMP w Polsce**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Spadek produkcji i zwiększone krajowe zapotrzebowanie na OMP przyczyniły się do ograniczenia eksportu tego produktu oraz do wzrostu importu. W 2013 r. z kraju wywieziono 61 tys. ton OMP, o 22% mniej niż rok wcześniej. Udział eksportu w zagospodarowaniu krajowej produkcji spadł z 67% w 2012 r. do 60% w 2013 r.

Wykres 17. **Krajowe i światowe ceny zbytu OMP**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS (ceny krajowe) i USDA (ceny światowe).

Przywóz OMP (po cenach istotnie niższych od krajowych cen zbytu tego artykułu) był o 40% większy w porównaniu z 2012 r. i wyniósł 27 tys. ton. Ilościowe saldo handlu zagranicznego odtłuszczonego mlekiem w proszku było dodatnie i ukształtowało się na poziomie 34 tys. ton, wobec 59 tys. ton w poprzednim roku, a saldo wartościowe wyniosło 120 mln EUR i było o 7% mniejsze niż w 2012 r.

Od początku 2013 r. notowano dynamiczny wzrost cen zbytu OMP. Przeciętnie w 2013 r. krajowi producenci uzyskiwali za OMP 12,89 zł/kg (z VAT), o 28% więcej niż w 2012 r.

2.1.1.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1234/2007³⁵ zakupy interwencyjne OMP mogły być prowadzone od 1 marca do 31 sierpnia danego roku w ramach limitu ustalonego przez KE dla całej UE, który w 2013 r. wynosił 109 tys. ton. Po wykorzystaniu limitu zakupy interwencyjne mogły być dokonywane w drodze przetargu. Zakupy OMP w ramach limitu mogły być dokonywane po cenie interwencyjnej równej cenie referencyjnej, wynoszącej 169,80 EUR/100 kg.

Odtłuszczone mleko w proszku oferowane do interwencyjnego zakupu powinno być wyprodukowane w zakładzie autoryzowanym przez ARR lub przez inną agencję interwencyjną na terenie UE, zgodnie z harmonogramem produkcji złożonym w Agencji, co najmniej 2 dni robocze przed planowanym rozpoczęciem produkcji z przeznaczeniem na zapasy interwencyjne.

W 2013 r. ARR dysponowała powierzchnią przechowalniczą dla łącznej ilości 20,1 tys. ton OMP. W związku z korzystnymi relacjami cen rynkowych OMP do ceny interwencyjnej unijni przedsiębiorcy nie zgłaszali tego produktu do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE. Agencja w 2013 r. nie posiadała interwencyjnych zapasów odtłuszczonego mleka w proszku.

Agencja przeprowadziła okresowe kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji przez zakłady produkcyjne. Ponadto przyznano autoryzację jednemu magazynowi. Na 31 grudnia 2013 r. autoryzację ARR w ramach mechanizmu posiadało 35 zakładów produkcyjnych oraz 26 magazynów.

Ogółem w ramach działań interwencyjnych na rynku mleka po akcesji Polski do UE Agencja w 2009 r. zakupiła 20,5 tys. ton odtłuszczonego mleka w proszku. Łączne wydatki poniesione przez ARR na zakup i przechowywanie OMP wyniosły 162,1 mln zł.

³⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”), z późn. zm.

2.1.1.4. Sery

W 2013 r. produkcja serów podpuszczkowych dojrzewających (według wstępnych danych GUS), podobnie jak w 2012 r., wyniosła 305 tys. ton.

Koniunktura na rynku mleka wpływała stymulująco na wzrost cen tych serów. W 2013 r. (dane GUS) za ser Gouda krajowi wytwórcy uzyskiwali przeciętnie 15,71 zł/kg (z VAT), a za Edamski 15,95 zł/kg (z VAT), o 11-12% więcej niż w 2012 r. Jednocześnie detaliczne ceny serów dojrzewających i topionych wzrosły o 2,8% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Utrzymujący się popyt na sery dojrzewające na świecie skutkował wzrostem ich eksportu z całej UE, w tym także z Polski. W 2013 r. z kraju wywieziono 147 tys. ton serów dojrzewających, o 13% więcej niż rok wcześniej. Przychody z ich sprzedaży wyniosły 527 mln EUR i o 21% przewyższały poziom uzyskany w 2012 r. Jednocześnie, w celu uzupełnienia gamy asortymentowej, do Polski sprowadzono 39 tys. ton serów dojrzewających, o 30% więcej niż w 2012 r. W 2013 r. ilościowe saldo handlu zagranicznego serami podpuszczkowymi dojrzewającymi było dodatnie i wyniosło 108 tys. ton (tj. o 8% więcej niż w 2012 r.), a saldo w ujęciu wartościowym wzrosło o 16%, do poziomu 371 mln EUR.

2.1.1.5. Handel zagraniczny na rynku mleka

Przywóz

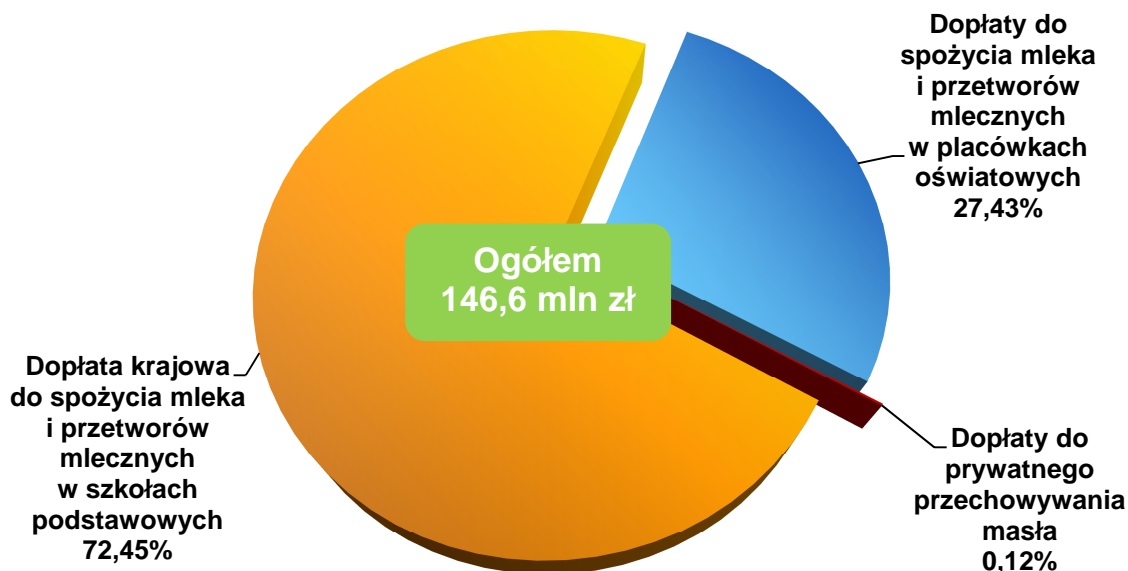
Przedsiębiorcy ubiegający się o pozwolenia na przywóz mleka i przetworów mlecznych w ramach kontyngentów taryfowych muszą wcześniej otrzymać numer identyfikacyjny nadany przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego. Numer zostaje nadany przedsiębiorcom, których siedziba znajduje się w Polsce oraz którzy są płatnikami podatku od towarów i usług (VAT) w kraju. Ponadto przedsiębiorcy muszą przedłożyć w ARR prawidłowo wypełniony wniosek wraz z dokumentami celnymi potwierdzającymi, że w ciągu każdego z dwóch poprzednich lat kalendarzowych przywozili do UE lub z niej wywozili co najmniej 25 ton mleka i/lub przetworów mlecznych objętych rozdziałem 04 Nomenklatury Scalonej.

Wywóz

W 2013 r. ARR weryfikowała złożone przez przedsiębiorców wnioski o pozwolenia oraz wydawała i rozliczała pozwolenia na wywóz serów o kodzie CN 0406 do Kanady (w ramach umów zawartych pomiędzy UE a Kanadą) oraz do Stanów Zjednoczonych (w ramach niektórych kontyngentów

GATT³⁶). Agencja wydała 31 pozwoleń na wywóz 255 ton serów do Kanady oraz 11 pozwoleń na wywóz 466 ton serów do Stanów Zjednoczonych. Ogółem w 2013 r. ARR wystawiła 42 pozwolenia na wywóz bez refundacji 721 ton serów poza obszar celny UE. Rozliczono 37 pozwoleń.

Wykres 18. **Struktura wydatków na rynku mleka w 2013 r.**

Źródło: dane ARR.

W związku z realizacją działań dotyczących rynku mleka i jego przetworów ARR w 2013 r. wypłaciła beneficjentom łącznie 146 626 tys. zł, z tego z tytułu: dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych – 106 223 tys. zł, dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych – 40 222 tys. zł oraz dopłat do prywatnego przechowywania masła – 181 tys. zł.

2.1.2. Rynek zbóż

W 2013 r. rekordowe zbiory zbóż na świecie przyczyniły się do obniżenia cen ziarna pomimo rosnącego globalnego popytu. Na spadek cen w Europie dodatkowo wpływał wzrost eksportu zbóż z Rosji oraz z Ukrainy. Na giełdzie we Francji w 2013 r. cena pszenicy ukształtowała się na poziomie 216 EUR/tonę, a w Niemczech – 239 EUR/tonę, w obu przypadkach o 8% niższym niż przed rokiem. Zmianę cen na obszarze UE obserwowano również w skupie. W 2013 r. na rynku unijnym za pszenicę konsumpcyjną przeciętnie płacono

³⁶ Układ Ogólny w sprawie Taryf Celnych i Handlu.

211 EUR/tonę, za kukurydzę – 201 EUR/tonę, a za jęczmień paszowy – 191 EUR/tonę. Ceny tych zbóż w krajach UE były niższe niż przed rokiem o 4-8%.

W Polsce w 2013 r. zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi – dane GUS) zebrano 24,3 mln ton (w tym: 9,5 mln ton pszenicy, 4,3 mln ton pszenżyta, 3,4 mln ton żyta i 2,9 mln ton jęczmienia), tj. o 1% mniej niż w 2012 r. Wzrost zbiorów odnotowano w przypadku pszenicy (o 10%), żyta (o 16%) i pszenżyta (o 28%). Spadek wystąpił w poziomie zbiorów pozostałych zbóż (jęczmienia o 30%, owsa o 19% i mieszanek zbożowych o 23%). Zbiory kukurydzy osiągnęły poziom 4 mln ton, o 1% wyższy niż w 2012 r. Łącznie zbiory zbóż³⁷ w 2013 r. ukształtowały się na poziomie 28,5 mln ton i były nieznacznie (o 0,3%) mniejsze niż rok wcześniej.

Podaż ziarna na rynek w 2013 r. była nieco mniejsza niż w 2012 r. pomimo dobrych zbiorów w obu tych latach. Po żniwach 2013 r., z uwagi na niskie ceny, rolnicy ograniczali dostawy zbóż do skupu. W 2013 r. zbóż podstawowych z mieszankami skupiono 8 mln ton (według danych GUS³⁸), tj. o 4,5% mniej niż rok wcześniej. Pszenicy skupiono 5 mln ton (o 11% mniej niż w 2012 r.), a jęczmienia – 0,9 mln ton (o 9% mniej). W porównaniu z poprzednim rokiem skup żyta zwiększył się o 28%, do 1,3 mln ton, natomiast skup kukurydzy – pomimo rekordowych zbiorów w 2013 r. – był mniejszy o 4% i ukształtował się na poziomie 2,5 mln ton.

Konkurencyjne ceny i dobra jakość ziarna stymulowały eksport zbóż z Polski. Szczególnie duży wzrost eksportu zbóż odnotowano w pierwszej połowie 2013 r., kiedy ceny na rynkach zagranicznych były wysokie. Po żniwach 2013 r. obroty ziarnem na rynkach zagranicznych odbywały się po cenach znacznie niższych niż w 2012 r. Jednak wolumen eksportu polskich zbóż i przetworów zbożowych był nadal większy niż rok wcześniej. Według danych Ministerstwa Finansów eksport ziarna zbóż w 2013 r. wyniósł blisko 4 mln ton (w tym: 1,6 mln ton pszenicy, 0,9 mln ton kukurydzy, 0,9 mln ton żyta oraz 0,3 mln ton jęczmienia) i był o 36% większy niż w 2012 r. W tym czasie wolumen eksportu produktów pierwotnego przetwórstwa i wysokoprzetworzonych zwiększył się odpowiednio o 45% i 10%. W 2013 r. wartość uzyskana z eksportu zbóż i ich przetwórstwa osiągnęła nienotowany dotychczas poziom ponad 1,9 mld EUR.

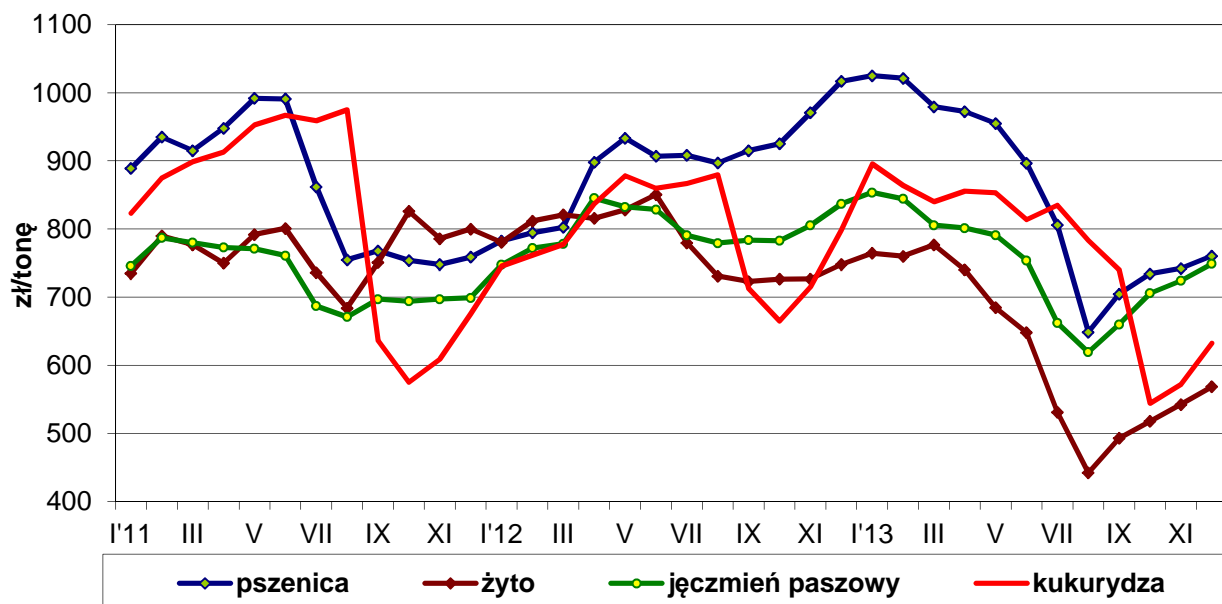
Rynkowa podaż krajowych zbóż uzupełniana była ziarnem importowanym. W 2013 r. do kraju przywieziono blisko 1,1 mln ton ziarna zbóż (w tym ponad połowę stanowiła pszenica), tj. o 30% mniej niż rok wcześniej. W tym czasie wolumen importu produktów pierwotnego przetwórstwa był o 18% mniejszy niż w 2012 r., a wysokoprzetworzonych – o 12% większy. W 2013 r. wartość importu zbóż i produktów ich przetwórstwa zmniejszyła się o 9% i wyniosła 0,8 mld EUR.

³⁷ Łącznie z kukurydzą, gryką i prosem.

³⁸ Dane sprawozdawcze nieostateczne.

Dodatknie saldo wymiany handlowej sektora zbożowego w 2013 r. przekroczyło 1,1 mld EUR wobec 0,7 mld EUR w 2012 r.

Wykres 19. **Ceny skupu zbóż w kraju**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Według danych GUS przeciętna cena skupu pszenicy w Polsce w 2013 r. wynosiła 797 zł/tonę, a jęczmienia – 733 zł/tonę. W porównaniu z notowaniami z 2012 r. zboża te były o niecałe 11% tańsze. Za kukurydzę w 2013 r. przeciętnie płacono 669 zł/tonę, tj. o 8% mniej niż rok wcześniej. Cena żyta obniżyła się do 554 zł/tonę i była o 25% niższa od wysokiej ceny w 2012 r.

2.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż

Celem unijnego mechanizmu „Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż” jest stabilizacja rynku poprzez skup nadwyżek rynkowych zbóż oraz ich sprzedaż z magazynów interwencyjnych w okresach niedoborów podaży. Zgodnie z rozporządzeniem

Rady (WE) nr 1234/2007³⁹ oraz rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1272/2009⁴⁰ w 2013 r. zakupem interwencyjnym w ramach limitu mogła być objęta wyłącznie pszenica zwyczajna. Od roku gospodarczego 2010/2011 interwencyjny zakup pszenicy mógł odbywać się dla każdego roku gospodarczego w ramach limitu 3 mln ton, ustalonego przez KE dla wszystkich krajów członkowskich UE. W ramach limitu zakup mógł być dokonywany po cenie interwencyjnej (równej cenie referencyjnej),

³⁹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”).

⁴⁰ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1272/2009 z dnia 11 grudnia 2009 r. ustanawiające wspólne szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zakupu i sprzedaży produktów rolnych w ramach interwencji publicznej, z późn. zm.

wynoszącej 101,31 EUR/tonę. Dla pozostałych zbóż (pszenica durum, kukurydza, jęczmień, sorgo) limit zakupów interwencyjnych ustalono na poziomie zerowym. Gdyby wymagała tego sytuacja rynkowa (a w szczególności zmiany cen rynkowych), KE mogła podjąć decyzję o kontynuowaniu interwencji powyżej limitu w ramach procedury przetargowej. W ramach tej procedury cena zakupu pszenicy (nie wyższa niż cena interwencyjna) jest określana w ofertach przetargowych i musi być zaakceptowana przez KE po każdym przetargu.

W 2013 r. ARR była przygotowana do prowadzenia zakupu interwencyjnego pszenicy zarówno ze zbiorów w 2012 r. (w okresie styczeń–maj 2013 r.), jak i ze zbiorów w 2013 r. (w okresie listopad–grudzień 2013 r.). Jednak z uwagi na sytuację rynkową (poziom ceny rynkowej pszenicy przekraczający poziom ceny interwencyjnej) przedsiębiorcy w ww. okresach 2013 r. nie oferowali pszenicy do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE.

Tabela 2. **Centra interwencyjne w Polsce**

Lp.	Nazwa centrum interwencyjnego	Województwa tworzące obszar centrum interwencyjnego
1.	Dolnośląskie	dolnośląskie, opolskie, śląskie
2.	Lubelskie	lubelskie, podkarpackie, świętokrzyskie, małopolskie
3.	Warmińsko-mazurskie	podlaskie, mazowieckie, warmińsko-mazurskie
4.	Wielkopolskie	łódzkie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie
5.	Zachodniopomorskie	lubuskie, zachodniopomorskie, pomorskie

W 2010 r. na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) nr 1272/2009 oraz nr 1125/2010⁴¹ utworzono i zatwierdzono w Polsce 5 centrów interwencyjnych, na których terenie mogą być magazynowane zapasy interwencyjne zbóż. Centrum interwencyjne może składać się z jednego lub więcej miejsc przechowywania położonych na terenie kraju. Każde centrum interwencyjne dysponuje możliwościami przechowywania co najmniej 20 tys. ton zbóż we wszystkich miejscach przechowywania łącznie. Miejsca przechowywania powinny posiadać: niezbędne wyposażenie do magazynowania i utrzymania zbóż w dobrym stanie, dostęp do niezbędnego zaplecza technicznego służącego do przejmowania zbóż oraz możliwość ich sprawnego wydania w celu dotrzymania umownego terminu. Od roku gospodarczego 2012/2013 każde miejsce przechowywania powinno dysponować możliwościami przechowywania co najmniej 5 tys. ton zbóż w okresie interwencyjnym (w przypadku gdy magazyn nie posiada dostępu do rzeki, morza lub połączenia kolejowego). Nazwa centrum interwencyjnego jest nazwą jednego z województw tworzących jego obszar.

⁴¹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1125/2010 z dnia 3 grudnia 2010 r. określające centra interwencyjne dla zbóż i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1173/2009, z późn. zm.

Informacje na temat centrów interwencyjnych i ich miejsc przechowywania były w 2013 r. aktualizowane przez ARR i udostępniane przez KE państwowym członkowskim UE oraz podawane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Komisji Europejskiej.

Tabela 3. Oferty na świadczenie usług przechowalniczych złożone w 2013 r. wg OT ARR

Lp.	OT ARR	Sezon gospodarczy 2012/2013 (wg stanu na 30 czerwca 2013 r.)		Sezon gospodarczy 2013/2014 (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.)	
		Liczba ofert/ magazynów	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)	Liczba ofert/ magazynów	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)
1.	Białystok	1	5 470	1	5 470
2.	Bydgoszcz	5	32 850	3	22 600
3.	Gorzów Wlkp.	4	68 200	3	62 050
4.	Lublin	3	25 057	3	25 057
5.	Olsztyn	2	10 534	2	15 736
6.	Opole	2	20 900	2	20 900
7.	Poznań	1	5 110	2	10 360
8.	Rzeszów	1	5 050	1	5 050
9.	Szczecin	3	17 200	2	11 200
10.	Warszawa	1	5 250	1	5 250
11.	Wrocław	2	20 750	2	20 750
Ogółem		25	216 371	22	204 423

Zainteresowane przedsiębiorstwa, posiadające magazyny do przechowywania zbóż na terenie centrów interwencyjnych, mogły składać oferty na świadczenie usług przechowalniczych na rzecz Agencji Rynku Rolnego.

W sezonie gospodarczym 2012/2013 przedsiębiorstwa przechowalnicze, prowadzące działalność na terenie ww. centrów interwencyjnych, złożyły w Agencji 25 ofert na świadczenie usług przechowalniczych w 25 magazynach na łączną pojemność magazynową 216,4 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2012 r.

W październiku 2013 r. przedsiębiorcy rozpoczęli składanie w OT ARR ofert na świadczenie usług przechowalniczych pod zakup zbóż na zapasy interwencyjne w sezonie gospodarczym 2013/2014. Do 31 grudnia 2013 r. do Agencji wpłynęły 22 oferty na świadczenie usług przechowalniczych w 22 magazynach na łączną pojemność 204,4 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2013 r. Magazyny spełniały kryteria określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 884/2006⁴².

⁴² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 884/2006 z dnia 21 czerwca 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w odniesieniu do finansowania przez EFRG środków interwencyjnych w postaci składowania w magazynach państwowych i księgowania transakcji składowania w magazynach państwowych przez agencje płatnicze państw członkowskich, z późn. zm.

Tabela 4. Pojemność przechowalnicza w centrach interwencyjnych w sezonie gospodarczym 2013/2014 (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.)

Lp.	Nazwa centrum interwencyjnego	Pojemność przechowalnicza centrum interwencyjnego (tony)
1.	Zachodniopomorskie	73 250
2.	Dolnośląskie	41 650
3.	Wielkopolskie	32 960
4.	Lubelskie	30 107
5.	Warmińsko-mazurskie	26 456
Ogółem		204 423

Pojemność przechowalnicza centrum interwencyjnego nie musi być dostępna przez cały czas, ale łatwo osiągalna w trakcie interwencji na rynku zbóż. Minimalne możliwości magazynowania centrum interwencyjnego odnoszą się do wszystkich rodzajów zbóż łącznie, co oznacza, że w poszczególnych centrach mogły być składowane wszystkie rodzaje zbóż objęte interwencją. Według stanu na 31 grudnia 2013 r. ARR nie przechowywała zbóż stanowiących zapasy interwencyjne.

Po akcesji Polski do UE Agencja Rynku Rolnego, w ramach działań interwencyjnych prowadzonych w latach 2004-2006 i 2009-2010, zakupiła ogółem 2 136,6 tys. ton zbóż. Łączne wydatki poniesione przez Agencję na zakup, przechowywanie i transport zbóż wyniosły 1,1 mld zł.

2.1.2.2. Handel zagraniczny na rynku zbóż

W 2013 r. ARR administrowała przywozem spoza Unii Europejskiej towarów objętych wspólną organizacją rynku zbóż oraz ich wywozem poza obszar celny UE. Działania Agencji polegały na weryfikowaniu wniosków o pozwolenia na przywóz i wywóz złożonych przez przedsiębiorców oraz na wydawaniu i rozliczaniu tych pozwoleń.

Przywóz

ARR w 2013 r. wydała 203 pozwolenia na przywóz bez preferencji 187,5 tys. ton zbóż i przetworów zbożowych (w tym najwięcej: ziarna kukurydzy, pszenicy durum, pszenicy zwyczajnej, sorgo i skrobi ziemniaczanej). Przywozu dokonywano głównie z: Ukrainy, Argentyny, Meksyku, Mołdawii oraz USA. Rozliczono 132 pozwolenia.

Wywóz

ARR wydała 146 pozwoleń na wywóz bez refundacji 494,8 tys. ton produktów z rynku zbóż, z tego: 96 pozwoleń na 1,2 tys. ton mąki pszennej, 31 pozwoleń na 416,1 tys. ton pszenicy, 14 pozwoleń

na 21,6 tys. ton kukurydzy i 5 pozwoleń na 55,9 tys. ton jęczmienia. Głównymi kierunkami wywozu zbóż były: Egipt, Islandia, Maroko, Kenia, Tanzania i Mozambik, natomiast mąki pszennej – Stany Zjednoczone. Agencja rozliczyła 130 pozwoleń na wywóz bez refundacji produktów z rynku zbóż poza obszar celny UE.

Łącznie w 2013 r. Agencja wydała na rynku zbóż 349 pozwoleń na przywóz i wywóz, a rozliczyła 262 pozwolenia.

2.1.2.3. Handel zagraniczny na rynku ryżu

W 2013 r. ARR administrowała przywozem ryżu spoza Unii Europejskiej i jego wywozem poza obszar celny UE. Działania Agencji polegały na weryfikowaniu wniosków o pozwolenia na przywóz i wywóz złożonych przez przedsiębiorców oraz na wydawaniu i rozliczaniu tych pozwoleń.

Przywóz

ARR w 2013 r. wydała: 278 pozwoleń na przywóz bez preferencji 65,8 tys. ton ryżu, 32 pozwolenia na przywóz 2,2 tys. ton ryżu w ramach kontyngentów taryfowych oraz 16 pozwoleń na przywóz preferencyjny 3,7 tys. ton ryżu. W ramach przywozu bez preferencji ryż był importowany głównie z: Kambodży, Tajlandii, Wietnamu, Pakistanu oraz Indii, natomiast w ramach kontyngentów – przede wszystkim z: Tajlandii, Wietnamu, Pakistanu, Indii oraz USA. Agencja wydała 326 pozwoleń na przywóz ryżu, a rozliczyła 300 pozwoleń.

Wywóz

ARR wydała 60 pozwoleń na wywóz bez refundacji 631 ton ryżu (głównie do Norwegii i Stanów Zjednoczonych), a rozliczyła 26 pozwoleń na wywóz 240 ton ryżu.

Łącznie w 2013 r. Agencja wydała na rynku ryżu 386 pozwoleń na przywóz i wywóz, a rozliczyła 326 pozwoleń.

2.1.3. Rynek mięsa czerwonego

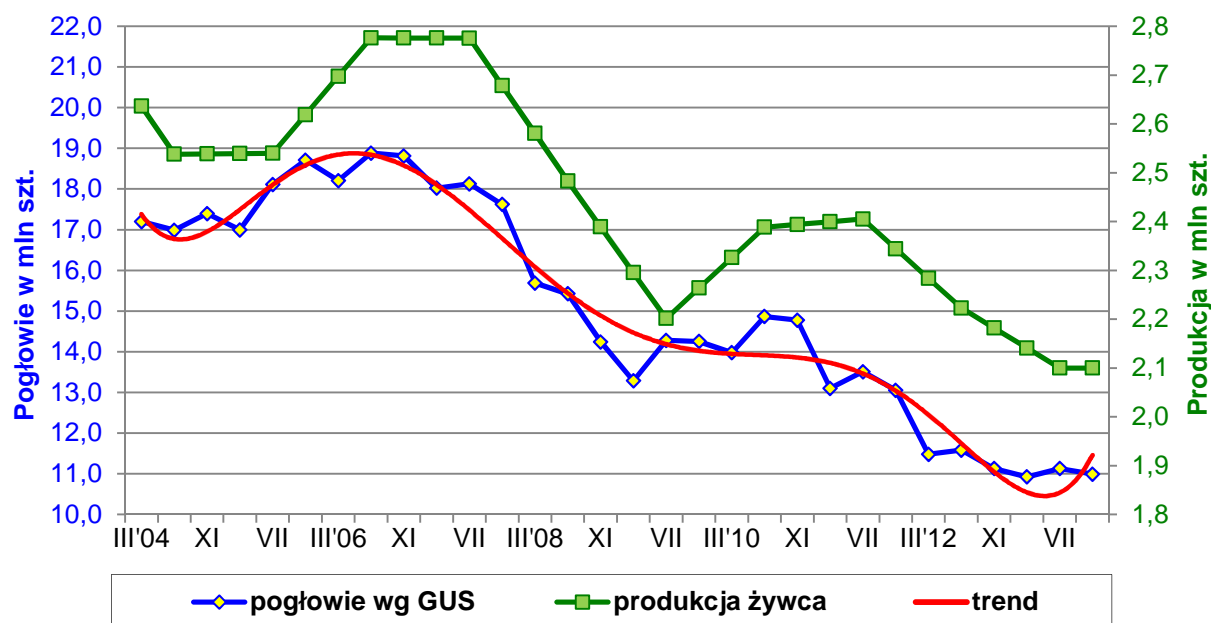
2.1.3.1. Wieprzowina

W 2013 r. relacje cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen zbóż w Polsce nie zachęcały do zwiększenia chowu trzody chlewnej. Według danych GUS w odniesieniu do targowiskowej ceny żyta średnio wyniosły 7,4:1, a w odniesieniu do jęczmienia – 6,2:1, podczas gdy granica opłacalności tuczu trzody została określona przez IERiGŻ-PIB na 9:1

w przypadku żyta i na 8:1 w przypadku jęczmienia⁴³. W efekcie w ciągu 2013 r. kontynuowany był spadek pogłowia świń. Zgodnie z danymi GUS w końcu listopada 2013 r. krajowe pogłowie trzody chlewnej wynosiło 11 mln szt., o 1% mniej niż przed rokiem.

Wykres 20. Pogłowie trzody chlewnej i roczna produkcja żywca wieprzowego w Polsce

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

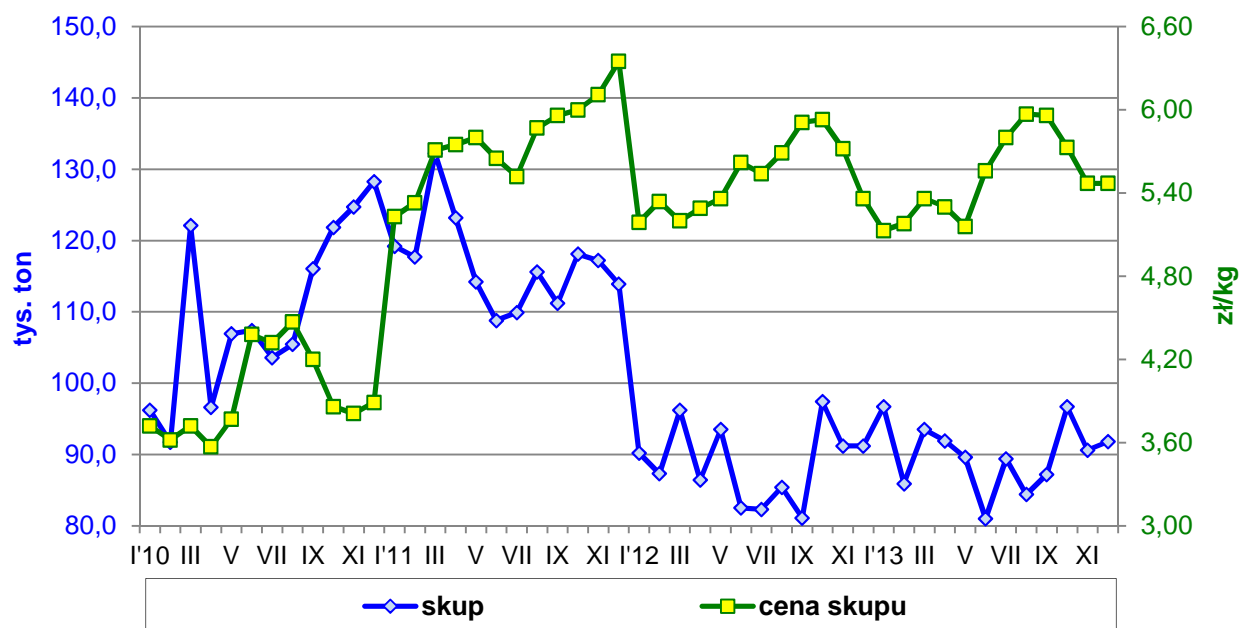
Ograniczenie liczebności trzody nastąpiło we wszystkich grupach wiekowo-użytkowych, poza tucznikami, których w listopadzie 2013 r. było o 1,5% więcej niż przed rokiem. Najbardziej (o 6%) zmalała liczba loch prośnych. Pogłowie prosiąt zmniejszyło się o 2%, a warchlaków – o 2,5%. W 2013 r. odnotowano dalszą koncentrację produkcji żywca wieprzowego w woj. wielkopolskim, w którym utrzymywano prawie 36% krajowego pogłowia trzody chlewnej.

Konsekwencją spadku liczebności trzody chlewnej było zmniejszenie krajowej produkcji żywca wieprzowego i – w mniejszym stopniu – skupu. Według szacunku IERiGŻ-PIB produkcja tego gatunku żywca ukształtowała się w 2013 r. na poziomie 2 060 tys. ton (1 606 tys. ton w w.b.c.), o 7% niższym niż w poprzednim roku. Według GUS (dane nieostateczne) skup żywca wieprzowego w Polsce w 2013 r. wyniósł 2 017 tys. ton, o 9% więcej niż w 2012 r.

Ograniczenie krajowej produkcji trzody chlewnej i zmniejszenie importu netto przy jednoczesnym spadku krajowego popytu na wieprzowinę spowodowały, że w 2013 r. cena skupu trzody chlewnej w Polsce utrzymała się na poziomie zbliżonym do notowanego w poprzednim roku. Według informacji GUS w 2013 r. za 1 kg żywca wieprzowego dostawcy średnio w skupie otrzymywali 5,39 zł wobec 5,40 zł w 2012 r.

⁴³ „Rynek mięsa. Stan i perspektywy” nr 44, IERiGŻ-PIB, Warszawa 2013 r.

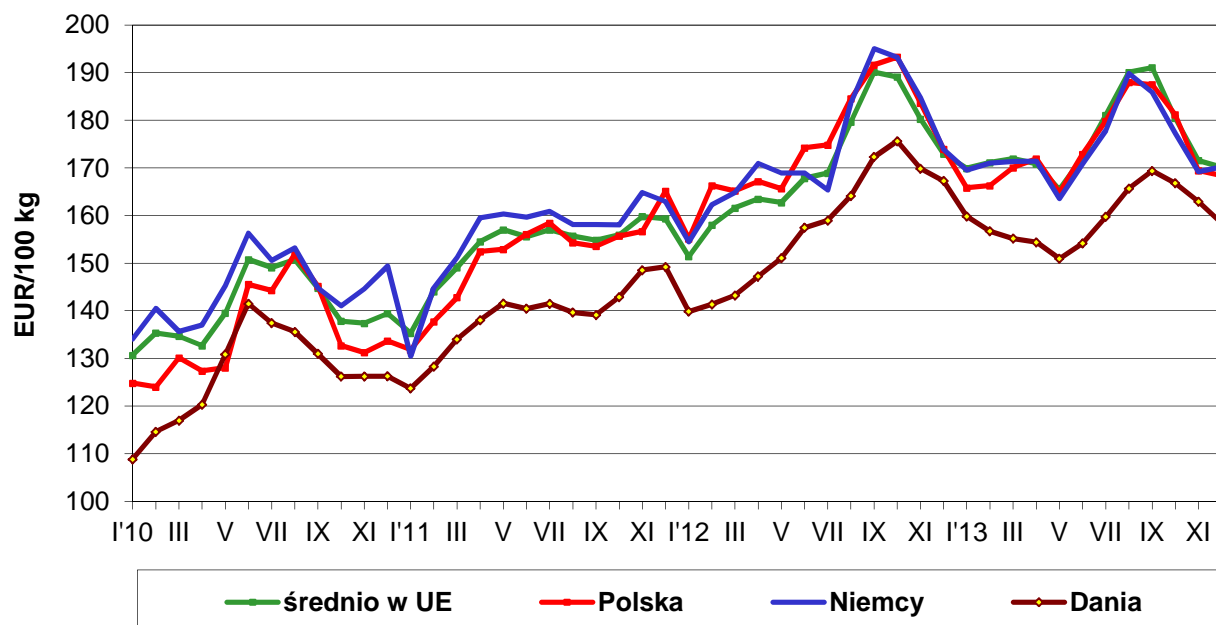
Wykres 21. Skup i ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W przeliczeniu na walutę unijną w 2013 r. w Polsce za 100 kg żywca wieprzowego płacono średnio 173,83 EUR (masy poubojowej schłodzonej klasy E). Cena ta była o 1% niższa niż przeciętnie w UE i zbliżona do notowanej w Niemczech, ale o 9% wyższa niż w Danii. W porównaniu z 2012 r. średnia unijna cena tej klasy wieprzowiny wzrosła o 3% – do 175,48 EUR/100 kg.

Wykres 22. Ceny rynkowe wieprzowiny w UE wg wagi poubojowej schłodzonej klasy E

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

W 2013 r. obroty polskiego handlu zagranicznego wieprzowiną były znacznie większe niż rok wcześniej. Mimo spadku krajowej produkcji duży popyt zagraniczny na wieprzowinę przyczynił się do zwiększenia jej eksportu z Polski. W 2013 r. eksport żywca, mięsa oraz przetworów i tłuszczów

wieprzowych w ekwiwalencie mięsa wyniósł 672 tys. ton, tj. o 14% więcej niż w 2012 r. Jednocześnie – z powodu malejącej krajowej produkcji wieprzowiny – zwiększył się jej import. W 2013 r. do Polski w ekwiwalencie mięsa przywieziono 802 tys. ton żywca, mięsa, przetworów i tłuszczów wieprzowych, o 7% więcej niż w 2012 r.

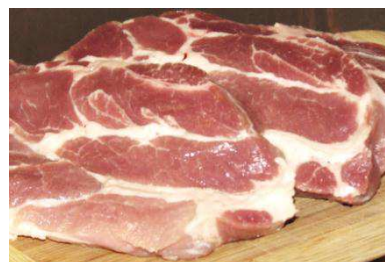
W porównaniu z 2012 r. wzrósł import żywca, mięsa i przetworów (wyrażony w ekwiwalencie mięsa – odpowiednio o 36%, 1% i 3%), a zmalał import tłuszczów (o 45%). W 2013 r. import netto asortymentu wieprzowego (w ekwiwalencie mięsa) wyniósł 130 tys. ton wobec 160 tys. ton w 2012 r. Ujemne saldo wartościowe polskiego handlu zagranicznego wieprzowiną ukształtowało się na poziomie 379 mln EUR wobec 374 mln EUR rok wcześniej.

Przy utrzymującym się dużym popycie zagranicznym i spadku krajowej produkcji wieprzowiny detaliczne ceny wieprzowiny w Polsce w 2013 r. wzrosły o niecały 1% w porównaniu z notowanymi w 2012 r. Wzrost ten był mniejszy niż w przypadku mięsa wołowego oraz ryb i serów. Spożycie wieprzowiny w Polsce w 2013 r. – w związku z konkurencją tańszego mięsa kurcząt – wg wstępnych danych GUS było o 3,7 kg na mieszkańca mniejsze niż w 2012 r. i wyniosło 35,5 kg na mieszkańca.

2.1.3.1.1. Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny

Wywóz

Realizując zadania w ramach handlu zagranicznego na rynku wieprzowiny, Agencja w 2013 r. rozliczała pozwolenia na wywóz z refundacją produktów przetworzonych z grupy CN 1601 – kielbasy i podobne wyroby z mięsa, podroby lub krew, przetwory żywnościowe na bazie tych wyrobów, oraz z grupy CN 1602 – pozostałe mięso, podroby lub krew, przetworzone lub zakonserwowane. Pozwolenia na wywóz z refundacją tych produktów były wymagane przy eksporcie powyżej 250 kg. ARR rozliczyła cztery pozwolenia na wywóz wieprzowiny z refundacją, wystawione do 19 kwietnia 2012 r. Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 342/2012 od 20 kwietnia 2012 r. na rynku wieprzowiny obowiązują zerowe stawki refundacji⁴⁴.

Refundacje wywozowe

W ramach końcowych wypłat refundacji do wywozu przetworów wieprzowych ARR w 2013 r. wypłaciła 35 tys. zł do 39 ton ww. produktów wyeksportowanych do USA i Albanii.

⁴⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 342/2012 z dnia 19 kwietnia 2012 r. ustalające refundacje wywozowe dla wieprzowiny.

Tabela 5. Refundacje wywozowe do przetworów wieprzowych wypłacone w 2013 r.

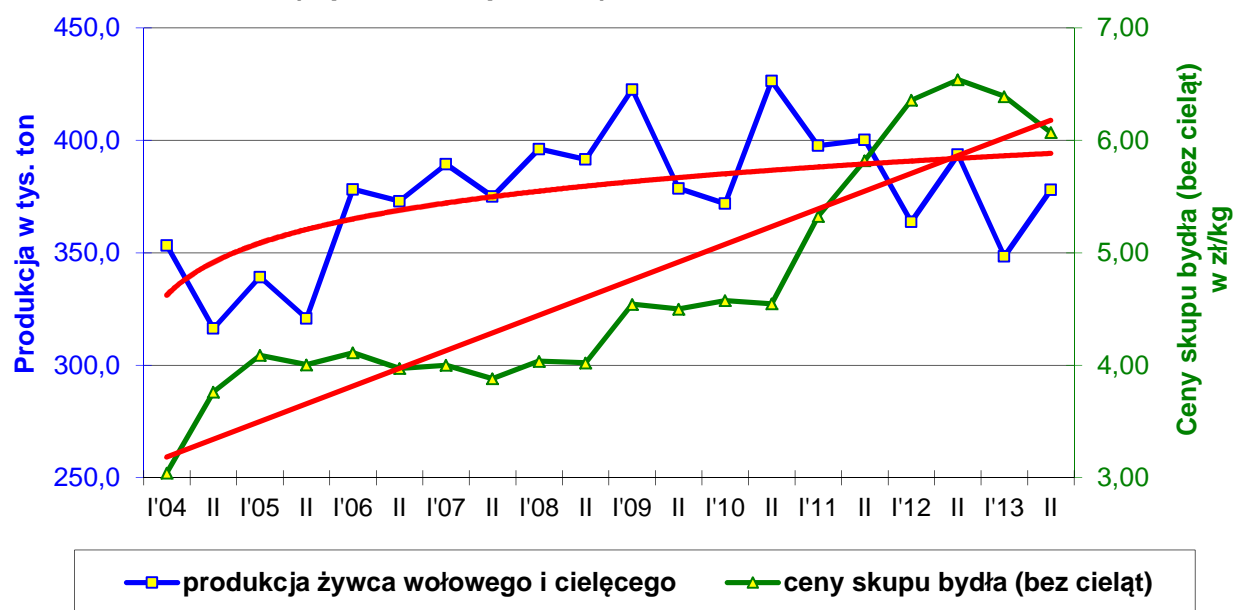
Lp.	Asortyment	Wydatki (tys. zł)	Ilość (tony)	Kraj przeznaczenia
1.	Podroby jadalne oraz szynka konserwowa pakowana w folii o wadze 1 kg lub więcej	22	22	USA, Albania
2.	Konserwy	13	17	
Ogółem		35	39	

2.1.3.2. Wołowina i cielęcina

Zgodnie z danymi GUS krajowe pogłowie bydła ogółem w grudniu 2013 r. wynosiło 5,6 mln szt., tj. o 1% więcej niż przed rokiem. Spadek odnotowano jedynie w pogłowie krów. Liczba cieląt wzrosła o 2% i przekroczyła 1,4 mln szt., a młodego bydła (w wieku 1-2 lata) zwiększyła się o 3% i wyniosła niecałe 1,4 mln szt. Ogółem bydła w wieku do 2 lat było 2,8 mln szt., o 3% więcej niż w grudniu 2012 r.

W 2013 r. ograniczeniu uległa produkcja cielęciny, a produkcja wołowiny była zbliżona do ubiegłorocznej. Szacuje się, że w ubiegłym roku krajowa produkcja wołowiny i cielęciny ukształtowała się na poziomie 748 tys. ton (393 tys. ton w w.b.c.) wobec 759 tys. ton (394 tys. ton w w.b.c.) w 2012 r. Według GUS (dane nieostateczne) skup żywca wołowego w Polsce w 2013 r. wyniósł 645 tys. ton, tj. o 22% więcej niż rok wcześniej, a cielęcego – 12 tys. ton, tj. o 15% więcej. Przeciętna cena skupu żywca wołowego ogółem (bez cieląt) wynosiła 6,20 zł/kg i była o 3% niższa niż w 2012 r.

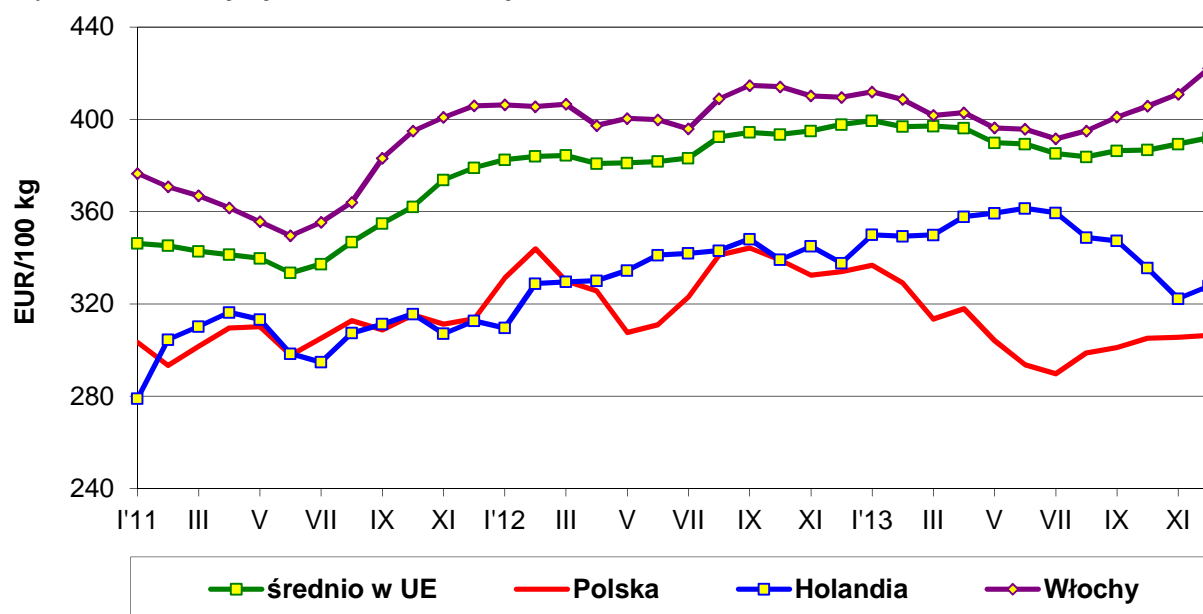
Wykres 23. Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2004-2013 (w podziale na półrocz)

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2013 r. w UE wzrosła średnia cena wołowiny. Według obliczeń ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej unijna cena wołowiny osiągnęła przeciętnie poziom 391,00 EUR/100 kg (masy poubojowej schłodzonej klasy R3), tj. o 1% wyższy niż rok wcześniej. Średnia cena rynkowa wołowiny w Polsce wyrażona w walucie unijnej wyniosła 308,45 EUR/100 kg i była o 7% niższa niż w 2012 r. oraz o 21% niższa niż średnio w UE.

Wykres 24. Ceny rynkowe wołowiny w UE

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Wołowina produkowana w Polsce, niezależnie od kursu wymiany EUR/PLN, była konkurencyjna cenowo na rynku unijnym. Dzięki konkurencyjności cenowej i dużemu popytowi zagranicznemu eksport wołowiny kształtował się na wysokim poziomie. W 2013 r. polski eksport żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych w ekwiwalencie mięsa wyniósł 344 tys. ton i był o 3% większy niż w poprzednim roku. Poza granicę kraju sprzedano 88% rodzimej produkcji wołowiny i cielęciny.

Wzrósł również import asortymentu wołowego i cielęcego, ale nadal był on niewielki. W 2013 r. do naszego kraju sprowadzono 28 tys. ton wołowiny i cielęciny, o 22% więcej niż w 2012 r. Saldo wymiany towarowej wołowiną i cielęciną (w ekwiwalencie mięsa) wyniosło 316 tys. ton, o 1% więcej niż w 2012 r. Dodatkowo saldo wartościowe osiągnęło poziom 965 mln EUR, o 1% niższy niż rok wcześniej.

W 2013 r. ceny detaliczne wołowiny w Polsce były o 2% wyższe niż w 2012 r. W efekcie w ubiegłym roku krajowa konsumpcja wołowiny i cielęciny (wg wstępnych danych GUS) wyniosła 1,5 kg na mieszkańca wobec 1,6 kg w 2012 r.

2.1.3.2.1. Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny

Wywóz

ARR w 2013 r. rozliczyła 166 pozwoleń na wywóz z refundacją wołowiny i cielęciny do krajów trzecich. Pozwolenia na wywóz z refundacją były wydawane do 20 września 2012 r., o ile wielkość wywozu przekraczała

1 sztukę bydła lub 200 kg mięsa wołowego lub cielęcego. Od 21 września 2012 r. Komisja Europejska ustaliła wysokość stawek refundacji do wołowiny i cielęciny na poziomie zerowym⁴⁵.

Refundacje wywozowe

Realizując płatności do wywozu z refundacją produktów z rynku wołowiny i cielęciny do krajów trzecich, ARR w 2013 r. wypłaciła 7 298 tys. zł refundacji do wywozu 13 965 ton wołowiny świeżej i mrożonej oraz 196 sztuk bydła żywego. Głównymi kierunkami wywozu wołowiny poza obszar Wspólnoty były: Turcja, Rosja oraz Macedonia.

Tabela 6. Refundacje wywozowe do wołowiny wypłacone w 2013 r.

Lp.	Asortyment	Kwota (tys. zł)	Ilość (tony)	Kraj przeznaczenia
1.	Świeża wołowina – ćwierćtusze	6 675	11 300	Turcja, Rosja, Macedonia, Azerbejdżan, Izrael, Uzbekistan, Egipt, Kazachstan, Majotta, Kosowo, Chorwacja, Bośnia i Hercegowina
2.	Mrożona wołowina bez kości	277	1 219	
3.	Świeża wołowina bez kości	155	330	
4.	Mrożona wołowina – ćwierćtusze	124	1 037	
5.	Mrożona wołowina – pozostałe	7	60	
6.	Mrożona wołowina – tusze	7	19	
Ogółem mięso		7 245	13 965	
7.	Bydło żywe	53	196 szt.	
Ogółem wydatki		7 298	-	

2.1.4. Rynek drobiu i jaj

W 2013 r. wzmożony popyt na mięso drobiowe stymulował wzrost krajowej produkcji żywca drobiowego. Według szacunku IERiGŻ-PIB produkcja żywca drobiowego była o 5% większa niż w poprzednim roku i wyniosła 2 372 tys. ton (wg przelicznika GUS – 1 660 tys. ton

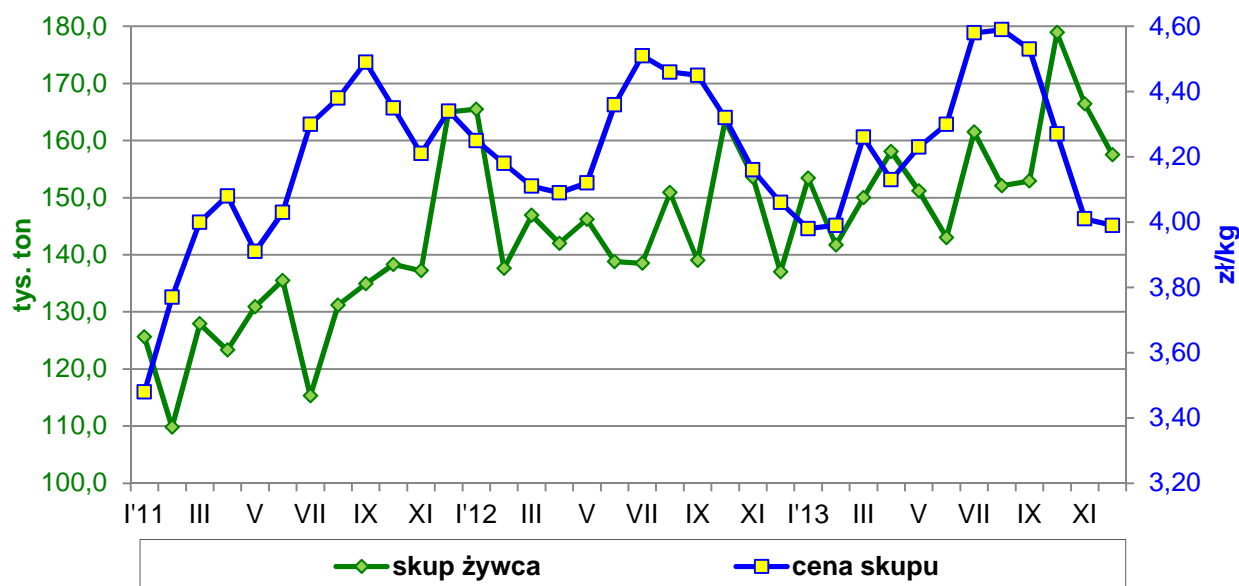

w w.b.c.). Zwiększona produkcja żywca drobiowego spowodowała, że jego skup (według GUS – dane nieostateczne) ukształtował się na wysokim poziomie 2 225 tys. ton, o 6% wyższym niż w 2012 r. Pod wpływem dużego popytu ceny drobiu w 2013 r. wykazywały tendencję wzrostową,

⁴⁵ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 859/2012 z dnia 20 września 2012 r. ustalające refundacje wywozowe do wołowiny i cielęciny.

hamowaną rosnącą produkcją. Przeciętnie w 2013 r. ceny skupu żywca drobiowego (według GUS) wyniosły 4,22 zł/kg i były o 1% wyższe niż w poprzednim roku.

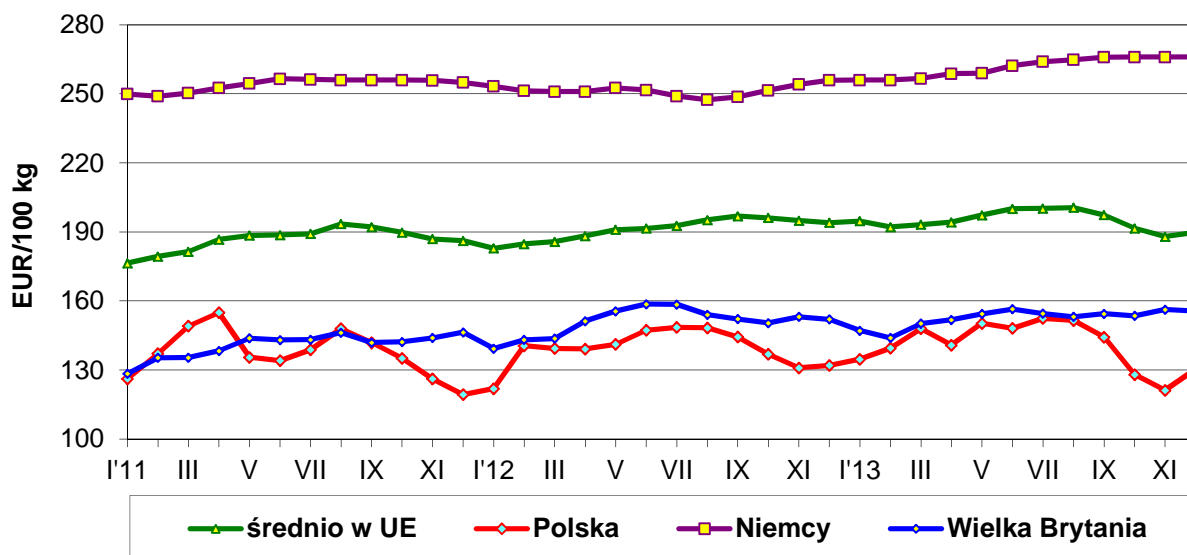
Wykres 25. Skup i ceny skupu żywca drobiowego w Polsce

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2013 r. średnia roczna cena zbytu tuszek kurcząt w Polsce (w przeliczeniu na walutę unijną) ukształtowała się na poziomie 140,65 EUR/100 kg i była o 28% niższa od przeciętnej ceny w UE (195,03 EUR/100 kg). Krajowa cena tuszek była najniższa na rynku wspólnotowym, co stymulowało eksport.

Wykres 26. Ceny zbytu tuszek kurcząt (z szyjami) w UE

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Dynamika wzrostu eksportu była jednak słabsza niż w 2012 r. Spowolnienie tempa wzrostu eksportu w ubiegłym roku było wynikiem rosnącej światowej, w tym unijnej, produkcji drobiu. W efekcie w 2013 r. polski eksport żywca, mięsa i przetworów drobiowych osiągnął

(w ekwiwalencie mięsa) nienotowany dotąd poziom 699 tys. ton, o 9% wyższy niż w 2012 r. Równocześnie import do Polski asortymentu drobiowego wzrósł o 14%, do 96 tys. ton. Saldo obrotów drobiem było dodatnie i osiągnęło poziom 603 tys. ton w ujęciu ilościowym oraz 1 106 mln EUR w ujęciu wartościowym (odpowiednio o 9% oraz 8% wyższy niż w 2012 r.).

Według danych GUS bilansowe spożycie mięsa drobiowego ogółem w 2013 r. wyniosło 27,3 kg na osobę wobec 26,1 kg na osobę w 2012 r. Wzrost konsumpcji drobiu związany był z jego konkurencyjnością cenową w stosunku do mięsa czerwonego i ryb. Ponadto, zgodnie z danymi GUS, w 2013 r. średnie ceny detaliczne mięsa drobiowego kształtowały się na poziomie notowanym w 2012 r., podczas gdy ceny detaliczne wieprzowiny, wołowiny i ryb wzrosły o 1-2%.

2.1.4.1. Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj

Przywóz

Pozwolenia na przywóz drobiu i jaj z państw trzecich były wymagane wyłącznie w przypadku przywozu w ramach kontyngentów taryfowych. Do zadań ARR należało weryfikowanie złożonych przez przedsiębiorców wniosków o wydanie pozwolenia na przywóz, a także wydawanie i rozliczanie pozwoleń. Ogółem w 2013 r. Agencja wydała cztery pozwolenia na przywóz w ramach kontyngentu 88,7 tony mięsa drobiowego z Brazylii oraz rozliczyła osiem pozwoleń (w tym pozwolenia wydane w 2012 r.).

Wywóz

Pozwolenia na wywóz na rynku drobiu i jaj były wymagane wyłącznie w ramach wywozu z refundacją. Nie były one jednak wymagane w przypadku wywozu ilości minimalnych, tj. do 250 kg mięsa drobiowego z grupy ex 0207, do 100 kg lub 250 kg jaj bez skorupki (w zależności od kodu nomenklatury refundacji wywozowych), a także do 400 kg jaj konsumpcyjnych w skorupkach. W 2013 r. ARR wydała na rynku drobiu i jaj pięć pozwoleń na wywóz mięsa drobiowego z wcześniej wyznaczoną stawką refundacji. Rozliczono natomiast sześć pozwoleń (łącznie z pozwoleniem wydanym w 2012 r.).

Refundacje wywozowe

Na podstawie rozporządzeń KE od 21 października 2011 r. do 19 lipca 2013 r. refundacje wywozowe dla poszczególnych produktów z rynku drobiu i jaj były kolejno ustalane na poziomie zerowym⁴⁶.

⁴⁶ Zerowe stawki refundacji na rynku drobiu i jaj obowiązują na podstawie następujących rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE): dla piskląt i jaj wylęgowych (RK nr 1056/2011 i RK nr 1057/2011 z dnia 20 października 2011 r.), dla produktów z jaj (RK nr 340/2012 z dnia 19 kwietnia 2012 r.), dla jaj (RK nr 1199/2012 z dnia 13 grudnia 2012 r.) oraz dla mięsa drobiowego (RK nr 689/2013 z dnia 18 lipca 2013 r.).

W 2013 r. ARR wypłaciła 147 tys. zł refundacji wywozowych do eksportu 138 ton mięsa drobiowego do Mołdawii.

2.1.5. Rynek cukru

Produkcja bieżąca cukru białego w Polsce w roku gospodarczym 2012/2013, zgodnie z danymi producentów cukru, wyniosła 1 803 tys. ton. Po uwzględnieniu 68,3 tys. ton cukru przeniesionego z roku gospodarczego 2011/2012 oraz 48,05 tys. ton cukru przeniesionego na rok gospodarczy 2013/2014 produkcja cukru ogółem w Polsce wyniosła 1 823,6 tys. ton. Ze wstępnych sprawozdań producentów wynika, że bieżąca produkcja cukru z roku gospodarczego 2013/2014 będzie mniejsza od bieżącej produkcji z poprzedniego roku gospodarczego i wyniesie 1 713 tys. ton (1 761 tys. ton z cukrem przeniesionym z roku 2012/2013). Głównym powodem spadku produkcji jest mniejsza podaż surowca spowodowana zmniejszeniem powierzchni uprawy buraków cukrowych.

Popyt na cukier na krajowym rynku wykazuje niewielkie zmiany. Malejące spożycie w gospodarstwach domowych jest rekompensowane rosnącym zużyciem w przemyśle spożywczym, które w dużym stopniu jest stymulowane produkcją żywności na eksport. Według IERiGŻ-PIB zużycie cukru w Polsce w 2013 r. wyniosło 1 630 tys. ton, a na rok 2014 szacowane jest na 1 650 tys. ton.

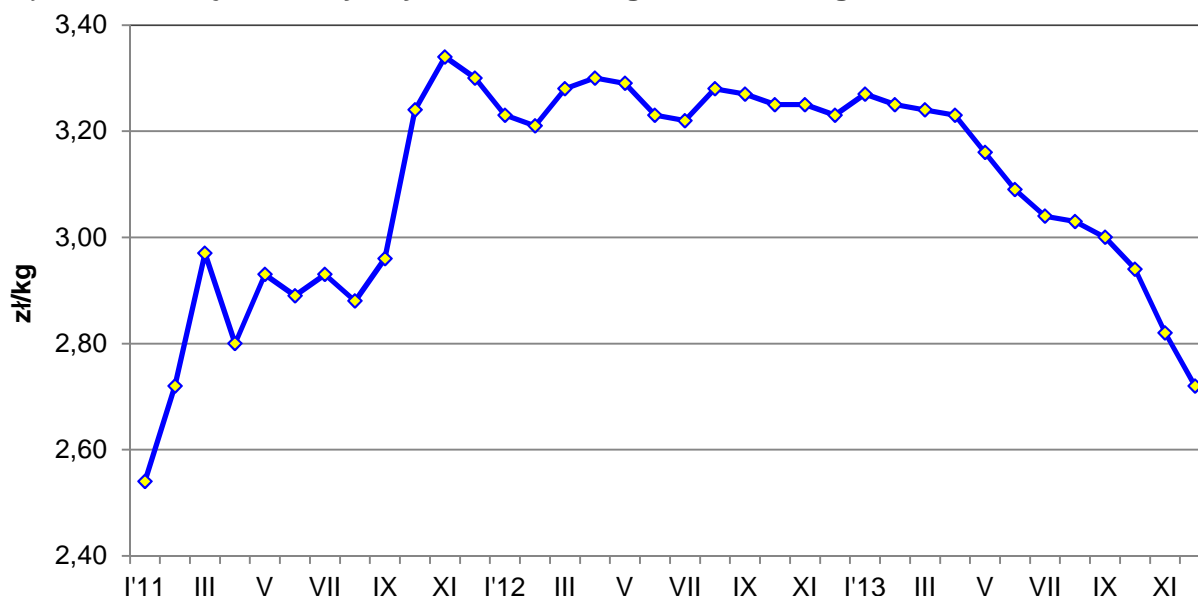
W 2013 r. z Polski wywieziono 513 tys. ton cukru (o wartości 311 mln EUR), tj. o 11% mniej niż w 2012 r. Na rynku UE sprzedano 365 tys. ton cukru, co stanowiło 71% eksportu ogółem. Eksport cukru do krajów trzecich ukształtował się na poziomie 148 tys. ton. W ramach rynku unijnego krajowy cukier eksportowany był głównie do Niemiec, na Słowację oraz do Czech i na Litwę. Głównymi kierunkami wywozu cukru poza granicę UE były: Izrael, Rosja oraz Liban.

Równocześnie w 2013 r. import cukru do Polski kształtował się na poziomie niższym niż przed rokiem. Zaimportowano 199 tys. ton cukru o wartości 118 mln EUR (z tego 43 tys. ton zakupiono w krajach UE, a 156 tys. ton – na rynkach krajów trzecich). Głównymi dostawcami cukru były: Brazylia, Kuba, Sudan, Mozambik, a z krajów UE – Niemcy.

W 2013 r. w Polsce ceny zbytu cukru, na skutek dużej podaży oraz spadku cen na świecie, wykazywały tendencję spadkową. Ceny zbytu cukru workowanego w grudniu 2013 r. wynosiły średnio 2,72 zł/kg (z VAT), tj. o 16% mniej niż przed rokiem. Za cukier paczkowany w grudniu 2013 r. przeciętnie płacono 2,53 zł/kg (z VAT), o 25% mniej niż przed rokiem. Średnia cena zbytu cukru workowanego w 2013 r. była o 6% niższa niż w 2012 r. i wyniosła 3,07 zł/kg (z VAT), a cena

cukru paczkowanego przeciętnie ukształtowała się na poziomie 3,00 zł/kg (z VAT) wobec 3,50 zł/kg (z VAT) w 2012 r.

Wykres 27. Krajowe ceny zbytu workowanego cukru białego

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Rok 2013 charakteryzował się dość znaczną zmiennością notowań cukru na giełdach światowych, a cukier był tańszy niż rok wcześniej. Na spadki cen wpłynęła przede wszystkim sytuacja podaży-popytu na świecie, charakteryzująca się od czterech sezonów nadwyżką produkcji nad konsumpcją. Do spadku cen przyczyniał się też wzrost światowych zapasów cukru. Cukier biały w 3-miesięcznym kontrakcie terminowym nr 5 na giełdzie LIFFE w Londynie był najdroższy w połowie marca, kiedy kosztował 531 USD/tonę, najtańszy zaś pod koniec grudnia, kiedy kosztował 433 USD/tonę. Natomiast notowania cukru surowego na nowojorskiej giełdzie IntercontinentalExchange – ICE (3-miesięczny kontrakt terminowy nr 11) były najwyższe na początku stycznia i wynosiły wówczas 434 USD/tonę, najniższe zaś – pod koniec grudnia, kiedy spadły do 350 USD/tonę.

W 2013 r. Agencja Rynku Rolnego w ramach mechanizmów WPR:

- wydawała pozwolenia na przywóz i wywóz produktów z rynku cukru,
- monitorowała produkcję cukru i izoglukozy,
- rozliczała dokonanie rafinacji surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE,
- pobierała opłaty od producentów cukru i izoglukozy,
- kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego,
- prowadziła działania kontrolne związane z dywersyfikacją przemysłu cukrowniczego.

2.1.5.1. Handel zagraniczny na rynku cukru

Przywóz

W zakresie administrowania obrotem towarowym na rynku cukru w 2013 r. obowiązywały następujące rodzaje przywozu preferencyjnego:

- bezcłowy przywóz bezkontyngentowy z krajów najsłabiej rozwiniętych (KNR),
- przywóz bezcłowy w ramach limitów przywozowych z grupy państw Afryki, basenu Morza Karaibskiego i Pacyfiku (krajów AKP) nienależących jednocześnie do krajów najsłabiej rozwiniętych,
- kontyngenty taryfowe na cukier wymieniony na liście koncesyjnej CXL,
- bezcłowe kontyngenty taryfowe z krajów bałkańskich,
- kontyngent taryfowy na cukier przemysłowy z przywozu,
- przywóz cukru z zastosowaniem obniżonej stawki celnej, ustalonej w drodze przetargu w roku gospodarczym 2012/2013.

ARR w 2013 r. wydała 3 pozwolenia na przywóz 26,7 tys. ton cukru w ramach przetargu na stawkę celną. Wystawiła również 53 pozwolenia na bezcłowy przywóz 51 tys. ton cukru w ramach limitów przywozowych z krajów AKP (nienależących do KNR), który importowany był głównie z Mauritiusa. Ponadto Agencja rozliczyła 61 pozwoleń na przywóz (łącznie z pozwoleniami wystawionymi w poprzednich latach).

Wywóz produktów cukrowych (syropów cukrowych oraz cukru wyprodukowanego w ramach kwoty produkcyjnej)

W 2013 r. ARR wydała 86 pozwoleń na wywóz 1,2 tys. ton produktów cukrowych, z tego 78 pozwoleń na wywóz 1,1 tys. ton syropów cukrowych oraz 8 pozwoleń na wywóz 0,1 tys. ton cukru wyprodukowanego w ramach kwoty. Rozliczono 78 pozwoleń na wywóz 1,2 tys. ton ww. produktów.

Wywóz cukru pozakwotowego

W ramach administrowania wywozem cukru pozakwotowego Agencja m.in. wydaje pozwolenia na wywóz cukru pozakwotowego, tj. takiego, który nie może być przeznaczony na zaspokojenie potrzeb konsumpcyjnych na terenie Wspólnoty i musi zostać wyeksportowany do wybranych krajów niebędących członkami UE. W mechanizmie mogą uczestniczyć zatwierdzeni producenci cukru i izoglukozy, którym przyznano kwotę produkcyjną na dany rok gospodarczy. W przypadku Polski dotyczy to 5 producentów cukru i 1 producenta izoglukozy. Każdego roku Komisja Europejska

przyznaje limit na wywóz cukru pozakwotowego. Od roku gospodarczego 2009/2010 limit ten wynosi 1 350 tys. ton cukru i 70 tys. ton izoglukozy⁴⁷.

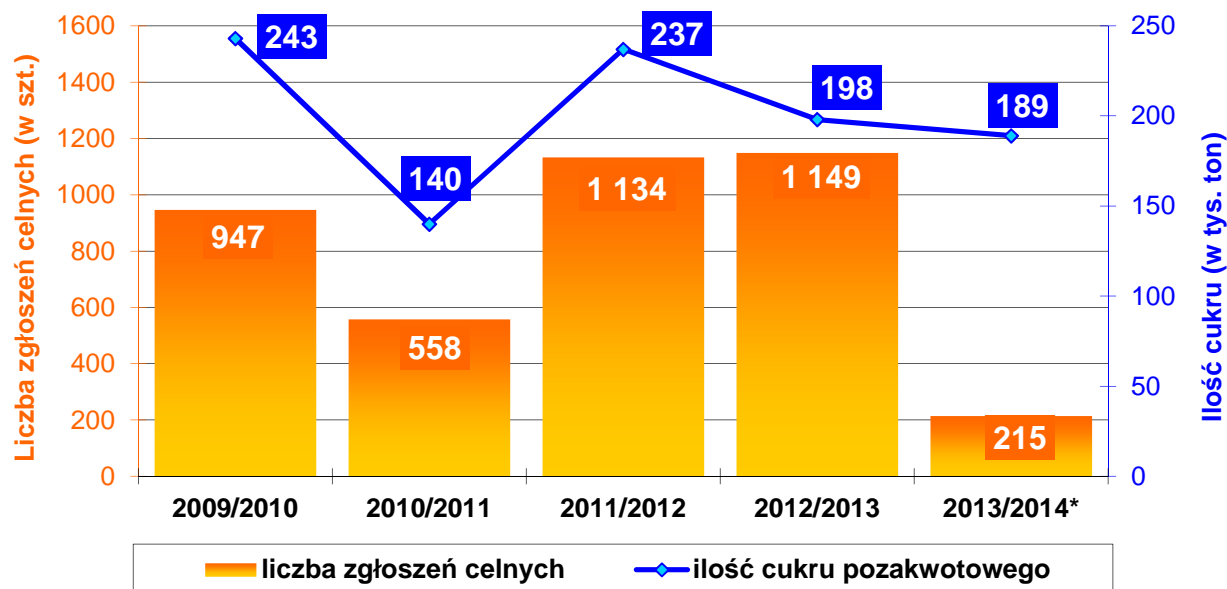
Zgodnie z przepisami UE – w celu rozliczenia wydanego pozwolenia na wywóz cukru pozakwotowego – do każdego zgłoszenia wywozowego istnieje obowiązek składania w ARR dokumentów stanowiących dowód dopuszczenia towaru do swobodnego obrotu w miejscu przeznaczenia, tj. dokumentów transportowych i dowodów dokonania formalności celnych (deklaracja świadcząca o dopuszczeniu cukru do swobodnego obrotu) w kraju przeznaczenia. Od liczby zgłoszeń celnych uzależniona jest liczba dokumentów do weryfikacji.

W ramach pozwoleń na wywóz cukru pozakwotowego, rozliczonych w 2013 r., zweryfikowano:

- 89 zgłoszeń celnych z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2010/2011,
- 1 134 zgłoszenia celne z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2011/2012,
- 121 zgłoszeń celnych z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2012/2013.

Głównymi kierunkami eksportu cukru pozakwotowego były: Uzbekistan, Tadżykistan, Turkmenistan, Rosja (Obwód Kaliningradzki), Zjednoczone Emiraty Arabskie, Kuwejt, Mołdawia, Syria, Izrael i Liban.

Wykres 28. Liczba zgłoszeń celnych w wywozie cukru pozakwotowego i ilości cukru pozakwotowego, na które ARR wydała pozwolenia

* Według stanu na 31 grudnia 2013 r.

Źródło: dane ARR.

⁴⁷ Dla roku gospodarczego 2012/2013 limit określa rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 13/2013 z dnia 11 stycznia 2013 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 394/2012 ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru i pozakwotowej izoglukozy na okres do końca roku gospodarczego 2012/2013 i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 931/2012. Dla roku gospodarczego 2013/2014 limit określa rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1221/2013 z dnia 29 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 476/2013 ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru na okres do końca roku gospodarczego 2013/2014 i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 968/2013.

W 2013 r. przedsiębiorcy złożyli w ARR 5 wniosków o wydanie pozwoleń na wywóz cukru pozakwotowego, w ramach limitu przyznanego na rok gospodarczy 2012/2013, na łączną ilość 250 tys. ton. W związku z ustaleniem przez KE współczynnika akceptacji na poziomie 40,4% wydano 5 pozwoleń na łączną ilość 101 tys. ton cukru. Z przedmiotowych pozwoleń w 2013 r. wydano 41 wyciągów⁴⁸.

W ramach limitu ustalonego przez KE na rok gospodarczy 2013/2014 przedsiębiorcy w 2013 r. złożyli w dwóch turach 10 wniosków o wydanie pozwolenia na wywóz cukru pozakwotowego na łączną ilość 450 tys. ton. W związku z ustaleniem przez KE współczynnika akceptacji na poziomie 42,2% w pierwszej turze oraz 41,7% w drugiej turze wydano 10 pozwoleń na łączną ilość 189 tys. ton cukru. Z przedmiotowych pozwoleń w 2013 r. wydano 56 wyciągów.

W 2013 r. wydano również 3 pozwolenia na wywóz 510 ton suchej masy izoglukozy pozakwotowej.

W ramach administrowania wywozem cukru pozakwotowego ARR w 2013 r. rozliczyła 3 wyciągi z 1 pozwolenia (na wywóz 37,3 tys. ton cukru z roku gospodarczego 2010/2011), 107 wyciągów z 8 pozwoleń (na wywóz 224,2 tys. ton cukru z roku gospodarczego 2011/2012) oraz 4 wyciągi (na wywóz 10,8 tys. ton cukru z roku gospodarczego 2012/2013).

2.1.5.2. Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru

Zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego ARR monitorowała kwotową i pozakwotową produkcję cukru i izoglukozy każdego producenta oraz sprawdzała prawidłowość wykorzystania produkcji pozakwotowej. Uczestnikami mechanizmu byli zatwierdzeni producenci cukru i izoglukozy, którym minister właściwy do spraw rynków rolnych przyznał, w drodze decyzji, kwoty produkcji cukru oraz izoglukozy na dany rok gospodarczy. Od roku gospodarczego 2008/2009 producenci mają przyznane na każdy rok gospodarczy kwoty produkcyjne: cukru – w łącznej wysokości 1 405 608,1 tony i izoglukozy – w wysokości 42 861,4 tony.

W 2013 r. cukier produkowany był w Polsce przez 5 zatwierdzonych producentów (przerób buraków cukrowych odbywał się w 18 zakładach produkcyjnych), a produkcję izoglukozy prowadził 1 zatwierdzony producent.

Monitorowanie produkcji cukru i izoglukozy w 2013 r. odbywało się na podstawie sprawozdań przekazywanych do ARR przez producentów cukru i izoglukozy, dotyczących lat gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014, tj. sprawozdań miesięcznych dotyczących produkcji, stanu zapasów, obrotu cukrem i izoglukozą, sprawozdań rocznych (wstępnych i końcowych) z wielkości produkcji, a także

⁴⁸ Wyciąg z pozwolenia lub świadectwa – dokument urzędowy wydawany na wniosek przedsiębiorcy w oparciu o wydawane pozwolenie, w celu umożliwienia wielokrotnego dokonania obrotu towarowego z zagranicą produktów w ilościach lub wartościach nieprzekraczających określonych w pozwoleniu.

sprawozdań z wielkości produkcji i powierzchni zasiewów zakontraktowanych buraków cukrowych. Elementem systemu monitorowania rynku cukru były również raporty z przeprowadzonych kontroli.

Usługowy przerób buraków cukrowych

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi producenci cukru mieli możliwość produkcji cukru w ramach usługowego przerobu buraków cukrowych. W 2013 r. zrealizowano 7 wniosków w sprawie usługowego przerobu buraków cukrowych. Wnioski te dotyczyły roku gospodarczego 2012/2013 w zakresie usługowej produkcji cukru na rzecz polskich oraz unijnych producentów cukru (z Grecji, Litwy oraz Czech).

Ponadto do ARR wpłynęło 9 wniosków (dotyczących roku gospodarczego 2013/2014) w sprawie usługowego przerobu buraków cukrowych na rzecz polskich oraz unijnych producentów cukru (z Grecji, Chorwacji, Czech, Francji oraz Litwy). Rozliczenie umów nastąpiło po zakończeniu produkcji cukru w roku gospodarczym 2013/2014 oraz po przeprowadzeniu kontroli.

Wykorzystanie produkcji pozakwotowej

Każda ilość cukru i izoglukozy wyprodukowana w danym roku gospodarczym ponad przyznaną producentowi kwotę stanowi produkcję pozakwotową, która musi zostać zagospodarowana w sposób ustalony w przepisach wspólnotowych. ARR w 2013 r. sprawdzała prawidłowość zagospodarowania produkcji pozakwotowej, tj. czy produkcja ta została:

- przetworzona na produkty końcowe (takie jak: alkohol, drożdże, określone produkty przemysłowe, chemiczne lub farmaceutyczne) przez zatwierdzonych przetwórców – proces realizowany w ramach mechanizmu WPR „Przetwarzanie cukru przemysłowego”,
- przeniesiona na kolejny rok gospodarczy,
- dostarczona w ramach szczególnego systemu dostaw do regionów peryferyjnych UE,
- wywieziona w ramach limitu ilościowego poza obszar UE,
- wprowadzona na rynek wewnętrzny UE (w przypadku wydania przez KE odpowiednich rozporządzeń).

W 2013 r. czterech producentów cukru zadeklarowało przeniesienie 48,05 tys. ton cukru pozakwotowego z roku gospodarczego 2012/2013 na rok gospodarczy 2013/2014. Wszyscy producenci, w ramach określonego przez KE limitu ilościowego, dokonali wywozu cukru pozakwotowego poza obszar unijny.

W roku gospodarczym 2012/2013, na mocy czterech rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE): nr 131/2013⁴⁹, nr 281/2013⁵⁰, nr 505/2013⁵¹ oraz nr 629/2013⁵², producenci cukru i izoglukozy mieli możliwość wprowadzenia na rynek wewnętrzny UE określonej ilości produkcji pozakwotowej. Czterech producentów cukru złożyło w tym zakresie w ARR stosowne wnioski. Agencja wydała producentom cukru świadectwa umożliwiające wprowadzenie na rynek wewnętrzny UE 146,1 tys. ton cukru pozakwotowego. Kontrole w powyższym zakresie ARR przeprowadziła w 2014 r.

Sprawozdawczość do Komisji Europejskiej

Na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdań i raportów z kontroli ARR prowadzi sprawozdawczość do Komisji Europejskiej. W odniesieniu do roku gospodarczego 2012/2013, do KE przekazano informacje dotyczące:

- powierzchni uprawy i produkcji buraków cukrowych,
- wielkości produkcji i stanów magazynowych cukru oraz izoglukozy,
- ilości cukru przeniesionej na następny rok gospodarczy,
- wprowadzenia produkcji pozakwotowej na rynek wewnętrzny UE,
- rozdysponowania produkcji pozakwotowej,
- wielkości nadwyżek i opłat za nadwyżki cukru i izoglukozy,
- kontroli przeprowadzonych u producentów cukru i izoglukozy.

W 2013 r. producenci cukru przekazywali do ARR informacje o średnich miesięcznych cenach sprzedaży cukru kwotowego i pozakwotowego oraz o odpowiadających im ilościach sprzedanych. Na podstawie otrzymanych danych wyliczano krajową średnią ważoną cenę sprzedaży cukru, łączne sprzedane ilości cukru, a także inne wartości wymagane przez Komisję Europejską. Zagregowane miesięczne dane przekazywano do KE za pośrednictwem systemu AMIS-Sugar Prices.

⁴⁹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 131/2013 z dnia 15 lutego 2013 r. ustanawiające nadzwyczajne środki w odniesieniu do udostępniania cukru pozakwotowego i izoglukozy pozakwotowej na rynku Unii z zastosowaniem obniżonej opłaty z tytułu nadwyżek w roku gospodarczym 2012/2013.

⁵⁰ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 281/2013 z dnia 22 marca 2013 r. ustanawiające nadzwyczajne środki w odniesieniu do udostępniania cukru pozakwotowego i izoglukozy pozakwotowej na rynku Unii z zastosowaniem obniżonej opłaty z tytułu nadwyżek w roku gospodarczym 2012/2013.

⁵¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 505/2013 z dnia 31 maja 2013 r. ustanawiające kolejne nadzwyczajne środki w odniesieniu do udostępniania cukru pozakwotowego i izoglukozy pozakwotowej na rynku Unii z zastosowaniem obniżonej opłaty z tytułu nadwyżek w roku gospodarczym 2012/2013.

⁵² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 629/2013 z dnia 28 czerwca 2013 r. ustanawiające kolejne nadzwyczajne środki w odniesieniu do udostępniania cukru pozakwotowego i izoglukozy pozakwotowej na rynku Unii z zastosowaniem obniżonej opłaty z tytułu nadwyżek w roku gospodarczym 2012/2013.

Oplaty na rynku cukru

W ramach mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” pobrano w 2013 r. od producentów cukru i izoglukozy oraz przekazano do MRiRW następujące opłaty:

- 103 439 tys. zł – za wprowadzenie cukru pozakwotowego na rynek wewnętrzny UE w roku gospodarczym 2012/2013,
- 70 281 tys. zł – produkcyjne za rok gospodarczy 2012/2013,
- 140 tys. zł – za nadwyżki cukru w roku gospodarczym 2011/2012.

2.1.5.3. Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE

W 2013 r. ARR rozliczyła dokonanie rafinacji surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE, na podstawie pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2011/2012 (w ramach rozporządzenia Komisji (WE) nr 828/2009⁵³ i nr 891/2009⁵⁴), przez dwóch producentów cukru. Producenci cukru poddali rafinacji 93,4 tys. ton surowego cukru trzcinowego (w przeliczeniu na cukier biały) przywiezionego spoza UE. Ponadto ARR monitorowała w 2013 r. przywóz i dokonanie rafinacji surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE w łącznej ilości 46,3 tys. ton (w przeliczeniu na cukier biały) przez dwóch producentów cukru. Rozliczenie cukru poddanego rafinacji, po przeprowadzeniu kontroli przez ARR, nastąpiło w 2014 r.

2.1.5.4. Przetwarzanie cukru przemysłowego

Każda ilość cukru i izoglukozy wyprodukowana w roku gospodarczym ponad przyznaną producentowi kwotę stanowi produkcję pozakwotową, która musi zostać zagospodarowana w sposób ustalony przez Komisję Europejską. Jednym ze sposobów jej zagospodarowania jest przetworzenie cukru przemysłowego i izoglukozy przemysłowej w celu uzyskania produktów końcowych, takich jak: alkohol, drożdże, określone produkty przemysłowe, chemiczne lub farmaceutyczne. W mechanizmie przetwarzania cukru przemysłowego mogą uczestniczyć wyłącznie zatwierdzeni przez agencje płatnicze producenci cukru i przetwórcy surowców przemysłowych.

W 2013 r. Prezes Agencji Rynku Rolnego wydał 5 decyzji administracyjnych w sprawie zatwierdzenia przetwórcy oraz 8 decyzji zmieniających posiadane zatwierdzenia przetwórcy, uprawniające przetwórcę do wykorzystywania cukru przemysłowego do produkcji nowego produktu końcowego. Według stanu na 31 grudnia 2013 r. w Polsce zatwierdzonych było 50 przetwórców (na podstawie

⁵³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 828/2009 z dnia 10 września 2009 r. ustanawiające na lata gospodarcze 2009/2010-2014/2015 szczegółowe zasady przywozu i rafinacji produktów cukrowniczych objętych pozycją taryfową 1701 zgodnie z umowami preferencyjnymi.

⁵⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 891/2009 z dnia 25 września 2009 r. w sprawie otwierania niektórych wspólnotowych kontyngentów taryfowych w sektorze cukru i administrowania nimi.

decyzji administracyjnych Prezesa Agencji Rynku Rolnego), z tego: 35 przedsiębiorstw gorzelnicznych, 6 – farmaceutycznych, 8 – budowlano-chemicznych oraz 1 drożdżownia.

Dostawy cukru przemysłowego odbywały się w ramach umów zawartych pomiędzy producentem a przetwórcą i musiały zostać zrealizowane do 30 listopada, po zakończeniu roku gospodarczego. Kopie umów przesyłane były przez producentów do ARR i podlegały analizie oraz weryfikacji.

W okresie od 1 stycznia do 30 listopada 2013 r. dostawy cukru przemysłowego, wyprodukowanego w roku gospodarczym 2012/2013, zostały zrealizowane przez 5 producentów działających na terenie Polski, którzy dostarczyli do przetwórców krajowych 17,8 tys. ton cukru przemysłowego. W ramach umów zawartych z przetwórcami z innych krajów UE dostarczono 58,2 tys. ton cukru przemysłowego, z tego: 40 tys. ton – dwóm przetwórcom francuskim, 18 tys. ton – przetwórcy niemieckiemu oraz 0,2 tys. ton – przetwórcy słowackiemu. Do jednego przetwórcy krajowego, w ramach zawartej umowy, zrealizowane były dostawy cukru od producenta czeskiego w ilości 0,1 tys. ton.

Od 1 października do 31 grudnia 2013 r. krajowi producenci złożyli w ARR 11 umów na dostawę 19,1 tys. ton cukru przemysłowego wyprodukowanego w roku gospodarczym 2013/2014, z tego: 10 umów dotyczących dostaw 18,8 tys. ton cukru do przetwórców krajowych (do końca 2013 r. dostarczono 4,9 tys. ton cukru przemysłowego) oraz jedną umowę na dostawę 0,3 tys. ton zawartą z przetwórcą słowackim. Ponadto do ARR wpłynęła jedna umowa zawarta między producentem czeskim a przetwórcą krajowym na dostawę 0,1 tys. ton cukru przemysłowego.

Łącznie w 2013 r. do przetwórstwa krajowego dostarczono 22,8 tys. ton cukru pozakwotowego, pochodzącego z lat gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014.

Dostawy i przetwarzanie surowca objęte były miesięcznym raportowaniem przez producenta i przetwórcę. Po otrzymaniu surowca przetwórca zobowiązany był do jego przetworzenia i poinformowania o tym ARR do końca piątego miesiąca następującego po każdej dostawie.

Przetwarzanie surowca przemysłowego podlegało kontroli przeprowadzonej przez ARR. W 2013 r. zrealizowano 19 kontroli, które miały na celu potwierdzenie spełnienia przez przetwórców wymogów związanych z uzyskaniem zatwierdzenia. Przeprowadzone kontrole potwierdziły prawidłowość przetworzenia surowców przemysłowych.

W przypadku umów dotyczących dostaw surowców przemysłowych do przetwórców mających zakłady przetwórcze na terenie innych państw członkowskich ARR wymieniała z właściwymi instytucjami UE informacje, obejmujące m.in. dane dotyczące udzielonych zatwierdzeń, ilości dostarczonego i przetworzonego surowca, a także informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli.

2.1.5.5. Dywersyfikacja przemysłu cukrowniczego

W 2013 r. ARR monitorowała realizację działań objętych Krajowym Programem Restrukturyzacji (KPR)⁵⁵. Zgodnie z art. 6 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 320/2006⁵⁶ program został wdrożony do realizacji w 2009 r. w gminach objętych procesem restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego, w celu ograniczenia negatywnych skutków wynikających z restrukturyzacji. W wykazie gmin objętych tym procesem znalazło się 981 gmin, które stanowiły 39,6% ogółu gmin w Polsce.

Głównym celem KPR było wsparcie finansowe rozwiązań alternatywnych w stosunku do uprawy buraka cukrowego i produkcji cukru, na terenach gmin objętych restrukturyzacją przemysłu cukrowniczego, poprzez realizację następujących działań:

- „Modernizacja gospodarstw rolnych”, w którego ramach przyznawana była pomoc plantatorom buraków cukrowych, którzy częściowo lub całkowicie utracili prawo do uprawy i dostaw buraka cukrowego, na zakup nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej;
- „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”, w którego ramach wspierane były inwestycje ukierunkowane na przetwarzanie produktów rolnych na cele energetyczne, tj. budowa biogazowni, zakup linii do produkcji bryketu lub pelletu.

Agencja upoważniona jest do przeprowadzania kontroli wnioskodawców, którzy uzyskali pomoc na rzecz dywersyfikacji, przez 5 lat od otrzymania środków finansowych z ARR. W 2013 r. Agencja monitorowała przestrzeganie przez beneficjentów KPR zobowiązań zawartych w umowie, m.in. poprzez przeprowadzenie dwóch kontroli krzyżowych (wspólnie z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa), mających na celu wykluczenie podwójnego finansowania tej samej inwestycji z innych środków publicznych. Przeprowadziła również dwie kontrole fizyczne w celu potwierdzenia prawidłowej realizacji inwestycji przez beneficjenta w okresie zachowania celu działania.

ARR w latach 2010-2012 w ramach realizacji Krajowego Programu Restrukturyzacji wypłaciła 2 904 beneficjentom 127,5 mln zł.

⁵⁵ Ogłoszony w drodze Obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 lipca 2009 r. (M.P. 2009 Nr 44, poz. 672, z późn. zm.).

⁵⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 320/2006 z dnia 20 lutego 2006 r. ustanawiające tymczasowy system restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego we Wspólnocie i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1290/2005 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, z późn. zm.

2.1.6. Rynek skrobi ziemniaczanej

2.1.6.1. Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej

Od akcesji Polski do UE do końca 2012 r. Agencja realizowała dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej. Zgodnie z art. 84a ust. 1 i z art. 204 ust. 5 rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 rok gospodarczy 2011/2012 był ostatnim rokiem kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej i ostatnim rokiem przyznawania dopłat producentom skrobi (art. 95a ust. 1 ww. rozporządzenia). Na lata gospodarcze: 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012 Polsce przyznano krajową kwotę produkcyjną w wysokości 144 985 ton skrobi ziemniaczanej dla każdego roku. Systemem dopłat była objęta skrobia ziemniaczana wyprodukowana w ramach kwot produkcyjnych przyznanych producentom skrobi w danym roku gospodarczym.

W 2013 r., w celu zakończenia realizacji zadań w zakresie mechanizmu WPR „Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej”, ARR monitorowała wykorzystanie kwot produkcyjnych producentów skrobi, sprawdzając, czy producenci skrobi dokonali prawidłowego wywozu skrobi ziemniaczanej wyprodukowanej ponad kwoty produkcyjne przyznane im na rok gospodarczy 2011/2012. Trzech producentów skrobi wyprodukowało ponad przyznane im kwoty łącznie 8,8 tys. ton skrobi ziemniaczanej, którą byli zobowiązani wywieźć bez refundacji w stanie nieprzetworzonym przed 1 stycznia 2013 r. Producenci dokonali wywozu skrobi w sposób prawidłowy, a ostateczne rozliczenie eksportu nastąpiło przed 1 maja 2013 r.

2.1.6.2. Płatność niezwiązana – sektor skrobi ziemniaczanej

Zgodnie z decyzjami Komisji Europejskiej oraz na podstawie regulacji krajowych ARR od 2009 r. realizowała w sektorze skrobi ziemniaczanej płatności niezwiązane z produkcją, w związku z przyjęciem przez Polskę systemu krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich (CNDP – Complementary National Direct Payments).

Od 15 marca 2012 r. (tj. od roku upraw 2012) płatności niezwiązane z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej, zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r., poz. 1164, z późn. zm.), realizuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

ARR w 2013 r., na mocy art. 24ac. ust. 5 ww. ustawy, na wniosek ARiMR, opiniowała sprawy dotyczące producentów rolnych w zakresie prawa do płatności niezwiązanej z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej. Agencja wydała 22 opinie w zakresie uzyskania przez producentów prawa do tej płatności.

Ponadto, w ramach krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich, ARR w 2013 r. realizowała końcowe wypłaty płatności niezwiązanej z produkcją dla plantatorów ziemniaków skrobiowych z upraw w 2010 r. i w 2011 r. W związku z zakończeniem postępowań spadkowych wydano dwie decyzje przyznające płatności prawowitym spadkobiercom w wysokości 2 tys. zł, z tego 1 tys. zł do 10,6 tony ekwiwalentu skrobi za rok upraw 2011 oraz 1 tys. zł do 10,6 tony ekwiwalentu skrobi za rok upraw 2010.

W ramach krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich (związanych i niezwiązanych z produkcją) w sektorze skrobi ziemniaczanej ARR po akcesji Polski do UE wypłaciła producentom rolnym ogółem 241,8 mln zł, z tego: 211,5 mln zł (87% wypłat) wyniosły płatności związane z produkcją oraz 30,3 mln zł (13%) – niezwiązane z produkcją.

* * *

Na rynku skrobi ziemniaczanej ARR po przystąpieniu Polski do UE wypłaciła ogółem 343,4 mln zł, z tego: 241,8 mln zł w ramach krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich, 76,3 mln zł premii produkcyjnych, 25,2 mln zł z tytułu refundacji wywozowych oraz 0,1 mln zł dopłat do skrobi wykorzystywanej na cele niespożywcze.

2.1.7. Rynek tytoniu

2.1.7.1. Płatności dla producentów surowca tytoniowego

ARR w 2013 r. realizowała sprawy wszczęte i niezakończone w latach poprzednich z uwagi na toczące się postępowania spadkowe⁵⁷. Płatności dla producentów surowca tytoniowego były wypłacane w ramach przyjętego przez Polskę systemu krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich (CNDP – Complementary National Direct Payments). Podstawą do ich udzielania były decyzje Komisji Europejskiej, zatwierdzające krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie, oraz regulacje krajowe.

W 2013 r. ARR wypłaciła 6 tys. zł w formie płatności niezwiązanej z produkcją surowca tytoniowego (decoupled), wynikającej z zakończonego postępowania spadkowego. Płatność ta dotyczyła 1,4 tony ilości referencyjnej surowca tytoniowego za 2011 r. Do otrzymania tej płatności byli uprawnieni producenci rolni wpisani do rejestru podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej z produkcją surowca tytoniowego oraz spełniający warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

⁵⁷ Zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r., poz. 1164, z późn. zm.) od 15 marca 2012 r. (tj. od upraw w 2012 r.) zadania związane z realizacją płatności dla producentów surowca tytoniowego przejęła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Od akcesji Polski do UE do końca 2013 r. ARR – w ramach krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich (niezwiązanych i związanych z produkcją) – wypłaciła producentom surowca tytoniowego 1,95 mld zł, z tego: 1,32 mld zł (68%) płatności związanych z produkcją i 0,63 mld zł (32%) – niezwiązanych z produkcją.

2.1.7.2. Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego

W ramach zadań nałożonych przepisami ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r., poz. 1164, z późn. zm.) ARR kontynuowała w 2013 r. realizację zadań z zakresu: zatwierdzania pierwszych przetwórców surowca tytoniowego, prowadzenia rejestru pierwszych przetwórców, zatwierdzania punktów odbioru surowca tytoniowego oraz potwierdzania spełniania przez surowiec tytoniowy wymagań jakościowych. Wnioski o zatwierdzenie pierwsi przetwórcy mogli składać w Agencji w dowolnym terminie. W przypadku gdy pierwszy przetwórca chciał zawierać umowy na uprawę tytoniu, w ramach których producenci rolni ubiegali się o tzw. płatność do tytoniu, o której mowa w art. 7 ust. 2b pkt 3 ww. ustawy, wniosek o zatwierdzenie należało złożyć w terminie odpowiednim do przeprowadzenia wszystkich czynności postępowania, najlepiej 60 dni przed ostatecznym terminem zawierania umów na uprawę tytoniu na dany rok zbiorów.

Uprawnionym do uzyskania zatwierdzenia przez ARR był przetwórca, który posiadał obiekty umożliwiające pierwsze przetwarzanie surowca tytoniowego. Musiał on też posiadać obiekty do przechowywania surowca (również po pierwszym przetworzeniu) w przypadku gdy przechowywanie tytoniu odbywało się poza obiektami, w których miało miejsce jego pierwsze przetworzenie. Ponadto przetwórca, aby uzyskać zatwierdzenie przez Agencję, nie mógł być producentem surowca tytoniowego i wykonywać czynności związanych z jego produkcją lub zbyciem przed pierwszym przetworzeniem. Pierwsi przetwórcy surowca tytoniowego byli zatwierdzani przez dyrektorów OT ARR. Następnie byli wpisywani do rejestru pierwszych przetwórców, prowadzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego.

Wnioski o zatwierdzenie punktów odbioru surowca tytoniowego były składane na 60 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia odbioru surowca tytoniowego. O zatwierdzenie mogły ubiegać się punkty odbioru, które dysponowały obiektami lub pomieszczeniami oraz urządzeniami do odbioru i klasyfikacji surowca. W zatwierdzonym punkcie odbioru pierwszy przetwórca surowca tytoniowego, wpisany do rejestru prowadzonego przez Prezesa ARR, lub upoważniona przez niego osoba, dokonywali w obecności pracownika OT ARR odbioru surowca w celu jego przetworzenia.

W 2013 r. Agencja zatwierdziła i wpisała do rejestru 4 pierwszych przetwórców surowca tytoniowego. Zatwierdziła również 10 punktów odbioru surowca tytoniowego. Według stanu na

31 grudnia 2013 r. było zatwierdzonych 13 pierwszych przetwórców surowca tytoniowego oraz 38 punktów odbioru surowca tytoniowego, a w rejestrze było wpisanych 14 pierwszych przetwórców, w tym jeden podmiot prowadzący działalność poza terytorium Polski.

Ponadto OT ARR wystawiły w 2013 r. rolnikom 10,8 tys. zaświadczeń zawierających informacje o ilości tytoniu jakościowego dostarczonego do skupu. Sporządzono wykaz wydanych zaświadczeń, który Prezes ARR przekazał Prezesowi ARiMR. Wykaz ten był podstawą do naliczania przez ARiMR tzw. płatności do tytoniu.

2.1.8. Rynek nasion

2.1.8.1. Dopłaty do materiału siewnego

ARR udzielała producentom rolnym wsparcia finansowego z budżetu krajowego z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie⁵⁸, na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 1535/2007⁵⁹. Bez względu na formę i cel wsparcia w 2013 r. łączna kwota dopłat mających charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie dla jednego producenta rolnego nie mogła przekroczyć 7,5 tys. EUR w okresie trzech lat podatkowych⁶⁰. ARR prowadzi działania mające na celu zwiększenie ilości stosowanego przez rolników ww. materiału siewnego, a tym samym uzyskanie wzrostu plonów oraz podniesienie jakości produkcji roślinnej.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 marca 2007 r.⁶¹ w 2013 r. dopłat tych udzielano do powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych elitarnym lub kwalifikowanym materiałem siewnym następujących gatunków roślin uprawnych: pszenicy zwyczajnej, żyta (populacyjnego, syntetycznego, mieszańcowego), jęczmienia, pszenżyta, owsa, łubinu (żółtego, wąskolistnego lub

⁵⁸ Zgodnie z art. 87-89 Traktatu WE wszelka pomoc udzielana przez państwo podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą (w tym w zakresie rolnictwa lub rybołówstwa), bez względu na formę organizacyjno-prawną, jest z reguły zastrzeżona i wymaga zgody Komisji Europejskiej. Niemniej jednak Rada Europejska uznała, że niektóre kategorie pomocy nie spełniają wszystkich kryteriów określonych w art. 87 Traktatu WE i w związku z tym nie muszą uzyskać zgody KE pod warunkiem, że pomoc przyznana temu samemu przedsiębiorstwu w ciągu danego okresu nie przekroczy pewnej stałej wielkości. Taką pomocą jest pomoc *de minimis* w rolnictwie.

⁵⁹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1535/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy *de minimis* w sektorze produkcji rolnej, z późn. zm.

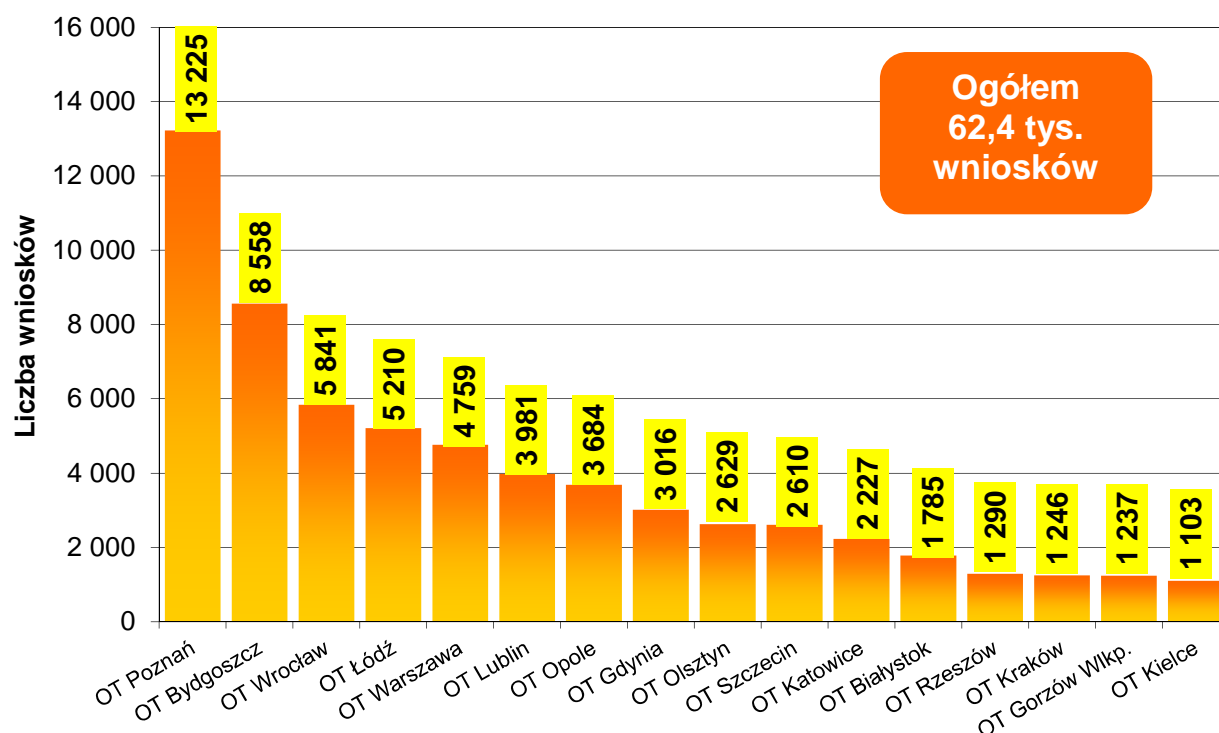
⁶⁰ Zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym, od 1 stycznia 2014 r. „całkowita kwota pomocy *de minimis* przyznanej przez państwo członkowskie jednemu przedsiębiorstwu nie może przekroczyć 15 000 EUR w okresie trzech lat podatkowych”.

⁶¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie wykazu gatunków roślin uprawnych, do których materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany przysługuje dopłata z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. nr 46, poz. 300).

białego), grochu siewnego, bobiku, wyki siewnej i ziemniaków. Dopłatami nie były objęte uprawy przeznaczone na przedplon lub poplon. Od 13 czerwca 2013 r. katalog roślin uprawnych, do których producent rolny może uzyskać dopłatę, rozszerzono o soję i pszenicę twardą (zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2013 r.⁶²).

ARR realizowała dopłaty na podstawie wniosków złożonych w 2013 r. po stawkach: 100 zł/ha – w przypadku zbóż, mieszanek zbożowych i pastewnych, 160 zł/ha – do roślin strączkowych i 500 zł/ha – do ziemniaków (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r.⁶³, zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2009 r.⁶⁴).

Wykres 29. **Wnioski o przyznanie dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, złożone w 2013 r. wg OT ARR**

Źródło: dane ARR.

Agencja w 2013 r. dokonywała dopłat do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany na podstawie wniosków o przyznanie dopłat mających charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, składanych przez rolników w okresie od 15 stycznia do 25 czerwca 2013 r. (na podstawie

⁶² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2013 r. w sprawie wykazu gatunków roślin uprawnych, do których materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany przysługuje dopłata z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. z 2013 r., poz. 615).

⁶³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r. w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 201, poz. 1447, z późn. zm.).

⁶⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 123, poz. 1021).

rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lipca 2009 r.⁶⁵, zmienionego rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r.⁶⁶).

W 2013 r. producenci rolni złożyli w Agencji 62,4 tys. wniosków o przyznanie dopłat w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie, na których podstawie ARR wypłaciła 86 401 tys. zł do 768,5 tys. ha gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany.

Podobnie jak w latach ubiegłych najwięcej wniosków o przyznanie dopłat do materiału siewnego, a tym samym największe wsparcie finansowe dla producentów rolnych, odnotowano na terenie województw: wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego i dolnośląskiego. W stosunku do 2012 r. największy wzrost liczby składanych wniosków wystąpił w województwach: zachodniopomorskim (o 20,7%), świętokrzyskim (o 16,7%) i lubelskim (o 12,1%).

Tabela 7. Dopłaty do materiału siewnego, mające charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, zrealizowane w 2013 r.

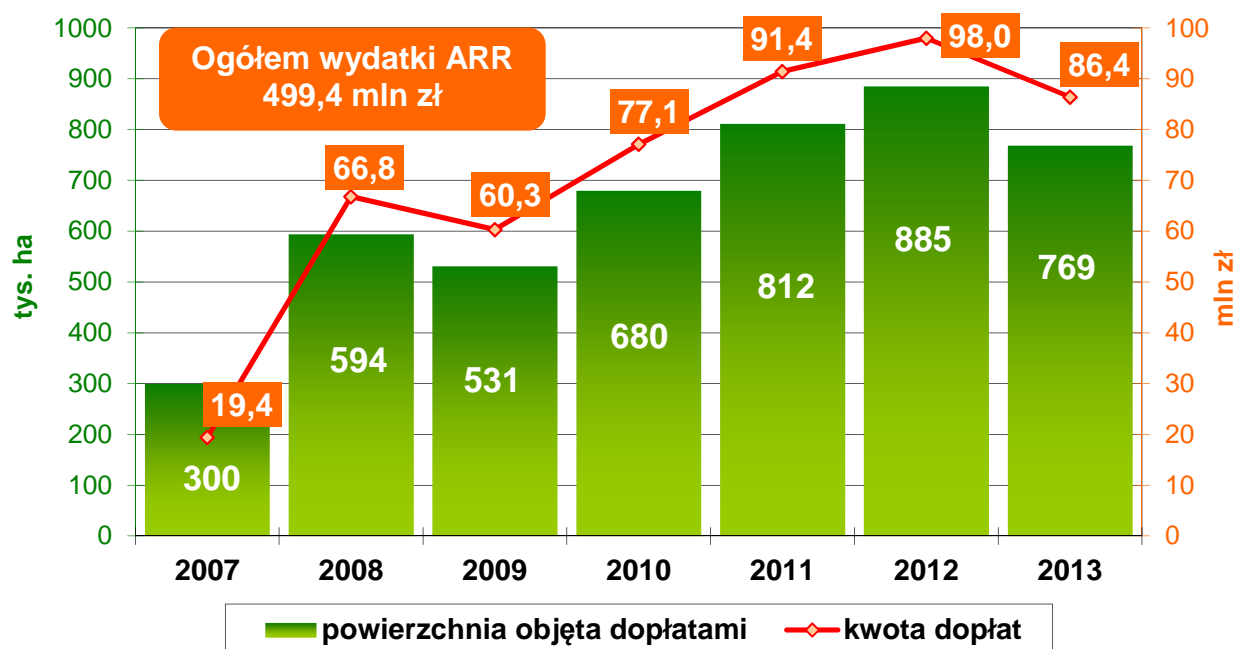
Lp.	OT ARR	Liczba złożonych wniosków	Liczba beneficjentów	Powierzchnia (ha)	Kwota dopłat (tys. zł)
1.	Białystok	1 785	1 709	16 597	1 813
2.	Bydgoszcz	8 558	8 200	95 602	10 705
3.	Gdynia	3 016	2 857	54 007	6 086
4.	Gorzów Wlkp.	1 237	1 182	24 688	2 713
5.	Katowice	2 227	2 136	25 733	2 936
6.	Kielce	1 103	1 040	8 802	1 033
7.	Kraków	1 246	1 221	9 880	1 260
8.	Lublin	3 981	3 822	33 872	3 728
9.	Łódź	5 210	4 983	36 909	4 461
10.	Olsztyn	2 629	2 501	53 649	5 569
11.	Opole	3 684	3 560	54 809	5 813
12.	Poznań	13 225	12 733	136 063	15 963
13.	Rzeszów	1 290	1 257	12 230	1 508
14.	Szczecin	2 610	2 468	64 564	7 143
15.	Warszawa	4 759	4 596	43 335	4 953
16.	Wrocław	5 841	5 636	97 784	10 717
Ogółem		62 401	59 901	768 524	86 401

Dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, mające charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, otrzymało 59,9 tys. producentów rolnych.

⁶⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie terminów składania wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz terminu i sposobu wypłaty tej dopłaty (Dz. U. Nr 113, poz. 945, z późn. zm.).

⁶⁶ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie terminów składania wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz terminu i sposobu wypłaty tej dopłaty (Dz. U. Nr 54, poz. 328).

Wykres 30. Realizacja dopłat do materiału siewnego

Źródło: dane ARR.

Uprawy zbóż miały największy udział (95%) w łącznej powierzchni gruntów ornych, na których zużyto do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany. Udział upraw ziemniaka wyniósł 2,7%, a roślin strączkowych – 2,3%. W 2013 r., w porównaniu z 2012 r., odnotowano wzrost powierzchni obsianej materiałem siewnym roślin strączkowych (o 0,6 p.p.) i obsadzonej sadzoniakami ziemniaka (o 0,3 p.p.), przy jednoczesnym spadku powierzchni zasiewów zbóż (o 0,9 p.p.).

Od uruchomienia w 2007 r. mechanizmu dopłat do materiału siewnego do końca 2013 r. producenci zbóż, ziemniaków i roślin strączkowych złożyli w ARR 366,8 tys. wniosków o przyznanie dopłat, a Agencja wypłaciła rolnikom z budżetu krajowego 499,4 mln zł.

2.1.9. Rynek produktów pszczelich

Według danych Instytutu Ogrodnictwa w Puławach produkcja miodu w Polsce w 2013 r. osiągnęła poziom 22,1 tys. ton i była o 5 tys. ton większa niż w 2012 r. Najwięcej miodu zebrano w województwie lubelskim, warmińsko-mazurskim i podkarpackim. Wzrost produkcji miodu był konsekwencją zwiększenia liczby rodzin pszczelich, co było jednym z pozytywnych efektów zrealizowanych programów wsparcia pszczelarstwa w Polsce. Zgodnie z danymi Instytutu Ogrodnictwa w Puławach, uzyskanymi z Inspekcji Weterynaryjnej, liczba rodzin pszczelich w Polsce w 2013 r. wyniosła 1,34 mln i była o 5% większa niż w 2012 r.

Wysoki poziom produkcji miodu spowodował, że dużo większy niż w 2012 r. był jego eksport. Zgodnie ze wstępnymi danymi Ministerstwa Finansów w 2013 r. za granicę sprzedano 9,5 tys. ton miodu (za 23,5 mln EUR), tj. o 48% więcej niż w poprzednim roku. Głównymi kierunkami eksportu krajowego miodu były: Niemcy, Bułgaria, Francja i Dania.

Większy niż przed rokiem był również import miodu. W 2013 r. do kraju sprowadzono 20 tys. ton miodu (za 36 mln EUR) wobec 14 tys. ton w poprzednim roku. Najwięcej miodu przywieziono do Polski z Ukrainy i Chin – łącznie prawie 14 tys. ton. Przeciętnie za 1 kg miodu importowanego płacono 1,80 EUR/kg, zaś firmy eksportujące otrzymywały średnio 2,48 EUR/kg. Ceny detaliczne miodu, zgodnie z danymi GUS, były nieco (o 0,6%) wyższe niż przed rokiem i wyniosły średnio 14,41 zł/kg.

2.1.9.1. Wsparcie rynku produktów pszczelich

Unia Europejska od 1997 r. dofinansowuje działania państw członkowskich Wspólnoty mające na celu poprawę warunków produkcji, jakości i zbytu produktów pszczelich. Wsparcie finansowe unijnej branży pszczelarskiej sprzyja m.in.: rozwojowi terenów wiejskich, utrzymaniu równowagi ekologicznej, łagodzeniu problemów związanych z rozprzestrzenianiem się i zwalczaniem warrozy, zapobieganiu rozdrobnieniu produkcji i handlu miodem oraz równoważeniu popytu na miód z jego podażą.

Działania w sektorze pszczelarskim są realizowane przez państwa członkowskie na podstawie zatwierdzanych przez Komisję Europejską trzyletnich krajowych programów wsparcia pszczelarstwa. W 2013 r. ARR realizowała mechanizm WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich” na podstawie decyzji Komisji z dnia 14 września 2010 r.⁶⁷, zatwierdzającej „Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2010/2011; 2011/2012; 2012/2013”.

Na działania w sektorze pszczelarskim przyznano Polsce środki finansowe w łącznej kwocie 15 090 tys. EUR⁶⁸, w tym 5 030 tys. EUR do rozdysponowania w sezonie 2012/2013 (w okresie od 16 października 2012 r. do 15 października 2013 r.), przy czym współfinansowanie programu pszczelarskiego z budżetu UE nie mogło przekroczyć 50% wydatkowanych środków⁶⁹. Refundacji podlegały całkowite lub częściowe (w zależności od kierunku wsparcia) koszty netto poniesione na realizację działań określonych w decyzji KE przez podmioty uprawnione, tj. związki, stowarzyszenia,

⁶⁷ Decyzja Komisji z 14.9.2010 w sprawie zatwierdzenia programu na rzecz poprawy produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich, przedłożonego przez Polskę na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007, oraz podjęcia decyzji o wkładzie finansowym Unii w ten program.

⁶⁸ Stosownie do zapisów rozporządzenia Komisji (WE) nr 1913/2006 przy przeliczeniach walutowych zastosowano kurs wymiany 4,0740 PLN/EUR z dnia 31 grudnia 2012 r.

⁶⁹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”).

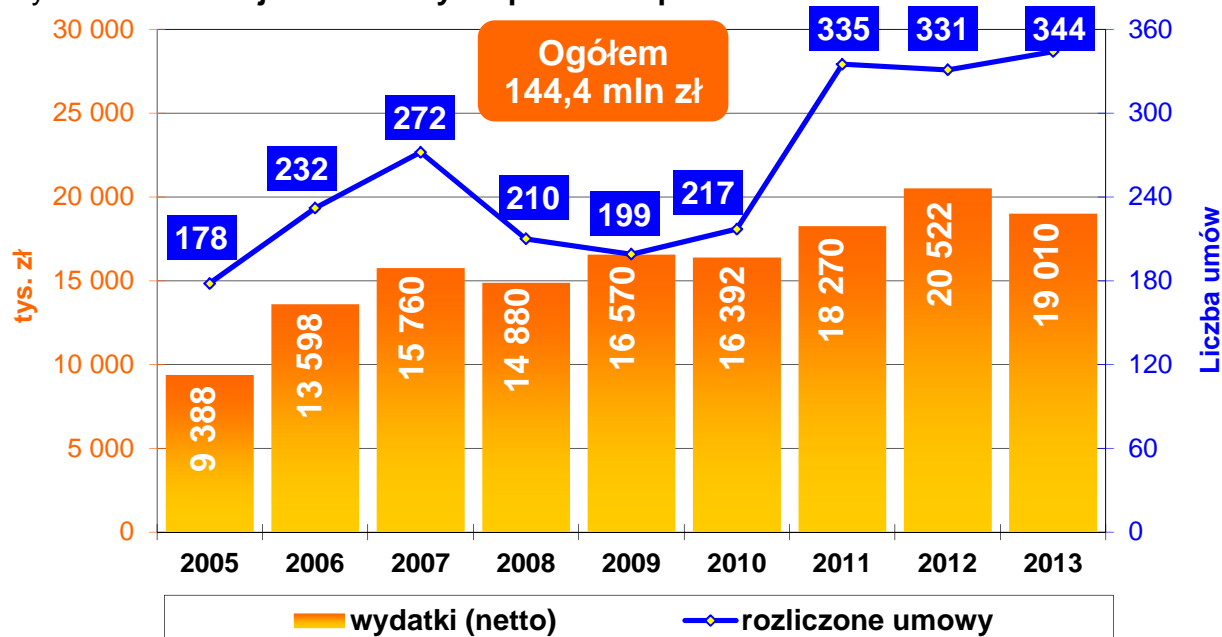
zrzeszenia i spółdzielnie pszczelarskie, grupy producenckie pszczelarzy oraz jednostki badawczo-rozwojowe zajmujące się problematyką pszczelarską.

Tabela 8. Projekty zgłoszone i objęte umowami w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2012/2013

Kierunki wsparcia		Projekty zgłoszone		Projekty objęte umowami	
		liczba	tys. zł	liczba	tys. zł
I.	Pomoc techniczna	130	10 241	126	7 589
II.	Zwalczanie warrozy	81	11 846	81	7 688
III.	Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli	56	1 295	53	803
IV.	Wsparcie laboratoriów	29	434	27	221
V.	Zasiedlanie uli	78	9 199	77	4 191
Ogółem		374	33 015	364	20 492

W sezonie 2012/2013 do Agencji wpłynęły 374 projekty na realizację działań określonych w „Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa” na łączną kwotę 33 015 tys. zł. Po rozpatrzeniu projektów przez komisję złożoną z przedstawicieli MRiRW i ARR oraz po dokonaniu koniecznych przesunięć środków pomiędzy poszczególnymi kierunkami wsparcia Agencja zawarła z uprawnionymi podmiotami 364 umowy o wartości 20 492 tys. zł.

Wykres 31. Realizacja działań na rynku produktów pszczelich*

* Zakończenie wypłat – 15 października każdego roku.

Źródło: dane ARR.

Po zrealizowaniu przez podmioty uprawnione projektów objętych umowami ARR rozliczyła 344 umowy na łączną kwotę 19 010 tys. zł (netto), po 9 505 tys. zł z budżetu UE i z budżetu

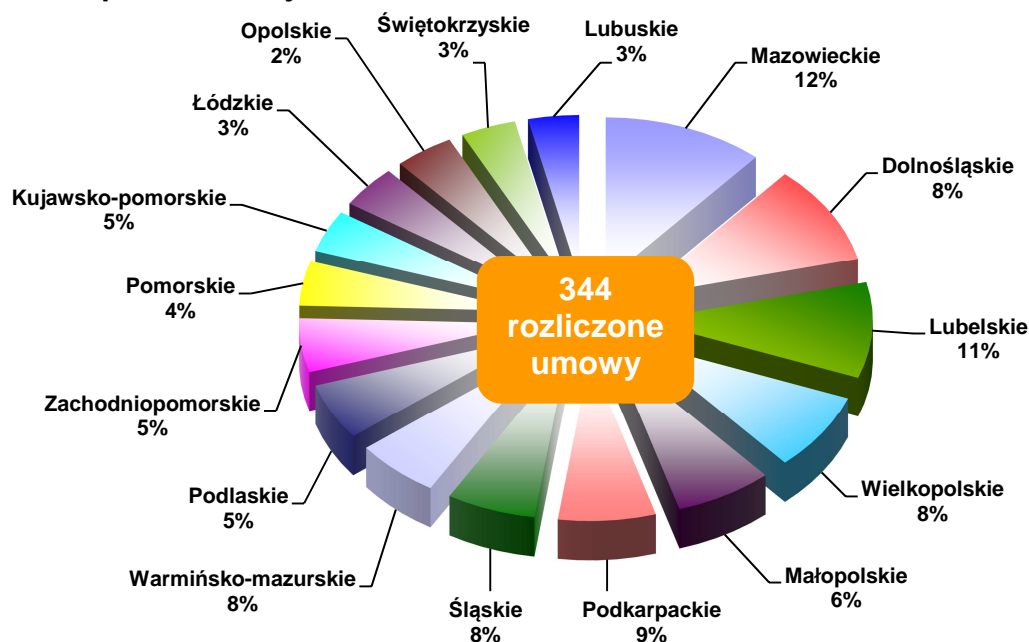
krajowego. Zgodnie z zapisami rozporządzenia Komisji (WE) nr 811/2007⁷⁰ podmioty uprawnione zrealizowały projekty objęte umowami do 31 sierpnia 2013 r., natomiast Agencja zrefundowała wydatki poniesione w ramach mechanizmu do 15 października 2013 r. (zgodnie z art. 108 rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007).

Tabela 9. Realizacja mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w sezonie 2012/2013

Kierunki wsparcia		Wypłaty netto (tys. zł)	Wypłaty netto (tys. EUR)	Liczba rozliczonych umów
I.	Pomoc techniczna (zakup sprzętu pszczelarskiego i szkolenia)	6 634	1 628	124
II.	Zwalczanie warrozy (zakup leków)	7 628	1 872	78
III.	Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli (zakup ławet do przewozu uli)	481	118	45
IV.	Wsparcie laboratoriów (analizy właściwości fizyko-chemicznych miodu)	117	29	22
V.	Zasiedlanie uli (zakup pszczół)	4 150	1 019	75
Ogółem		19 010	4 666	344

W sezonie 2012/2013 największym dofinansowaniem objęto zakup leków przeciwko warrozie (40,1% wypłaconego wsparcia), pomoc techniczną dla pszczelarzy (34,9%) oraz zakup pszczół (21,8%). Łączne dofinansowanie udzielone podmiotom uprawnionym w ramach tych trzech kierunków wsparcia stanowiło 96,8% ogólnej kwoty wypłaconej przez ARR w ramach mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” oraz obejmowało 80,5% wszystkich rozliczonych umów.

Wykres 32. Struktura umów rozliczonych w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2012/2013 w podziale na województwa

Źródło: dane ARR.

⁷⁰ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 811/2007 z dnia 11 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 917/2004 w sprawie szczegółowych zasad wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 797/2004 w sprawie środków mających na celu poprawę warunków produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich.

W 2013 r. najwięcej projektów działań w sektorze pszczelarskim zrealizowano w województwie mazowieckim (42 projekty), lubelskim (37) oraz podkarpackim (30). W tych trzech województwach zrealizowano łącznie 31,7% wszystkich projektów rozliczonych w sezonie 2012/2013.

Największą pomoc w 2013 r. otrzymali beneficjenci w województwie lubelskim (14,0% ogółu wypłat). Województwo lubelskie było też liderem pod względem wysokości kwot wydatkowanych na trzy kierunki wsparcia: zakup ławet do przewozu uli (25,2% łącznych wydatków poniesionych na ten cel), zakup leków do zwalczania warrozy (15,4%) oraz zakup pszczoł (13,7%). Na pomoc techniczną dla pszczelarzy najwięcej środków wypłacono podmiotom uprawnionym w województwie wielkopolskim (12,6%), a na wsparcie laboratoriów – w województwie mazowieckim (20,5%). Komisja Europejska w dniu 12 sierpnia 2013 r. wydała decyzję wykonawczą zatwierdzającą „Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2013/14; 2014/15; 2015/16”⁷¹. Na działania w sektorze pszczelarskim przyznano Polsce środki finansowe w łącznej kwocie 16 563 tys. EUR, w tym 5 522 tys. EUR (22 940 tys. zł) do wykorzystania w sezonie 2013/2014.

Tabela 10. Wypłaty środków finansowych w 2013 r. na działania w ramach poszczególnych kierunków wsparcia (tys. zł)

Lp.	Województwo	Wypłaty ogółem	I.		II.	III.	IV.	V.
			Zakup sprzętu	Szkolenia	Zakup leków	Zakup ławet	Analiza jakości miodu	Zakup pszczoł
1.	Dolnośląskie	1 478	501	35	571	43	4	324
2.	Kujawsko-pomorskie	882	327	56	354	11	0	134
3.	Lubelskie	2 664	725	57	1 171	121	20	570
4.	Lubuskie	660	181	61	290	18	14	96
5.	Łódzkie	845	267	32	370	20	0	156
6.	Małopolskie	1 551	345	156	622	27	19	382
7.	Mazowieckie	1 481	402	87	588	29	24	351
8.	Opolskie	485	159	20	185	12	3	106
9.	Podkarpackie	1 257	388	56	509	15	11	278
10.	Podlaskie	333	97	30	131	1	0	74
11.	Pomorskie	980	306	19	374	31	0	250
12.	Śląskie	1 398	437	78	564	7	5	307
13.	Świętokrzyskie	721	202	17	334	20	5	143
14.	Warmińsko-mazurskie	1 159	300	75	447	37	3	297
15.	Wielkopolskie	2 215	704	134	784	64	4	525
16.	Zachodniopomorskie	901	326	54	334	25	5	157
Ogółem		19 010	5 667	967	7 628	481	117	4 150

⁷¹ Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 12.8.2013 r. w sprawie zatwierdzenia programów na rzecz poprawy produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich, przedłożonych przez państwa członkowskie na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007, oraz podjęcia decyzji o wkładzie finansowym Unii w te programy.

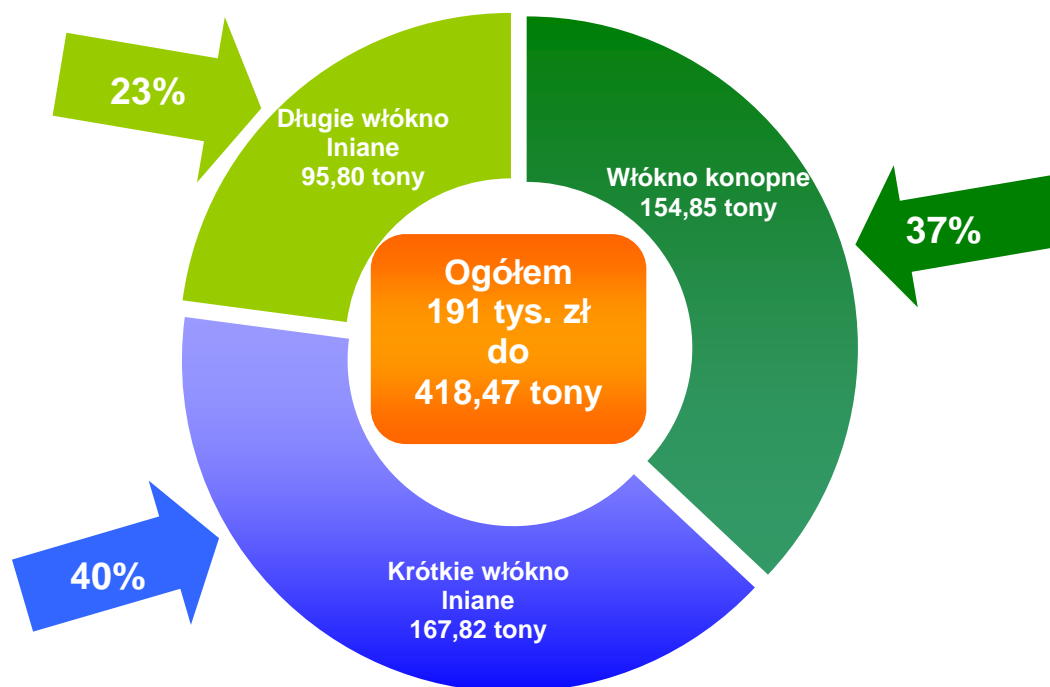
We wrześniu 2013 r. Agencja ogłosiła zaproszenie do składania przez podmioty uprawnione projektów planowanych działań w sezonie 2013/2014 w terminie do 31 października 2013 r. W odpowiedzi wpłynęło 369 projektów na kwotę 33 380 tys. zł. Umowy z podmiotami uprawnionymi na łączną kwotę 22 942 tys. zł zostały zawarte w 2014 r.

2.1.10. Rynek lnu i konopi

2.1.10.1. Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno

ARR w 2013 r. realizowała mechanizm zgodnie z ustawą z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r. Nr 145, poz. 868, z późn. zm.). Pomoc finansowa z tytułu przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno była wypłacana w ramach krajowych ilości gwarantowanych, które – zgodnie z traktatem akcesyjnym – przyznano Polsce w wysokości 924 ton długiego włókna lnianego oraz 462 ton krótkiego włókna lnianego i włókna konopnego. Ilości gwarantowane mogły zostać wykorzystane przez przetwórców w każdym roku gospodarczym, trwającym od 1 lipca danego roku do 30 czerwca następnego roku kalendarzowego.

Wykres 33. **Wolumen włókna lnianego i konopnego z roku gospodarczego 2011/2012, do którego ARR dopłaciła w 2013 r.**

Źródło: dane ARR.

Z uwagi na specyfikę mechanizmu charakteryzującą się tym, że okres przetwórczy trwał 22 miesiące, a warunkiem wypłaty było zakończenie przerobu słomy lnianej i konopnej na włókno przez wszystkich upoważnionych głównych przetwórców w kraju, w 2013 r. nastąpiło ostateczne rozliczenie mechanizmu

za rok gospodarczy 2011/2012. ARR wypłaciła 4 upoważnionym głównym przetwórcom 191 tys. zł do: 167,82 tony krótkiego włókna lnianego, 154,85 tony włókna konopnego oraz 95,80 tony długiego włókna lnianego. Rok gospodarczy 2011/2012 był ostatnim rokiem obowiązywania mechanizmu.

Od akcesji Polski do UE do końca 2013 r. ARR wypłaciła ogółem ponad 3,2 mln zł dopłat do 7,7 tys. ton włókna lnianego i konopnego.

2.1.10.2. Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi

Przywóz

Pozwolenia na przywóz były wymagane dla każdej ilości produktów oznaczonych kodami: CN ex 1207 99 20 (nasiona odmian konopi przeznaczone do siewu), CN 1207 99 91 (nasiona konopi inne niż do siewu) oraz CN 5302 10 00 (konopie naturalne, surowe lub roszone). W przypadku nasion konopi innych niż do siewu o kodzie CN 1207 99 91, warunkiem uzyskania pozwoleń na przywóz konopi z krajów trzecich było uzyskanie upoważnienia w zakresie obrotu tym towarem. ARR w 2013 r. wydała 12 pozwoleń na przywóz 945 ton nasion konopi innych niż siewne o kodzie CN 1207 99 91 oraz rozliczyła 14 pozwoleń (łącznie z pozwoleniem wydanym w minionym okresie). Ponadto kontrolowano spełnienie warunków nadania upoważnień.

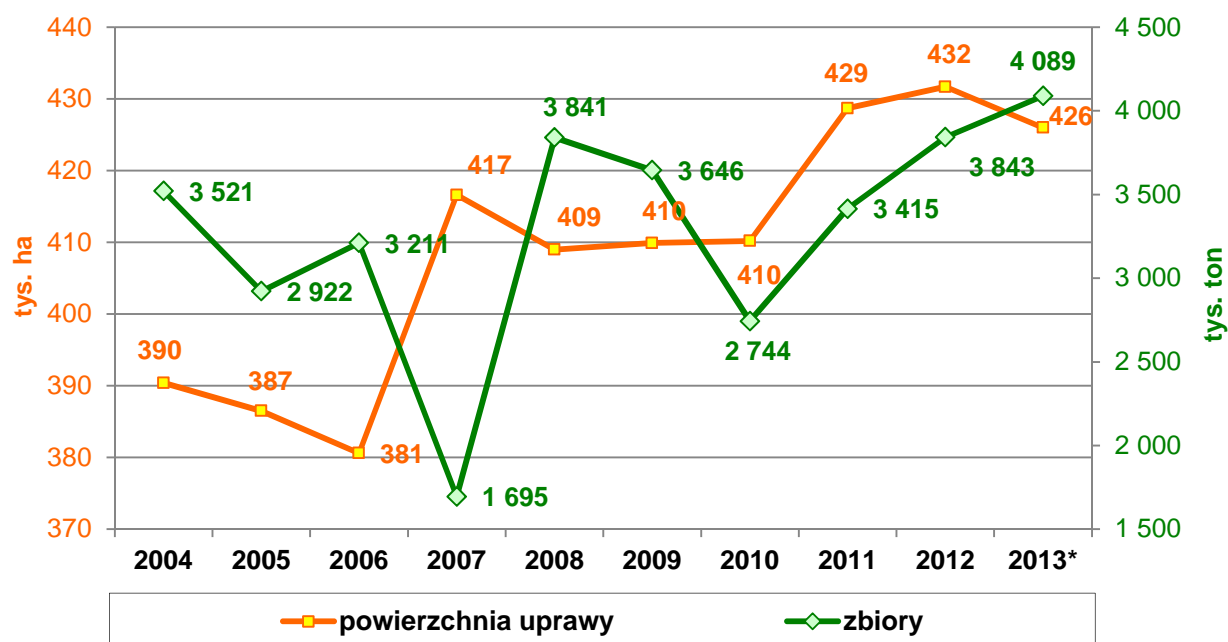
2.1.11. Rynek owoców i warzyw

Rynek owoców

W 2013 r. – wg szacunków IERiGŻ-PIB – powierzchnia uprawy owoców w Polsce wyniosła 426 tys. ha i była o 1% mniejsza niż w 2012 r. W ogólnej powierzchni uprawy owoców 68% zajmowały nasadzenia drzew owocowych i orzechów, a 32% – owoców jagodowych. Wyraźnie rosnąca w minionych dwóch latach powierzchnia uprawy jabłek w 2013 r. ustabilizowała się i wyniosła 195 tys. ha (co stanowiło blisko 46% ogólnej powierzchni uprawy owoców).

Według wstępnych danych GUS zbiory owoców w kraju w 2013 r. ukształtowały się na poziomie 4,1 mln ton i były o 7% większe niż w roku poprzednim. Największy wpływ na krajową produkcję owoców miały rekordowe zbiory jabłek (3,1 mln ton, o 7% wyższe niż w 2012 r.), a także wiśni (188 tys. ton, o 7% wyższe) i śliwek (tak jak przed rokiem – 102 tys. ton). Wzrosła również produkcja owoców z krzewów i plantacji jagodowych, która – wg wynikowego szacunku GUS z grudnia 2013 r. – w 2013 r. ukształtowała się na poziomie 571 tys. ton, o 3% wyższym niż w poprzednim roku.

Wykres 34. Powierzchnia uprawy i produkcja owoców w Polsce

* W 2013 r. w przypadku powierzchni uprawy – szacunek IERiGŻ-PIB, w przypadku produkcji – dane GUS.
Źródło: dane GUS i IERiGŻ-PIB.

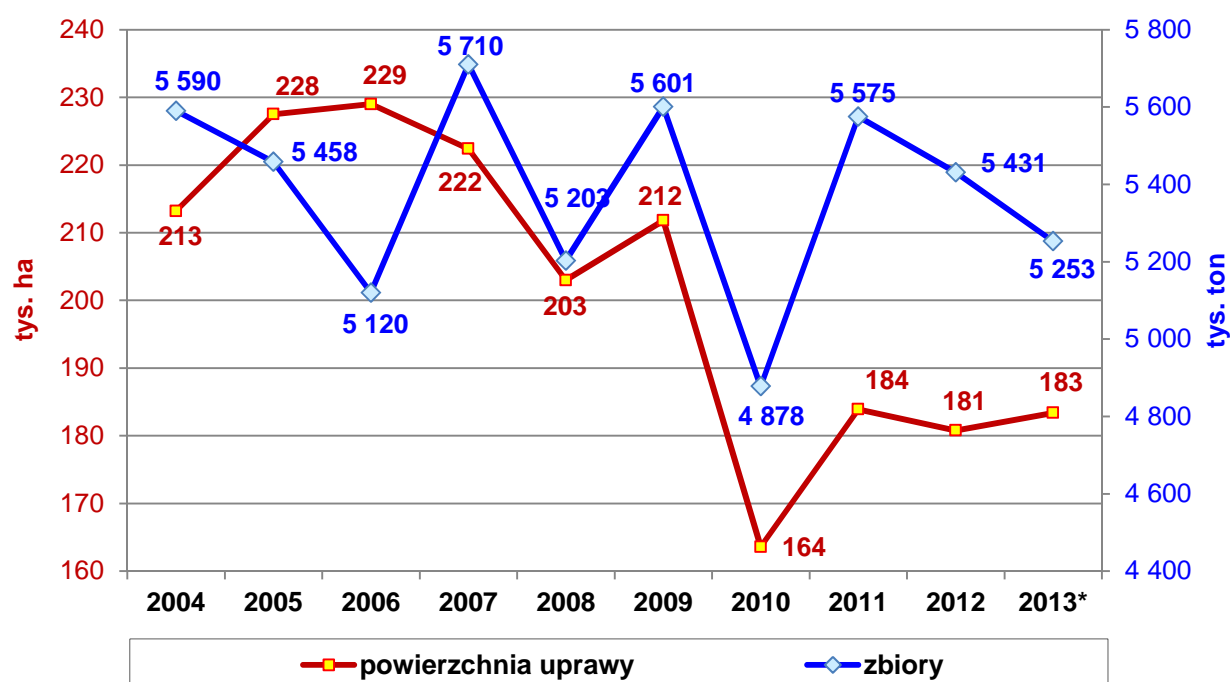
Wpływy z eksportu owoców i ich przetworów w 2013 r. – wg szacunków IERiGŻ-PIB – były o 5% wyższe niż w poprzednim roku i wyniosły 1,9 mld EUR. Import wzrósł o blisko 9% – do 1,5 mld EUR. Dodatkowo saldo obrotów świeżymi owocami i ich przetworami zmniejszyło się z 394 mln EUR w 2012 r. do 362 mln EUR w 2013 r. Głównym kierunkiem polskiego eksportu świeżych owoców były kraje WNP. Przetwory owocowe (w tym mrożonki i soki) eksportowano przede wszystkim do krajów UE-15.

Rynek warzyw

Według szacunków IERiGŻ-PIB w 2013 r. powierzchnia uprawy warzyw ogółem wyniosła 183,4 tys. ha (183,6 tys. ha z pieczarkami). W ogólnej powierzchni uprawy warzyw 97% zajmowały warzywa gruntowe, w tym 51% łącznie: kapusta, cebula, marchew jadalna i ogórki gruntowe.

Zgodnie z danymi GUS krajowa produkcja warzyw gruntowych w 2013 r. wyniosła 4 mln ton (bez pieczarek) i była o 12% niższa niż w 2012 r. Około 2/3 krajowej produkcji warzyw gruntowych stanowiły 4 gatunki: kapusta, marchew jadalna, cebula i buraki ćwikłowe. W stosunku do 2012 r. obniżyła się produkcja wszystkich warzyw gruntowych z wyjątkiem pomidorów, których wyprodukowano o 3% więcej. Szacunki IERiGŻ-PIB wskazują na 2-procentowy wzrost produkcji warzyw spod osłon do 895 tys. ton.

Wykres 35. Powierzchnia uprawy i produkcja warzyw w Polsce

* W 2013 r. w przypadku powierzchni uprawy – szacunek IERiGŻ-PIB, w przypadku produkcji warzyw – razem warzywa gruntowe (wynikowy szacunek GUS) i warzywa spod osłon (szacunek IERiGŻ-PIB).

Źródło: dane GUS i IERiGŻ-PIB.

Wartość eksportu warzyw i ich przetworów w 2013 r. była o 11% większa niż w 2012 r. i wyniosła 710 mln EUR. Wartość importu również wzrosła – do 615 mln EUR z 548 mln EUR w 2012 r. Dodatkowo saldo obrotów świeżymi warzywami i ich przetworami zwiększyło się o 5%, do 95 mln EUR. Poprawa salda spowodowana była przede wszystkim wzrostem wartości eksportu pomidorów i ich przetworów (zwłaszcza keczupu), mrożonek oraz konserw warzywnych. Świeże warzywa trafiały przede wszystkim na rynki krajów UE i WNP. Głównymi odbiorcami polskich przetworów warzywnych były kraje UE-15.

2.1.11.1. Program „Owoce w szkole”

Polska w roku szkolnym 2012/2013 i 2013/2014 kontynuowała realizację programu „Owoce w szkole”, polegającego na bezpłatnym dostarczaniu owoców i warzyw dzieciom w placówkach oświatowych, na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 13/2009⁷². We wrześniu 2013 r. rozpoczął się piąty rok szkolny administrowania przez ARR tym unijnym programem, którego celem jest długoterminowa zmiana nawyków żywieniowych u dzieci przez zwiększenie udziału

⁷² Rozporządzenie Rady (WE) nr 13/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej oraz (WE) nr 1234/2007 ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) w celu ustanowienia programu Owoce w szkole.

owoców i warzyw w ich codziennej diecie, a także propagowanie zdrowego odżywiania przez działania towarzyszące, o charakterze edukacyjnym, realizowane w szkołach podstawowych.

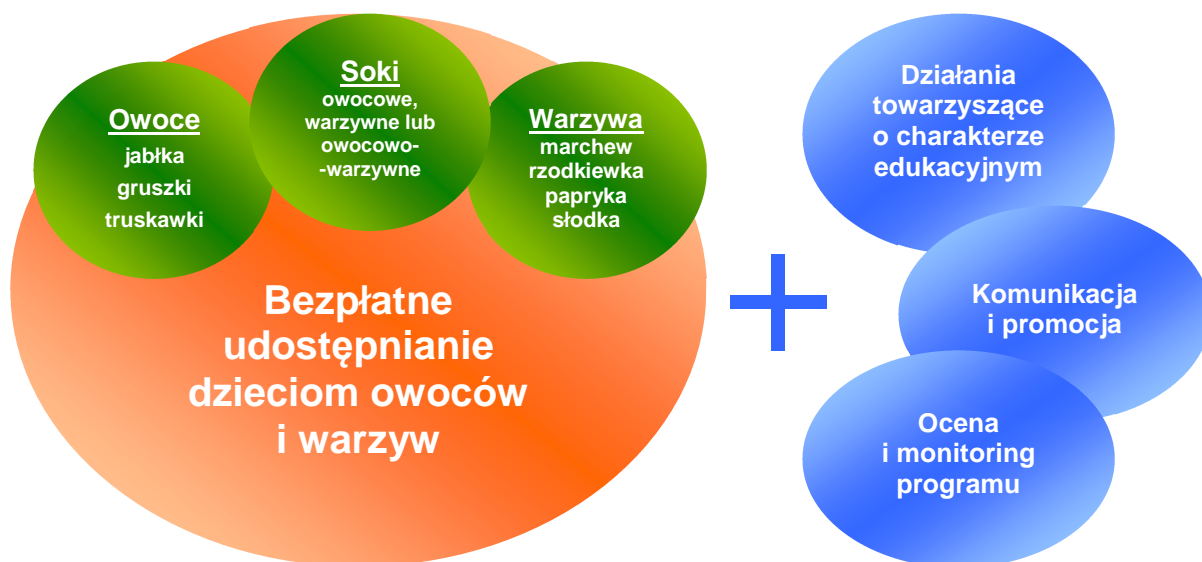
Program ma na celu przeciwdziałać otyłości i związanym z nią chorobom wśród dzieci w UE. Jest również elementem unijnej polityki rolnej, mającej wpływać na zwiększenie konsumpcji owoców i warzyw.

Każde państwo, które zamierza uczestniczyć w programie w danym roku szkolnym, zobowiązane jest przygotować i przekazać Komisji Europejskiej strategię jego wdrożenia. W dokumencie tym określone są najważniejsze warunki realizacji programu w danym kraju. Na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 288/2009⁷³ ustanowiono zasady stosowania

pomocy wspólnotowej, polegającej na dostarczaniu dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw w ramach programu „Owoce w szkole”. Zasady realizacji programu w Polsce dla lat szkolnych 2010/2011–2012/2013 zostały określone w „Strategii krajowej wdrożenia w Rzeczypospolitej Polskiej programu *Owoce w szkole* w latach szkolnych 2010/2011–2012/2013”, a dla roku szkolnego 2013/2014 – w „Strategii krajowej wdrożenia w Rzeczypospolitej Polskiej programu *Owoce w szkole* w roku szkolnym 2013/2014”.

Wykres 36. Zakres programu „Owoce w szkole”

W Polsce program skierowany jest do uczniów klas I-III szkół podstawowych, których rodzice lub opiekunowie prawni wyrazili zgodę na udział w nim. Według danych Ministerstwa Edukacji Narodowej

⁷³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 288/2009 z dnia 7 kwietnia 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej przeznaczonej na dostarczanie dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw świeżych i przetworzonych oraz produktów z bananów w ramach programu *Owoce w szkole*, z późn. zm.

grupa docelowa programu w roku szkolnym 2012/2013 wynosiła 1 105,4 tys. dzieci, a w roku szkolnym 2013/2014 – 1 163,7 tys. dzieci. Zgodnie z zasadami programu uczniowie otrzymują w wybranych tygodniach semestru danego roku szkolnego po 2, 3 lub 4 porcje owocowo-warzywne (w zależności od liczby dzieci uczestniczących w programie w danym semestrze).

Oprócz udostępniania dzieciom owoców i warzyw, w ramach programu obowiązkowo prowadzone są działania:

- popularyzujące program – plakaty, broszury, gadżety, strona internetowa www.owocewshkole.org, imprezy o charakterze promocyjnym, edukacyjno-sportowym i konferencyjnym (szersza informacja w rozdziale „System Informacyjny”);
- edukacyjne – szkoły uczestniczące w programie zobowiązane są do przeprowadzenia przynajmniej dwóch zajęć w każdym semestrze roku szkolnego o tematyce przyrodniczej i zdrowotnej⁷⁴. Ponadto na stronie internetowej szkoły mogą być zamieszczane informacje o zdrowych nawykach żywieniowych, a w miarę możliwości także o sektorze owoców i warzyw. Szkoły mogą także organizować prace w ogrodzie, wycieczki do gospodarstwa rolnego lub zakładu przetwórstwa owoców i warzyw, wystawy, prezentacje, jak również redagować gazetki szkolne związane z tematyką programu „Owoce w szkole”;
- oceniające skuteczność programu, tj. jego wpływ na nawyki żywieniowe u dzieci, w tym na spożywanie owoców i warzyw.

W ramach realizacji programu dzieciom z klas I-III szkół podstawowych udostępniane są:

- świeże owoce (jabłka, gruszki, truskawki),
- świeże warzywa (marchew, rzodkiewki i papryki słodkie),
- soki owocowe, warzywne lub owocowo-warzywne.

Każde dziecko uczestniczące w programie otrzymuje jednorazowo porcję składającą się z dwóch produktów – owocowego i warzywnego. Dzieciom udostępniane są owoce i warzywa przygotowane do bezpośredniego spożycia, wystarczająco rozwinięte, dojrzałe i zdrowe. Owoce, warzywa oraz soki nie mogą zawierać dodatku tłuszczu, soli, cukru lub substancji słodzących.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 10 września 2013 r. w sprawie szczegółowego zakresu zadań realizowanych przez ARR, związanych z wdrożeniem w Polsce

⁷⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie sposobu realizacji środków towarzyszących służących zapewnieniu skutecznego wykonania programu „Owoce w szkole” (Dz. U. Nr 103, poz. 594).

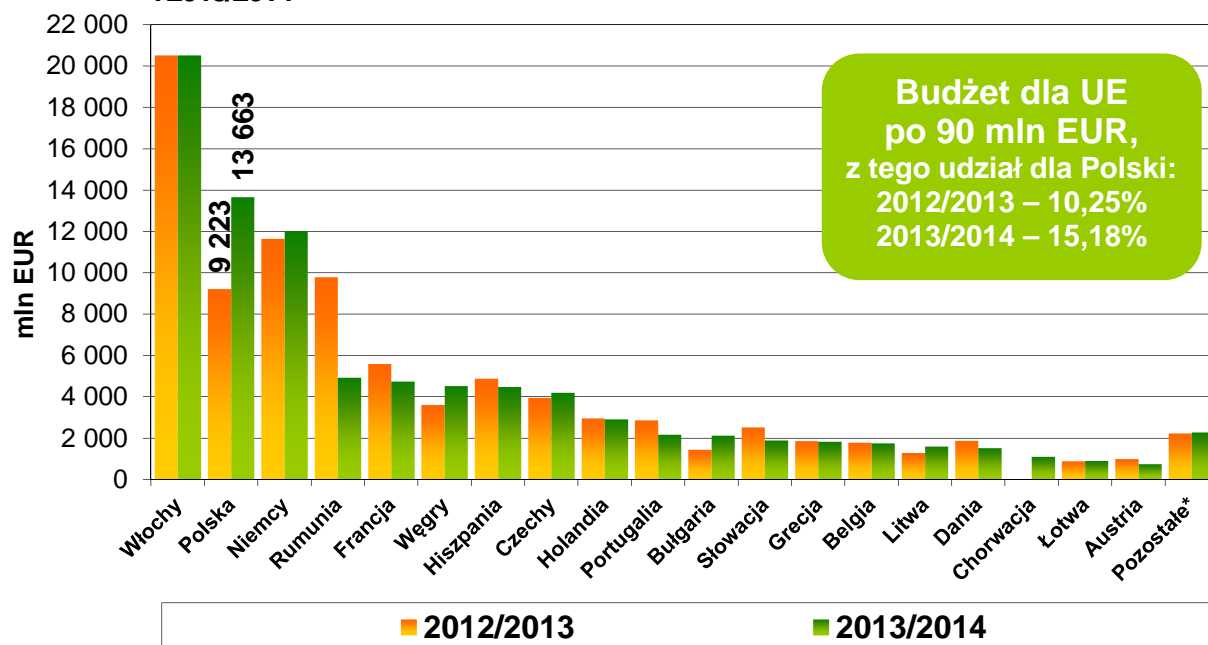
programu „Owoce w szkole”⁷⁵, dzieciom uczęszczającym w roku szkolnym 2013/2014 do klas I-III szkół podstawowych owoce i warzywa były udostępniane w następujących okresach⁷⁶:

- I okres – od 14 października 2013 r. do 14 lutego 2014 r.,
- II okres – od 3 lutego 2014 r. do 20 czerwca 2014 r.

Program „Owoce w szkole” jest współfinansowany ze środków pochodzących z budżetu UE oraz z budżetu krajowego. Komisja Europejska corocznie dokonuje podziału środków finansowych pomiędzy państwa członkowskie, które zgłosiły zamiar uczestnictwa w programie w danym roku szkolnym. W Polsce w latach szkolnych 2009/2010–2013/2014 program współfinansowany był w 75% z budżetu UE, a w 25% – z budżetu krajowego.

Wykres 37. Finansowanie programu „Owoce w szkole” w UE w roku szkolnym 2012/2013 i 2013/2014

* Pozostałe – Słowenia, Irlandia, Cypr, Estonia, Malta, Luksemburg.

Źródło: dane z decyzji Komisji Europejskiej z dnia 29.03.2012 r. oraz z decyzji z dnia 26.07.2013 r.

W latach szkolnych 2009/2010–2012/2013 Komisja Europejska przeznaczyła dla całej UE na realizację programu „Owoce w szkole” po 90 000 tys. EUR⁷⁷ w każdym roku, w tym dla Polski –

⁷⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 września 2013 r. w sprawie szczegółowego zakresu zadań realizowanych przez Agencję Rynku Rolnego związanych z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu „Owoce w szkole” (Dz. U. z 2013 r., poz. 1065).

⁷⁶ Koniec pierwszego okresu i początek drugiego uzależnione są od terminu ferii zimowych w danym województwie.

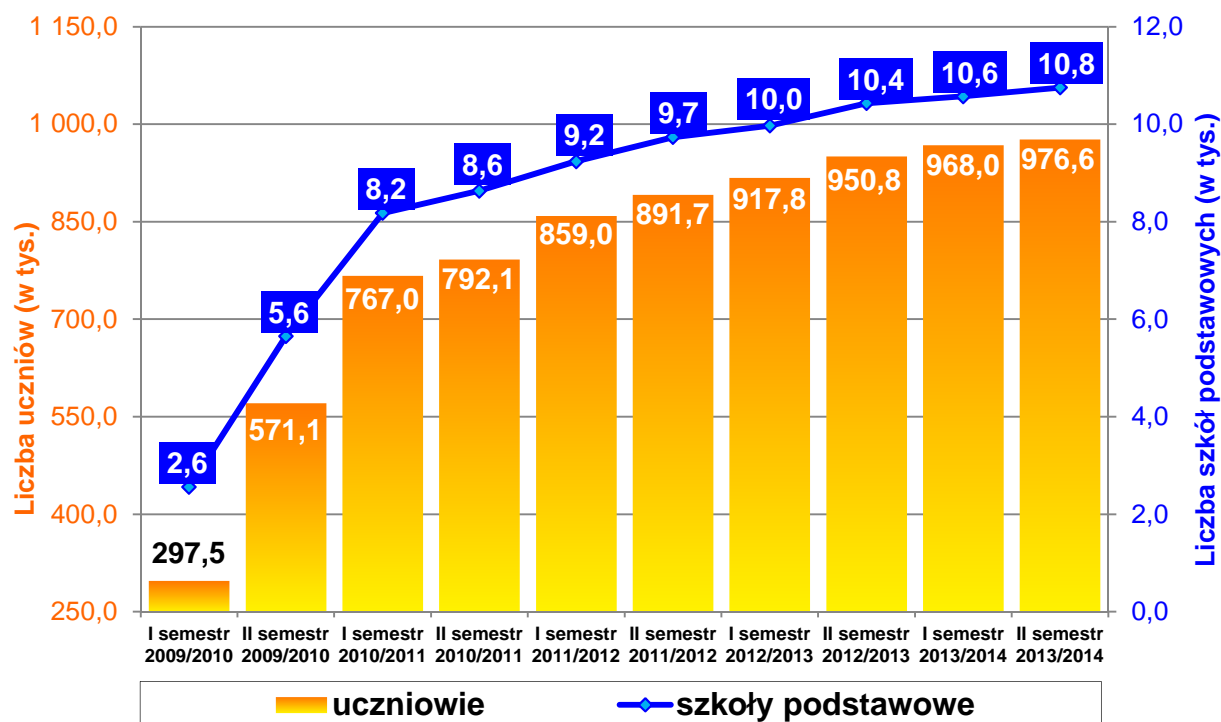
⁷⁷ Decyzja Komisji z 22.7.2009 r. dotycząca ostatecznego podziału między państwa członkowskie pomocy wspólnotowej w ramach programu OWS na rok szkolny 2009/2010, decyzja KE z 29.4.2010 r. dotycząca podziału środków na rok szkolny 2010/2011, decyzja Komisji z 30.3.2011 r. w sprawie ostatecznego przydziału pomocy Unii Europejskiej państwom członkowskim w ramach programu „Owoce w szkole” na okres od dnia 1 sierpnia 2011 r. do dnia 31 lipca 2012 r. oraz decyzja Komisji z 29.3.2012 r. w sprawie ostatecznego przydziału pomocy Unii Europejskiej państwom członkowskim w ramach programu „Owoce w szkole” na okres od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 31 lipca 2013 r.

9 223 tys. EUR (ponad 10% budżetu unijnego programu) na każdy rok szkolny. Polska – pod względem wysokości przyznanych z budżetu UE środków na realizację programu – w roku szkolnym 2012/2013 plasowała się na czwartym miejscu po Włoszech, Niemczech i Rumunii.

Na rok szkolny 2013/2014, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej⁷⁸, z całkowitego budżetu unijnego na realizację programu „Owoce w szkole” (90 000 tys. EUR) Polska otrzymała 13 663 tys. EUR (drugie miejsce w UE – po Włoszech), tj. o 4 440 tys. EUR więcej niż w poprzednich latach, a krajowe wsparcie finansowe określono na poziomie 4 554 tys. EUR. W związku z tym łączny budżet programu w kraju w roku szkolnym 2013/2014 wynosił 18 217 tys. EUR.

Program „Owoce w szkole” zyskuje coraz większą popularność w kraju. Z roku na rok wzrasta liczba dzieci i szkół podstawowych w nim uczestniczących. Od uruchomienia w roku szkolnym 2009/2010 liczba dzieci z niego korzystających wzrosła ponad 3-krotnie, a liczba szkół – 4-krotnie.

Wykres 38. Uczniowie i szkoły podstawowe korzystające z programu „Owoce w szkole”⁷⁹

Źródło: dane ARR.

Rok szkolny 2012/2013

W I semestrze roku szkolnego 2012/2013 umowy ze 104 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 10 tys. szkół podstawowych (235 szkół więcej niż w II semestrze poprzedniego roku szkolnego),

⁷⁸ Decyzja Komisji z 26.7.2013 r. w sprawie ostatecznego przydziału pomocy Unii Europejskiej państwom członkowskim w ramach programu „Owoce w szkole” na okres od dnia 1 sierpnia 2013 r. do dnia 31 lipca 2014 r.

⁷⁹ Na podstawie umów podpisanych przez placówki oświatowe z zatwierdzonymi dostawcami owoców i warzyw do szkół podstawowych. Od I semestru roku szkolnego 2010/2011 w każdym kolejnym semestrze wliczono również szkoły podstawowe samodzielnie pozyskujące i udostępniające dzieciom owoce oraz warzywa, a także uczniów objętych programem z tych szkół.

a 7 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu „Owoce w szkole” skorzystało 917,8 tys. dzieci (ponad 26 tys. więcej niż w II semestrze roku szkolnego 2011/2012), które stanowiły 83% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały tygodniowo po 3 porcje owoców i warzyw przez 4 tygodnie oraz po 2 porcje tygodniowo przez 6 tygodni (łącznie 24 porcje w ciągu 10 tygodni).

W II semestrze roku szkolnego 2012/2013 umowy ze 106 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 10,4 tys. szkół podstawowych (462 szkoły więcej niż w I semestrze), a 7 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 950,8 tys. dzieci (blisko 33 tys. więcej niż w I semestrze), które stanowiły 86% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały tygodniowo po 3 porcje owoców i warzyw przez 3 tygodnie oraz po 2 porcje tygodniowo przez 7 tygodni (łącznie 23 porcje w ciągu 10 tygodni).

Rok szkolny 2013/2014

W I semestrze roku szkolnego 2013/2014 umowy ze 110 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 10,6 tys. szkół podstawowych (140 szkół więcej niż w II semestrze poprzedniego roku szkolnego), a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa.

Z programu „Owoce w szkole” skorzystało 968 tys. dzieci (17,2 tys. więcej niż w II semestrze roku szkolnego 2012/2013), które stanowiły 83% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały po co najmniej 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 31 porcji w ciągu 10 tygodni).

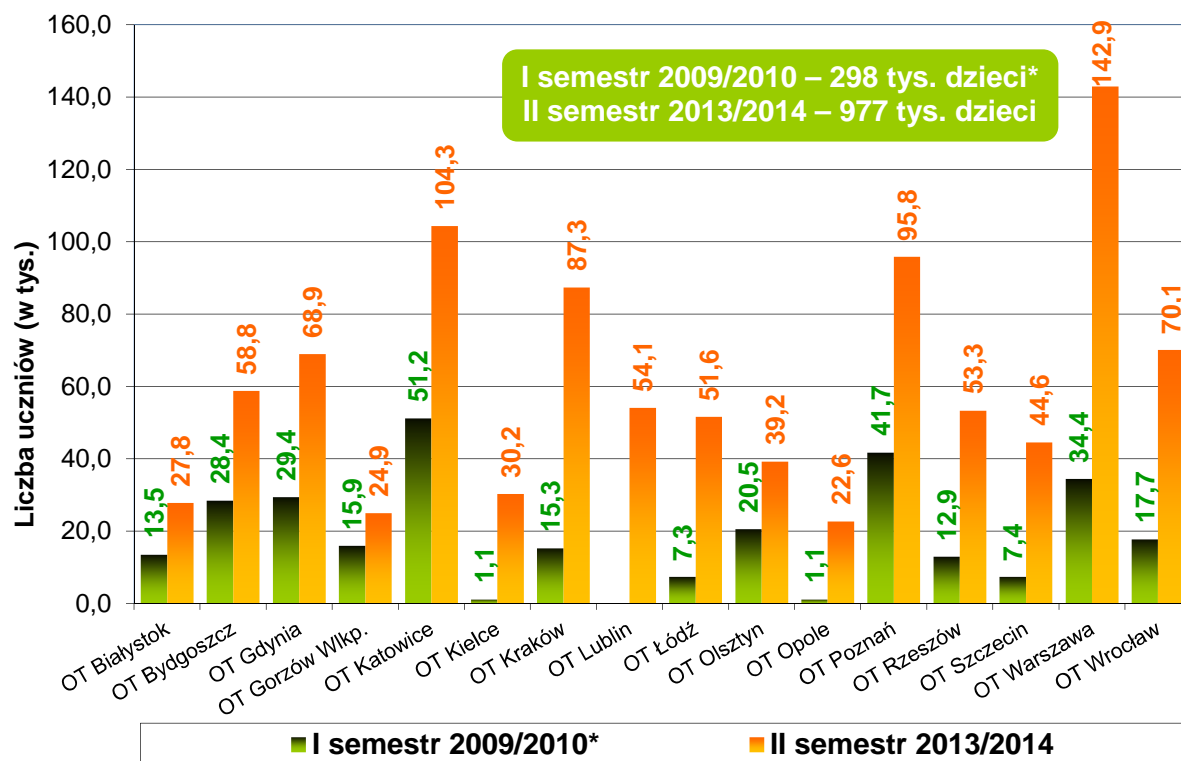
Zainteresowanie beneficjentów programem w II semestrze roku szkolnego 2013/2014 było większe niż w poszczególnych semestrach ubiegłych lat szkolnych. Umowy ze 110 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 10,8 tys. szkół podstawowych (187 szkół więcej niż w I semestrze), a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 976,6 tys. dzieci (8,6 tys. więcej niż w I semestrze), które stanowiły 84% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały po co najmniej 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 30 porcji w ciągu 10 tygodni).

W programie „Owoce w szkole” uczestniczą dzieci i szkoły podstawowe z 16 województw. Skala jego realizacji w poszczególnych województwach jest uzależniona m.in. od liczby szkół podstawowych oraz liczby uczniów klas I-III do nich uczęszczających, specyfiki i charakteru danego regionu, a także od liczby i możliwości produkcyjnych zatwierdzonych dostawców.

ARR w 2013 r. wypłaciła na realizację programu „Owoce w szkole” 53 336 tys. zł, z tego 40 002 tys. zł pochodziło ze środków UE, a 13 334 tys. zł – z budżetu krajowego. Od uruchomienia programu „Owoce w szkole” w roku szkolnym 2009/2010 do końca 2013 r. Agencja wypłaciła 162,4 mln zł. Do

końca II semestru roku szkolnego 2013/2014 (w ciągu 5 lat realizacji programu) ARR udostępniła bezpłatnie dzieciom ze szkół podstawowych ponad 204 mln porcji owoców i warzyw.

Wykres 39. Liczba dzieci ze szkół podstawowych korzystających z programu „Owoce w szkole” w podziale na województwa

* Program „Owoce w szkole” uruchomiono w Polsce od I semestru roku szkolnego 2009/2010.

Źródło: dane ARR.

Zgodnie z art. 12 rozporządzenia Komisji (WE) nr 288/2009 oceniana jest skuteczność programu pod względem wpływu na nawyki żywieniowe u dzieci. Dotychczas przeprowadzane niezależne oceny⁸⁰ potwierdzają jego skuteczność oraz duży potencjał jako narzędzia będącego w dyspozycji szkół, wpływającego na nawyki żywieniowe u dzieci.

2.1.11.2. Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży

W ramach administrowania mechanizmem WPR Agencja realizowała zadania określone w ustawie z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r. Nr 145, poz. 868, z późn. zm.) w zakresie:

- uznania jednostki organizacyjnej za organizację charytatywną uprawnioną do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń nieprzeznaczonych do sprzedaży owoców i warzyw,

⁸⁰ W Polsce, na zlecenie i we współpracy z ARR, ocenę programu „Owoce w szkole” przeprowadza Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

- przyznania innej jednostce organizacyjnej (np. szkole, szpitalowi, domowi opieki itp.) lub osobie fizycznej uprawnienia do otrzymania od organizacji producentów i ich zrzeszeń bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- prowadzenia rejestru uznanych organizacji charytatywnych i uprawnionych innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych,
- administrowania sposobem zagospodarowania owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

W przypadku nadwyżki podaży nad popytem lub dużych spadków cen na rynku, niepokrywających kosztów produkcji, uznane organizacje producentów owoców i warzyw mogły wycofać ze sprzedaży część wyprodukowanych przez siebie owoców i warzyw (zgłaszając ten zamiar do ARR) z przeznaczeniem na bezpłatną dystrybucję. Wyżej wymienione działania mogły być realizowane w ramach programu operacyjnego przez uznane organizacje producentów lub ich zrzeszenia w celu zapobiegania kryzysom lub zarządzania tymi kryzysami.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. w rejestrze prowadzonym przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego znajdowało się:

- 15 jednostek organizacyjnych uznanych za organizacje charytatywne uprawnione do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- 160 innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych uprawnionych do otrzymania od organizacji producentów i ich zrzeszeń bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

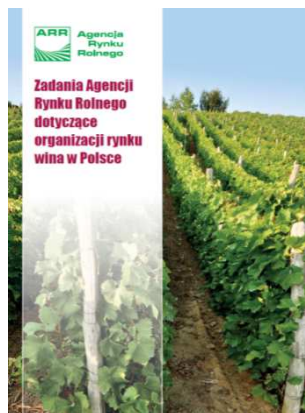
2.1.11.3. Handel zagraniczny na rynku świeżych owoców i warzyw

Przywóz

ARR weryfikowała wnioski o pozwolenia złożone przez przedsiębiorców oraz wydawała i rozliczała pozwolenia na przywóz z państw trzecich czosnku świeżego bez preferencji i w ramach kontyngentu taryfowego, a także na przywóz czosnku przetworzonego bez preferencji. W ramach przywozu bez preferencji ARR wydała 169 pozwoleń na 5,2 tys. ton produktów. W zakresie kontyngentu taryfowego Agencja wystawiła 27 pozwoleń na przywóz 1 tys. ton czosnku. Głównymi kierunkami przywozu były Chiny i Egipt. W przypadku importu czosnku w ramach kontyngentów były weryfikowane dokumenty potwierdzające przyznanie przedsiębiorcom ilości referencyjnych oraz statusu importera nowego lub tradycyjnego. W 2013 r. ARR rozliczyła 196 pozwoleń na przywóz produktów z rynku świeżych owoców i warzyw.

2.1.12. Rynek wina

2.1.12.1. Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina

Mechanizm WPR „Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina” był realizowany na podstawie zadań określonych dla ARR w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 120, poz. 690, z późn. zm.). Przedmiotem działań Agencji w 2013 r. było prowadzenie ewidencji producentów i przedsiębiorców wyrabiających wino gronowe lub moszcz gronowy (przeznaczone do wprowadzenia do obrotu) z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz określenie na podstawie składanych deklaracji:

- powierzchni upraw winorośli,
- wielkości zbiorów winogron,
- ostatecznej produkcji wina w roku gospodarczym 2012/2013,
- szacunków produkcji wina w roku gospodarczym 2013/2014,
- zapasów wina i moszczu winogronowego na dzień 31 lipca 2013 r. (tj. na ostatni dzień roku gospodarczego 2012/2013),
- ilości wina wprowadzonego do obrotu w roku gospodarczym 2012/2013.

Rok gospodarczy na rynku wina rozpoczyna się 1 sierpnia danego roku, a kończy 31 lipca następnego roku.

Tabela 11. Powierzchnia uprawy winorośli, zbiory winogron i produkcja wina w roku gospodarczym 2012/2013 (wg stanu na 31 lipca 2013 r.)

Lp.	Województwo*	Liczba producentów (znajdujących się w ewidencji Prezesa ARR)	Powierzchnia upraw winorośli (ha)	Zbiory winogron (kwintale)	Produkcja wina (hl)	Sprzedaż wina w roku gospodarczym 2012/2013 (hl)	Zapasy wina na 31.07.2013 r. (hl)
1.	Małopolskie	6	23,26	382,61	226,07	19,94	295,03
2.	Dolnośląskie	5	29,57	200,05	129,25	80,00	104,93
3.	Mazowieckie**	5	14,51	408,95	250,22	89,72	187,37
4.	Lubuskie	4	17,53	307,20	192,90	78,90	130,25
5.	Podkarpackie	4	4,03	60,53	40,95	6,69	42,27
6.	Śląskie	4	1,95	27,38	16,95	6,45	60,11
7.	Wielkopolskie	3	5,57	22,50	15,70	-	14,70
8.	Lubelskie	2	0,74	21,10	13,70	7,20	2,00
9.	Świętokrzyskie	1	0,57	21,83	12,51	4,77	7,59
10.	Warmińsko-mazurskie	1	0,15	-	-	-	-
Ogółem		35	97,88	1 452,15	898,25	293,67	844,25

* Województwo, na którego terenie producenci lub przedsiębiorcy niebędący producentami mieli adres zamieszkania lub siedziby.

** Producenci mający adres zamieszkania lub siedziby w województwie mazowieckim posiadali uprawy winorośli w województwach: świętokrzyskim, lubelskim, podkarpackim i opolskim.

Według stanu na 31 lipca 2013 r., tj. na koniec roku gospodarczego 2012/2013, w ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego znajdowało się 35 producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami, uprawiających winorośl na obszarze 97,88 ha. Łączna ilość winogron zebranych przez te podmioty wyniosła 1 452,15 kwintala (z tego: winogron czerwonych – 696,37 kwintala i białych – 755,78 kwintala), a produkcja wina – 898,25 hl (z tego: wina czerwonego – 458,41 hl i wina białego – 439,84 hl). Sprzedaż wina przez te podmioty w roku gospodarczym 2012/2013 wyniosła 293,67 hl.

Z deklaracji złożonych w ARR wynika, że zapasy posiadane na 31 lipca 2013 r. przez:

- producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami, wpisanych do ewidencji Prezesa ARR, wyniosły 844,25 hl wina,
- przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich, wpisanych do rejestru prowadzonego przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych, ale nie wpisanych do ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR – 54,7 tys. hl wina i 0,2 tys. hl moszczu winogronowego,
- przedsiębiorców posiadających zezwolenie na handel hurtowy – 255,7 tys. hl wina.

Tabela 12. Powierzchnia uprawy winorośli oraz szacunkowa produkcja wina w roku gospodarczym 2013/2014 (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.)

Lp.	Województwo*	Liczba producentów (znajdujących się w ewidencji Prezesa ARR)	Powierzchnia upraw winorośli (ha)	Produkcja wina (hl)
1.	Małopolskie**	9	25,47	653,00
2.	Mazowieckie***	8	16,42	485,00
3.	Dolnośląskie	6	19,67	191,00
4.	Podkarpackie	6	5,75	86,50
5.	Lubuskie	5	21,68	700,50
6.	Śląskie	5	2,73	75,50
7.	Lubelskie	3	2,84	59,00
8.	Wielkopolskie	3	2,31	27,20
9.	Świętokrzyskie	2	1,57	43,10
10.	Pomorskie	1	0,70	10,00
11.	Podlaskie	1	0,35	10,00
Ogółem		49	99,49	2 340,80

* Województwo, na którego terenie producenci lub przedsiębiorcy niebędący producentami mieli adres zamieszkania lub siedziby.

** Jeden z producentów posiadał uprawę winorośli w województwie świętokrzyskim.

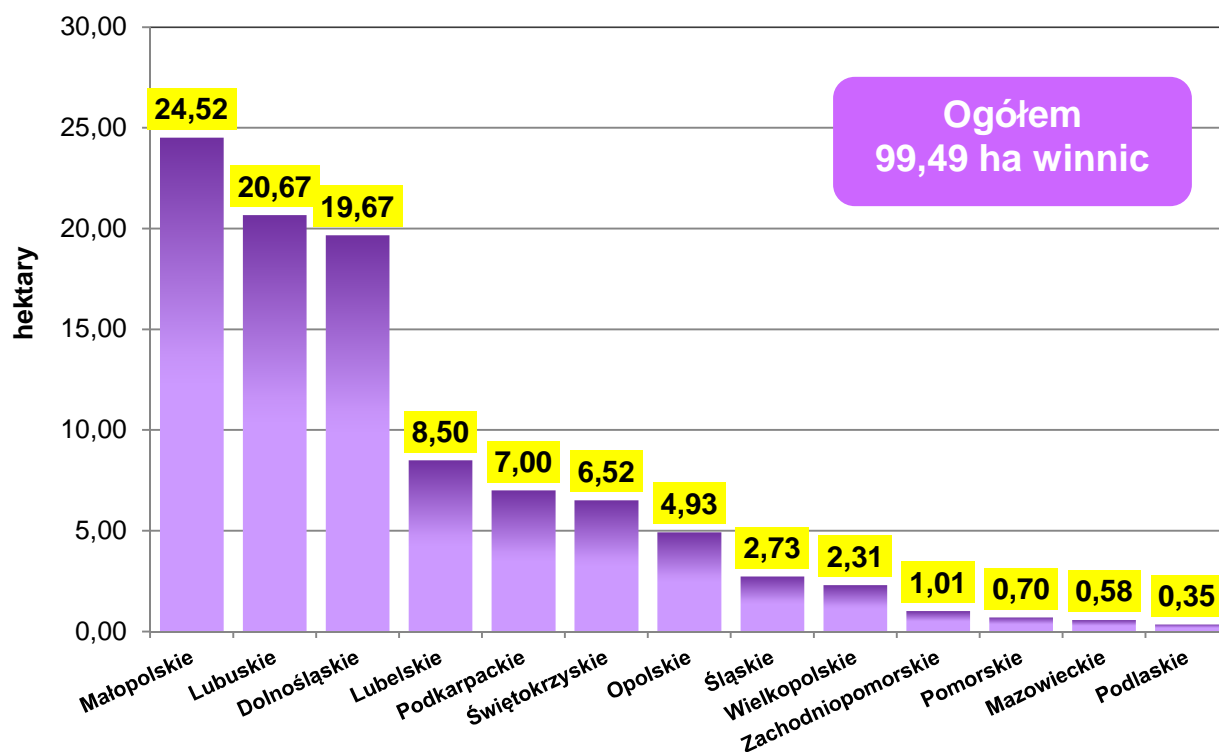
*** Producenci posiadający adres zamieszkania lub siedziby w województwie mazowieckim posiadali uprawy winorośli na terenie województw: lubelskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego i opolskiego (na terenie województwa mazowieckiego znajduje się tylko jedna winnica).

W roku gospodarczym 2013/2014 (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.) w ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego było zarejestrowanych 49 producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami. Najwięcej producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami,

wyrabiających wino w roku gospodarczym 2013/2014, zarejestrowano w województwach: małopolskim (9), mazowieckim (8), dolnośląskim i podkarpackim (po 6) oraz lubuskim i śląskim (po 5).

Winnice znajdujące się w ewidencji Prezesa ARR zajmowały łączną powierzchnię 99,49 ha. Planowana produkcja wina w roku gospodarczym 2013/2014, zadeklarowana przez te podmioty, może wynieść 2 340,80 hl, z tego produkcja wina czerwonego i różowego jest szacowana na 1 167,70 hl, a wina białego – na 1 173,10 hl.

Wykres 40. Obszar uprawy winorośli wg położenia winnic (stan na 31 grudnia 2013 r.)

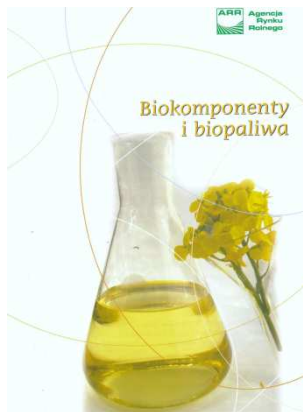

Źródło: dane ARR.

Największa powierzchnia winnic uprawianych przez podmioty znajdujące się w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR znajdowała się na terenie województw: małopolskiego – 24,52 ha (24,6% ogólnej powierzchni winnic), lubuskiego – 20,67 ha (20,8%) i dolnośląskiego – 19,67 ha (19,8%). Powierzchnia winnic, jaką posiadały podmioty mające miejsce zamieszkania lub siedzibę na terenie województwa mazowieckiego, wynosiła wprawdzie 16,42 ha (16,5% całej powierzchni winnic posiadanych przez podmioty zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR), jednak faktyczna powierzchnia winnic zlokalizowanych na terenie tego województwa wynosiła 0,58 ha (0,6% całkowitej powierzchni tych upraw). Wynikało to z faktu, że wielu producentów zamieszkałych lub mających siedziby na terenie województwa mazowieckiego, posiadało winnice na terenie innych województw.

2.1.13. Rynek biopaliw

2.1.13.1. Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych

Zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1164) ARR w 2013 r. realizowała działania związane z monitorowaniem rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych. Prezes Agencji Rynku Rolnego, jako organ rejestrowy, był odpowiedzialny za prowadzenie rejestru wytwórców (tj. podmiotów wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów) oraz rejestru rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek.

Na 31 grudnia 2013 r., po uwzględnieniu składanych wniosków o wpis lub wykreślenie oraz po przeprowadzeniu działań kontrolnych przez ARR, w rejestrze wytwórców ujętych było 31 podmiotów, w tym: 14 produkujących bioetanol, 9 – estry metylowe oraz 1 – węglowodory syntetyczne. Pozostali przedsiębiorcy deklarowali prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na magazynowaniu biokomponentów lub ich wprowadzaniu do obrotu.

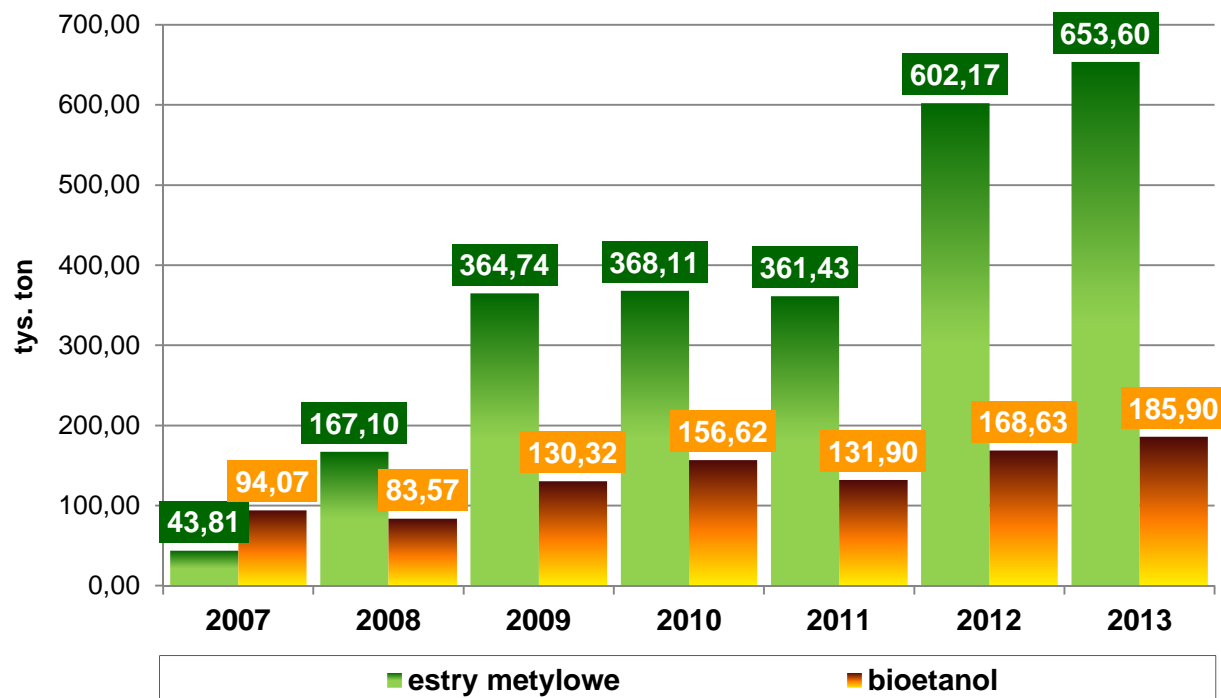
W 2012 r. wprowadzono przepisy, na których podstawie podmioty realizujące Narodowy Cel Wskaźnikowy (NCW) zostały uprawnione do skorzystania z obniżenia NCW, tj. minimalnego udziału biokomponentów i innych paliw odnawialnych w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych zużywanych w ciągu roku kalendarzowego w transporcie. Warunkiem skorzystania z powyższej preferencji było udokumentowanie wykorzystania nie mniej niż 70% biokomponentów wytworzonych przez wytwórców, prowadzących działalność w zakresie wytwarzania biokomponentów z:

- surowców rolniczych pozyskiwanych z gospodarstwa rolnego położonego w UE lub EFTA, na podstawie umowy kontraktacji zawartej między producentem rolnym prowadzącym to gospodarstwo a wytwórcą lub pośrednikiem, lub
- biomasy pozyskiwanej na podstawie umowy dostawy zawartej między pośrednikiem a wytwórcą, lub
- surowców rolniczych pozyskiwanych z produkcji własnej wytwórców.

W związku z ww. regulacją wytwórcy biokomponentów, oprócz sprawozdań kwartalnych zawierających informacje dotyczące produkcji biokomponentów, zostali zobowiązani do składania w ARR informacji dotyczących sprzedaży lub zbycia w innej formie wytworzonych przez siebie biokomponentów. Dodatkowo wytwórcy, jak i inne podmioty biorące udział w obrocie biokomponentami, zostali

zobowiązani do przekazywania nabywcom tych biokomponentów pisemnych informacji zawierających dane dotyczące rodzajów i ilości poszczególnych surowców, które zostały zużyte do ich wytworzenia.

Wykres 41. **Produkcja biokomponentów w Polsce**

Źródło: dane ARR.

Ze sprawozdań kwartalnych złożonych przez wytwórców w ARR, a także ze zgromadzonej dokumentacji pokontrolnej wynikało, że 7 przedsiębiorców w 2013 r. wytworzyło 653,60 tys. ton estrów metylowych, a 5 przedsiębiorców wyprodukowało 185,90 tys. ton bioetanolu. Produkcja estrów metylowych była o ponad 8% wyższa w stosunku do produkcji z 2012 r., natomiast produkcja bioetanolu – o 10%.

W 2013 r. ARR przeprowadzała szczegółowe kontrole w zakresie weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach kwartalnych dotyczących produkcji biokomponentów oraz informacji wytwórców o sprzedaży lub zbyciu w innej formie biokomponentów. Łącznie przeprowadzonych zostało 35 kontroli w ww. zakresie.

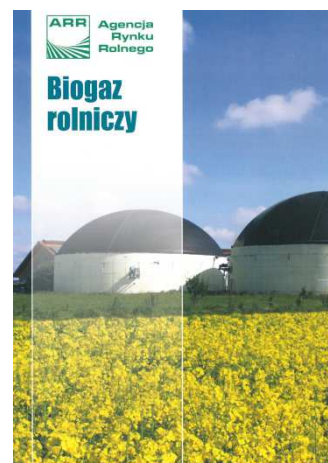
Na 31 grudnia 2013 r. w rejestrze rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek wpisanych było 3 rolników. Dopuszczalny roczny limit produkcji biopaliw ustalony dla rolników wynosił 79,98 tys. litrów estrów metylowych i 4,15 tys. litrów czystego oleju roślinnego. Z rocznych sprawozdań złożonych w ARR przez rolników wpisanych do rejestru wynikało, że w 2013 r. wyprodukowali oni łącznie 52 litry estrów metylowych oraz 3 tys. litrów czystego oleju roślinnego.

Pozostałe działania ARR w ramach administrowania mechanizmem obejmowały: przeprowadzanie kontroli wytwórców i rolników wpisanych do rejestrów w zakresie spełniania przez nich warunków

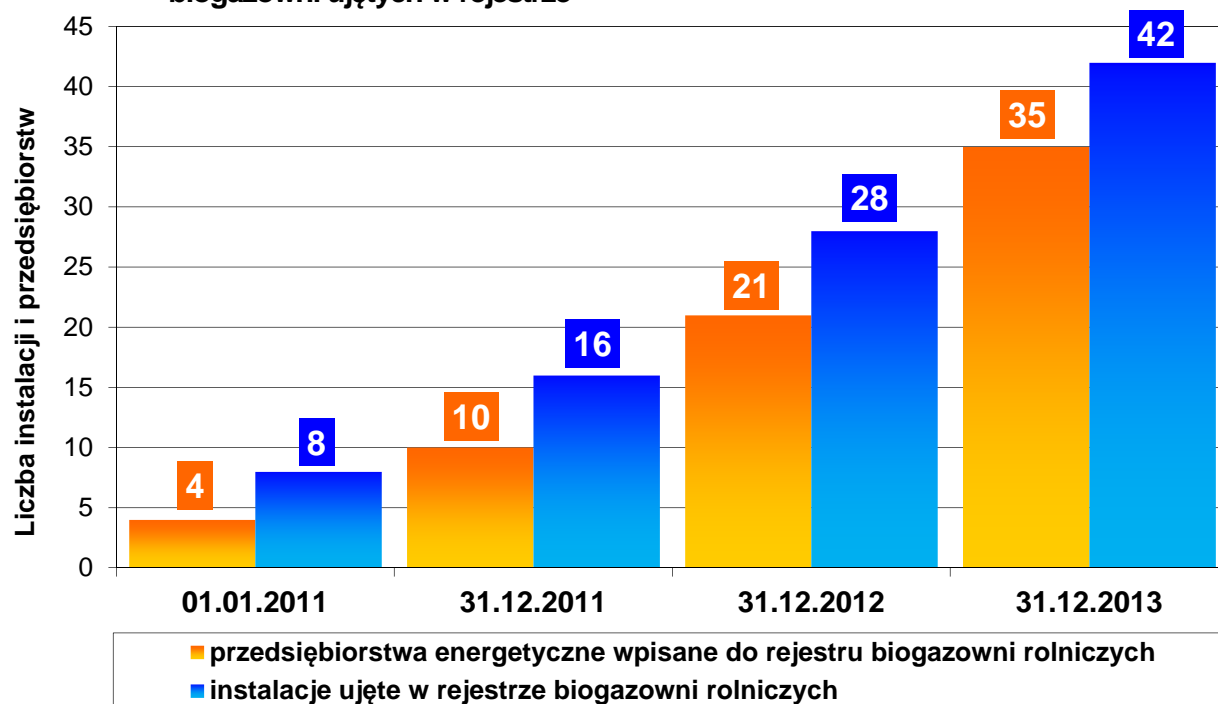
określonych w przepisach, przyjmowanie sprawozdań kwartalnych od wytwórców oraz sprawozdań rocznych od rolników, sporządzenie zbiorczego zestawienia z działalności rolników produkujących biopaliwa ciekłe na własny użytek i przekazanie go ministrom właściwym do spraw: finansów publicznych, gospodarki, rynków rolnych oraz środowiska, a także wymierzanie kar pieniężnych wytwórcom i rolnikom naruszającym przepisy ww. ustawy.

2.1.13.2. Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r., poz. 1059, z późn. zm.) działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania biogazu rolniczego lub wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego jest od 1 stycznia 2011 r. działalnością regulowaną i wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego. Organem odpowiedzialnym za prowadzenie powyższego rejestru jest Prezes Agencji Rynku Rolnego.

Wykres 42. **Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego oraz liczba biogazowni ujętych w rejestrze**

Źródło: dane ARR.

Na 31 grudnia 2013 r., w wyniku składanych wniosków o wpis lub wykreślenie oraz po przeprowadzeniu działań kontrolnych przez ARR, w rejestrze przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego ujęte zostały 42 biogazownie rolnicze

(14 biogazowni więcej niż na koniec 2012 r.), należące do 35 podmiotów gospodarczych (14 podmiotów więcej niż w ostatnim dniu grudnia 2012 r.). Łączna moc zainstalowanych biogazowni rolniczych wpisanych do rejestru wyniosła 49,28 MW energii elektrycznej oraz 50,80 MW ciepła i w obydwu przypadkach była o blisko 60% wyższa od mocy zainstalowanych biogazowni na koniec 2012 r. (odpowiednio 31,26 MW energii elektrycznej oraz 31,91 MW ciepła). Wszystkie przedsiębiorstwa energetyczne ujęte w powyższym rejestrze wykonywały działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego.

W 2013 r. ARR przyjmowała od przedsiębiorstw energetycznych sprawozdania kwartalne zawierające informacje dotyczące:

- ilości i rodzajów surowców wykorzystanych do wytworzenia biogazu rolniczego lub do produkcji energii elektrycznej z biogazu rolniczego,
- ilości wytworzonego biogazu rolniczego, z wyszczególnieniem ilości biogazu rolniczego wprowadzonego do sieci dystrybucyjnej gazowej, wykorzystanego do wytworzenia energii elektrycznej w układzie rozdzielonym lub kogeneracyjnym bądź wykorzystanego w inny sposób,
- ilości ciepła i energii elektrycznej wytworzonej z biogazu rolniczego w układzie rozdzielonym lub kogeneracyjnym.

Ze sprawozdań tych wynikało, że do wytworzenia biogazu rolniczego w 2013 r. zużyto 1 574,18 tys. ton surowców, tj. o 657 tys. ton więcej niż w 2012 r.

Tabela 13. Wykaz surowców zużytych do produkcji biogazu rolniczego

Lp.	Rodzaj surowca zużytego do produkcji biogazu rolniczego	Ilość surowca zużytego do produkcji biogazu rolniczego (tony)	
		2012 r.	2013 r.
1.	Gnojowica	349 173,12	455 583,14
2.	Wywar pogorzelniany	146 607,49	354 877,00
3.	Kiszonka z kukurydzy	241 590,19	287 470,52
4.	Pozostałości z warzyw i owoców	86 109,22	268 599,14
5.	Wysłodki	37 081,80	101 660,99
6.	Obornik	23 502,98	30 778,09
7.	Serwatka	12 854,34	12 577,07
8.	Pulpa ziemniaczana	6 627,27	10 273,53
9.	Pomiot kurzy	-	7 905,72
10.	Gliceryna	302,71	6 254,96
11.	Odpady poubojowe	663,19	5 481,09
12.	Osady z przetwórstwa produktów roślinnych	50,06	3 742,28
13.	Odpady tłuszczowe	305,17	3 631,61
14.	Odpady białkowo-tłuszczowe	-	3 568,98
15.	Odpadowa masa roślinna	292,98	2 402,74
16.	Zielonka	1 951,94	2 197,97

Lp.	Rodzaj surowca zużytego do produkcji biogazu rolniczego	Ilość surowca zużytego do produkcji biogazu rolniczego (tony)	
		2012 r.	2013 r.
17.	Kiszonka z traw	1 683,17	1 845,47
18.	Osady drożdżowe	230,08	1 749,29
19.	Płynne resztki pszenne	864,79	1 531,67
20.	Odpady czekoladowe	-	1 387,76
21.	Osady białkowe	1 020,08	1 247,02
22.	Słoma	153,45	1 196,01
23.	Szlamy tłuszczowe roślinne	620,54	1 094,54
24.	Szlamy białkowo-tłuszczowe	408,65	1 016,90
25.	Odpady z przetwórstwa spożywczego	-	791,59
26.	Ciasto odpadowe	-	674,24
27.	Popłuczyny (czekoladowe)	342,52	671,22
28.	Treści żołądkowe	1 056,62	636,10
29.	Kiszonka ze zbóż	348,48	485,52
30.	Mieszanina lecytyny i mydeł	2 086,42	440,70
31.	Hydrolizat białkowy	-	337,76
32.	Zboże	690,78	335,56
33.	Odpady z produkcji oleju roślinnego	-	311,01
34.	Osad mleczarski	-	281,55
35.	Oleje fuzlowe	-	239,42
36.	Pasza	-	238,97
37.	Odpady zbożowe	-	224,15
38.	Odpady z produkcji lodów	-	201,18
39.	Kawa	-	96,36
40.	Przeterminowana żywność	36,54	87,17
41.	Wytłoki poekstrakcyjne z produkcji farmaceutyków ziołowych	-	38,44
42.	Oleje roślinne	1,08	14,84
43.	Mąka, bułka i panierka	450,40	-
44.	Tłuszcze	15,50	-
Ogółem		917 121,56	1 574 179,27

Ze wskazanych ilości surowców przedsiębiorstwa energetyczne wytworzyły w procesie fermentacji metanowej łącznie 112,38 mln m³ biogazu rolniczego, z którego wyprodukowano 227,88 GWh energii elektrycznej i 246,56 GWh ciepła.

Tabela 14. Energia elektryczna wytworzona z biogazu rolniczego

Lp.	Energia elektryczna	Ilość (GWh)	
		2012 r.	2013 r.
1.	Wytworzona z biogazu rolniczego, z tego:	141,80	227,88
–	wprowadzona do sieci elektroenergetycznej	108,55	176,18
–	zużyta na potrzeby produkcji	19,76	27,16
–	zużyta na potrzeby własne przedsiębiorstw energetycznych	13,49	24,54

W 2013 r. ARR przeprowadziła 18 kontroli w zakresie weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach kwartalnych przedsiębiorstw energetycznych.

Pozostałe działania ARR w ramach administrowania mechanizmem obejmowały: przeprowadzanie kontroli przedsiębiorstw energetycznych wpisanych do rejestru w zakresie spełnienia przez nie warunków określonych w przepisach, sporządzenie zbiorczego raportu rocznego z działalności przedsiębiorstw energetycznych i przekazanie go ministrom właściwym do spraw: gospodarki, rynków rolnych i środowiska oraz Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, a także wymierzanie kar pieniężnych przedsiębiorstwom energetycznym naruszającym przepisy prawa.

2.1.13.3. Gromadzenie informacji o infrastrukturze energetycznej

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 633, z późn. zm.), począwszy od 2013 r., Prezes Agencji Rynku Rolnego jest zobowiązany pozyskiwać i gromadzić informacje dotyczące istniejącej, będącej w budowie lub planowanej do budowy infrastruktury energetycznej (instalacji lub części instalacji związanych z produkcją, przesyłem i składowaniem) służącej do wytwarzania biokomponentów oraz energii elektrycznej z biogazu rolniczego. Obowiązek informowania ARR – według stanu na 31 marca roku sprawozdawczego – dotyczy projektów inwestycyjnych, których zdolności produkcyjne wynoszą co najmniej 50 tys. ton/rok (w przypadku wytwarzania biokomponentów) i 20 MW (w przypadku wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego). Wytwórcy oraz przedsiębiorstwa energetyczne są zobowiązani przekazywać powyższe informacje Prezesowi ARR co drugi rok kalendarzowy w terminie do 1 czerwca roku sprawozdawczego. Na ich podstawie opracowywane jest zbiorcze zestawienie, które Prezes ARR jest zobowiązany przekazywać ministrowi właściwemu do spraw gospodarki w terminie do 15 lipca roku sprawozdawczego.

Na podstawie informacji złożonych w 2013 r. przez 32 wytwórców biokomponentów oraz 27 biogazowni rolniczych ARR przygotowała sprawozdanie, zawierające informacje dotyczące infrastruktury energetycznej służącej do wytwarzania biokomponentów oraz energii elektrycznej z biogazu rolniczego, które w dniu 15 lipca 2013 r. zostało przekazane Ministrowi Gospodarki.

2.1.13.4. Kontrola wykorzystania roślin energetycznych

Zgodnie z ustawą z 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r., poz. 1164, z późn. zm.) w latach 2007-2009⁸¹ realizowany był

⁸¹ Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiającym wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającym określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniającym rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1782/2003, rok 2009 był ostatnim, w którym przyznawano płatności do upraw roślin energetycznych.

mechanizm przyznawania płatności do upraw roślin energetycznych. Działania w ramach mechanizmu były podzielone pomiędzy dwie agencje płatnicze, tj.: Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która była odpowiedzialna za realizację płatności dla rolników, oraz Agencję Rynku Rolnego, która prowadziła listę zatwierdzonych podmiotów skupujących i przetwarzających rośliny energetyczne oraz sprawowała nadzór nad prawidłowym przetwórstwem tych roślin.

Ze względu na to, że 2009 r. był ostatnim, w którym ARiMR przyznawała rolnikom płatności do upraw roślin energetycznych, a ostateczny termin na przetworzenie roślin energetycznych na końcowe produkty energetyczne (tj. biopaliwa⁸², energię elektryczną lub ciepło) upłynął 31 lipca drugiego roku po roku zbiorów, ARR w 2013 r. dokonywała końcowego rozliczenia przetwórstwa roślin energetycznych zebranych w 2009 r. Z informacji o procesie przetwórczym, złożonych w ARR przez pierwsze jednostki przetwórcze, oraz z danych przekazanych przez właściwe instytucje innych państw członkowskich UE wynika, że do 31 grudnia 2013 r. z ww. roślin wytworzono 1,48 mln litrów bioetanolu, 49,24 mln litrów estrów metylowych, 7,90 GWh energii elektrycznej oraz 72,57 TJ ciepła.

W związku z zakończeniem rozliczania skupu i przetwórstwa roślin energetycznych zebranych w latach 2007-2009 ARR wydawała decyzje o cofnięciu zatwierdzenia podmiotom skupującym i pierwszym jednostkom przetwórczym. Według stanu na 31 grudnia 2012 r. na liście zatwierdzonych przez ARR podmiotów skupujących i zatwierdzonych pierwszych jednostek przetwórczych ujęte były 472 podmioty, natomiast na 31 grudnia 2013 r. – 2 podmioty.

2.1.13.5. Pomoc do plantacji trwałych

Na mocy ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r., poz. 1164, z późn. zm.) rolnicy, którzy założyli plantacje wieloletnich roślin energetycznych spełniające określone warunki, w latach 2008-2009 mogli ubiegać się w ARR o zwrot części poniesionych kosztów. Wysokość pomocy zależała od rodzaju plantacji (wierzba, topola, miskant oraz ślazier pensylwański) i wynosiła od 20% do 50% zryczałtowanych kosztów założenia 1 ha plantacji danego rodzaju roślin energetycznych. W danym roku rolnik mógł otrzymać jednorazową pomoc do 100 ha ww. upraw. ARR przyznawała powyższą pomoc pod warunkiem:

⁸² Biopaliwa określone w art. 2 pkt 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/30/WE z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych.

- utrzymywania plantacji przez co najmniej 5 kolejnych lat, liczonych od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
- przeznaczania wszystkich roślin zebranych w ww. okresie na cele energetyczne,
- przyznania przez ARiMR rolnikowi płatności do upraw roślin energetycznych na podstawie wniosku o jej przyznanie za rok, w którym plantacja została założona lub za rok następujący po roku jej założenia.

W 2013 r. ARR weryfikowała spełnienie ww. warunków podczas 52 kontroli fizycznych. W ich wyniku Prezes Agencji Rynku Rolnego wydał 6 decyzji o zwrocie części lub całości przyznanej pomocy do plantacji trwałych.

2.1.14. Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej

Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1020/2012⁸³ w planie dystrybucji środków na realizację w 2013 r. programu pomocy żywnościowej w Polsce Komisja Europejska przeznaczyła kwotę 76,9 mln EUR (315,7 mln zł), uwzględniając środki pieniężne na zakup artykułów spożywczych na rynku w kwocie 75,4 mln EUR oraz 1,5 mln EUR na pokrycie kosztów administracyjnych i kosztów przechowywania. Na podstawie ww. rozporządzenia ARR przeprowadziła postępowanie przetargowe, w którego wyniku zostało wyłonionych 16 przedsiębiorców. Dostarczyli oni najuboższym osobom w Polsce, za pośrednictwem organizacji charytatywnych, gotowe artykuły spożywcze. Od 2012 r. przy wyborze artykułów spożywczych przeznaczonych do dystrybucji w ramach programu uwzględniane były następujące kryteria: wartość odżywcza artykułów, zasady zbilansowanej diety (produkty z różnych grup towarowych) oraz możliwości dystrybucyjne organizacji.

Przedsiębiorcy w ramach programu 2013 zrealizowali dostawy gotowych artykułów spożywczych do 144 magazynów zlokalizowanych na terenie całej Polski, skąd artykuły te były dystrybuowane do lokalnych organizacji społecznych zajmujących się pomocą osobom potrzebującym oraz przekazywane osobom najuboższym zgłaszającym się bezpośrednio po pomoc.

W 2013 r. w realizacji mechanizmu uczestniczyły cztery organizacje charytatywne, tj. Federacja Polskich Banków Żywności, Caritas Polska, Polski Komitet Pomocy Społecznej oraz Polski

⁸³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1020/2012 z dnia 6 listopada 2012 r. przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie środków zapisanych w roku budżetowym 2013 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w Unii Europejskiej oraz wprowadzające odstępstwa od określonych przepisów rozporządzenia (UE) nr 807/2010.

Czerwony Krzyż, które zawarły z ARR umowy na nieodpłatne przekazanie gotowych artykułów spożywczych osobom spełniającym kryteria zawarte w ustawie o pomocy społecznej⁸⁴ oraz w wytycznych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Dostawy objęły artykuły spożywcze o wartości 309 491 tys. zł, z tego:

- artykuły zbożowe (6,3 tys. ton mąki pszennej, 10,3 tys. ton makaronu świderki, 8,7 tys. ton ryżu białego, 7,7 tys. ton kaszy gryczanej, 3,6 tys. ton płatków kukurydźnianych, 2,9 tys. ton herbatników),
- artykuły owocowo-warzywne (7,6 tys. ton groszku z marchewką, 2,6 tys. ton koncentratu pomidorowego, 6,0 tys. ton dżemu truskawkowego),
- cukier biały (4,6 tys. ton),
- artykuły mleczne (18,8 mln litrów mleka UHT, 1,7 tys. ton serów podpuszczkowych dojrzewających, 1,4 tys. ton serów topionych),
- artykuły mięsne (4,5 tys. ton mielonki wieprzowej, 8,7 tys. ton klopsików w sosie pomidorowym),
- olej rzepakowy (3,6 mln litrów).

Dostawy artykułów spożywczych realizowane były od marca do grudnia 2013 r.

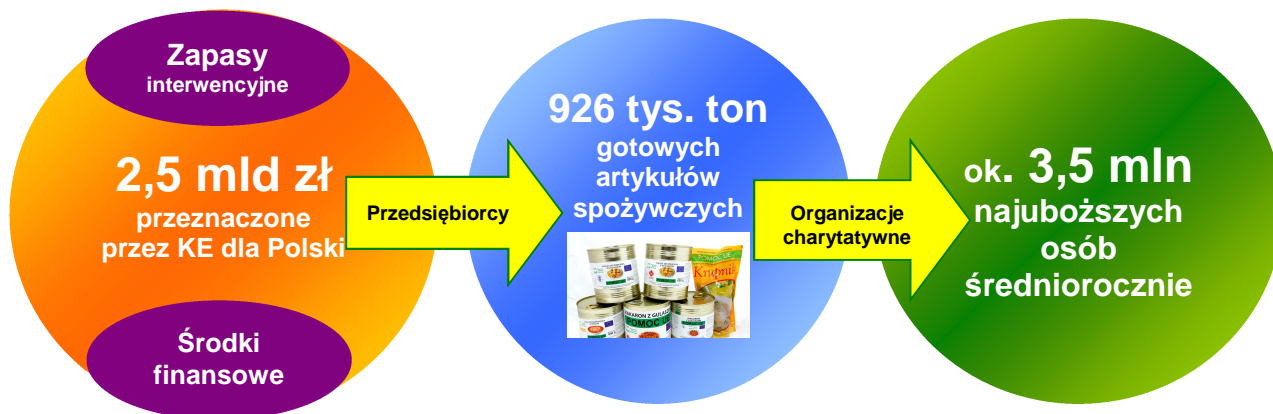
Tabela 15. Gotowe artykuły spożywcze dostarczone do magazynów organizacji charytatywnych w ramach programu 2013

Lp.	Województwo	Zbożowe (tony)	Mleczne		Mięsne (tony)	Owocowo- warzywne (tony)	Cukier (tony)	Olej rzepakowy (tys. l)
			Mleko UHT (tys. l)	Pozostałe (tony)				
1.	Dolnośląskie	2 267	1 080	148	775	927	262	208
2.	Kujawsko-pomorskie	2 866	1 494	234	1 005	1 203	342	262
3.	Lubelskie	1 479	719	94	508	601	173	135
4.	Lubuskie	877	393	71	283	362	102	76
5.	Łódzkie	2 304	1 040	190	707	904	260	204
6.	Małopolskie	2 223	1 100	185	741	925	260	204
7.	Mazowieckie	4 911	2 339	394	1 654	2 032	560	442
8.	Opolskie	899	477	87	310	377	107	84
9.	Podkarpackie	3 245	1 492	180	1 107	1 324	382	297
10.	Podlaskie	1 333	730	132	460	564	157	124
11.	Pomorskie	2 305	1 079	195	775	950	271	211
12.	Śląskie	2 645	1 346	234	895	1 088	327	259
13.	Świętokrzyskie	1 825	821	166	587	739	211	164
14.	Warmińsko-mazurskie	3 152	1 521	197	1 009	1 273	362	283
15.	Wielkopolskie	3 945	1 800	311	1 204	1 562	449	351
16.	Zachodniopomorskie	3 270	1 376	282	1 188	1 384	389	302
Ogółem		39 546	18 807	3 100	13 208	16 215	4 614	3 606

⁸⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) zmieniona ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887, z późn. zm.).

W 2013 r. Agencja na realizację mechanizmu wypłaciła łącznie 315 681 tys. zł (netto), z tego: 309 491 tys. zł wyniosły wydatki poniesione na zakup artykułów spożywczych na rynku, 3 095 tys. zł – na koszty administracyjne oraz 3 095 tys. zł – na koszty przechowywania.

Wykres 43. Zakres realizacji mechanizmu WPR „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” w Polsce w latach 2004-2013

W latach 2004-2013 Komisja Europejska przeznaczyła na realizację programu w Polsce środki finansowe i towary z zapasów interwencyjnych o łącznej wartości 2,5 mld zł. Od akcesji Polski do UE przekazano najuboższym (ok. 3,5 mln osób średniorocznie) 926 tys. ton gotowych artykułów spożywczych, obejmujących m.in.: makarony, mąkę pszenną, kasze, ryż biały, cukier biały, mleko UHT, sery podpuszczkowe dojrzewające, sery topione, płatki kukurydziane, dżemy oraz dania gotowe. ARR od 1 maja 2004 r. do końca 2013 r. wydatkowała 1,2 mld zł na zakup artykułów spożywczych oraz na pokrycie kosztów transportu, administracyjnych i przechowywania.

2.1.15. Wspieranie promocji żywności

ARR w 2013 r. wspierała promocję żywności przez: współfinansowanie branżowych kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych, obsługę dziewięciu funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, realizowanie działań delegowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 oraz inicjowanie działań promocyjnych mających na celu rozwój lokalnej produkcji ze szczególnym uwzględnieniem produktów żywnościowych regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności. Ponadto, w ramach projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Agencja realizowała branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych.

2.1.15.1. Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych

ARR, na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 3/2008⁸⁵ oraz ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, kontynuowała w 2013 r. realizację mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”. Działania w tym zakresie prowadzono z uwzględnieniem szczegółowych zasad dotyczących m.in. terminów składania programów informacyjnych i/lub promocyjnych, czasu ich realizacji oraz warunków przeprowadzania kontroli, wynikających z rozporządzenia Komisji (WE) nr 501/2008⁸⁶.

Celem unijnego mechanizmu administrowanego przez ARR jest wzmocnienie pozycji wspólnotowych artykułów żywnościowych na rynku globalnym oraz zwiększenie popytu na określone produkty przez zachęcanie do ich konsumpcji. Prowadzone działania mają służyć zwiększeniu stopnia przejrzystości rynku oraz kształtowaniu preferencji nabywców.

Współpraca instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w ramach tego mechanizmu może w sposób pośredni przyczynić się do kształtowania pozytywnego wizerunku podmiotów uczestniczących w realizacji działań edukacyjnych, informacyjnych i/lub promocyjnych. O dofinansowanie mogą ubiegać się organizacje zrzeszające producentów, przetwórców i dystrybutorów, które są reprezentatywne dla danej branży rolnej. Udział środków z budżetu UE nie może przekroczyć 50% rzeczywistych kosztów programu bądź 60% – w przypadku działań promocyjnych dotyczących owoców i warzyw przeznaczonych specjalnie dla dzieci w placówkach szkolnych we Wspólnocie. Wydatki z budżetu państwa członkowskiego stanowią maksimum 30% faktycznych kosztów programu, a pozostałe 20% stanowi udział własny organizacji proponującej, który może pochodzić, zgodnie z ustawą⁸⁷, z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Jednoroczne, dwu- lub trzyletnie programy informacyjne i/lub promocyjne mogą być prowadzone odrębnie na rynku unijnym lub na rynkach krajów spoza UE. Obejmują one głównie działania w ramach: public relations, udziału w targach, organizacji szkoleń, funkcjonowania serwisu internetowego, a także produkcji i emisji reklam telewizyjnych oraz radiowych. Działania te nie mogą bezpośrednio wspierać konkretnych marek, znaków towarowych czy też firm.

⁸⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 3/2008 z dnia 17 grudnia 2007 r. w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w krajach trzecich.

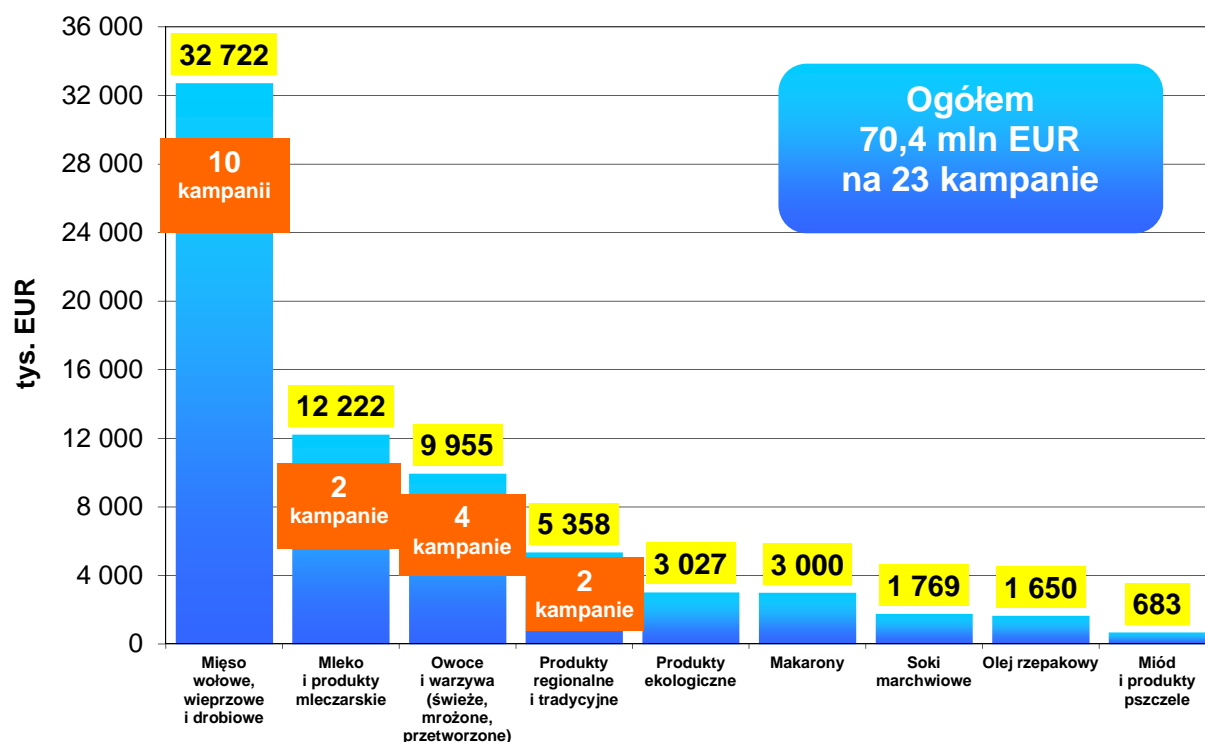
⁸⁶ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 501/2008 z dnia 5 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 3/2008 w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w krajach trzecich.

⁸⁷ Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.).

Zgodnie z ustawą o Agencji Rynku Rolnego, w zakresie określonym przepisami Unii Europejskiej, Prezes Agencji Rynku Rolnego jest organem właściwym do:

- ogłaszania zaproszeń do składania ofert dotyczących programów informacyjnych i/lub promocyjnych, realizowanych na rynku wewnętrznym lub na rynkach krajów trzecich;
- zatwierdzania oceny projektów programów informacyjnych i/lub promocyjnych, dokonywanej na szczeblu krajowym, oraz przekazywania projektów Komisji Europejskiej;
- zawierania umów na realizację programów z podmiotami, których programy zostały zaakceptowane przez KE;
- wypłacania zaliczek, dopłat częściowych oraz dopłat końcowych na rzecz podmiotów, z którymi zawarto umowy;
- przekazywania KE sprawozdań rocznych z realizacji programów informacyjnych i/lub promocyjnych.

Wykres 44. **Budżety polskich kampanii branżowych w okresie maj 2004 – grudzień 2013 wg grup produktów**

Źródło: dane na podstawie poszczególnych decyzji Komisji Europejskiej.

Programy informacyjne i/lub promocyjne – realizacja płatności w 2013 r.

Agencja Rynku Rolnego w ramach mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” udzieliła wsparcia finansowego na realizację następujących 11 kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych:

1. **„Kampania informacyjna na temat mięsa wieprzowego świeżego, schłodzonego lub mrożonego produkowanego zgodnie z krajowym systemem jakości Pork Quality System (PQS)”** – 3-letnia kampania realizowana na rynku polskim. Kwota wsparcia udzielonego przez ARR wyniosła 3 954 tys. zł, w tym środki pochodzące z budżetu unijnego – 2 471 tys. zł.

2. **„Tradycja, jakość i europejski smak”** – 2-letnia kampania informacyjno-promocyjna dotycząca świeżej, schłodzonej lub mrożonej wołowiny i wieprzowiny oraz przetworów spożywczych wytwarzanych na bazie tych produktów, skierowana na rynki krajów trzecich (Stanów Zjednoczonych, Korei Południowej i Wietnamu). Na realizację działań ARR wypłaciła 1 460 tys. zł, w tym wydatki z budżetu UE wyniosły 912 tys. zł.

3. **„5 porcji warzyw, owoców lub soku”** – 3-letnia kampania informacyjno-promocyjna dotycząca świeżych i przetworzonych owoców oraz warzyw, w tym soków, realizowana na rynku polskim i rumuńskim. Wydatki ARR na realizację działań wyniosły 5 329 tys. zł, w tym 3 331 tys. zł pochodziło z budżetu UE.

4. **„Nowa jakość w drobiarstwie”** – 3-letnia kampania informacyjna dotycząca drobiu wytwarzanego w Systemie Gwarantowanej Jakości Żywności (Quality Assurance for Food Products – QAFF), realizowana na rynku polskim i niemieckim. Kwota wsparcia udzielonego przez ARR wyniosła 7 509 tys. zł, w tym środki pochodzące z budżetu UE – 4 693 tys. zł.

5. **„Jabłka każdego dnia”** – 3-letnia kampania promocyjno-informacyjna dotycząca jabłek, skierowana na rynek rosyjski i ukraiński. Na realizację działań w tym zakresie Agencja wypłaciła 4 178 tys. zł, w tym 2 611 tys. zł z budżetu UE.

6. **„Pokochaj olej rzepakowy”** – 3-letnia kampania promocyjno-informacyjna dotycząca oleju rzepakowego, realizowana na rynku polskim i łotewskim. Kwota wsparcia ARR wyniosła 1 733 tys. zł, w tym z budżetu UE – 1 083 tys. zł.

7. **„Makarony Europy”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący promocji makaronu, skierowany na rynek ukraiński. Na realizację działań w tym zakresie ARR wydatkowała 4 234 tys. zł, w tym z budżetu unijnego – 2 646 tys. zł.

8. **„Mam kota na punkcie mleka”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący produktów mleczarskich (mleka pitnego, jogurtów i serów podpuszczkowych), prowadzony na rynku polskim. Kwota wsparcia udzielonego przez ARR wyniosła 1 415 tys. zł, w tym środki pochodzące z budżetu UE – 885 tys. zł.

9. **„QMP – wołowina zawsze dobra”** – 3-letni program informacyjno-promocyjny dotyczący mięsa wołowego świeżego, schłodzonego i mrożonego, wyprodukowanego w ramach krajowego systemu jakości Quality Meat Program (QMP), skierowany na rynek polski. Wydatki ARR na realizację działań wyniosły 823 tys. zł, w tym 515 tys. zł pochodziło z budżetu UE.

10. **„Trzy znaki smaku”** – 3-letnia kampania informacyjna zainicjowana przez ARR, dotycząca wspólnotowego systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych, skierowana na rynek polski. Na realizację działań w tym zakresie Agencja wypłaciła 3 616 tys. zł, w tym wydatki z budżetu UE wyniosły 1 808 tys. zł.

11. **„Europejskie mięso – tradycja, jakość i smak”** – 3-letni program informacyjno-promocyjny dotyczący świeżego, schłodzonego lub mrożonego mięsa wołowego i wieprzowego oraz ich przetworów, jak również mięsa drobiowego wysokiej jakości, skierowany na rynek rosyjski, chiński oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Na realizację działań w tym zakresie Agencja wypłaciła 2 325 tys. zł, w tym 1 453 tys. zł – z budżetu UE.

W ramach mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” ARR w 2013 r. wydatkowała łącznie 36 576 tys. zł (netto), z tego wsparcie UE wyniosło 22 408 tys. zł, a z budżetu krajowego pochodziło 14 168 tys. zł.

Od akcesji Polski do UE do końca 2013 r. ARR na wsparcie udzielone organizacjom branżowym na realizację kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych przeznaczyła 142,3 mln zł (netto), z tego 86,3 mln zł pochodziło z budżetu UE, a 56,0 mln zł – z budżetu krajowego.

Programy informacyjno-promocyjne zaakceptowane przez KE w 2013 r.

Komisja Europejska zaakceptowała dwa nowe programy:

- „**Tradycja i jakość europejskiego mięsa**”⁸⁸ – 3-letni program informacyjno-promocyjny dotyczący świeżego, schłodzonego lub mrożonego mięsa wołowego i wieprzowego oraz przetworów spożywczych wytworzonych na bazie tych produktów, skierowany na rynek Korei Południowej, Wietnamu i Stanów Zjednoczonych, z budżetem określonym na 4 957 tys. EUR.
- „**Gwarancja jakości QAFP**”⁸⁹ – 3-letni program informacyjny dotyczący kulinarnego mięsa wieprzowego oraz wędlin wyprodukowanych w ramach Systemu Gwarantowanej Jakości Żywności (QAFP). Program skierowany jest na rynek polski, a jego budżet wynosi 3 000 tys. EUR.

Propozycje programów informacyjno-promocyjnych

ARR w 2013 r. przekazała do oceny Komisji Europejskiej propozycję kolejnych dwóch programów informacyjno-promocyjnych, tj. „**Europejskie jabłka dwukolorowe**” (dotyczącego świeżych jabłek, o budżecie blisko 5 000 tys. EUR, skierowanego na rynek Chin i Zjednoczonych Emiratów Arabskich) oraz „**Trade Milk**” (dotyczącego mleka i wybranych produktów mleczarskich, o budżecie 1 949 tys. EUR, skierowanego na rynek Chin i Rosji). W kwietniu 2014 r. KE wyraziła zgodę na realizację ww. kampanii.

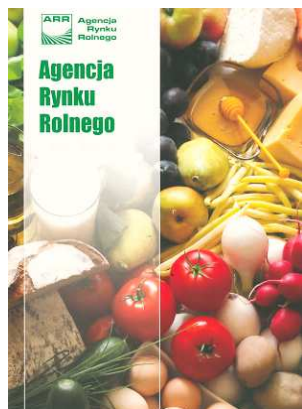
2.1.15.2. Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych

ARR od 2009 r. obsługuje dziewięć funduszy promocji, tj.: Fundusz Promocji Mleka (wcześniej Fundusz Promocji Mleczarstwa), Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego, Fundusz Promocji Mięsa Wołowego, Fundusz Promocji Mięsa Końskiego, Fundusz Promocji Mięsa Owczego, Fundusz Promocji Ziarna

⁸⁸ Decyzja wykonawcza Komisji C(2013) 2261 z dnia 25.4.2013 r. w sprawie zatwierdzenia programów działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 501/2008.

⁸⁹ Decyzja wykonawcza Komisji C(2013) 7297 z dnia 6.11.2013 r. w sprawie zatwierdzenia programów działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 501/2008.

Zbóż i Przetworów Zbożowych, Fundusz Promocji Owoców i Warzyw, Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego oraz Fundusz Promocji Ryb⁹⁰. Zostały one utworzone w celu wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia oraz promocji produktów rolno-spożywczych.

Do zadań realizowanych w ramach ww. funduszy, należą m.in.: finansowanie kampanii informacyjnych i promocyjnych obejmujących promocję spożycia określonych produktów rolno-spożywczych, edukację grup docelowych (głównie młodzieży i dzieci), prowadzenie badań naukowych, badań rynkowych i prac rozwojowych w zakresie poprawy jakości produktów spożywczych, finansowanie szkoleń dla producentów i przetwórców, a także wspieranie krajowych organizacji branżowych. Ponadto organizacje te mogą finansować tzw. wkład własny na realizację kampanii promocyjnych i informacyjnych prowadzonych w ramach administrowanego przez ARR mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”.

Każdy z funduszy jest zarządzany przez Komisję Zarządzającą, składającą się z 9 członków (tj.: 4 przetwórców produktów rolnych właściwych dla danego funduszu, 4 producentów oraz 1 przedstawiciela Izby Rolniczych). Kadencja członków Komisji Zarządzających trwa 4 lata. W związku z upływem pierwszej kadencji członków wchodzących w skład Komisji Zarządzających funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, w listopadzie 2013 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi powołał członków Komisji Zarządzających na nową kadencję (lata 2013-2017). Ponadto do kompetencji Komisji Zarządzających należy:

- reprezentowanie interesów branż w zakresie zarządzania funduszem właściwym dla danej branży,
- ustalanie zasad gospodarowania środkami finansowymi danego funduszu,
- ustalanie planu finansowego danego funduszu,
- sporządzanie sprawozdania rzeczowego danego funduszu,
- przekazywanie sprawozdania z wykonania planu finansowego ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych.

Wpływy na fundusze promocji

Źródłami finansowania funduszy są: wpłaty dokonywane przez podmioty zobowiązane z poszczególnych branż (naliczane i pobierane od podmiotów dokonujących sprzedaży produktów rolnych w wysokości 0,1% wartości netto z faktur zakupu/sprzedaży, a w przypadku Funduszu Promocji Mleka – w wysokości 0,001 zł od każdego skupionego kilograma mleka), odsetki bankowe

⁹⁰ Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.).

od środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bieżących funduszy, a także odsetki od należności oraz koszty upomnień. Szczegółowy wykaz towarów, od których są naliczane wpłaty na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych, określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁹¹.

Tabela 16. Wpływy na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych w 2013 r. oraz stan rachunków funduszy na 31 grudnia 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wpływy (tys. zł)	Stan rachunków na 31.12.2013 r. (tys. zł)
1.	Fundusz Promocji Mleka	9 811	2 131
2.	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	12 049	11 555
3.	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	5 310	4 472
4.	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	160	90
5.	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	14	5
6.	Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych	4 263	1 922
7.	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	7 542	6 111
8.	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	9 580	2 947
9.	Fundusz Promocji Ryb	273	35
Ogółem		49 002	29 268

W 2013 r. wpłat na fundusze dokonało ok. 12 tys. podmiotów gospodarczych. Według stanu na 31 grudnia 2013 r. na obsługiwanych przez ARR rachunkach bankowych dziewięciu funduszy promocji znajdowało się 29 268 tys. zł.

Wpłaty środków z funduszy promocji

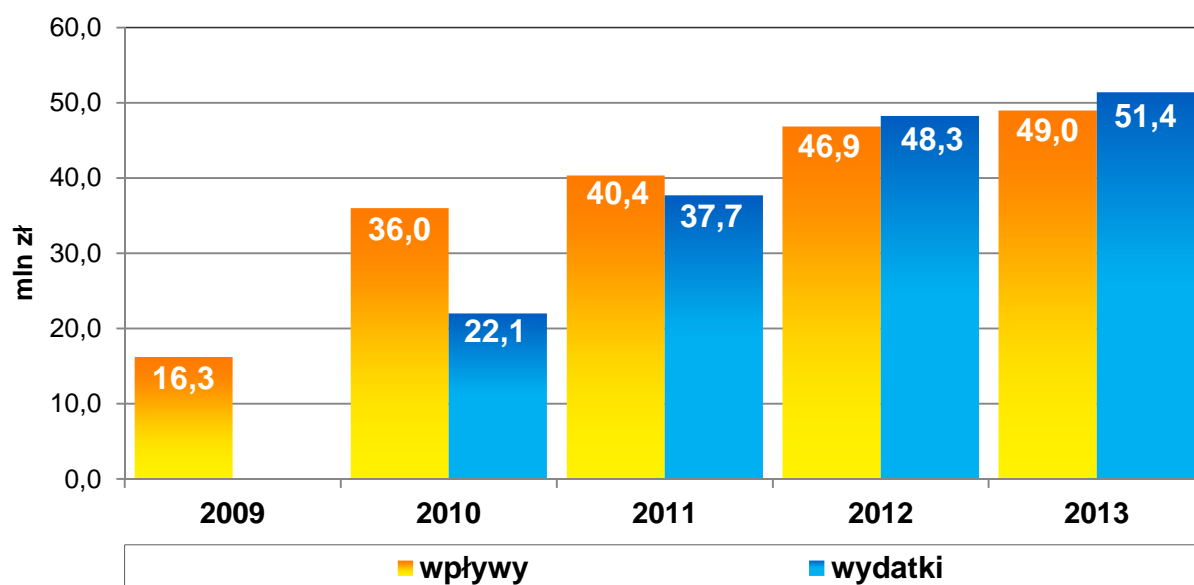
Zgodnie z założeniami ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych o wsparcie finansowe, pochodzące z wpłat zgromadzonych w ramach środków funduszy promocji, mogą się ubiegać:

- ogólnokrajowe organizacje zrzeszające producentów rolnych lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, mających miejsce zamieszkania albo siedzibę na terytorium Polski, którzy produkują lub dokonują obrotu towarami, od których naliczane są wpłaty na poszczególne fundusze,
- ogólnokrajowe organizacje branżowe i międzybranżowe zrzeszające producentów lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, inne niż określone wyżej, jeżeli ich cele statutowe są zgodne z celami funduszy promocji w rozumieniu art. 2 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych.

⁹¹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego wykazu towarów, od których są naliczane wpłaty na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 102, poz. 844).

O sposobie wydatkowania środków finansowych funduszy decydują wyłącznie przedstawiciele organizacji branżowych reprezentujących producentów rolnych oraz przetwórców działających w danym sektorze. Dofinansowane ze środków funduszy mogą być zadania ujęte w planie finansowym danego funduszu. Tryb i warunki zgłaszania zadań do planu finansowego określone są w zasadach obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Wykres 45. Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych – wpływy i wydatki

Źródło: dane ARR.

W 2013 r. odbyło się łącznie 41 posiedzeń Komisji Zarządzających, podczas których zostały podjęte 72 uchwały. Komisje Zarządzające w planach finansowych na rok 2013 przyjęły do realizacji łącznie 187 zadań. W 2013 r. ARR wydała 434 decyzje w sprawie udzielenia i wypłaty wsparcia ze środków finansowych funduszy promocji, w wyniku których ze środków zgromadzonych na rachunkach bankowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono ogółem 51 419 tys. zł.

Tabela 17. Wydatki w ramach poszczególnych funduszy promocji w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wydatki (tys. zł)
1.	Fundusz Promocji Mleka	10 477
2.	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	12 111
3.	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	5 878
4.	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	132
5.	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	32
6.	Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych	4 592
7.	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	7 029
8.	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	10 919
9.	Fundusz Promocji Ryb	249
Ogółem		51 419

Główne zadania finansowane z funduszy promocji w 2013 r.:

1. Fundusz Promocji Mleka:

- działania mające na celu promocję spożycia mleka wśród dzieci i młodzieży, np. „Dzieciaki Mleczaki”, „Światowy Dzień Picia Mleka Szkolnego”, „Dziecięca Mleczna Wyspa”, „Dziecięcy Piknik Mleczny”,
- udział w targach zagranicznych i organizacja wystaw zwierząt hodowlanych,
- szkolenie dostawców i podmiotów skupujących mleko,
- kampania edukacyjna „Jogurt na dobry dzień”,
- dofinansowanie spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych.

2. Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego:

- kampania promocyjna „Jakość jest sztuką – spotkania z QAFP”,
- cykl imprez plenerowych „Piknik wieprzowy”,
- promocja materiału hodowlanego podczas targów i wystaw,
- promocja ras zachowawczych,
- cykl seminariów i szkoleń dla producentów mięsa wieprzowego,
- wydarzenie promocyjne „Świętomięś Polski 2013”.

3. Fundusz Promocji Mięsa Wołowego:

- udział w targach hodowlanych i wystawach związanych z chowem lub hodowlą bydła mięsnego oraz produkcją i przetwórstwem mięsa wołowego,
- działania promocyjne „Polska wołowina na polskim stole”,
- wydarzenie promocyjne „Świętomięś Polski 2013”,
- cykl działań „Polska wołowina – wołowina z przyszłością”.

4. Fundusz Promocji Mięsa Końskiego:

- udział w targach i wystawach związanych z chowem lub hodowlą koni.

5. Fundusz Promocji Mięsa Owczego:

- Święto Baraniny i VIII Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Podawaniu Baraniny,
- działania informacyjne „Mięso niszowe – nasze dziedzictwo kulturowe”.

6. Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych:

- kampania promocyjna „Kasza na stół – zdrowie na co dzień”,
- promocja ziarna zbóż oraz przetworów pochodzących z pełnego przemiału,
- cykl imprez plenerowych „Piknik Zbożowy”,
- działania promocyjne „Dodaj energii sobie i innym”,

- program promocyjno-informacyjny „Rola pieczywa i przetworów zbożowych w codziennej diecie”,
- szkolenia dla producentów zbóż.

7. Fundusz Promocji Owoców i Warzyw:

- kampania „Jedz witaminy – wracaj do zdrowia”,
- program edukacyjny „5 porcji warzyw, owoców lub soków III”,
- działania promocyjne „Pora na pomidora, czyli jak tu nie kochać polskich warzyw i owoców”.

8. Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego:

- kampania promocyjna mięsa indyczego,
- działania promocyjne „Parada Drobiu”,
- cykl imprez plenerowych „Piknik Drobiowy”,
- kampania promocyjna przetworów drobiowych,
- promocja mięsa kaczego,
- promocja mięsa gęsiego „Gęsina na imieninach”,
- wydarzenie promocyjne „Świętomięś Polski 2013”.

9. Fundusz Promocji Ryb:

- promocja konsumencka „Ryba Wygrywa”,
- piknik „Polskie Ryby”,
- promocja spożycia karpia.

2.1.15.3. „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

„Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW na lata 2007-2013 (Działanie 133) realizowane były w ramach Osi 1 „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego” PROW na lata 2007-2013, zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005⁹². Agencja Rynku Rolnego pełniła funkcję podmiotu

wdrażającego i administrującego PROW⁹³, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – agencji płatniczej, natomiast Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi było instytucją zarządzającą.

W ramach działania były wspierane grupy producentów realizujących działalność informacyjną i promocyjną prowadzoną na rzecz: produktów wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności,

⁹² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), z późn. zm.

⁹³ Na podstawie ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.).

zwiększenia zainteresowania konsumentów tematyką jakości żywności, jej specyficznymi właściwościami i zaletami, jak również wysokimi standardami dobrostanu zwierząt. O wsparcie ubiegać się mogły grupy producentów wytwarzających produkty wysokiej jakości w ramach następujących systemów:

- Wspólnotowy system certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych, obejmujący: System Chronionych Nazw Pochodzenia (ChNP), System Chronionych Oznaczeń Geograficznych (ChOG) i System Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności (GTS),

- Rolnictwo ekologiczne,

- Integrowana Produkcja⁹⁴,

- Jakość Tradycja,

- Quality Meat Program (QMP).

W ramach prowadzonych działań ARR była odpowiedzialna za przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków, zawieranie umów oraz rozliczanie wykonanych działań (np. opracowywanie broszur lub materiałów reklamowych), których realizacja nie może trwać dłużej niż 2 lata. Wypłata środków

⁹⁴ Od 1 stycznia 2014 r. nastąpiła zmiana nazwy systemu jakości na „Integrowana Produkcja Roślin”.

finansowych wynosi do 70% kosztów kwalifikowalnych poniesionych na realizację kampanii promocyjnej. Na realizację działania przeznaczono 10 mln EUR.

W 2013 r. w ARR złożono 20 wniosków o przyznanie pomocy na kwotę 32 395 tys. zł. Po ich rozpatrzeniu zawarto 8 umów o przyznanie pomocy na łączną kwotę 9 319 tys. zł. Wysokość udzielonego wsparcia w ramach PROW wyniosła 3 363 tys. zł. Ze wsparcia skorzystali producenci wytwarzający produkty w ramach systemów jakości: Gwarantowane Tradycyjne Specjalności, Chronione Oznaczenia Geograficzne, Rolnictwo ekologiczne, Integrowana Produkcja oraz Jakość Tradycja.

Od września 2009 r. do końca 2013 r. ARR podpisała 25 umów na realizację działań informacyjnych i promocyjnych w ramach PROW 2007-2013 na kwotę 14,1 mln zł.

2.1.15.4. Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności

Zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 3a ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, ARR prowadziła działania promocyjne i informacyjne mające na celu promowanie produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości produktów rolnych i żywnościowych (z wyłączeniem działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących rolnictwa i gospodarki żywnościowej, realizowanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, rynków rolnych, rybołówstwa lub rozwoju wsi).

W 2013 r. działania te były ukierunkowane na promocję polskich produktów rolnych i rolno-spożywczych poza granicami kraju, w szczególności w Kanadzie, Algierii, Chinach, Rosji oraz Czechach i polegały na zorganizowaniu szeregu konferencji oraz spotkań promujących walory polskiej żywności podczas:

- międzynarodowych targów SIAL CANADA 2013 w Toronto, na których ARR zorganizowała stoisko prezentujące ofertę polskich przedsiębiorców z branży rolno-spożywczej,
- targów DJAZAGRO w Algierii – zorganizowano stoisko dla polskich przedsiębiorców z branży rolno-spożywczej,
- targów Food Expo w Hongkongu – ARR zorganizowała misję gospodarczą, spotkania B2B⁹⁵ oraz polskie stoisko informacyjno-promocyjne,

⁹⁵ B2B – ang. Business to Business.

- targów Prodexpo w Moskwie, gdzie ARR zajmowała się organizacją seminarium oraz spotkań B2B dla polskich przedsiębiorców branży rolno-spożywczej,
- spotkania prasowego z czeskimi dziennikarzami w Pradze.

Ponadto ARR wzięła udział w pikniku rodzinnym „Poznaj Dobrą Żywność” w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, a także w pikniku rodzinnym zorganizowanym w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

W związku z realizacją działań promocyjnych i informacyjnych w zakresie rozwoju sektora żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej, a także dotyczących zasad prawidłowego żywienia, Agencja – za pośrednictwem OT ARR – przeprowadziła w 2013 r. następujące działania:

- warsztaty i pokazy kulinarne w ramach promocji żywności tradycyjnej, regionalnej i ekologicznej – działania były skierowane do uczniów szkół średnich (w klasach o profilu gastronomicznym), uczniów szkół podstawowych, nauczycieli przedmiotów zawodowych w średnich szkołach gastronomicznych oraz osób odwiedzających kulinarne festiwale i jarmarki o lokalnym zasięgu (103 spotkania);
- warsztaty kulinarne nawiązujące do tematyki zasad prawidłowego żywienia, przeznaczone dla uczniów szkół rolniczych i gastronomicznych, szkół podstawowych oraz personelu stołówek szkolnych (68 działań);
- wykłady dotyczące żywności regionalnej, tradycyjnej oraz ekologicznej, a także zasad prawidłowego żywienia z udziałem specjalistów w danej dziedzinie, organizowane jako osobne spotkania, a także jako merytoryczne wsparcie warsztatów kulinarnych i konferencji (25 działań);
- konferencje, seminaria i szkolenia dla producentów żywności, nauczycieli i kół gospodyń wiejskich, dotyczące żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej oraz zasad prawidłowego żywienia (16 spotkań);
- spotkania promujące produkty rolne i żywnościowe wysokiej jakości na targach, jarmarkach i festynach oraz w placówkach oświatowych (35 spotkań);
- konkursy (m.in. „Nasze Kulinarnie Dziedzictwo” oraz „Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne”) związane z systemami jakości żywności, zasadami prawidłowego żywienia, a także konkursy kulinarne. Działania były adresowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży szkolnej, kół gospodyń wiejskich oraz uczestników imprez regionalnych (115 działań);

- udział w Ogólnopolskim Programie Edukacyjnym „Trzymaj Formę!” skierowanym do młodzieży – kontynuowano współpracę z Głównym Inspektorem Sanitarnym i Polską Federacją Producentów Żywności;
- publikacja „Przewodnika kulinarnego” oraz „Albumu polskich smaków” na potrzeby działań związanych z promocją żywności regionalnej oraz tradycyjnej.

W 2013 r. ARR na 406 zrealizowanych przedsięwzięć (w tym 362 – przez Oddziały Terenowe ARR) w wyżej wymienionym zakresie poniosła wydatki w wysokości 1 995 tys. zł, sfinansowane z budżetu krajowego.

2.1.15.5. Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych

W 2013 r. ARR kontynuowała działania wynikające z podpisanej w 2012 r. umowy z Ministerstwem Gospodarki na przygotowanie koncepcji oraz realizację branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych w zakresie realizowanego projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Celem programu realizowanego przez ARR jest wykreowanie nowych, silnych marek, które będą rozpoznawalne na świecie i kojarzone z Polską. Uczestnictwo w programie umożliwia przedsiębiorcom korzystanie z kompleksowej i usystematyzowanej promocji ich produktów za granicą, m.in. poprzez udział w: największych polskich i zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych, szkoleniach marketingowo-rynkowych, seminariach branżowych, konferencjach międzynarodowych i misjach gospodarczych organizowanych przez ARR. W ramach realizacji branżowego programu promocji Agencja przygotowała: katalog polskich firm, ulotki informacyjne, film reklamowy, a także syntetyczne opracowania promocyjne dotyczące branży polskich specjalności żywnościowych. Program obejmuje następujące rynki docelowe: Rosji, Niemiec, Chin, Francji, Ukrainy oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich, a jego realizacja planowana jest do 2015 r.

Działania promocyjne objęte projektem przeznaczone są dla przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność w sektorze przetwórstwa (mięsa, mleka, owoców i warzyw, kawy i herbaty) oraz w sektorze produkcji (serów, soków z owoców i warzyw, produktów przemiału zbóż, pieczywa, wyrobów ciastkarskich i ciastek, makaronów, kakao, czekolady i wyrobów

cukierniczych, wódki, cydru i pozostałych win owocowych, piwa oraz innych niedestylowanych napojów fermentowanych).

Branżowy program promocji składa się z dwóch komponentów:

- komponent A – działania skierowane bezpośrednio do przedsiębiorców branży polskich specjalności żywnościowych, polegające na kompleksowej organizacji ich wystąpień na wybranych polskich i zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych oraz udziale w szkoleniach i misjach gospodarczych,
- komponent B – bezpłatne działania promocyjne skierowane do beneficjentów w Polsce i na rynkach objętych branżowym programem promocji, których celem jest promowanie branży polskich specjalności żywnościowych.

W ramach realizacji branżowego programu promocji (komponent A) w 2013 r. ARR zorganizowała:

- misję gospodarczą do Rosji podczas targów Prodexpo 2013 w Moskwie;
- szkolenie marketingowo-rynkowe w Warszawie, w którym uczestniczyło 25 polskich przedsiębiorców sektora spożywczego, zainteresowanych pogłębieniem swojej wiedzy z zakresu strategii marketingowych, promocji i handlu na rynku Chin i Niemiec. Oprócz wiedzy teoretycznej uczestnikom przekazano także doświadczenia z zakresu eksportu polskich produktów spożywczych do tych krajów;
- stoisko narodowe z wyodrębnioną częścią informacyjną oraz indywidualnymi stoiskami polskich wystawców na międzynarodowych targach SIAL China 2013 w Szanghaju;
- misję gospodarczą, towarzyszącą 14 edycji targów SIAL China 2013 w Szanghaju, w której uczestniczyli przedstawiciele polskich firm reprezentujących branże: produkcji i przetwórstwa mięsa czerwonego, wędliniarską, słodczy, mleczarską, przemiału zbóż, produktów zbożowych i alkoholowych oraz przetworów owocowo-warzywnych;
- stoisko narodowe na międzynarodowych targach World Food Moscow w Rosji, propagujące branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych, na którym były obecne firmy promujące swoje produkty;
- seminarium branżowe promujące polskie produkty spożywcze, zorganizowane podczas targów World Food Moscow;
- stoisko narodowe podczas imprezy targowo-wystawienniczej POLAGRA FOOD 2013 w Poznaniu;
- stoisko narodowe na międzynarodowych targach ANUGA 2013 w Kolonii w Niemczech, z udziałem polskich przedsiębiorców sektora spożywczego;

- misję gospodarczą polskich przedsiębiorców do Niemiec podczas targów ANUGA 2013 w Kolonii. W misji gospodarczej uczestniczyli przedstawiciele 10 polskich firm reprezentujących branże: wyrobów cukierniczych, mrożonek i dań gotowych, mięsa wołowego i wieprzowego oraz produktów mięsnych, produkcji serów, soków owocowych, wódek i alkoholi wysokogatunkowych. W ramach misji odbyła się również sesja spotkań match-makingowych;
- seminarium promocyjne polskich specjalności żywnościowych „Zakochaj się w polskiej żywności – jakość, smak, tradycja”, połączone z degustacją polskich produktów podczas targów ANUGA 2013;
- stoisko branżowego programu promocji polskich specjalności żywnościowych podczas międzynarodowych targów World Food w Kijowie na Ukrainie (ARR otrzymała nagrodę główną w kategorii „Najlepsze wsparcie narodowe – w uznaniu za aktywne i efektywne wspieranie firm rynku spożywczego”);
- stoisko narodowe na międzynarodowych targach SIAL Middle East 2013 w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, z udziałem polskich przedsiębiorców sektora spożywczego.

W ramach komponentu B realizowanego programu ARR w 2013 r. dodatkowo promowała polskie specjalności spożywcze pod hasłem „Polska smakuje” i markę polskiej gospodarki poprzez organizację międzynarodowej konferencji „Potencjał eksportowy branży polskich specjalności żywnościowych” podczas targów POLAGRA FOOD 2013 (objętych patronatem Wicepremiera, Ministra Gospodarki oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi). Wśród zaproszonych gości obecne były delegacje zagraniczne z Chin, Niemiec, Rosji, Turcji i ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, a także przedsiębiorcy, dziennikarze oraz przedstawiciele korpusu dyplomatycznego w Polsce.

Podczas targów POLAGRA FOOD 2013 Agencja zorganizowała również drugą edycję wizyty studyjnej zagranicznych dziennikarzy w Polsce. W wizycie uczestniczyli przedstawiciele prasy, radia i telewizji z Chin, Niemiec, Rosji i Ukrainy, którzy mieli okazję zapoznać się z bogatą ofertą polskich firm, a także przeprowadzić wywiady z przedsiębiorcami uczestniczącymi w branżowym programie promocji polskich specjalności żywnościowych.

W związku z organizacją stoiska na targach World Food Moscow oraz ANUGA 2013 w Kolonii, jak również w celu rozpowszechnienia wiedzy o polskich specjalnościach żywnościowych, przeprowadzone zostały kampanie promujące, wykorzystujące nośniki reklamy zewnętrznej typu billboard. Podczas wszystkich imprez targowo-

-wystawienniczych na stoisku narodowym prezentowano przygotowany przez ARR film reklamowy w języku angielskim, prezentujący branżę polskich specjalności żywnościowych.

Przygotowano także materiały informacyjne: drugą edycję katalogów polskich firm sektora spożywczego (w językach: rosyjskim, niemieckim, ukraińskim, francuskim oraz angielskim), opracowanie dotyczące specyfiki branży polskich specjalności żywnościowych (w językach: rosyjskim, niemieckim oraz angielskim), jak również ulotki informacyjne (w językach: rosyjskim, niemieckim, ukraińskim, francuskim, chińskim oraz angielskim).

2.1.16. Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I

W skład produktów przetworzonych non-aneks I wchodziły towary nieobjęte załącznikiem I do Traktatu Amsterdamskiego, takie jak: czekolady, wafle, lody, soki, napoje, jogurty aromatyzowane i inne. W 2013 r. ARR realizowała zadania w zakresie handlu zagranicznego tymi produktami, polegające na administrowaniu systemem receptur na towary przetworzone oraz na wydawaniu zaświadczeń P2 przy wywozie makaronów do USA.

System receptur

Agencja Rynku Rolnego przedłużała, na wniosek przedsiębiorców, okres ważności zarejestrowanych w ARR receptur wywożonego towaru. W efekcie tego działania receptury utrzymywane są „w gotowości”, co – w przypadku przywrócenia przez KE stawek refundacji na składniki rolne wykorzystywane do wytworzenia produktów przetworzonych – umożliwi przedsiębiorcom bezzwłoczne korzystanie z zarejestrowanych receptur przy eksporcie produktów non-aneks I do krajów trzecich. Ponadto do zadań Agencji należało zlecanie służbom celnym przeprowadzania kontroli u producentów towarów przetworzonych zarówno w okresie ważności receptur, jak i po ich wygaśnięciu. W 2013 r. zlecono kontrolę weryfikacyjną jednej receptury oraz przedłużono ważność 71 receptur.

Po akcesji Polski do UE Agencja zleciła innym państwom członkowskim kontrolę 6 receptur (w ramach kontroli receptur zarejestrowanych w agencjach płatniczych tych państw), a także przekazała krajowym służbom celnym 173 wnioski innych państw unijnych o przeprowadzenie podobnych kontroli w Polsce.

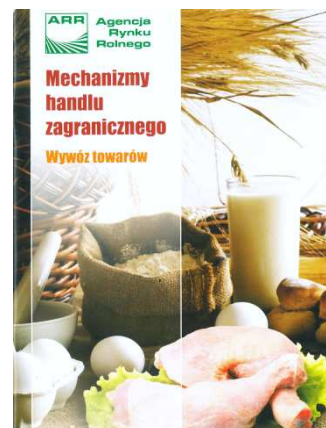
Zaświadczenia P2

Do zadań ARR należy wydawanie zaświadczeń P2 przy wywozie do Stanów Zjednoczonych makaronów oznaczonych kodem CN 1902 11 00 i CN 1902 19. Zaświadczenia, przedłożone w urzędzie celnym na terenie USA, upoważniają importerów do skorzystania z obniżonej stawki

celnej przy dopuszczeniu makaronu do swobodnego obrotu w tym kraju. Możliwość skorzystania przez importerów z obniżonej stawki celnej na podstawie okazanego zaświadczenia P2 znacznie zwiększa konkurencyjność polskich przedsiębiorców. W 2013 r. ARR wystawiła 193 zaświadczenia P2 na łączną ilość 840,5 tony netto ciasta makaronowego.

2.2. Podsumowanie działań ARR w 2013 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego

Po przystąpieniu Polski do UE Agencja Rynku Rolnego realizuje – zgodnie z zasadami prawodawstwa unijnego – zadania w zakresie administrowania obrotem towarowym z zagranicą, polegające na obsłudze importu i eksportu towarów rolno-spożywczych na poszczególnych rynkach rolnych. Zarządzanie mechanizmami handlowymi stwarza przedsiębiorcom możliwość uczestniczenia w obrocie tymi towarami.

W 2013 r. główne działania Agencji w zakresie regulacji handlu zagranicznego dotyczyły: weryfikowania składanych przez przedsiębiorców wniosków o pozwolenia na przywóz/wywóz produktów rolno-spożywczych z/do krajów trzecich, a następnie wydawania stosownych pozwoleń oraz ich rozliczania. Ponadto wspierano finansowo przedsiębiorców przez wypłacanie im refundacji do produktów rolno-spożywczych wyeksportowanych do krajów pozaunijnych. Powyższe działania pozwalały na bieżące monitorowanie, we współpracy z agencjami płatniczymi innych państw członkowskich UE, wolumenu towarów przywożonych i wywożonych na/z terytorium Wspólnoty.

W ramach obsługi importu towarów rolno-spożywczych z krajów trzecich ARR w 2013 r. między innymi administrowała kontyngentami taryfowymi na rynkach: zbóż, ryżu, cukru, świeżych owoców i warzyw, mleka i przetworów mlecznych, wołowiny, wieprzowiny, a także drobiu i jaj. W ramach poszczególnych rynków ustalonych jest wiele kontyngentów – w zależności od kraju importu, jakości produktów bądź ich kodów nomenklatury scalonej CN⁹⁶. W przypadku większości kontyngentów ARR weryfikowała dokumenty potwierdzające, że dany przedsiębiorca zajmował się handlem zagranicznym produktami objętymi wspólną organizacją rynku w dwóch dwunastomiesięcznych okresach poprzedzających datę złożenia wniosku o pozwolenie na przywóz, a także inne dokumenty, np. pozwolenie na wywóz z kraju importu. Niezależnie od rynku wydane pozwolenia na przywóz były rozliczane, a wniesione przez przedsiębiorców zabezpieczenia – po spełnieniu warunków zawartych w pozwoleniach – zwalniane.

⁹⁶ Nomenklatura scalona (ang. Combined Nomenclature, CN) – nomenklatura taryfowa i statystyczna unii celnej, podstawowy element wspólnej taryfy celnej UE.

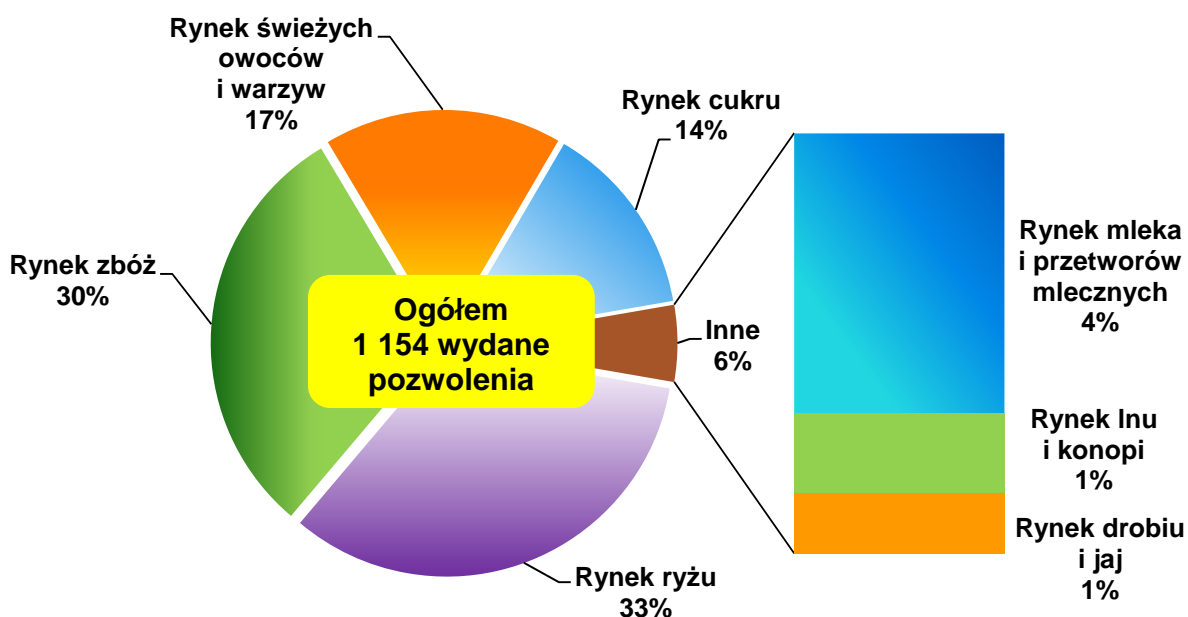
Tabela 18. **Pozwolenia na przywóz/wywóz wydane i rozliczone w 2013 r.***

Lp.	Rynek	Pozwolenia na przywóz		Pozwolenia na wywóz		Pozwolenia łącznie	
		Wydane	Rozliczone	Wydane	Rozliczone	Wydane	Rozliczone
1.	Ryżu	326	300	60	26	386	326
2.	Świeżych owoców i warzyw	196	196	-	-	196	196
3.	Zbóż	203	132	146	130	349	262
4.	Cukru	56	61	104	87	160	148
5.	Lnu i konopi	12	14	-	-	12	14
6.	Mleka i przetworów mlecznych	-	-	42	37	42	37
7.	Drobieu i jaj	4	8	5	6	9	14
8.	Wołowiny i cielęciny	-	-	-	-	-	166
9.	Wieprzowiny	-	-	-	-	-	4
Ogółem		797	711	357	286	1 154	1 167

* Rozliczone pozwolenia dotyczyły przywozu/wywozu zrealizowanego na podstawie pozwoleń wystawionych w 2013 r. oraz w latach wcześniejszych.

W odniesieniu do każdego kontyngentu ARR, w ramach systemu zarządzania kontyngentami AMIS QUOTA, wysyłała do Komisji Europejskiej komunikaty o liczbie otrzymanych wniosków o wydanie pozwolenia, liczbie wydanych, wycofanych i niewykorzystanych pozwoleń, jak również o ilości przywiezionych towarów. Łącznie w 2013 r. przesłano do KE w tym zakresie 1,9 tys. komunikatów. Za pośrednictwem Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM), służącego do przesyłania dokumentów określonych w prawodawstwie UE w zakresie realizacji mechanizmów WPR, do KE przekazano 1,2 tys. komunikatów.

Wykres 46. **Struktura pozwoleń wydanych przez ARR w 2013 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski**

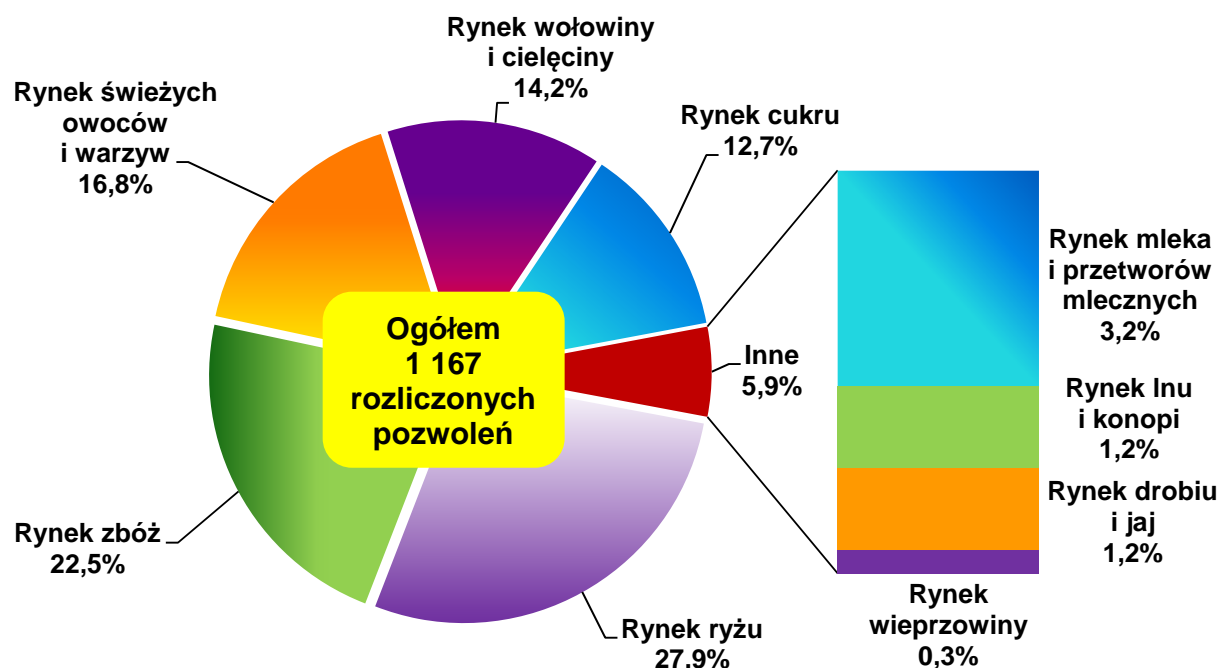
Źródło: dane ARR.

W ramach regulacji handlu zagranicznego ARR w 2013 r. wydała 1 154 pozwolenia na przywóz i wywóz produktów rolno-spożywczych z/do krajów pozaunijnych, w tym 797 pozwoleń dotyczyło przywozu. Rozliczyła natomiast 1 167 pozwoleń na przywóz/wywóz, z czego 711 – na przywóz.

Najwięcej pozwoleń na przywóz wydano beneficjentom importującym spoza UE ryż (326 pozwoleń), zboża (203) oraz świeże owoce i warzywa (196). W przypadku wywozu 5 spośród 357 wydanych pozwoleń dotyczyło wywozu z refundacją. Wystawione pozwolenia na wywóz bez refundacji dotyczyły głównie rynku zbóż (146) oraz cukru (104).

Spośród pozwoleń na przywóz rozliczonych w 2013 r. najwięcej dotyczyło rynku ryżu (300), świeżych owoców i warzyw (196) oraz zbóż (132). W przypadku wywozu były to rynki: zbóż (130), cukru (87) oraz mleka i przetworów mlecznych (37).

Wykres 47. Struktura pozwoleń rozliczonych przez ARR w 2013 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski

Źródło: dane ARR.

Ponadto Agencja rozliczyła 114 wyciągów z pozwoleń na wywóz bez refundacji cukru pozakwotowego; wydała również 193 zaświadczenia P2 dla przedsiębiorców wywożących makarony do USA.

W zakresie wywozu z refundacją ARR naliczała i wypłacała refundacje do eksportu produktów rolno-spożywczych poza obszar celny UE, na podstawie pozwoleń wydanych w 2013 r. i w latach wcześniejszych. Wypłaty refundacji wywozowych skierowano do przedsiębiorców eksportujących wołowinę i bydło żywe, drób oraz przetwory wieprzowe.

Tabela 19. Refundacje wywozowe zrealizowane w 2013 r.

Lp.	Asortyment	Kwota refundacji (tys. zł)	Ilość (tony)	Główne kierunki wywozu		Liczba przedsiębiorców korzystających z refundacji
				Kraj	Kwota refundacji (tys. zł)	
1.	Wołowina	7 298	14 357*	Turcja	5 873	29
				Rosja	631	
				Macedonia	205	
2.	Wieprzowina	35	39	USA	22	2
				Albania	13	
3.	Drób	147	138	Mołdawia	147	2
Ogółem		7 480	14 534	x	x	33**

* Dotyczy ogólnej ilości wywiezionych produktów (łącznie z 196 szt. bydła żywego przeliczonego na tony).

** Łączna liczba przedsiębiorców (krajowych i zagranicznych), którzy uzyskali refundacje wywozowe.

Łącznie w 2013 r. wywieziono z refundacjami 14,5 tys. ton produktów z rynków: wołowiny i cielęciny, wieprzowiny oraz drobiu i jaj, a ARR wypłaciła do ich wywozu 7 480 tys. zł.

Od akcesji Polski do UE do końca 2013 r. ARR wystawiła 50,1 tys. pozwoleń na wywóz/przywóz towarów rolno-spożywczych z/do Polski. Ponadto eksporterom wypłacono 2,1 mld zł refundacji wywozowych.

2.3. Podsumowanie wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2013 r.

Agencja Rynku Rolnego w ramach administrowania mechanizmami wspólnej polityki rolnej i krajowymi dokonała płatności na rzecz sektora rolno-żywnościowego w wysokości 667 304 tys. zł, ze środków finansowych pochodzących z budżetu UE i z budżetu krajowego. Dodatkowo z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono 51 419 tys. zł. W ramach realizacji programu pomocy żywnościowej najuboższym przekazano gotowe artykuły spożywcze o wartości 309 491 tys. zł.

Tabela 20. Wsparcie sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2013 r. w podziale na działania

Lp.	Działania	Wydatki (tys. zł)
1.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE	315 681
2.	Dopłaty do spożycia, przetwórstwa, produkcji i prywatnego przechowywania	200 153
2.1.	Dopłata do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (dopłata krajowa)	106 223
2.2.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (dopłata unijna)	40 222
2.3.	Program „Owoce w szkole”	53 336

Lp.	Działania	Wydatki (tys. zł)
2.4.	Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno	191
2.5.	Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	181
3.	Programy wsparcia	143 982
3.1.	Dopłaty do materiału siewnego	86 401
3.2.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	36 576
3.3.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	19 010
3.4.	Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach uznanych systemów jakości żywności	1 995
4.	Refundacje wywozowe do:	7 480
4.1.	Mięsa wołowego i bydła żywego	7 298
4.2.	Mięsa drobiowego	147
4.3.	Przetworów wieprzowych	35
5.	Płatności uzupełniające dla:	8
5.1.	Producentów surowca tytoniowego	6
5.2.	Producentów rolnych – sektor skrobi ziemniaczanej	2
Ogółem wydatki ARR w 2013 r.		667 304
6.	Wartość produktów przekazanych w ramach pomocy żywnościowej UE	309 491
7.	Wypłaty z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	51 419

W 2013 r. w strukturze wydatków Agencji 65% (435 670 tys. zł) stanowiły wypłaty z budżetu unijnego, a 35% (231 634 tys. zł) – z budżetu krajowego.

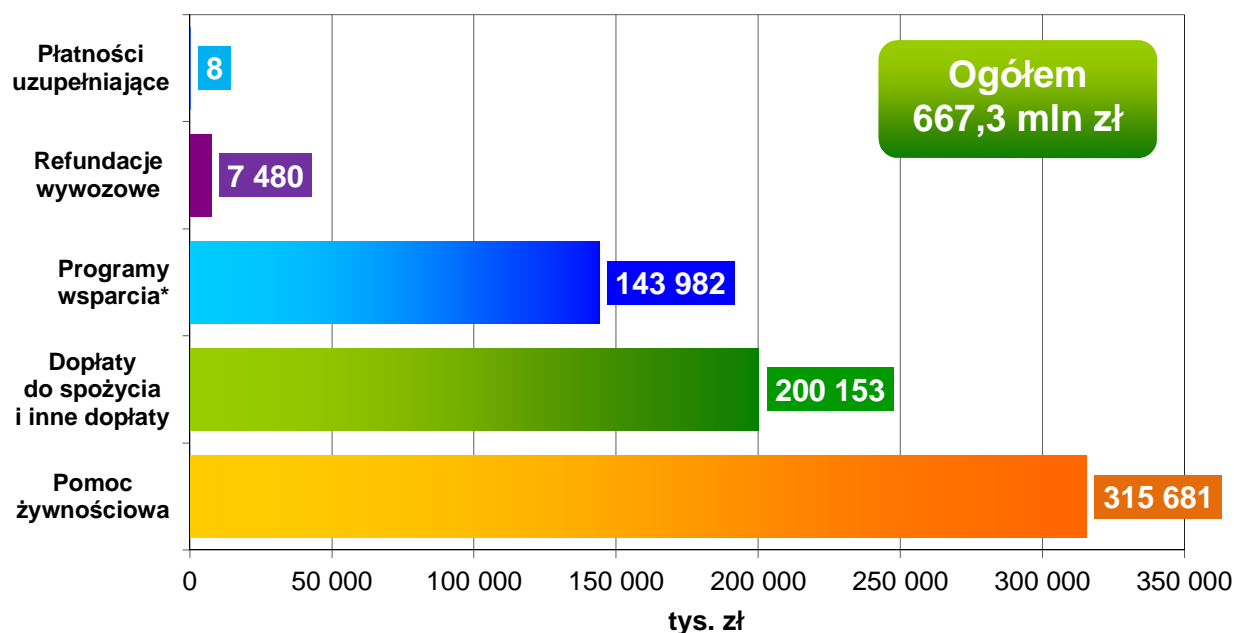
Tabela 21. Wydatki ARR w 2013 r. w podziale na rynki/mechanizmy

Lp.	Wyszczególnienie (rynek/mechanizm)	Wsparcie ARR (tys. zł)
1.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE	315 681
2.	Rynek mleka i przetworów mlecznych	146 626
3.	Rynek nasion	86 401
4.	Rynek owoców i warzyw	53 336
5.	Promocja żywności	38 571
6.	Rynek produktów pszczelich	19 010
7.	Rynek mięsa czerwonego	7 333
8.	Rynek lnu i konopi	191
9.	Rynek drobiu i jaj	147
10.	Rynek tytoniu	6
11.	Rynek skrobi ziemniaczanej	2
Ogółem wydatki na realizację mechanizmów WPR i krajowych		667 304

Największy udział w wydatkach ARR w 2013 r. stanowiło dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE (47,3%) oraz dopłaty do spożycia, przetwórstwa i produkcji (30,0%),

a w tej grupie wydatków największy udział miały płatności w ramach programu „Mleko w szkole” i „Owoce w szkole”.

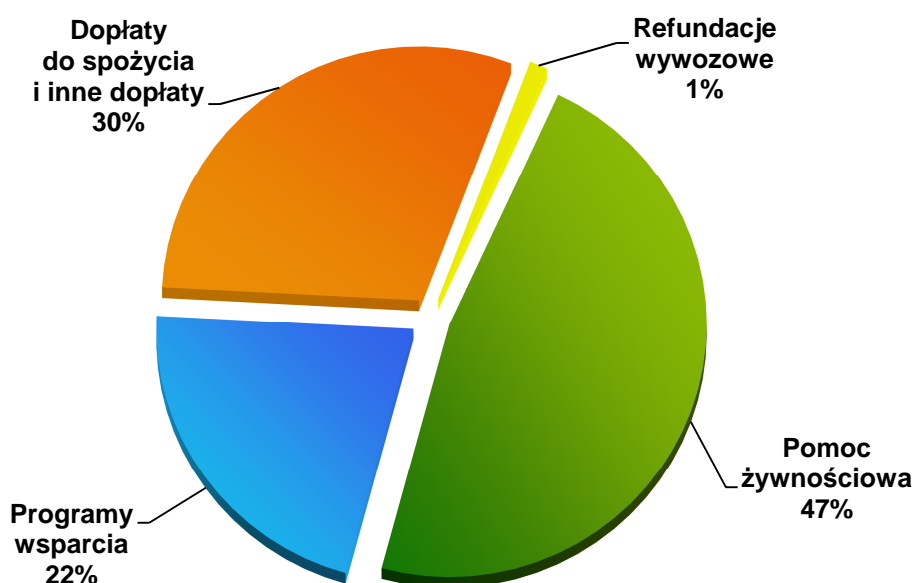
Wykres 48. Wydatki ARR w 2013 r. w podziale na działania

* Dopłaty do materiału siewnego, wsparcie rynku produktów pszczelich oraz mechanizmy promujące żywność.
Źródło: dane ARR.

Programy wsparcia (tj. dopłaty do materiału siewnego, wsparcie rynku produktów pszczelich oraz mechanizmy promujące żywność) stanowiły 21,6% wydatków ARR. Na refundacje wywozowe (wypłacone na rynku mięsa czerwonego oraz drobiowego) Agencja wydatkowała 1,1% ogółu środków finansowych.

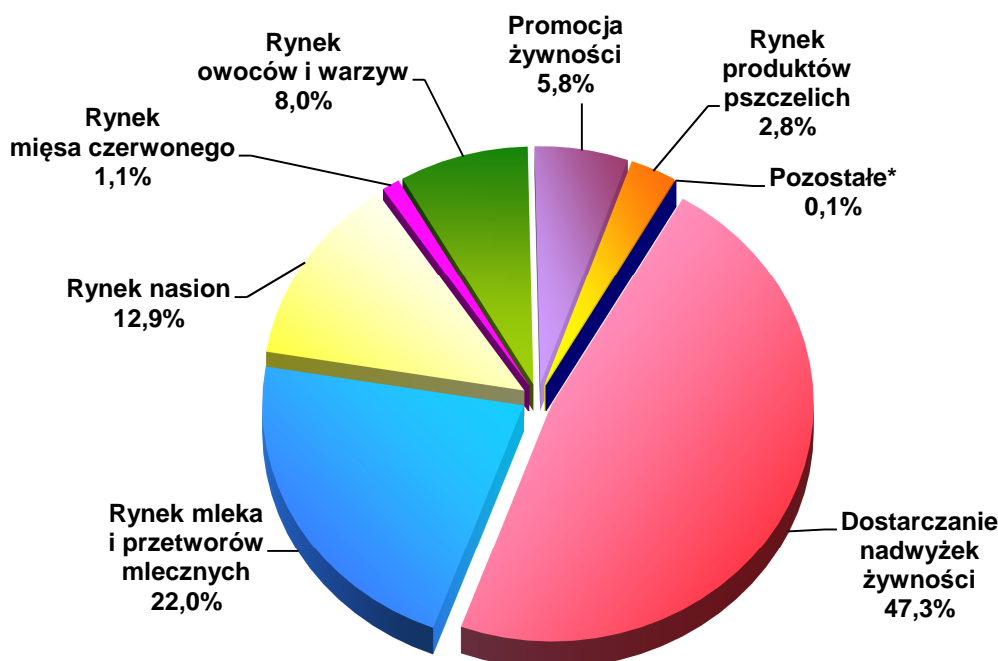
Wykres 49. Struktura wydatków ARR w 2013 r. w podziale na grupy działań*

* W 2013 r. ARR wydatkowała również 8 tys. zł na płatności uzupełniające na rynku skrobi ziemniaczanej i tytoniu.
Źródło: dane ARR.

W strukturze wydatków nieznaczną pozycję zajmowały także płatności uzupełniające przekazane producentom surowca tytoniowego i producentom rolnym w sektorze skrobi ziemniaczanej, wynikające z zakończenia postępowań spadkowych.

Wykres 50. **Struktura wydatków ARR w 2013 r.**

* Pozostałe rynki: lnu i konopi, drobiu i jaj, skrobi ziemniaczanej oraz tytoniu.

Źródło: dane ARR.

W 2013 r. największe wsparcie finansowe ARR przekazała na realizację mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE” (315 681 tys. zł), a także realizując mechanizmy WPR i krajowe na rynku mleka i przetworów mlecznych (146 626 tys. zł) oraz na rynku nasion (86 401 tys. zł). Znaczących wypłat dokonano również na rynku owoców i warzyw (53 336 tys. zł), w zakresie promocji żywności (38 571 tys. zł), a także na rynku produktów pszczelich (19 010 tys. zł) i mięsa czerwonego (7 333 tys. zł). Pozostałe środki finansowe wydatkowano na realizację mechanizmów na rynkach: lnu i konopi, drobiu i jaj, skrobi ziemniaczanej oraz tytoniu.

3. SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA ARR

W 2013 r. ARR prowadziła gospodarkę finansową obejmującą działalność ustawową w zakresie administrowania mechanizmami WPR oraz w ramach działalności krajowej. Działania te polegały na:

- prefinansowaniu mechanizmów WPR na rynkach rolnych,
- współfinansowaniu z budżetu krajowego następujących mechanizmów WPR: „Wsparcie rynku produktów pszczelich”, „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” oraz „Owoce w szkole”,
- dokonywaniu płatności uzupełniających dla producentów surowca tytoniowego oraz producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej w ramach zakończonych postępowań spadkowych,

a także na udzielaniu z budżetu krajowego:

- dopłat do materiału siewnego,
- dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,

jak również na realizacji działań ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach uznanych systemów jakości żywności.

Ponadto Agencja realizowała zadania w zakresie pomocy technicznej PROW 2007-2013, branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych w ramach Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, a także prowadziła działalność administracyjną i inwestycyjną, w tym obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Działania ARR finansowane były zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885, z późn. zm.) w ramach udzielonych dotacji budżetowych, z tego:

- dotacji celowych przeznaczonych na:
 - prefinansowanie zadań dotyczących mechanizmów WPR w ramach budżetu środków europejskich,
 - współfinansowanie zadań dotyczących mechanizmów WPR,
 - płatności uzupełniające,
 - podatek VAT od WPR,
 - wydatki inwestycyjne,
 - zadanie w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013,
- dotacji podmiotowej na finansowanie bieżących wydatków administracyjnych i mechanizmów krajowych oraz na działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych.

Tabela 22. Środki budżetowe przyznane ARR w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
1.	W części 35 – Rynki Rolne, w dziale 500 – Handel, w rozdziale 50002 – Agencja Rynku Rolnego:	
1.1.	Na działalność statutową:	337 756
§ 2570	Dotacja podmiotowa z budżetu dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych	334 864
§ 6220	Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych	2 892
1.2.	Na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej:	68 472
§ 2009	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 (Dz. U. 2009, Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.) lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, z tego na:	67 054
	– płatności uzupełniające	24
	– współfinansowanie	38 968
	– podatek VAT	28 062
§ 2808	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na finansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013*	1 316
§ 2809	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na współfinansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013	102
1.3.	Na podatek VAT związany z realizacją pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013:	94
§ 2800	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	94
1.4.	W ramach budżetu środków europejskich:	408 566
§ 2007	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy lub płatności w ramach budżetu środków europejskich	408 566
Ogółem		814 888

* Kwota 1 316 tys. zł zawiera blokadę środków zgodnie z decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w wysokości 1 012 tys. zł, w wyniku czego do dyspozycji ARR zostało 304 tys. zł.

W 2013 r. ARR na realizację działań wydatkowała środki w łącznej kwocie 833 290 tys. zł. Źródłem ich finansowania były: środki budżetowe (dotacja podmiotowa, dotacje celowe), środki z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, zwroty uzyskane w ramach realizacji WPR oraz środki własne Agencji. Wyszczególnienie wydatków ARR w 2013 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23. Wydatki na realizację działań ARR oraz źródła ich finansowania w 2013 r.*

Lp.	Wyszczególnienie	Źródło finansowania	Wartość (tys. zł)
1. Prefinansowanie		Dotacja celowa + zwroty wykorzystane na finansowanie wydatków WPR	435 670
2. Współfinansowanie		dotacja celowa	37 007
–	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	dotacja celowa	14 168
–	Wsparcie rynku produktów pszczelich	dotacja celowa	9 505
–	Program „Owoce w szkole”	dotacja celowa	13 334
3. Płatności uzupełniające		dotacja celowa	8
–	Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej	dotacja celowa	2
–	Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego	dotacja celowa	6
4. Finansowanie podatku VAT od WPR		dotacja celowa	27 916
5. Mechanizmy krajowe			194 619
		z tego:	
		dotacja podmiotowa	194 580
		zwrot środków uzyskanych w ramach dotacji podmiotowej 2013 r.	39
–	Dopłaty do materiału siewnego – <i>de minimis</i>		86 401
		z tego:	
		dotacja podmiotowa	86 362
		zwrot środków uzyskanych w ramach dotacji podmiotowej 2013 r.	39
–	Działania w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych	dotacja podmiotowa	1 995
–	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych		106 223
		z tego:	
		dotacja podmiotowa	106 223
6. Wydatki administracyjne			131 361
		z tego:	
		dotacja podmiotowa	129 096
		środki z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	1 659
		środki własne	606
7. Wydatki inwestycyjne			3 524
		z tego:	
		dotacja celowa	2 776
		środki własne	748
8. Pomoc techniczna PROW 2007-2013		dotacja celowa	459
9. Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych		środki własne	2 726
Ogółem			833 290

* Dane bilansowe.

3.1. Działalność Agencji Rynku Rolnego w 2013 r. w ramach administrowania mechanizmami WPR

ARR, w ramach administrowania mechanizmami WPR w 2013 r.⁹⁷ dokonywała płatności w zakresie:

- prefinansowania (m.in. udzielanie pomocy żywnościowej, realizacja programów wsparcia, wypłata refundacji wywozowych i dopłat),
- współfinansowania (wsparcie rynku produktów pszczelich, branżowe kampanie promocyjne i informacyjne na rynkach wybranych produktów rolnych oraz program „Owoce w szkole”),
- płatności uzupełniających,
- finansowania podatku VAT od WPR.

3.1.1. Obrót środkami finansowymi na działalności WPR

W 2013 r. wpływy Agencji w zakresie obrotu środkami finansowymi na działalności związanej z WPR wyniosły 718 731 tys. zł. Na wpływy składały się głównie środki z tytułu uruchomionych dotacji celowych na finansowanie mechanizmów WPR (w tym na podatek VAT od WPR) oraz środki pozyskane od beneficjentów, m.in. z tytułu opłat cukrowych i wpłaconych zabezpieczeń.

Wydatki Agencji w 2013 r. na działalność dotyczącą mechanizmów WPR wyniosły ogółem 733 939 tys. zł. W strukturze wydatków największy udział stanowiły wydatki poniesione w ramach prefinansowania (59,3%).

Wydatki obejmowały również środki w wysokości 190 536 tys. zł przekazane (za pośrednictwem MRiRW) na dochody budżetu państwa, uzyskane z tytułu opłat cukrowych w kwocie 173 861 tys. zł (w tym odsetki 6 tys. zł) oraz z tytułu innych dochodów, takich jak: opłaty dodatkowe za przekroczenie w roku kwotowym 2012/2013 krajowej kwoty dostaw hurtowych w ramach mechanizmu „Kwotowanie produkcji mleka”, przejęte zabezpieczenia, kary, odsetki oraz inne wierzytelności. W poniższej tabeli przedstawiono obrót środkami finansowymi w 2013 r. w zakresie realizacji WPR.

Tabela 24. Obrót środkami finansowymi⁹⁸ na działalności WPR w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (w tys. zł)
I.	Środki na 01.01.2013 r.	25 927
II.	Wpływy ogółem, z tego:	718 731
1.	Prefinansowanie	405 439

⁹⁷ Rok kalendarzowy (01.01-31.12.2013 r.) obejmuje część roku budżetowego EFRG 2013 (01.01-15.10.2013 r.) oraz część roku budżetowego EFRG 2014 (16.10-31.12.2013 r.).

⁹⁸ Obrót środkami finansowymi to zestawienie stanu środków finansowych na początek roku budżetowego, uwzględniające faktycznie otrzymane wpływy i zrealizowane wydatki w kwotach brutto w trakcie roku budżetowego, oraz stan środków finansowych na koniec roku budżetowego.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (w tys. zł)
2.	Współfinansowanie	37 007
3.	Płatności uzupełniające	8
4.	Podatek VAT	27 916
-	od WPR	27 916
5.	Zabezpieczenia	29 280
-	zabezpieczenia gotówkowe	28 479
-	przejęte zabezpieczenia krajowe	799
-	przejęte zabezpieczenia UE	2
6.	Odzyskane kwoty	45 221
-	wierzytelności	5 465
	UE*	5 458
	Kraj	7
-	kary	11 412
	UE*	11 124
	Kraj**	288
-	odsetki	11 622
	UE*	11 620
	Kraj**	2
-	opłaty dodatkowe za przekroczenie krajowej kwoty dostaw hurtowych w ramach mechanizmu „Kwotowanie produkcji mleka”	16 722
7.	Opłaty cukrowe	173 860
-	opłaty cukrowe	173 854
-	odsetki	6
III.	Wydatki ogółem, z tego:	733 939
1.	Prefinansowanie***	435 573
2.	Współfinansowanie	37 007
3.	Płatności uzupełniające	8
4.	Podatek VAT	27 916
-	podatek VAT zapłacony przedsiębiorcom	22 442
-	podatek VAT do US	5 474
5.	Zabezpieczenia	43 698
-	zabezpieczenia – zwrot do przedsiębiorcy	42 899
-	przejęte zabezpieczenia krajowe – zwrot do MRiRW	799
6.	Odzyskane kwoty – zwrot do MRiRW	15 876
-	wierzytelności (kraj)	7
-	kary (kraj)	401
-	odsetki (kraj)	5
-	opłaty dodatkowe za przekroczenie krajowej kwoty dostaw hurtowych w ramach mechanizmu „Kwotowanie produkcji mleka”	15 463
7.	Opłaty cukrowe – przekazane do MRiRW	173 861
IV.	Stan środków na 31.12.2013 r.	10 719

* W kwotach wpływów nie uwzględniono kompensat dotyczących kar w wysokości 5 tys. zł.

** Różnica pomiędzy kwotą wpływów i wydatków wynika z przesunięcia na przełomie lat wpływu środków na rachunek Agencji oraz ich przekazania na rachunek MRiRW. W kwotach wpływów nie uwzględniono kompensat dotyczących kar i odsetek w łącznej wysokości 92 tys. zł.

*** W wyniku kompensat w 2013 r. ARR zrealizowała zobowiązania z tytułu prefinansowania w wysokości 97 tys. zł.

Stan środków finansowych na 1 stycznia 2013 r. w wysokości 25 927 tys. zł stanowiły środki o ograniczonej możliwości dysponowania, w większości złożone w Agencji przez przedsiębiorców, zabezpieczenia uczestnictwa w wybranych mechanizmach WPR w kwocie 23 448 tys. zł.

Stan środków na 31 grudnia 2013 r. w wysokości 10 719 tys. zł stanowiły środki o ograniczonej możliwości dysponowania, które obejmowały:

- zabezpieczenia złożone w Agencji przez przedsiębiorców jako zabezpieczenie uczestnictwa w wybranych mechanizmach WPR – 9 029 tys. zł,
- wpływy z tytułu zwrotów przez przedsiębiorców nienależnie wypłaconych środków, które zostały wykorzystane na finansowanie wydatków WPR w 2014 r. – 1 tys. zł,
- kwoty pozostałe do rozliczenia z tytułu opłat dodatkowych za przekroczenie krajowej kwoty dostaw hurtowych w ramach mechanizmu „Kwotowanie produkcji mleka” – 1 689 tys. zł.

3.1.2. Prefinansowanie

W 2013 r. wydatki na realizację zadań w ramach mechanizmów prefinansowanych z EFRG wyniosły łącznie 435 670 tys. zł⁹⁹. Wydatki poniesione przez ARR przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 25. Wydatki poniesione przez Agencję w 2013 r. na realizację mechanizmów WPR w ramach prefinansowania

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Rynek mięsa czerwonego	7 333
1.	Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny	35
2.	Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny	7 298
II.	Rynek drobiu i jaj	147
1.	Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj	147
III.	Rynek mleka i przetworów mlecznych	40 403
1.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych	40 222
2.	Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	181
IV.	Rynek miodu	9 505
1.	Wsparcie rynku produktów pszczelich (prefinansowanie)	9 505
V.	Rynek lnu i konopi	191
1.	Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno	191
VI.	Rynek świeżych owoców i warzyw	40 002
1.	Program „Owoce w szkole” (prefinansowanie)	40 002
VII.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE	315 681
VIII.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (prefinansowanie)	22 408
Ogółem		435 670

⁹⁹ Wykazane w tej części wydatki obejmują wydatki faktycznie poniesione z rachunku bankowego przeznaczonego do obsługi prefinansowania oraz wydatki zrealizowane w ramach zastosowania kompensaty z tytułu wzajemnych rozszczeń.

Najwyższy poziom wydatków prefinansowanych z EFRG w 2013 r. odnotowano w ramach dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności UE – 315 681 tys. zł (72,5%), na rynku mleka i przetworów mlecznych – 40 403 tys. zł (9,3%) oraz na rynku świeżych owoców i warzyw – 40 002 tys. zł (9,2%).

Tabela 26. Wydatki ARR w 2013 r. wg grup mechanizmów prefinansowanych z WPR

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
1.	Pomoc żywnościowa	315 681
2.	Dopłaty i programy wsparcia*	72 507
3.	Refundacje wywozowe	7 480
4.	Program „Owoce w szkole”	40 002
Ogółem		435 670

* „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”, „Wsparcie rynku produktów pszczelich”, „Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno”, „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła”, „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”.

W strukturze wydatków ARR prefinansowanych z EFRG w 2013 r., w poszczególnych grupach mechanizmów, najwyższy poziom wydatków stanowiły wypłaty w ramach pomocy żywnościowej – 315 681 tys. zł (72,5%) oraz wydatki poniesione w ramach dopłat i programów wsparcia – 72 507 tys. zł (16,6%).

3.1.3. Współfinansowanie, płatności uzupełniające oraz podatek VAT od WPR

W 2013 r. na płatności uzupełniające, współfinansowanie oraz podatek VAT od WPR przyznano Agencji środki finansowe w wysokości 67 054 tys. zł. W ramach ww. środków ARR otrzymała z MRiRW kwotę 64 931 tys. zł (kwota 2 123 tys. zł nie została uruchomiona).

3.1.3.1. Działalność w zakresie współfinansowania mechanizmów z udziałem środków Unii Europejskiej

W 2013 r. na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących, realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na realizację mechanizmów współfinansowanych, ARR przyznano środki finansowe z dotacji celowej w kwocie 38 968 tys. zł.

W ramach przyznanej dotacji Agencja otrzymała z MRiRW 37 007 tys. zł (kwota 1 961 tys. zł nie została uruchomiona). Z kwoty tej ARR zrealizowała wypłaty na wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych – 14 168 tys. zł, program „Owoce w szkole” – 13 334 tys. zł oraz na wsparcie rynku produktów pszczelich – 9 505 tys. zł.

Tabela 27. Działalność ARR w 2013 r. w zakresie współfinansowania programów z udziałem środków Unii Europejskiej

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2013 r.	0
II.	Wpływy ogółem:	37 007
1.	Dotacja celowa	37 007
III.	Wydatki ogółem, z tego:	37 007
1.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	14 168
2.	Program „Owoce w szkole”	13 334
3.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	9 505
IV.	Stan środków na 31.12.2013 r.	0

3.1.3.2. Działalność w zakresie płatności uzupełniających dla producentów rolnych¹⁰⁰

W 2013 r. na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących, realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na wypłatę płatności uzupełniających dla producentów rolnych w związku z zakończonymi postępowaniami spadkowymi, ARR przyznano środki finansowe w ramach dotacji celowej w kwocie 24 tys. zł, z tego na płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego – 22 tys. zł oraz na płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – 2 tys. zł.

Tabela 28. Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2013 r.	0
II.	Wpływy ogółem:	8
1.	Dotacja celowa	8
III.	Wydatki ogółem:	8
1.	Wydatki w ramach płatności uzupełniających dla producentów rolnych, z tego:	8
-	płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego	6
-	płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej	2
IV.	Stan środków na 31.12.2013 r.	0

W ramach przyznanej kwoty Agencja z MRiRW otrzymała łącznie środki finansowe w wysokości 8 tys. zł (kwota 16 tys. zł nie została uruchomiona). Z kwoty tej ARR zrealizowała wypłaty w ramach płatności uzupełniających dla producentów surowca tytoniowego – 6 tys. zł i dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – 2 tys. zł.

¹⁰⁰ Zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r., poz. 1164, z późn. zm.) od 15 marca 2012 r. (tj. od roku upraw 2012) zadania związane z realizacją płatności niezwiązanych z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej oraz dla producentów surowca tytoniowego przejęła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

3.1.3.3. Działalność w zakresie rozliczeń podatkowych – VAT od WPR

W 2013 r. na finansowanie podatku VAT w ramach WPR, Agencji przyznano środki finansowe z dotacji celowej w kwocie 28 062 tys. zł. W ramach przyznanej kwoty Agencja otrzymała z MRiRW łącznie środki finansowe w wysokości 27 916 tys. zł (kwota 146 tys. zł nie została uruchomiona).

Tabela 29. **Podatek VAT od WPR w 2013 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2013 r.	0
II.	Wpływy ogółem, z tego:	27 916
1.	Dotacja celowa	27 916
III.	Wydatki ogółem, z tego:	27 916
1.	Wydatki z tytułu rozliczeń podatku VAT	27 916
IV.	Stan środków na 31.12.2013 r.	0

3.1.4. Zabezpieczenia w zakresie mechanizmów WPR

Podmioty uczestniczące w realizacji mechanizmów WPR były zobowiązane do złożenia w ARR zabezpieczenia. Zabezpieczenie mogło mieć formę depozytu gotówkowego bądź gwarancji instytucji finansowych wpisanych do wykazu gwarantów uprawnionych do udzielania gwarancji składanych jako zabezpieczenie pokrycia kwot wynikających z długów celnych. Wykaz ten jest prowadzony przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Warunkiem przyjęcia przez ARR gwarancji od ww. instytucji finansowych było również podpisanie przez te instytucje umowy z Agencją o współpracy w zakresie gwarantowania mechanizmów WPR.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r., zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie współpracy pomiędzy instytucjami finansowymi upoważnionymi do gwarantowania długów celnych a Agencją Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 78, poz. 733, z późn. zm.), ARR posiadała podpisane umowy o współpracy z 35 instytucjami finansowymi uprawnionymi do udzielenia gwarancji. Rejestr gwarantów przedstawiono w aneksie 3. Według stanu na 31 grudnia 2013 r. złożone w ARR zabezpieczenia gwarancyjne wyniosły 635 221 tys. zł, natomiast zabezpieczenia gotówkowe – 9 029 tys. zł.

W 2013 r. Agencja zrealizowała gwarancję instytucji finansowej, stanowiącą zabezpieczenie mechanizmów WPR od gwaranta. Gwarant dokonał zapłaty żądanej kwoty. W pozostałych przypadkach powstania należności, gdzie zabezpieczeniem była gwarancja instytucji finansowej, przedsiębiorcy dokonali wpłat gotówkowych.

3.1.5. Wierzytelności z tytułu WPR

Wartość wierzytelności Agencji związanych z mechanizmami wspólnej polityki rolnej na 31 grudnia 2013 r. wyniosła ogółem 681 tys. zł (z tego: należność główna – 434 tys. zł i odsetki – 247 tys. zł).

Tabela 30. Wierzytelności ARR w 2013 r. na działalności WPR

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień		Wzrost/ spadek o (w %)	Struktura (w %)	
		31.12.2012 r.	31.12.2013 r.		2012 = 100	31.12.2013 r.
I.	Wierzytelności ARR ogółem (tys. zł), z tego:	4 692	681	- 85,5	100,0	100,0
-	należność główna	2 544	434	- 82,9	54,2	63,7
-	odsetki	2 148	247	- 88,5	45,8	36,3
II.	Liczba dłużników z tytułu wierzytelności ogółem	79	72	- 8,9	x	x

Wierzytelności z tytułu WPR dotyczyły m.in.:

- opłaty wyrównawczej,
- nienależnie zwolnionego zabezpieczenia,
- kar z tytułu wnioskowania o refundację wyższą niż stosowana,
- kar pieniężnych – na podstawie art. 54o. ust. 1 w związku z art. 54l. ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 50, z późn. zm.),
- nienależnie i nadmiernie pobranych środków z tytułu: refundacji wywozowych, udzielenia wsparcia producentom mleka oraz wsparcia kryzysowego na rynku owoców i warzyw,
- nadmiernie pobranych środków – wypłata pomocy na rzecz dywersyfikacji w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”,
- mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”.

Tabela 31. Okresy powstania wierzytelności ARR

Lp.	Okres powstania wierzytelności	Wartość wierzytelności (tys. zł)	Liczba dłużników z tytułu wierzytelności**	Struktura (w %)	
				Według wartości	Według liczby
1.	2006 *-2007	36	4	5,3	5,6
2.	2008	520	7	76,4	9,7
3.	2009	16	25	2,3	34,7
4.	2010	53	4	7,8	5,6
5.	2011	33	7	4,9	9,7
6.	2012	16	7	2,3	9,7
7.	2013	7	18	1,0	25,0
Ogółem		681	72	100,0	100,0

* Dane z 2006 r. przedstawiono łącznie z 2007 r., ponieważ wartość wierzytelności powstałych w 2006 r. wynosiła 0,2 tys. zł.

** Należności od niektórych dłużników zostały ustalone w różnych latach. W takich przypadkach w kolumnie „Liczba dłużników z tytułu wierzytelności” wielkości te przypisano do jednego roku powstania.

Powstałe w ARR wierzytelności objęte są działaniami windykacyjnymi w poszczególnych kategoriach postępowań, a przebieg tych postępowań jest systematycznie monitorowany.

Tabela 32. Wierzytelności ARR w 2013 r. powstałe na działalności WPR wg postępowań

Lp.	Kategoria postępowań	Stan na dzień:				Wzrost/spadek (w %)		Struktura (w %)	
		31.12.2012 r.		31.12.2013 r.		2012 = 100		wg wartości	
		Liczba (szt.)	Wartość (tys. zł)	Liczba (szt.)	Wartość (tys. zł)	Wg liczby	Wg wartości	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.
1.	Postępowanie sądowe	2	491	2	528	0,0	7,5	10,5	77,5
2.	Postępowanie egzekucyjne	31	78	17	87	-45,2	11,5	1,7	12,8
3.	Postępowanie upadłościowe	1	7	2	19	100,0	171,4	0,1	2,8
4.	Porozumienie/decyzja o rozłożeniu na raty	1	13	0	0	-100,0	-100,0	0,3	0,0
5.	Inne	44	4 103	51	47	15,9	-98,9	87,4	6,9
Ogółem		79	4 692	72	681	-8,9	-85,5	100,0	100,0

Zgodnie z danymi przedstawionymi w powyższej tabeli w ARR w 2013 r.:

- postępowaniem sądowym zostało objętych dwóch dłużników, a wartość dochodzonej wierzytelności wynosiła 528 tys. zł. Wniesienie powództwa sądowego ma na celu prawne zabezpieczenie długu i niedopuszczenie do przedawnienia roszczeń, a także umożliwia kontynuowanie innych, przewidzianych prawem czynności wobec dłużników. Uzyskanie prawnego tytułu wykonawczego stanowi podstawę do wszczęcia i prowadzenia egzekucji komorniczej;
- postępowaniem egzekucyjnym zostało objętych 17 dłużników, a wartość dochodzonych wierzytelności wynosiła ogółem 87 tys. zł. W ramach tego postępowania Agencja prowadzi egzekucję zgodnie z ustawą o postępowaniu egzekucyjnym w administracji;
- postępowaniem upadłościowym zostało objętych dwóch dłużników, a wartość wierzytelności wynosiła 19 tys. zł. W sprawach objętych tym postępowaniem ARR przystępuje do toczących się postępowań upadłościowych;
- postępowaniami „inne” objęto 51 dłużników, których ze względu na stan prawny nie można zakwalifikować do wymienionych w tabeli postępowań windykacyjnych, a wartość ich wierzytelności wynosiła ogółem 47 tys. zł. W ramach tych postępowań m.in.:
 - nie zostało jeszcze wszczęte postępowanie egzekucyjne – okres po wysłaniu upomnienia i oczekiwanie na zapłatę lub dłużnik zadeklarował zapłatę,
 - umorzono postępowanie egzekucyjne ze względu na bezskuteczność egzekucji,
 - zakończono bądź umorzono postępowanie upadłościowe.

3.2. Działalność krajowa ARR w 2013 r.

W zakresie działalności krajowej, Agencja wykonywała zadania w ramach: administrowania mechanizmami krajowymi, działalności administracyjnej i inwestycyjnej, pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz realizacji branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych w ramach projektu systemowego Ministerstwa Gospodarki „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

3.2.1. Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej

Agencja Rynku Rolnego, w ramach dotacji budżetowych na działalność administracyjną, na realizację mechanizmów krajowych oraz zadań zleconych przez MRiRW w 2013 r., na podstawie zawartych umów, dysponowała środkami finansowymi w wysokości 338 256 tys. zł. Powyższe środki zostały uruchomione na podstawie:

1. przyznanej dotacji podmiotowej na realizację działalności administracyjnej oraz finansowanie mechanizmów krajowych w wysokości 334 864 tys. zł, z której ARR wydatkowała 323 676 tys. zł. Różnica w wysokości 11 188 tys. zł została zwrócona do MRiRW (bez uwzględnienia kwoty 50 tys. zł, która wpłynęła do ARR w styczniu 2014 r. z rozliczenia 2013 r.), z tego 5 165 tys. zł z działalności administracyjnej i 6 023 tys. zł z mechanizmów krajowych;
2. umów podpisanych pomiędzy MRiRW a ARR na dotacje celowe na kwotę 3 392 tys. zł, z tego:
 - dotacja celowa przyznana ARR na podstawie umowy na wykonanie zadań z zakresu inwestycji i zakupów inwestycyjnych na kwotę 2 892 tys. zł, z której ARR wydatkowała 2 776 tys. zł, a różnica w wysokości 116 tys. zł została zwrócona do MRiRW;
 - dotacja celowa przyznana ARR na podstawie umowy na realizację „Działań informacyjnych i promocyjnych” w ramach PROW na lata 2007-2013 na kwotę 500 tys. zł. W ramach realizacji ww. umowy Agencja wydatkowała 459 tys. zł, a różnica w wysokości 41 tys. zł została zwrócona do MRiRW.

Agencja w 2013 r. uzyskiwała wpływy w ramach środków własnych w łącznej kwocie 1 423 tys. zł z tytułu otrzymanej dywidendy, odzyskanych wierzytelności oraz odsetek od rachunków bankowych.

Saldo wpływów i wydatków na rachunkach bankowych ARR na 31 grudnia 2013 r. wynosiło 598 tys. zł. Saldo obejmuje środki budżetowe, które zostały zwrócone w styczniu 2014 r. oraz środki własne pozostające do rozliczenia w nadwyżce środków finansowych ARR.

Tabela 33. Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2013 r.	7 085
II.	Wpływy ogółem, z tego:	345 538
1.	Dotacje budżetowe na działalność ARR, z tego:	338 256
1.1.	Dotacja podmiotowa:	334 864
-	na wydatki administracyjne	134 261
-	na finansowanie mechanizmów krajowych	200 603
1.2.	Dotacje celowe:	3 392
-	na pomoc techniczną PROW 2007-2013	500
-	na działalność inwestycyjną	2 892
2.	Środki własne (w tym odsetki od środków własnych)	1 423
3.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych	1 659
4.	Zwroty środków w ramach dotacji z lat ubiegłych	456
5.	Zwroty od beneficjentów mechanizmów krajowych	39
6.	Środki otrzymane z ARiMR w ramach rozliczenia pomocy technicznej PROW 2007-2013	679
7.	Środki otrzymane w ramach rozliczenia branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych:	3 024
-	środki otrzymane z MG	1 869
-	środki otrzymane od przedsiębiorców	1 233
-	VAT rozliczony z US	- 78
8.	Odsetki od środków budżetowych	2
III.	Wydatki ogółem, z tego:	352 025
1.	Wydatki na finansowanie mechanizmów krajowych:	194 619
1.1.	Dopłaty do materiału siewnego – <i>de minimis</i>	86 401
1.2.	Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych	1 995
1.3.	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	106 223
2.	Wydatki administracyjne	131 361
3.	Wydatki inwestycyjne	3 524
4.	Pomoc techniczna PROW 2007-2013	459
5.	Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych	2 726
6.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji z lat ubiegłych w ramach:	6 935
-	wydatków administracyjnych	2 148
-	wydatków na mechanizmach krajowych	2 339
-	wydatków na PROW 2007-2013	114
-	wydatków inwestycyjnych	2 334
7.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji 2013 r.	11 157
8.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych z ARiMR	679
9.	Zwrot nadwyżki środków finansowych ARR na dochody budżetu państwa	563
10.	Przekazanie do MRiRW odsetek od środków budżetowych	2
IV.	Saldo wpływów i wydatków (stan środków na 31.12.2013 r.)	598

Dodatkowo na 31 grudnia 2013 r. ARR posiadała na wydzielonych rachunkach bankowych środki finansowe o ograniczonej możliwości dysponowania oraz środki finansowe specjalnego przeznaczenia w łącznej wysokości 723 tys. zł, z tego:

- zabezpieczenia umów i wadium – 521 tys. zł,

- Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych – 189 tys. zł,
- pozostałe rozliczenia z pracownikami – 13 tys. zł.

Stan środków na rachunkach bankowych ARR w Banku Gospodarstwa Krajowego na koniec 2013 r. wyniósł łącznie 1 321 tys. zł.

ARR w 2014 r. zwróciła na rachunek wydatków budżetu państwa w ramach niewykorzystanej dotacji budżetowej 2013 r. kwotę 238 tys. zł, która dotyczyła finansowania:

- działalności administracyjnej – 201 tys. zł,
- finansowanie mechanizmów krajowych – 37 tys. zł.

3.2.2. Rozliczenie środków finansowych na działalności krajowej w 2013 r.

3.2.2.1. Działalność administracyjna

Na 1 stycznia 2013 r. na rachunkach bankowych ARR na finansowanie działalności administracyjnej pozostawała kwota 1 857 tys. zł, na którą składały się środki własne Agencji w kwocie 151 tys. zł oraz środki pochodzące z rozliczeń dotacji budżetowych z lat ubiegłych w kwocie 1 706 tys. zł.

Agencja w 2013 r. uzyskała wpływy w wysokości 137 039 tys. zł, z tego:

- w ramach przyznanych środków budżetowych z dotacji podmiotowej na realizację działalności administracyjnej – 134 261 tys. zł,
- w ramach rozliczeń ARR związanych z zapewnieniem obsługi prawnej oraz techniczno-biurowej funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.) – 1 659 tys. zł,
- w zakresie środków własnych – 675 tys. zł,
- z tytułu zwrotów środków w ramach dotacji z lat ubiegłych – 442 tys. zł,
- z tytułu odsetek od środków budżetowych – 2 tys. zł.

W 2013 r. Agencja poniosła wydatki administracyjne w wysokości 130 755 tys. zł (sfinansowane w kwocie 129 096 tys. zł z dotacji podmiotowej 2013 r. oraz w kwocie 1 659 tys. zł ze środków z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych) z przeznaczeniem na:

	(tys. zł)
– materiały i energię, w tym: zakupy materiałów biurowych, materiałów eksploatacyjnych do samochodów, zużycie energii i paliwa	3 299
– remonty	432
– pozostałe usługi obce, w tym m.in. na	18 575
• usługi informatyczne (m.in. opieka autorska programów komputerowych)	12 246

• usługi pocztowe	2 132
• organizację targów, wystaw i konferencji	369
• telefony (stacjonarne, komórkowe)	689
• łącza dostępne do Internetu i sieci VAN	948
– wynagrodzenia (osobowe i bezosobowe)	66 894
– składki od wynagrodzeń: emerytalne, rentowe, wypadkowe, fundusz pracy	11 968
– pozostałe wydatki na funkcjonowanie, w tym: czynsz, podatki i opłaty, Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (ZFŚS), delegacje krajowe i zagraniczne, ubezpieczenia majątkowe, dofinansowanie do nauki dla pracowników, ochrona zdrowia, BHP itp., w tym m.in. na:	26 201
• czynsz	20 701
• ZFŚS	1 333
• podatki i opłaty, PFRON, składki na rzecz organizacji międzynarodowych	972
– środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne niskocenne, w których ramach zakupiono m.in.: drobny sprzęt biurowy, asortyment wystawienniczy, sprzęt informatyczny	3 251
– pozostałe wydatki, w tym opłaty sądowe, komornicze oraz zastępstwa procesowe	135

Tabela 34. Obrót środkami finansowymi w 2013 r. w ramach wydatków administracyjnych

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2013 r.	1 857
II.	Wpływy ogółem, z tego:	137 494
1.	Dotacja podmiotowa 2013 r.	134 261
2.	Środki własne (w tym odsetki od środków własnych)	675
3.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych	1 659
4.	Zwroty środków w ramach dotacji z lat ubiegłych	442
5.	Odsetki od środków budżetowych	2
6.	Przelew wewnętrzny – wpływ środków inwestycyjnych (przekazanie nadwyżki)	455
III.	Wydatki ogółem, z tego:	139 051
1.	Wydatki administracyjne, z tego:	131 361
1.1.	Wydatki administracyjne w ramach środków budżetowych i funduszy promocji produktów rolno-spożywczych:	130 755
-	dotacja podmiotowa na 2013 r.	129 096
-	fundusze promocji produktów rolno-spożywczych	1 659
1.2.	Wydatki administracyjne ze środków własnych	606
2.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji z lat ubiegłych	2 148
3.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji 2013 r.	4 977
4.	Przekazanie odsetek od środków budżetowych do MRiRW	2
5.	Zwrot nadwyżki środków finansowych Agencji na dochody budżetu państwa	563
IV.	Stan środków na 31.12.2013 r.	300

Wydatki o charakterze stałym stanowiły 74% ogółu wydatków administracyjnych ARR.

Dodatkowo ARR w 2013 r. wydatkowała środki własne w wysokości 606 tys. zł.

Kwota 300 tys. zł pozostająca na rachunkach bankowych na 31 grudnia 2013 r. stanowiła:

- niewykorzystaną dotację podmiotową na wydatki z zakresu działalności administracyjnej w 2013 r. – 188 tys. zł,
- środki własne uzyskane na działalności administracyjnej – 112 tys. zł.

Agencja w 2013 r. w ramach rozliczeń dotacji podmiotowej 2013 r. zwróciła 31 grudnia 2013 r. na rachunek wydatków budżetu państwa kwotę 4 977 tys. zł, stanowiącą niewykorzystaną dotację otrzymaną na realizację wydatków administracyjnych, oraz 28 stycznia 2014 r. – kwotę 201 tys. zł (z tego środki budżetowe pozostające na rachunku bankowym na 31 grudnia 2013 r. w kwocie 188 tys. zł oraz 13 tys. zł środków stanowiących zwrot w ramach rozliczeń administracyjnych 2013 r., które wpłynęły na rachunek bankowy dotacji administracyjnej ARR w 2014 r.).

3.2.2.2. Działalność w zakresie realizacji mechanizmów krajowych

Agencja w 2013 r. uzyskała wpływy w ramach finansowania mechanizmów krajowych w kwocie 200 656 tys. zł, z tego 200 603 tys. zł jako otrzymane środki budżetowe oraz wpływy stanowiące zwroty z tytułu nienależnie lub nadmiernie pobranych środków w łącznej kwocie 53 tys. zł, na które składało się:

- 39 tys. zł – zwroty, które wpłynęły do ARR w 2013 r. i zostały przeznaczone na finansowanie dopłat do materiału siewnego w 2013 r.,
- 14 tys. zł – zwroty, które wpłynęły do ARR w 2013 r. (dotyczące 2012 r.) i zostały przekazane do MRiRW w ramach dopłat do materiału siewnego.

Tabela 35. Obrót środkami finansowymi w 2013 r. w ramach realizacji mechanizmów krajowych

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2013 r.	2 325
II.	Wpływy ogółem, z tego:	200 656
1.	Dotacja podmiotowa 2013 r.	200 603
2.	Zwroty środków w ramach dotacji z lat ubiegłych	14
3.	Zwroty środków w ramach dotacji z 2013 r.	39
III.	Wydatki ogółem, z tego:	202 981
1.	Wydatki w ramach mechanizmów krajowych, z tego:	194 619
1.1.	Dopłaty do materiału siewnego – <i>de minimis</i> :	86 401
-	finansowane z dotacji 2013 r.	86 362
-	finansowane ze zwrotów środków z dotacji 2013 r.	39
1.2.	Działania w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych:	1 995
-	finansowane z dotacji 2013 r.	1 995
1.3.	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych:	106 223

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
-	finansowane z dotacji 2013 r.	106 223
2.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji z lat ubiegłych	2 339
3.	Zwrot do MRiRW w ramach zwrotu środków z dotacji 2013	6 023
IV.	Stan środków na 31.12.2013 r.	0

Łącznie w ramach dotacji 2013 r. ARR poniosła wydatki związane z realizacją mechanizmów krajowych w wysokości 194 619 tys. zł, z tego 194 580 tys. zł stanowiły środki budżetowe, a 39 tys. zł – środki z wpływów uzyskanych z tytułu nienależnie lub nadmiernie pobranych dopłat.

W ramach rozliczeń dotacji podmiotowej 2013 r. ARR zwróciła na rachunek wydatków budżetu państwa dotację na realizację mechanizmów krajowych w kwocie 6 060 tys. zł, z tego: 6 023 tys. zł w dniu 31 grudnia 2013 r. oraz 37 tys. zł w dniu 28 stycznia 2014 r. (w zakresie dopłat do materiału siewnego), które – w ramach środków dotyczących rozliczeń z tytułu nienależnie lub nadmiernie pobranych środków w 2013 r. – wpłynęły na rachunek bankowy Agencji w 2014 r.

3.2.2.3. Działalność w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013

Agencja realizowała zadania wynikające z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r., poz. 173), w celu wsparcia procesu wdrażania Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Tabela 36. Realizacja pomocy technicznej PROW 2007-2013 w ramach dotacji celowej w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Finansowanie pomocy technicznej z UE (tys. zł)	Współ- finansowanie pomocy technicznej (tys. zł)	Podatek VAT (tys. zł)	Ogółem (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2013 r.	68	23	23	114
II.	Wpływy ogółem, z tego:	983	102	94	1 179
1.	Dotacja celowa	304	102	94	500
2.	Środki z ARiMR	679	-	-	679
III.	Wydatki ogółem, z tego:	1 051	125	117	1 293
1.	Wydatki w ramach PROW 2007-2013:	281	94	84	459
-	materiały informacyjne i promocyjne	13	4	4	21
-	działania promocyjne w mediach	268	90	80	438
2.	Zwrot środków do MRiRW:	770	31	33	834
-	zwrot do MRiRW niewykorzystanej dotacji	23	8	10	41
-	zwrot do MRiRW środków w ramach dotacji otrzymanych w latach ubiegłych	68	23	23	114
-	zwrot środków otrzymanych z ARiMR, przekazanych do MRiRW	679	-	-	679
IV.	Stan środków na 31.12.2013 r.	0	0	0	0

W 2013 r. ARR, zgodnie z umową na dotację celową, otrzymała środki w wysokości 500 tys. zł (z tego: na finansowanie unijne w kwocie 304 tys. zł, na współfinansowanie krajowe – 102 tys. zł oraz na podatek VAT – 94 tys. zł).

Z kwoty otrzymanej na realizację wsparcia procesu wdrażania Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach pomocy technicznej PROW 2007-2013, ARR w 2013 r. wydatkowała 459 tys. zł. Niewykorzystane środki w ramach przyznanej dotacji w wysokości 41 tys. zł zostały zwrócone na rachunek wydatków budżetu państwa 30 grudnia 2013 r. Ponadto w 2013 r. ARR przekazała na rachunek dochodów budżetu państwa środki finansowe w kwocie 679 tys. zł, które otrzymała od ARiMR na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność pomocy technicznej PROW 2007-2013, dotyczących refundacji kosztów poniesionych w 2012 r. w ramach środków otrzymanych z budżetu państwa na finansowanie operacji w części krajowej kosztów kwalifikowalnych.

3.2.3. Wydatki inwestycyjne

Na 1 stycznia 2013 r. Agencja Rynku Rolnego posiadała środki w kwocie 2 789 tys. zł, które stanowiły niewykorzystaną dotację celową 2012 r. w wysokości 2 334 tys. zł oraz środki własne w wysokości 455 tys. zł. Dotacja celowa 2012 r. została zwrócona 4 stycznia 2013 r. na rachunek MRiRW, natomiast środki własne po przekazaniu na rachunek środków własnych – administracyjnych zostały zwrócone w nadwyżce środków finansowych ARR na dochody budżetu państwa w łącznej kwocie 563 tys. zł.

W 2013 r. ARR otrzymała dotację celową w kwocie 2 892 tys. zł z przeznaczeniem na finansowanie inwestycji i zakupów inwestycyjnych. W ramach otrzymanej dotacji celowej zrealizowano wydatki w kwocie 2 776 tys. zł, które zostały przeznaczone m.in. na oprogramowanie i infrastrukturę informatyczną, z tego:

- 1 392 tys. zł na rozbudowę/modernizację oprogramowania CAPS i Egeria oraz budowę oprogramowania wspomagającego mechanizmy w ramach Umowy Opieki Serwisowej na rok 2013,
- 1 384 tys. zł na zakup dwóch macierzy dyskowych.

Pozostałe środki w kwocie 116 tys. zł zostały zwrócone 31 grudnia 2013 r. na rachunek MRiRW. Stan rachunku bankowego środków inwestycyjnych na 31 grudnia 2013 r. wynosił 0 zł.

Z wygospodarowanych środków własnych ARR w 2013 r. dokonała niezbędnych zakupów inwestycyjnych w kwocie 748 tys. zł (m.in. 6 samochodów osobowych o łącznej wartości 391 tys. zł oraz 17 urządzeń wielofunkcyjnych o łącznej wartości 220 tys. zł).

Tabela 37. Obrót środkami finansowymi w ramach wydatków inwestycyjnych ARR w 2013 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2013 r.	2 789
II.	Wpływy ogółem, z tego:	3 640
1.	Dotacja celowa 2013 r.	2 892
2.	Środki własne	748
III.	Wydatki ogółem, z tego:	6 429
1.	Wydatki inwestycyjne:	3 524
-	dotacja celowa 2013 r.	2 776
-	środki własne	748
2.	Przelew wewnętrzny na rachunek środków administracyjnych – przekazanie nadwyżki	455
3.	Zwrot do MRiRW:	2 450
-	dotacji celowej 2012 r.	2 334
-	dotacji celowej 2013 r.	116
IV.	Stan środków na 31.12.2013 r.	0

3.2.4. Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych

W 2012 r. Prezes Agencji Rynku Rolnego podpisał umowę z Ministrem Gospodarki na realizację branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych, który jest realizowany w ramach projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Celem programu jest wykreowanie polskich silnych marek, które będą rozpoznawalne na świecie i kojarzone przez to z krajem pochodzenia. Uczestnictwo w programie umożliwia przedsiębiorcom korzystanie z kompleksowej i usystematyzowanej promocji ich produktów za granicą.

Tabela 38. Obrót środkami finansowymi w 2013 r. w ramach branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2013 r.	-
II.	Wpływy ogółem, z tego:	3 024*
1.	Wpływ z MG – refundacja poniesionych i rozliczonych kosztów	1 869
2.	Wpływ od przedsiębiorców	1 233
3.	VAT rozliczony z US	- 78
III.	Wydatki ogółem, z tego:	2 726*
1.	Wydatki na finansowanie programu	2 726
IV.	Stan środków na 31.12.2013 r.	298

* W kwotach wpływów/wydatków nie uwzględniono kompensat dotyczących kar w wysokości 35 tys. zł.

Zgodnie z zawartą umową Ministerstwo Gospodarki jest zobowiązane do zapłaty na rzecz ARR za prawidłowe i kompletne wykonanie działań promujących, określonych w komponencie A i B programu. Komponent A dotyczy działań dedykowanych bezpośrednio przedsiębiorcom branży polskich specjalności żywnościowych, polegających na kompleksowej organizacji ich wystąpień na wybranych polskich i zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych oraz ich udziału w szkoleniach i misjach gospodarczych. ARR w ramach komponentu A pokrywa koszty organizacji działań promujących, natomiast koszty udziału przedsiębiorców w tych działaniach finansowane są przez nich samych. Komponent B obejmuje bezpłatne działania promocyjne dla beneficjentów w Polsce i na rynkach objętych branżowym programem promocji, których celem jest promowanie branży polskich specjalności żywnościowych jako całości. Zgodnie z umową ARR rozlicza się z Ministerstwem Gospodarki na podstawie kwartalnych raportów dotyczących postępów w realizacji branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych. Agencja w 2013 r. otrzymała środki w wysokości 1 869 tys. zł tytułem rozliczenia kosztów z Ministerstwem Gospodarki oraz środki w kwocie 1 233 tys. zł tytułem rozliczenia z przedsiębiorcami.

Na realizację programu ARR w 2013 r. wypłaciła 2 726 tys. zł, z tego: 112 tys. zł na przygotowanie działań promujących (komponent A) i 1 194 tys. zł (komponent B), a także 1 420 tys. zł z tytułu rozliczeń z przedsiębiorcami, które dotyczyły m.in.:

- wykonania projektów graficznych, przygotowania i produkcji materiałów promocyjno-informacyjnych,
- najmu powierzchni wystawienniczych,
- przeprowadzenia kampanii promującej branżę polskich specjalności żywnościowych,
- organizacji konferencji dla przedstawicieli branży spożywczej, połączonej z degustacją polskich specjalności żywnościowych,
- organizacji wizyt studyjnych dziennikarzy,
- tłumaczeń i innych kosztów biurowych związanych z branżowym programem promocji branży polskich specjalności żywnościowych,
- kosztów obsługi spotkań zagranicznych (przeloty, transport).

3.2.5. Zabezpieczenia na działalności krajowej

ARR w 2013 r. realizowała obsługę zabezpieczeń dotyczących działalności administracyjnej Agencji zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907, z późn. zm.). Według stanu na 31 grudnia 2013 r. złożone zabezpieczenia gotówkowe wyniosły 495 tys. zł, a zabezpieczenia gwarancyjne – 1 200 tys. zł. W 2013 r. ARR nie realizowała gwarancji stanowiących zabezpieczenie działalności administracyjnej od gwarantów, gdyż przypadki

niewywiązania się kontrahentów/wykonawców z przetargów/wykonania umów dotyczyły zabezpieczeń gotówkowych. Agencja dokonała przejęć zabezpieczeń gotówkowych.

3.2.6. Wierzytelności z tytułu działalności krajowej

Wartość wierzytelności ARR (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.) związanych z jej działalnością statutową przed 1 maja 2004 r. wynosiła ogółem 68 890 tys. zł (z tego należność główna – 24 119 tys. zł, a odsetki – 44 771 tys. zł) i w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2012 r. (66 258 tys. zł) wzrosła o 4%, tj. o 2 632 tys. zł, przy czym należność główna uległa zwiększeniu o 34 tys. zł. Zwiększenie wartości wierzytelności ogółem na 31 grudnia 2013 r. w porównaniu ze stanem na koniec 2012 r. nastąpiło głównie w wyniku zakończonego postępowania karnego orzekającego o obowiązku naprawienia szkody na rzecz ARR oraz wyceny należności i zaksięgowania odsetek za rok 2013.

Tabela 39. Wierzytelności związane z działalnością statutową ARR przed 1 maja 2004 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień		Wzrost/ spadek o (w %) 2012 = 100	Udział (w %)	
		31.12.2012 r.	31.12.2013 r.		31.12.2012 r.	31.12.2013 r.
1.	Wierzytelności ARR ogółem (tys. zł):	66 258	68 890	4,0	100,0	100,0
-	należność główna	24 085	24 119	0,1	36,4	35,0
-	odsetki	42 173	44 771	6,2	63,6	65,0
2.	Liczba wierzytelności ogółem	53	52	-1,9	x	x

Wierzytelności ARR są przedmiotem systematycznych działań windykacyjnych, co pozwala zakwalifikować je do określonego postępowania. Wszystkie wierzytelności ARR są prawnie zabezpieczone i zgodnie ze stanem księgowym na 31 grudnia 2013 r. objęte są postępowaniami windykacyjnymi.

Tabela 40. Wierzytelności związane z działalnością statutową ARR przed 1 maja 2004 r. wg postępowań

Lp.	Kategoria postępowania	Stan na dzień				Wzrost/spadek o		Struktura	
		31.12.2012 r.		31.12.2013 r.		(w %)		wg wartości	
		Liczba	Wartość (tys. zł)	Liczba	Wartość (tys. zł)	Liczby	Wartości	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.
1.	Postępowanie sądowe	14	26 892	10	28 036	-28,6	4,3	40,6	40,7
2.	Postępowanie egzekucyjne	35	38 910	34	38 052	-2,9	-2,2	58,7	55,2
3.	Postępowanie upadłościowe	1	121	2	1 625	100,0	1 243,0	0,2	2,4
4.	Porozumienia	1	143	4	351	300,0	145,5	0,2	0,5
5.	Inne	2	192	2	826	0,0	330,2	0,3	1,2
Ogółem		53	66 258	52	68 890	-1,9	4,0	100,0	100,0

Postępowaniem sądowym objętych było 10 dłużników ARR, których zadłużenie wynosiło 28 036 tys. zł. Wniesienie powództwa sądowego ma na celu prawne zabezpieczenie długu i niedopuszczenie do przedawnienia roszczeń, a także pozwala na kontynuowanie innych, przewidzianych prawem czynności wobec dłużników. Uzyskanie prawnego tytułu wykonawczego stanowiło podstawę do wszczęcia i prowadzenia egzekucji komorniczej.

Postępowaniem egzekucyjnym objętych było 34 dłużników ARR, a wartość dochodzonych wierzytelności wynosiła 38 052 tys. zł. W ramach tego postępowania Agencja prowadziła także czynności prawne związane z wyjawieniem majątku przez dłużników, a także wszystkie inne prawem dozwolone czynności, stosownie do statusu prawnego dłużników.

Postępowaniem upadłościowym objętych było 2 dłużników Agencji, a wartość wierzytelności wynosiła 1 625 tys. zł. W większości spraw objętych tym postępowaniem ARR przystępuje do toczących się postępowań upadłościowych. Procesy upadłościowe są długotrwałe, a ściągальność kwot – nieznaczna z uwagi na zakwalifikowanie wierzytelności ARR do VI i VII kategorii w kolejności zaspokajania z funduszy masy upadłości.

Wyżej wymienione postępowania windykacyjne dotyczyły 46 dłużników, a ich udział w ogólnej kwocie wierzytelności wynosił 98,3%, natomiast na pozostałe postępowania wobec 6 dłużników przypada 1,7% kwoty ogółu wierzytelności, z tego na porozumienia – 4 dłużników (0,5%) i na „inne” postępowania – 2 dłużników (1,2%). Spłata wierzytelności objętych porozumieniami odbywała się stosownie do ustalonych terminów spłat. Wymienione w powyższej tabeli postępowanie „inne” dotyczyło 2 dłużników ARR, których stan prawny nie pozwolił zakwalifikować do wymienionych wcześniej w tabeli postępowań windykacyjnych. W większości przypadków są to dłużnicy, z którymi prowadzone były negocjacje na temat uregulowania należności, względnie – w związku z wyczerpaniem czynności prawnych – przygotowywane były dokumenty do spisania z ewidencji księgowej.

Tabela 41. Okresy powstania wierzytelności związanych z działalnością statutową ARR przed 1 maja 2004 r. na działalności krajowej

Lp.	Okresy powstania wierzytelności	Wartość wierzytelności (tys. zł)	Liczba wierzytelności	Udział (w %)	
				Według wartości	Według liczby
1.	1990-2003	62 314	30	90,5	57,7
2.	2004-2013, w tym:	6 576	22	9,5	42,3
-	2005	103	1	0,1	1,9
-	2006	4 573	6	6,6	11,6
-	2007	201	1	0,3	1,9
-	2008	1 060	6	1,5	11,6
-	2009	326	1	0,5	1,9
-	2010	1	1	0,0	1,9
-	2011	0	0	0,0	0,0
-	2012	1	1	0,0	1,9
-	2013	311	5	0,5	9,6
Ogółem		68 890	52	100,0	100,0

Z powyższego zestawienia wynika, że w latach 1990-2003 powstało ogółem 30 wierzytelności o wartości 62 314 tys. zł, których udział w ogólnej kwocie wyniósł 90,5%, natomiast na lata 2004-2013 przypadają łącznie 22 wierzytelności o wartości 6 576 tys. zł, przy czym ich udział w ogólnej kwocie wyniósł 9,5%. W 2013 r. powstało pięć wierzytelności w łącznej kwocie 311 tys. zł.

Wzrost wartości wierzytelności w latach 2006-2010 spowodowany był nienależnie pobranymi dopłatami do skupu zbóż w roku 2000, 2001 i 2002, ujawnionymi w wyniku kontroli Urzędu Kontroli Skarbowej w Olsztynie i Opolu. Agencja wniosła pozwy sądowe wobec dłużników i sprawy są w toku rozpoznawania.

Ponadto wg stanu na 31 grudnia 2013 r. występują wierzytelności w łącznej kwocie 475 tys. zł, dotyczące działalności ARR po 1 maja 2004 r., niezwiązanej bezpośrednio z realizacją mechanizmów WPR.

Tabela 42. Wierzytelności związane z działalnością statutową ARR po 1 maja 2004 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień		Wzrost/ spadek o (w %) 2012=100	Udział (w %)	
		31.12.2012 r.	31.12.2013 r.		31.12.2012 r.	31.12.2013 r.
1.	Wierzytelności ARR ogółem (w tys. zł):	479	475	-0,8	100,0	100,0
-	należność główna	438	421	-3,9	91,4	88,6
-	odsetki	41	54	31,7	8,6	11,4
2.	Liczba wierzytelności ogółem	31	27	-12,9	x	x

Przedstawione w powyższej tabeli wierzytelności powstały z tytułu:

- nienależnie wypłaconych środków krajowych w zakresie mechanizmów: „Pomoc dla plantacji trwałych”, „Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego”, „Dopłaty do materiału siewnego”, „Rekompensaty dla producentów zrzekających się prawa do indywidualnych ilości referencyjnych”, „Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych” – wartość wierzytelności wynosi 446 tys. zł,
- należności wynikających z niewywiązania się z dostawy materiałów eksploatacyjnych do drukarek i kserokopiarek na potrzeby ARR, niezapłaconych faktur oraz zasądzonych na rzecz ARR kosztów sądowych – wartość wierzytelności wynosi 28 tys. zł,
- należności związanych z pracownikami – wartość wierzytelności wynosi 1 tys. zł.

W 2013 r. ARR odzyskała wierzytelności w łącznej wysokości 830 tys. zł, z tego:

- 554 tys. zł – wierzytelności związane z działalnością statutową ARR przed 1 maja 2004 r.,
- 276 tys. zł – wierzytelności związane z działalnością statutową ARR po 1 maja 2004 r.

4. SYSTEM INFORMACYJNY

Zgodnie z zapisami ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, ARR jest zobowiązana do informowania uczestników rynku rolno-żywnościowego o mechanizmach WPR i mechanizmach krajowych administrowanych przez Agencję, a także do udostępniania informacji o aktualnym stanie i perspektywach rozwoju rynku rolno-żywnościowego.

4.1. Cele i formy upowszechniania informacji

System informacyjny służy jak najlepszemu przygotowaniu beneficjentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych, oferowanych w ramach mechanizmów administrowanych przez ARR. Działania Agencji w tym zakresie polegają na upowszechnianiu informacji o tych mechanizmach, m.in. o limitach obowiązujących w produkcji niektórych towarów w ramach WPR oraz w handlu zagranicznym, a także o wymaganiach formalnych, które muszą spełnić beneficjenci, aby skorzystać ze wsparcia finansowego z budżetu UE i krajowego.

ARR wspomaga również funkcjonowanie rynku rolno-żywnościowego przez udostępnianie jego uczestnikom danych o bieżącej i prognozowanej sytuacji na rynkach rolnych. Agencja regularnie sporządza cykliczne raporty, które dotyczą podaży, popytu oraz cen na podstawowych rynkach krajowych i zagranicznych. Dane zawarte w tych raportach są pozyskiwane zarówno ze źródeł polskich, jak i zagranicznych. ARR umieszcza powyższe opracowania na stronie internetowej, aby umożliwić uczestnikom rynku równoczesny dostęp do bieżącej informacji rynkowej, co może ułatwić podejmowanie decyzji gospodarczych.

W 2013 r., w ramach działań informacyjnych skierowanych do uczestników rynku rolno-spożywczego oraz zainteresowanych środowisk, Agencja wykorzystywała różne narzędzia komunikacji.

Spotkania informacyjne – targi, wystawy, konferencje

Popularną formą działań informacyjnych Agencji było organizowanie stoisk informacyjno-konsultacyjnych podczas targów, wystaw, konferencji, konkursów branżowych oraz innych wydarzeń o profilu informacyjno-promocyjnym. W trakcie niektórych wydarzeń ARR była również fundatorem okolicznościowych wyróżnień, np. pucharów, dyplomów czy listów gratulacyjnych. Część wydarzeń została objęta honorowym patronatem Prezesa Agencji Rynku Rolnego.

Podobnie jak w latach ubiegłych Agencja brała udział w organizacji stoisk resortu rolnictwa wraz z MRiRW, ARiMR, ANR i KRUS. W 2013 r. ARR uczestniczyła w przygotowaniu stoisk podczas: Międzynarodowych Targów Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach, Regionalnej Wystawy Zwierząt Hodowlanych i Dni z Doradztwem Rolniczym w Szepietowie, Międzynarodowych Targów Rolno-Przemysłowych AGRO-TECH w Minikowie, Międzynarodowych Dni z Doradztwem Rolniczym w Siedlcach, Dożynek Prezydenckich w Spale oraz Międzynarodowej Wystawy Rolniczej AGRO SHOW w Bednarach.

Ponadto na terenie całego kraju odbywały się spotkania informacyjne, upowszechniające warunki uczestnictwa w mechanizmach WPR i krajowych, administrowanych przez Agencję, których głównymi organizatorami były OT ARR. W zależności od potrzeb były to: szkolenia dla obecnych i potencjalnych beneficjentów ARR oraz zainteresowanych środowisk, spotkania informacyjno-konsultacyjne dla producentów, handlowców i przetwórców produktów rolno-spożywczych oraz

środowisk pokrewnych, czy też spotkania z beneficjentami w punktach konsultacyjnych OT ARR. Istotną rolę w procesie przekazywania informacji, budowania wizerunku Agencji oraz kształtowania sposobu jej postrzegania przez opinię publiczną pełniły także spotkania w ramach działań reklamowych typu BTL (ang. *below the line*), skierowanych do konkretnego klienta, z wykorzystaniem narzędzi reklamy pozamedialnej.

Popularną formą komunikacji wykorzystywaną do przekazu informacji przez Agencję były różnorodne spotkania o profilu informacyjno-szkoleniowym, organizowane głównie przez podmioty sektora rolno-spożywczego (w tym samorządy, związki i stowarzyszenia branżowe), a także placówki oświatowe (najczęściej szkoły rolnicze).

W 2013 r. Agencja zorganizowała i przeprowadziła 2,7 tys. różnorodnych działań o charakterze informacyjnym. W ramach tych działań przedstawiciele ARR odbyli ponad 1,6 tys. spotkań informacyjnych, wystawiono ponad 450 stoisk informacyjno-konsultacyjnych ARR, uczestniczono w 340 konferencjach oraz przeprowadzono 125 akcji e-mailingowych. Agencja wzięła także udział w 1,1 tys. różnorodnych imprez wystawienniczo-konferencyjnych, które współorganizowała, bądź w których aktywnie uczestniczyła.

W trakcie działań informacyjnych przeprowadzonych przez OT ARR omówiono 4,6 tys. tematów, poświęconych głównie: zadaniom i roli ARR jako agencji płatniczej (poruszany 1,3 tys. razy), wsparciu działań informacyjnych i promocyjnych, PROW oraz promocji żywności (łącznie 0,9 tys.), dopłatom do materiału siewnego i programowi „Owoce w szkole” (po 0,6 tys.) oraz dopłatom do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (0,5 tys.).

Ponadto, podobnie jak w latach poprzednich, OT ARR – wspólnie z jednostkami oświatowymi – prowadziły działania edukacyjne, popularyzujące prozdrowotne programy: „Mleko w szkole” i „Owoce w szkole”. Były to konkursy plastyczne i literackie dla dzieci, czyli dla bezpośrednich beneficjentów ww. programów WPR.

Łącznie w 2013 r. w wydarzeniach informacyjno-promocyjnych zorganizowanych przez ARR (spotkaniach informacyjnych, konferencjach, targach, wystawach, szkoleniach) wzięło udział ponad 1,3 mln uczestników.

Współpraca ARR ze szkołami rolniczymi

W 2013 r. Agencja Rynku Rolnego, w ramach działań informacyjno-edukacyjnych, kontynuowała współpracę ze szkołami o profilu rolniczym. OT ARR zorganizowały w tych szkołach 180 spotkań poświęconych 340 tematom dotyczącym działalności Agencji.

Audycje radiowe i telewizyjne

ARR kontynuowała współpracę z regionalnymi stacjami radiowymi i telewizyjnymi, w której wyniku w 2013 r. w dziewięciu OT ARR powstało 60 audycji radiowych, a w czterech oddziałach – 22 audycje telewizyjne. Audycje były poświęcone działalności Agencji, w tym realizacji mechanizmów WPR i krajowych administrowanych przez ARR.

Prasa

Działania informujące o działalności ARR były prowadzone w mediach o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim. W prasie branżowej i specjalistycznej (tygodniki, miesięczniki, portale internetowe), a także w wydawnictwach innych podmiotów zamieszczono ogółem 53 materiały informacyjne poświęcone m.in. programowi „Owoce w szkole” i „Mleko w szkole”, wsparciu działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych oraz biogazowniom rolniczym w Polsce.

Zadania ARR były także prezentowane w katalogach targowych towarzyszących imprezom wystawienniczym, w których uczestniczyła Agencja.

Działalność wydawnicza

Istotną rolę w upowszechnianiu informacji na temat warunków uczestnictwa w mechanizmach administrowanych przez Agencję, a także w promowaniu polskiej żywności, miały: „Biuletyn Informacyjny” Agencji Rynku Rolnego oraz broszury tematyczne.

„Biuletyn Informacyjny” ARR ukazywał się w cyklu kwartalnym, w średnim nakładzie 8,4 tys. egzemplarzy. Celem wydawnictwa było informowanie o wspólnej polityce rolnej, w tym o realizacji przez Agencję mechanizmów WPR i krajowych, a także kreowanie wizerunku ARR. Wśród tematów poruszanych w biuletynie w 2013 r. znalazły się m.in. zagadnienia dotyczące reformy WPR na lata 2014-2020, promocji polskiej żywności oraz programu „Owoce w szkole” i „Mleko w szkole”. Biuletyn był kolportowany

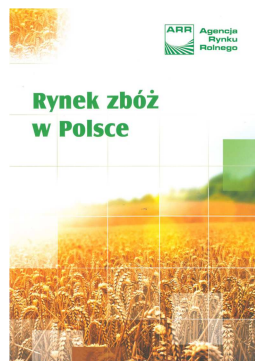
nieodpłatnie do odbiorców związanych z branżą rolno-spożywczą oraz do instytucji działających w otoczeniu rolnictwa, a także do sektora doradczego i naukowo-badawczego. Równoległe z wydaniem drukowanym można było korzystać z wersji elektronicznej biuletynu, zamieszczanej na stronie internetowej ARR.

W 2013 r. ARR wydała również 30 broszur tematycznych, album „Polska smakuje”, „Przewodnik kulinarny” i plakat promujący program „Mleko w szkole”, w łącznym nakładzie 204 tys. egzemplarzy, a także puzzle dla dzieci „Jak żyć zdrowo” (20 tys. kompletów) i formularze AGRIM¹⁰¹ (1 tys. kompletów).

¹⁰¹ Formularz pozwolenia na przywóz.

Broszury poruszały m.in. zagadnienia dotyczące: rynku zbóż w Polsce, dopłat do materiału siewnego, promocji polskiej żywności (promowania produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji oraz systemów jakości produktów rolnych i żywnościowych), a także promocji

programu „Owoce w szkole” i „Mleko w szkole”. Ukazała się również kolejna edycja broszur omawiających i propagujących działania OT ARR. Informacje o Agencji zawierał też – wydany w polskiej i angielskiej wersji językowej – folder pt. „Agencja Rynku Rolnego”. Wydawnictwa trafiały do odbiorców podczas spotkań krajowych i międzynarodowych, imprez rolniczych oraz konferencji.

Przygotowywany i wydawany przez ARR wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi obszerny informator targowy, kolejny rok cieszył się uznaniem przedsiębiorców. W 2013 r. została wydana jego dziesiąta edycja, zawierająca zestawienie targów i imprez rolno-spożywczych, organizowanych w Polsce w 2014 r.

Wszystkie publikacje wydane w 2013 r. zostały udostępnione na stronie internetowej Agencji, w dziale „Medioteka” – „Wydawnictwa ARR”.

Komunikacja w zakresie programu „Owoce w szkole”

W 2013 r. ARR wyłoniła w konkursie logo programu „Owoce w szkole”, dzięki czemu stał się on lepiej identyfikowalny. W ramach działań z zakresu komunikacji programu Agencja wydała także (w nakładzie 50 tys. egzemplarzy) „Dzienniczek ucznia”, cieszący się dużą popularnością wśród najmłodszych, który zachęca dzieci do uczestniczenia w tym programie. Na administrowanej przez ARR stronie internetowej www.owocewshkole.org, zawierającej informacje przeznaczone dla szkół, dostawców, rodziców i opiekunów oraz gry edukacyjne dla dzieci, pojawiły się –

wykonane na zlecenie ARR – dwie nowe gry interaktywne. W przystępny i interesujący sposób propagują one spożywanie owoców i warzyw. Podobne zadanie spełniały – zamówione przez ARR w ponad 71 tys. egzemplarzy – gadżety promocyjne (piórniki, zakładki do książki, zestawy przyborów

szkolnych, zawieszki odblaskowe w kształcie gruszki, pudełka śniadaniowe, fartuszki kucharskie dla dzieci i wykrojniki do owoców). Gadżety promocyjne służyły nie tylko pogłębieniu wiedzy o programie, ale także poprawie bezpieczeństwa dzieci.

Realizując działania związane z propagowaniem programu „Owoce w szkole” w 2013 r. podjęto współpracę z Telewizją Polską S.A. Przeprowadzono 2 kampanie reklamowe promujące ten uniijny program, w ramach których zostały wyemitowane spoty telewizyjne na antenie TVP1 i TVP2 oraz w 16 oddziałach telewizji regionalnej. OT ARR nawiązały także współpracę z ośrodkami regionalnymi TVP S.A. w zakresie organizacji imprez promujących program w poszczególnych województwach. W 2013 r. na antenach telewizji regionalnej wyemitowano 16 relacji z imprez edukacyjnych upowszechniających program „Owoce w szkole”.

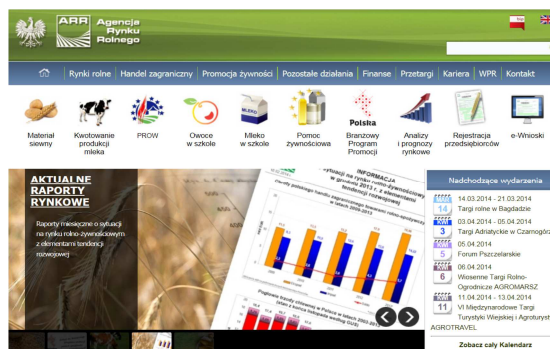

Telefoniczny Punkt Informacyjny

Wszelkie informacje dotyczące działalności ARR można było uzyskać na bieżąco od konsultantów Telefonicznego Punktu Informacyjnego (TPI) bądź za pośrednictwem poczty elektronicznej. W 2013 r. odnotowano 12,4 tys. połączeń telefonicznych. Klienci TPI pytali m.in. o zasady: promocji produktów rolno-spożywczych, dopłat do materiału siewnego, handlu zagranicznego, kwotowania produkcji mleka, programu „Owoce w szkole”, a także o zasady wspierania rynku produktów pszczelich.

Witryna internetowa

Strony internetowe Agencji Rynku Rolnego www.arr.gov.pl oraz Biuletynu Informacji Publicznej ARR www.bip.arr.gov.pl stanowią podstawowe źródło wiedzy o mechanizmach administrowanych przez Agencję i działaniach przez nią realizowanych. W 2013 r. odnotowano 946 tys. odwiedzin strony internetowej ARR (ponad 4,4 mln odsłon) oraz ponad 492 tys. wizyt na stronie BIP-ARR (prawie 767 tys. odsłon). W grudniu 2013 r. serwis internetowy Agencji został zmodernizowany i przebudowany.

Patronaty Prezesa Agencji Rynku Rolnego

W 2013 r. Prezes ARR objął honorowym patronatem szereg imprez branżowych (konferencji, targów, debat, konkursów, sympozjów, kiermaszów, pikników itp.), w tym: XV Międzynarodową Konferencję Naukową pt. „Rolnictwo ekologiczne – stan obecny i perspektywy rozwoju techniki, technologie, produkcja żywności” w Poznaniu, XVII Polsko-Białoruskie Forum Gospodarcze „Dobrosąsiedztwo 2013” w Warszawie, XVI Światową Konferencję Gospodarczą Polonii w Warszawie, obchody 15-lecia Polskiego Związku Producentów Roślin Zbożowych

w Radzikowie, XVIII Międzynarodową Konferencję Naukowo-Techniczną „Kierunki rozwoju technologii dla rolnictwa zrównoważonego” w Kielcach.

Patronatem zostały również objęte konferencje organizowane w ramach działań promocyjno-informacyjnych, finansowane ze środków funduszy promocji produktów rolno-spożywczych obsługiwanych przez ARR (np. konferencja prasowa „Ziarno pełne zdrowia”).

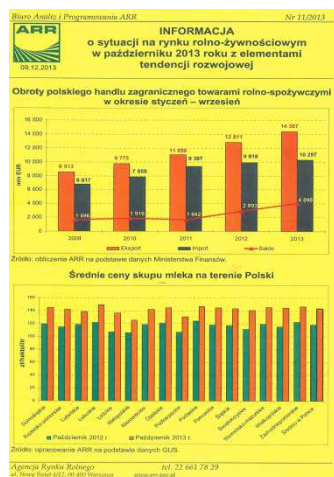
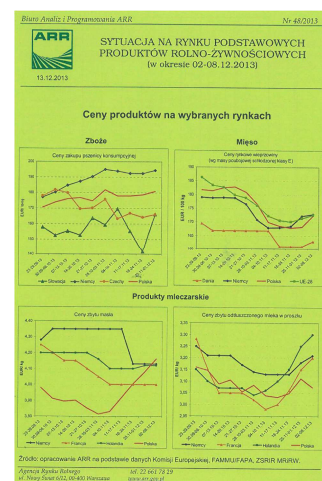

4.2. Opracowania i informacje przygotowywane przez ARR

Zgodnie z ustawą o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych jednym z zadań ARR jest gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i udostępnianie informacji rynkowej dotyczącej produktów rolnych i żywnościowych. Realizując zapisy ww. ustawy, w 2013 r. w Agencji na bieżąco przygotowywano raporty dotyczące zmian cen, sytuacji podaży-popytu na podstawowych rynkach rolno-żywnościowych oraz uregulowań WPR, a także prognozy sytuacji rynkowej. Opracowania udostępniano odbiorcom m.in. na stronie internetowej ARR, w dziale „Analizy i prognozy rynkowe”.

4.2.1. Raporty rynkowe

Raporty rynkowe były przygotowywane przez ARR cyklicznie i miały charakter informacyjno-analityczny. W 2013 r. analitycy Agencji opracowali w cyklu tygodniowym 50 edycji „Sytuacji na rynku podstawowych produktów rolno-żywnościowych”, a w cyklu miesięcznym – 12 edycji „Informacji o sytuacji na rynku rolno-żywnościowym z elementami tendencji rozwojowej”.

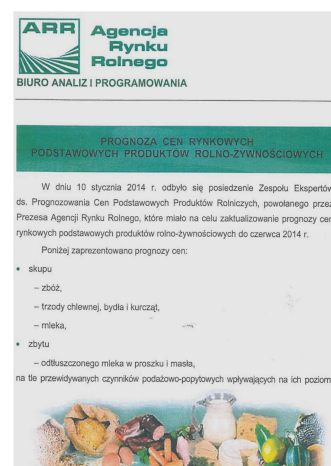
W raportach tygodniowych prezentowano bieżącą sytuację cenową na rynku zbóż, mięsa i produktów mleczarskich w różnych ogniwach i kanałach dystrybucji (skup, zbył, giełdy, targowiska) oraz realizację najważniejszych instrumentów wsparcia. Dla porównania przedstawiane były zarówno ceny w Polsce, jak i w innych krajach UE, a w przypadku zbóż i mleka – również na wybranych giełdach światowych.

W raportach miesięcznych analizowano sytuację na rynkach: zbóż, mięsa, mleka i cukru w danym miesiącu, jak również wskazywano tendencje rozwojowe w kolejnym miesiącu. W publikacjach z sierpnia, października i listopada 2013 r.

opisana była także sytuacja na rynku rzepaku. W raportach tych regularnie prezentowano dane o wielkości skupu i poziomie cen produktów rolnych w kraju, o obrotach towarowych z zagranicą, a okresowo – szacunki zbiorów zbóż i wyniki badań stanu pogłowia zwierząt gospodarskich. Prezentowano również relacje cen warunkujące kierunki rozwoju danej produkcji, tendencje cenowe na rynkach zagranicznych oraz zamieszczano informacje o realizacji przez ARR działań wspierających rynki rolno-żywnościowe.

4.2.2. Opracowania analityczno-prognostyczne

Na podstawie opinii niezależnych ekspertów wchodzących w skład Zespołu ds. Prognozowania Cen Podstawowych Produktów Rolniczych, powołanego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego, raz na kwartał sporządzana była w Agencji prognoza cen skupu podstawowych produktów rolno-żywnościowych (pszenicy, żyta, żywca wieprzowego i wołowego, kurcząt brojlerów oraz mleka), a także cen zbytu masła w blokach i odtłuszczonego mleka w proszku.

Opracowane prognozy były udostępniane na stronie internetowej Agencji oraz dostarczane bezpośrednio do urzędów centralnych (MRiRW, MF, MG, MPIPS, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów), do Sejmu, Senatu, Krajowej Rady Izb Rolniczych, ARiMR, ANR, ARM, urzędów wojewódzkich, ośrodków doradztwa rolniczego oraz organizacji branżowych.

ARR była również zaangażowana w przygotowywanie analiz stanu i perspektyw rozwoju 10 najważniejszych rynków rolno-spożywczych, rynku środków produkcji dla rolnictwa, handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi oraz popytu na żywność. Opracowania te są wydawane przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy.

4.3. Nagrody i wyróżnienia

Podczas uroczystej gali ogólnopolskiego konkursu AgroLiga, która odbyła się 16 stycznia 2013 r. w SGGW, ARR otrzymała wyróżnienie jako instytucja, która od wielu lat wspiera merytorycznie i organizacyjnie działania skierowane do branży rolno-spożywczej oraz studentów uczelni rolniczych. Ponadto Prezes ARR z okazji 20-lecia AgroLigi otrzymał od Zarządu Stowarzyszenia AgroBiznesKlub „Honorowy złoty laur” za wieloletnią współpracę.

W maju 2013 r. ARR została wyróżniona nagrodą kupców polskich

„Złoty Paragon 2013” (kategoria „Promocja polskiej żywności”) w konkursie miesięcznika „Hurt & detal”, jednym z najważniejszych wydarzeń polskiej branży FMCG¹⁰².

W październiku 2013 r., podczas międzynarodowych targów World Food w Kijowie na Ukrainie, ARR otrzymała nagrodę główną w kategorii „Najlepsze wsparcie narodowe – w uznaniu za aktywne i efektywne wspieranie firm rynku spożywczego”.

4.4. Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR

Zgodnie z przyjętą „Polityką Jakości i Polityką Antykorupcyjną Agencji Rynku Rolnego”, monitorowano poziom zadowolenia klientów, których większość stanowią beneficjenci mechanizmów rynkowych administrowanych przez ARR. Ankiety dotyczące anonimowego badania satysfakcji klienta były przekazywane przez pracowników Agencji podczas targów i spotkań z beneficjentami, a także zamieszczane na stronie internetowej ARR.

W 2013 r. w anonimowym badaniu satysfakcji klienta Agencji Rynku Rolnego wzięło udział ponad 3 tys. respondentów. Wyniki badania wykazały, że spośród ankietowanych, którzy udzielili odpowiedzi na zadane pytania, 90% pozytywnie oceniło współpracę z Agencją. Respondenci wysoko ocenili: terminowość załatwienia sprawy (92%), uprzejmość pracowników i udzieloną pomoc w uzyskaniu pełnej informacji (89%), a także kompetencje pracowników (84%). Spośród ankietowanych 98% nie spotkało się z trudnościami podczas załatwiania spraw w ARR.

4.5. ARR w opinii badanych mieszkańców wsi

Z badań przeprowadzonych w 2013 r. wśród mieszkańców wsi¹⁰³ wynika, że Agencja Rynku Rolnego cieszy się dobrą opinią w środowisku wiejskim. Rolnicy pozytywnie odbierają działania podejmowane przez ARR w ramach administrowanych mechanizmów, np. w badaniu wykazano duże zainteresowanie dopłatami do kwalifikowanego materiału siewnego. W przypadku 26% przebadanych rolników, którzy nabyli kwalifikowany materiał siewny, możliwość uzyskania dopłaty była argumentem decydującym o jego zakupie. Jednocześnie 43% ankietowanych rolników zadeklarowało zakup w przyszłości takiego materiału z wykorzystaniem dopłat realizowanych przez Agencję Rynku Rolnego.

Wysoko oceniane są w środowisku wiejskim programy: „Mleko w szkole” i „Owoce w szkole”, administrowane przez Agencję. Potrzebę kształtowania wśród dzieci i młodzieży nawyków żywieniowych, dotyczących spożywania mleka, produktów mlecznych oraz owoców i warzyw,

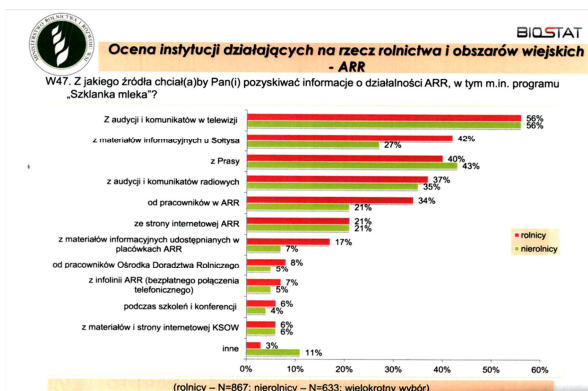
¹⁰² Produkty szybko zbywalne, szybko rotujące (ang. FMCG – fast-moving consumer goods), np. artykuły spożywcze i środki czystości.

¹⁰³ Badanie „Polska wieś i rolnictwo 2013” – raport opracowany na zamówienie MRiRW, ARiMR, ANR, KRUS i ARR na podstawie badania wykonanego przez BioStat Sp. J., dostępny na stronie www.minrol.gov.pl

widzi 79% rolników oraz 86% mieszkańców wsi niebędących rolnikami. Ponad 80% wszystkich badanych wyraża opinię, że realizacja programów może skłonić rodziców do ograniczenia w jadłospisie dzieci produktów niezdrowych (żywności typu fast food, słonych przekąsek, wysokosłodzonych napojów) na rzecz zwiększenia udziału produktów zdrowych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że rolnicy chcieliby czerpać informacje o działalności ARR przede wszystkim z audycji i komunikatów telewizyjnych (56% wskazań), z „materiałów informacyjnych u sołtysa” (42%), a także z prasy (40%). Istotną rolę w pozyskiwaniu informacji odgrywają również audycje i komunikaty radiowe (37% wskazań). W grupie rolników 21% respondentów wymieniło stronę internetową jako źródło informacji o działalności Agencji Rynku Rolnego.

Oprócz przekazu informacji dotyczących prowadzonej działalności (mechanizmów WPR i krajowych) ARR uczestniczy w znacznym zakresie w przekazie informacji rynkowych, co zostało uwzględnione w badaniu „Polska wieś i rolnictwo 2013”. Zakres informacji rynkowych dostępnych we wszelkiego rodzaju mediach i wydawnictwach został wskazany jako optymalny przez 50% rolników i przez 40% innych mieszkańców wsi.

5. WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Działania podejmowane w 2013 r. przez ARR w zakresie współpracy z zagranicą to przede wszystkim merytoryczne i techniczne wsparcie zagranicznych instytucji sektora rolnego, upowszechnianie pozytywnego wizerunku polskiego rolnictwa i krajowych produktów rolno-spożywczych, wymiana doświadczeń z partnerami zagranicznymi oraz wypracowanie wspólnych stanowisk dotyczących WPR.

Agencja Rynku Rolnego, uczestnicząc w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej i Rady UE, brała udział w unijnych pracach legislacyjnych wspólnie z przedstawicielami MRiRW.

Organizowane przez ARR wizyty delegacji zagranicznych, jak również uczestnictwo w konferencjach i spotkaniach, służyły poszerzaniu współpracy międzynarodowej oraz kontaktów handlowych z innymi krajami.

5.1. Realizacja programów pomocowych

W 2013 r. ARR prowadziła działania dotyczące projektów realizowanych w ramach programów pomocowych skierowanych do instytucji krajów trzecich. Pracownicy ARR uczestniczyli w pracach w zakresie wsparcia technicznego udzielanego za pośrednictwem Biura Komisji Europejskiej TAIE¹⁰⁴ oraz wzięli udział w projektach na rzecz współpracy dwustronnej.

5.1.1. Wsparcie techniczne udzielane przez ARR za pośrednictwem TAIE

W 2013 r. w Agencji Rynku Rolnego odbyła się wizyta studyjna przedstawicieli Agencji Płatniczej ds. Rolnictwa, Rybołówstwa i Rozwoju Wsi z Chorwacji, której celem było omówienie zasad przeprowadzania kontroli na miejscu w ramach programu „Owoce w szkole” i „Mleko w szkole” oraz mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”.

¹⁰⁴ TAIE – Biuro Wymiany Informacji nt. Pomocy Technicznej Komisji Europejskiej (Technical Assistance and Information Exchange Office) – komórka w strukturze KE (Dyrekcji Generalnej ds. Rozszerzenia).

Delegacja chorwacka uczestniczyła w kontroli technicznej przeprowadzonej przez pracowników OT ARR w Warszawie w wytypowanej szkole podstawowej.

Ponadto w ARR w 2013 r. odbyły się dwie wizyty studyjne z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Wodnej w Macedonii. Uczestnicy pierwszej wizyty, dotyczącej wspólnej organizacji rynku pszenicy i ryżu, zapoznali się z instrumentami WPR funkcjonującymi na tych rynkach i związanymi z nimi procedurami, w tym m.in. kontrolami technicznymi oraz stosowaniem zabezpieczeń. Druga wizyta dotyczyła zagadnień związanych z budową oraz funkcjonowaniem w państwach członkowskich UE systemu wydawania pozwoleń na przywóz i wywóz produktów rolno-spożywczych. Delegacja macedońska zapoznała się z tworzeniem i stosowaniem procedur, założeniami i funkcjonalnością systemu informatycznego służącego do obsługi ww. działań oraz z systemem stosowanych zabezpieczeń finansowych.

5.1.2. Projekty programów pomocowych na rzecz współpracy dwustronnej

W ramach unijnego projektu edukacyjnego Leonardo da Vinci w ARR odbyła się wizyta studyjna delegacji tureckiej Agencji Wspierania Rolnictwa i Rozwoju Wsi (ARDSI), której przedmiotem były zagadnienia z zakresu funkcjonowania systemu zarządzania jakością, bezpieczeństwa informacji oraz planowania strategicznego i operacyjnego.

W 2013 r. miała także miejsce wizyta studyjna delegacji Ministerstwa Rolnictwa i Przemysłu Spożywczego Republiki Mołdawii. Strona mołdawska zapoznała się z polskimi doświadczeniami w obszarze planowania i wdrażania polityki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. Głównym celem wizyty było przygotowanie urzędników mołdawskiego Ministerstwa Rolnictwa do podjęcia działań związanych z włączeniem Mołdawii do unijnego programu ENPARD (European Neighbourhood Programme for Agriculture and Rural Development).

ARR uczestniczyła również w organizacji seminarium w Podgoricy dla przedstawicieli administracji Czarnogóry, w którym udział wzięli: Minister Rolnictwa Czarnogóry, a ze strony polskiej – przedstawiciele MRiRW, ARiMR i ARR. W trakcie seminarium przedstawione zostały wybrane zagadnienia na temat wspólnej polityki rolnej oraz polskie doświadczenia w zakresie dostosowywania sektora rolnego do prawodawstwa unijnego przed akcesją Polski do UE.

5.2. Prowadzenie działalności informacyjnej o możliwościach współpracy handlowej i inwestycyjnej z krajami trzecimi w sektorze rolno-żywnościowym

W 2013 r. na bieżąco monitorowano wpływające do ARR informacje o sytuacji na zagranicznych rynkach rolno-spożywczych oraz przeprowadzano ich analizę i dystrybucję wśród zainteresowanych podmiotów. Zbierano także informacje od polskich przedsiębiorców na temat ich zainteresowania rynkami wybranych krajów trzecich, w celu wsparcia ich udziału w przedsięwzięciach branży rolno-spożywczej w zakresie handlu zagranicznego i inwestycji. Pozyskiwanie i dystrybucję informacji handlowych prowadzono również podczas wydarzeń o charakterze konferencyjno-seminaryjnym.

Dystrybucja informacji o sytuacji na zagranicznych rynkach rolnych oraz o możliwościach nawiązywania kontaktów handlowych była prowadzona przez ARR z wykorzystaniem zakładki „Handel zagraniczny/Informacje handlowe” na stronie www.arr.gov.pl oraz skrzynki eksporter@arr.gov.pl, z której rozsyłane były szczegółowe informacje o warunkach prowadzenia wymiany handlowej z określonymi krajami, jak również zapytania ofertowe od potencjalnych importerów zagranicznych.

5.2.1. Udział ARR w międzynarodowych seminariach i spotkaniach gospodarczych

W 2013 r., w ramach prowadzenia działań promocyjno-informacyjnych wspierających współpracę handlową i inwestycyjną polskich przedsiębiorców branży rolno-spożywczej, ARR uczestniczyła w organizacji:

- międzynarodowego spotkania PromoFood 2014 w Poczdamie, którego celem była promocja, przetwórstwo, handel oraz marketing produktów rolno-spożywczych i ekologicznych, połączonego z prezentacją wyrobów na stoisku informacyjno-promocyjnym zorganizowanym na potrzeby ww. wydarzenia;
- I Polsko-Kazachstańskiego Forum Przedsiębiorców Branży Rolno-Spożywczej w Gdańsku zorganizowanego przy współpracy z Ambasadą Republiki Kazachstanu.

W trakcie forum odbyło się seminarium poświęcone możliwościom rozwoju współpracy między Polską a Kazachstanem w branży rolno-spożywczej, a także rozmowy biznesowe w formule B2B między potencjalnymi partnerami biznesowymi z obu krajów. Uczestnicy forum mieli również

okazję zwiedzić odbywające się w tym czasie w Gdańsku wystawy BALTPIEK, GASTROEXPO i POLFISH podczas targów MLECZNA REWIA;

- XVII Polsko-Białoruskiego Forum Gospodarczego odbywającego się w Białymstoku, podczas którego omówiono możliwości wzajemnej współpracy w zakresie sektora rolno-spożywczego, a także możliwości współpracy polskich i białoruskich przedsiębiorców w sektorze bankowości, ubezpieczeń i reasekuracji;
- misji gospodarczej w Polsce algierskich przedsiębiorców zainteresowanych współpracą z polskimi firmami sektora rolno-spożywczego, w szczególności z sektora maszyn i urządzeń dla rolnictwa oraz środków produkcji rolnej. Algierscy przedsiębiorcy odwiedzili targi AGRO SHOW w Bednarach oraz POLAGRA FOOD 2013 w Poznaniu;
- Polsko-Rosyjskiej Międzyregionalnej Konferencji Przedsiębiorców Branży Rolno-Spożywczej w Kaliningradzie, której głównym tematem było omówienie sytuacji rynkowej, szans i zagrożeń potencjału eksportowego sektora polskich produktów żywnościowych, ze szczególnym uwzględnieniem rynku mleka i produktów mlecznych, mięsa oraz owoców i warzyw. Przedmiotem rozmów były również zagadnienia dotyczące rozwoju współpracy dwustronnej w dziedzinie rolnictwa i przemysłu spożywczego w aspekcie akcesji Rosji do WTO oraz Unii Celnej Rosji, Białorusi i Kazachstanu. Omówiono także problemy związane z systemem obowiązkowej certyfikacji kontroli jakości żywności i wymagania dotyczące żywności importowanej z Polski na rynek rosyjski;
- prezentacji polskiej oferty eksportowej branży spożywczej w trakcie „Dni Polskich” podczas Polsko-Czarnogórskiego Forum Gospodarczego odbywającego się w Podgoricy w Czarnogórze.

5.2.2. Organizacja przez ARR misji gospodarczych dla polskich przedsiębiorców

W kwietniu 2013 r. ARR zorganizowała polskim przedsiębiorcom misję gospodarczą do Algierii oraz stoisko narodowe na targach DJAZAGRO 2013. Uczestnicy misji gospodarczej wzięli udział w sesji rozmów B2B, zorganizowanych na terenie targów. W trakcie misji odbyło się spotkanie informacyjne w siedzibie WPHI¹⁰⁵ w Algierze z udziałem przedstawicieli Ambasady RP w Algierii

¹⁰⁵ Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady lub Konsulatu Generalnego RP.

oraz reprezentantów algierskiego biznesu, podczas którego przekazane zostały praktyczne wskazówki dotyczące zasad i zwyczajów handlowych funkcjonujących na rynku algierskim oraz szczegółowe informacje odnośnie do procedur związanych z wwozem artykułów rolno-spożywczych do Algierii.

Na przełomie kwietnia i maja 2013 r. ARR zorganizowała misję gospodarczą do Kanady oraz stoisko narodowe na targach SIAL CANADA 2013 w Toronto. Uczestnicy misji mieli możliwość zapoznania się ze specyfiką rynku kanadyjskiego oraz z przydatnymi informacjami dotyczącymi zasad i zwyczajów handlowych funkcjonujących na rynku kanadyjskim.

W sierpniu 2013 r. ARR zorganizowała misję gospodarczą polskich przedsiębiorców do Hongkongu oraz stoisko narodowe na targach HKTDC¹⁰⁶ Food Expo 2013. Przy współpracy z Konsulatem Generalnym RP w Hongkongu oraz WPHI w Pekinie ARR zorganizowała na targach seminarium promujące polskie produkty spożywcze, połączone z degustacją polskich specjalności żywnościowych.

ARR, zarówno na targach DJAZAGRO 2013 w Algierze, jak i HKTDC Food Expo 2013 w Hongkongu, wystąpiła w roli koordynatora projektu promocyjnego, co umożliwiło polskim przedsiębiorcom wnioskowanie o dofinansowanie udziału w misji z pomocy *de minimis* Ministerstwa Gospodarki.

W ramach wsparcia polskich producentów żywności i producentów maszyn ARR, wspólnie z Wydziałem Promocji Handlu i Inwestycji Konsulatu Generalnego RP w Kaliningradzie, zorganizowała w październiku 2013 r. stoisko narodowe podczas targów AGROKOMPLEKS 2013 w Kaliningradzie. Została na nim zaprezentowana oferta eksportowa przedsiębiorców reprezentujących branże: mleczarską, wędlin, warzyw i owoców oraz ich przetworów, produkcji opakowań, a także agroturystyczną.

¹⁰⁶ HKTDC – Hong Kong Trade Development Council – Rada Rozwoju Handlu Hongkongu.

5.3. Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

5.3.1. Realizacja porozumień o współpracy z instytucjami sektora rolno-spożywczego

W ramach umowy na realizację projektu pt. „Doświadczenie zawodowe agencji płatniczych UE – wymiana wiedzy”, podpisanej między ARR i czeskim Krajowym Funduszem Interwencji Rolnej (SZIF)¹⁰⁷, zorganizowano wizytę przedstawicieli czeskiej agencji płatniczej w ARR. Przewodnim tematem wizyty było omówienie doświadczeń obu agencji w zakresie promocji produktów rolno-spożywczych, w szczególności administrowania programami promocyjnymi współfinansowanymi przez UE w krajach trzecich, oraz realizacja przez ARR mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”.

Ponadto realizowano współpracę dwustronną w ramach zawartych porozumień z agencjami płatniczymi: węgierską Agencją Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (MVH)¹⁰⁸, rumuńską Agencją ds. Płatności i Interwencji w Rolnictwie (APIA)¹⁰⁹ oraz Cypryjską Organizacją ds. Płatności Rolnych (CAPO)¹¹⁰.

5.3.2. Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach dotyczących funkcjonowania agencji płatniczych oraz WPR

Przedstawiciele ARR uczestniczyli w licznych międzynarodowych konferencjach i spotkaniach z przedstawicielami instytucji państw członkowskich UE oraz organów unijnych, podczas których wymieniano doświadczenia, a także dobre praktyki związane z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej. Uczestniczono m.in. w:

- Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Dublinie w Irlandii, zorganizowanej przez irlandzką agencję płatniczą (Department of Agriculture, Food and the Marine), podczas której dyskutowano nad horyzontalnymi zagadnieniami związanymi z reformą WPR i przygotowaniem agencji płatniczych UE do jej wdrożenia;
- Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Wilnie na Litwie, zorganizowanej przez litewską Narodową Agencję Płatniczą (Nacionalinė Mokėjimo Agentūra), w której trakcie omówiono horyzontalne zagadnienia związane z dostosowaniem funkcjonowania agencji płatniczych UE do wdrożenia zreformowanej WPR;

¹⁰⁷ Státní zemědělský intervenční fond, strona internetowa www.szif.cz

¹⁰⁸ Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, strona internetowa <http://www.mvh.gov.hu/wps/portal>

¹⁰⁹ Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, strona internetowa <http://www.apia.org.ro/>

¹¹⁰ Κυπριακού Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών, strona internetowa <http://www.capo.gov.cy/>

- Międzynarodowej Konferencji Panta Rhei na Cyprze, podczas której głównymi tematami były: przygotowania do wdrożenia reformy WPR 2014-2020 oraz redukcja kosztów administracyjnych związanych z funkcjonowaniem agencji płatniczych;
- Międzynarodowej Konferencji Panta Rhei w Jonköping w Szwecji pod hasłem „Reforma WPR 2014-2020, narzędzia systemu zarządzania biznesowego”;
- konferencji zorganizowanej przez komisarza ds. rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich w Komisji Europejskiej, dotyczącej funkcjonowania sektora mleczarskiego po roku 2015;
- konferencji niemieckich służb celnych w Berlinie, podczas której omówiono kwestie związane ze wspólną organizacją rynków rolnych. Przedstawiciel ARR wystąpił z prezentacją dotyczącą wspólnej organizacji rynku cukru;
- konferencji AMADEUS w Izmirze w Turcji dotyczącej zagadnień związanych z realizacją zadań audytu wewnętrznego agencji płatniczych UE;
- spotkaniu delegacji polskiej z przedstawicielami Komisji Europejskiej, na którym omówiono możliwości konwersji niewykorzystanej kwoty mlecznej z rezerwy sprzedaży bezpośredniej na sprzedaż hurtową;
- spotkaniu z przedstawicielami KE w sprawie działań mających na celu promocję produktów rolnospożywczych;
- spotkaniu zorganizowanym przez Dyрекję Generalną ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego Komisji Europejskiej, dotyczącym przygotowania do wdrożenia Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

5.3.3. Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR

W 2013 r. w ARR zorganizowane były spotkania z przedstawicielami organów unijnych, instytucji państw członkowskich UE oraz krajów trzecich, tj.:

- 12. Konferencja Agencji Płatniczych Państw Bałtyckich i Polski we Wrocławiu z udziałem ARiMR. Podczas spotkania omówiona została problematyka związana z wyzwaniami stojącymi przed agencjami płatniczymi w związku z reformą WPR 2014-2020. Prezentacje dotyczyły m.in. e-usług w zakresie administrowania nowymi działaniami w ramach PROW 2014-2020, prawidłowości i zgodności z prawem wydatków z funduszy UE dokonywanych przez

- agencje płatnicze oraz redukcji poziomu błędów podczas realizacji mechanizmów WPR. W ramach przeprowadzonych warsztatów wymieniono doświadczenia związane obecną i przyszłą realizacją programów: „Owoce w szkole” oraz „Mleko w szkole”;
- 6. Spotkanie Informacyjne dla Radców Rolnych Ambasad Państw Członkowskich UE i Krajów Kandydujących, na którym omówiono sytuację na rynkach: zbóż, mięsa, mleka oraz owoców i warzyw w Polsce, jak również realizację działań promocyjnych na rynkach produktów rolno-spożywczych;
 - wizyta Dyrektora Generalnego Litewskiej Agencji Regulacji Rynku Rolnego i Żywności (Litfood), podczas której omówiono zagadnienia związane z mechanizmami promocji żywności oraz wsparcia konsumpcji.

5.4. Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej

5.4.1. Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym

W 2013 r. do ARR wpływały dokumenty UE dotyczące mechanizmów WPR administrowanych przez Agencję. Na adres poczty elektronicznej ARR przekazywano m.in.: unijne projekty aktów prawnych, sprawozdania z obrad organów UE, komunikaty wydawane przez te organy, jak również stanowiska poszczególnych państw dotyczące kwestii omawianych na forum organów unijnych. Wszystkie dokumenty były rejestrowane, poddawane analizie, a część z nich była tłumaczona.

Podczas prac nad ostatecznym kształtem pakietu legislacyjnego WPR na lata 2014-2020 eksperci ARR uczestniczyli w wypracowaniu stanowiska w organach przygotowawczych Rady UE w zakresie zagadnień związanych z przyszłym funkcjonowaniem wspólnej organizacji rynków produktów rolnych. W ramach udziału w pracach organów pomocniczych Rady UE przedstawiciele ARR wzięli udział w dwóch posiedzeniach Grupy Roboczej Rady UE ds. Produktów Niewymienionych w Załączniku I do Traktatu, dwóch posiedzeniach Grupy Roboczej Rady UE ds. Cukru i Izoglukozy, posiedzeniu Grupy Roboczej Rady UE ds. Horyzontalnych Kwestii Rolnych oraz posiedzeniu Grupy Roboczej do Spraw Społecznych. ARR uczestniczyła także w pracach organów UE i debatach dotyczących: handlu niektórymi towarami pochodzącymi

z przetwórstwa produktów rolnych, opłat produkcyjnych w sektorze cukru, programów wspierania konsumpcji, optymalizacji procesów audytowych oraz innych kwestii w zakresie WPR.

W 2013 r. ARR aktywnie uczestniczyła w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej, na których forum omawiane były zagadnienia realizacji mechanizmów wspólnej polityki rolnej administrowanych przez Agencję, w tym m.in.: Komitetu Zarządzającego ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych, Komitetu Zarządzającego i Grupy Ekspertów ds. Zagadnień Horyzontalnych związanych z handlem przetworzonymi produktami rolnymi niewymienionymi w Załączniku I do Traktatu, Komitetu ds. Funduszy Rolniczych, Komitetu ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także grup ekspertów¹¹¹. Udział Agencji w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej obejmował pozyskiwanie, analizę oraz opiniowanie projektów aktów prawnych i dokumentów roboczych KE, jak również udział przedstawicieli Agencji w posiedzeniach ww. gremiów. W 2013 r. Agencja pozyskała i poddała analizie ok. 1,8 tys. projektów aktów prawnych oraz dokumentów roboczych Komisji Europejskiej związanych ze 130 posiedzeniami organów przygotowawczych KE. Przedstawiciele Agencji uczestniczyli w 42 spotkaniach Komitetów i grup wspomagających pracę Komisji, na których omawiane były zagadnienia związane z działalnością ARR.

Agencja Rynku Rolnego, w ramach współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, uczestniczyła w wypracowywaniu stanowiska Polski w ramach procesu decyzyjnego UE. Zgłaszane przez ARR propozycje zmierzały do poprawy przejrzystości przepisów prawnych UE oraz do zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla

beneficjentów. Szczególną uwagę Agencja poświęcała pracom nad projektami rozporządzeń wykonawczych i delegowanych KE, wdrażającymi postanowienia zreformowanej wspólnej polityki rolnej na lata 2014-2020. Pozyskano także kilka not informacyjnych KE, zawierających opinie na temat sposobu interpretacji i stosowania wybranych przepisów prawnych UE, dotyczących zasad realizacji instrumentów WPR przez agencje płatnicze.

¹¹¹ Grupa Ekspertów ds. Rynków Rolnych, Grupa Ekspertów ds. Programu „Owoce w szkole”, Grupa Ekspertów ds. Monitorowania i Oceny WPR, Grupa Ekspertów ds. Uproszczonego Zarządzania Kontyngentami Taryfowymi – AMIS QUOTA, Grupa Ekspertów ds. Zrównoważonego Rozwoju i Jakości Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Grupa Ekspertów ds. Horyzontalnych Zagadnień dotyczących WPR, Grupa Ekspertów ds. aktów delegowanych w ramach jednolitej Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych.

5.4.2. Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej

W ramach informowania uczestników rynku rolno-spożywczego o bieżących działaniach podejmowanych na forum organów przygotowawczych Rady UE i Komisji Europejskiej przygotowywano:

- tygodniowe kalendarze zawierające informacje o planowanych posiedzeniach organów przygotowawczych UE,
- informacje miesięczne dotyczące najistotniejszych kwestii dyskutowanych w ramach prac organów przygotowawczych UE, przyjętych projektów aktów prawnych i innych zagadnień dotyczących działań ARR,
- informacje bieżące dotyczące działań podejmowanych na forach UE w odniesieniu do obszarów istotnych z punktu widzenia funkcjonowania Agencji.

Powyższe opracowania były udostępniane uczestnikom mechanizmów WPR za pośrednictwem serwisu internetowego ARR. Ponadto przedstawiciele Agencji, uczestniczący w posiedzeniach organów przygotowawczych UE, przygotowywali na potrzeby Kierownictwa ARR informacje operacyjne i sprawozdania z przebiegu posiedzeń tych organów.

5.5. Wdrażanie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM) oraz Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów – Polska (EWD-P)

5.5.1. System ISAMM

W 2013 r. w ARR kontynuowane były prace związane z wdrażaniem kolejnych komunikatów do Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM), opracowanego przez KE w celu automatyzacji sprawozdawczości mechanizmów wspólnej polityki rolnej w państwach członkowskich UE. Systemem objęto kolejną grupę 124 komunikatów, z tego: 31 komunikatów na mocy rozporządzenia Komisji (UE) nr 565/2013¹¹², 56 komunikatów na mocy rozporządzenia Komisji (UE) nr 994/2013¹¹³ i 37 komunikatów na mocy rozporządzenia Komisji

¹¹² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 565/2013 z dnia 18 czerwca 2013 r. zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1731/2006, (WE) nr 273/2008, (WE) nr 566/2008, (WE) nr 867/2008, (WE) nr 606/2009 oraz rozporządzenia wykonawcze (UE) nr 543/2011 i (UE) nr 1333/2011 w odniesieniu do zobowiązań dotyczących przekazywania informacji w ramach wspólnej organizacji rynków rolnych i uchylające rozporządzenie (WE) nr 491/2007.

¹¹³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 994/2013 z dnia 16 października 2013 r. zmieniające rozporządzenia (WE) nr 952/2006, (WE) nr 967/2006, (WE) nr 555/2008 i (WE) nr 1249/2008 w odniesieniu do zobowiązań dotyczących wymiany informacji i zobowiązań sprawozdawczych w ramach wspólnej organizacji rynków rolnych.

(UE) nr 1333/2013¹¹⁴. Dotyczyły one m.in. mechanizmów handlu zagranicznego (na rynkach wołowiny i cielęciny, mleka i produktów mlecznych, owoców i warzyw, oliwy z oliwek), kwotowania produkcji cukru, produkcji cukru pozakwotowego, interwencyjnego zakupu i sprzedaży na rynku produktów zwierzęcych i zbóż oraz prywatnego przechowywania produktów rolnych. W 2013 r. przy pomocy środowiska produkcyjnego systemu ISAMM pracownicy ARR przekazali do KE (DG AGRI) 1 178 komunikatów. W 2013 r., w związku z kontynuacją prac nad wdrażaniem kolejnych komunikatów do systemu i ich dalszym testowaniem, pracownicy Agencji przekazali 25 komunikatów w środowisku testowym systemu ISAMM.

5.5.2. System EWD-P

Kontynuowane były prace w ramach Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów – Polska. Pracownicy ARR, jako eksperci współpracujący, uczestniczyli w pracach 20 Grup Roboczych Rady UE, m.in. w następujących obszarach tematycznych: sprawy handlowe, współpraca celna, horyzontalne kwestie rolne, sprawy finansowe w rolnictwie, reforma WPR, promocja produktów rolnych, jakość żywności, pomoc żywnościowa, zwalczanie nadużyć finansowych, produkty pochodzenia zwierzęcego, rośliny uprawne, cukier i izoglukoza, wino i alkohole, owoce i warzywa, oliwa z oliwek. W 2013 r., w ramach systemu EWD-P, pracownicy ARR byli zaangażowani jako eksperci w 920 sprawach wchodzących w zakres kompetencji Agencji, obejmujących 2 104 dokumenty w ramach 61 tematycznych znajdujących się w obszarze kompetencji ARR.

5.6. Zapewnienie obsługi tłumaczeniowej

Tłumaczenia pisemne realizowane były m.in. na potrzeby terminowego przygotowania, weryfikacji i aktualizacji dokumentów krajowych, w szczególności warunków udziału beneficjentów w mechanizmach WPR oraz zapisów dotyczących Ksiąg Procedur ARR. W 2013 r. w Agencji zrealizowano 180 wniosków o dokonanie pisemnych i ustnych tłumaczeń językowych. Dodatkowo realizowane były tłumaczenia związane z organizacją i udziałem pracowników ARR w konferencjach, wizytach studyjnych i spotkaniach technicznych z przedstawicielami innych państw członkowskich UE, jak również z przedstawicielami instytucji państw trzecich.

¹¹⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1333/2013 z dnia 13 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1709/2003, (WE) nr 1345/2005, (WE) nr 972/2006, (WE) nr 341/2007, (WE) nr 1454/2007, (WE) nr 826/2008, (WE) nr 1296/2008, (WE) nr 1130/2009, (UE) nr 1272/2009 oraz (UE) nr 479/2010 w odniesieniu do obowiązków przekazywania informacji w ramach wspólnej organizacji rynków rolnych.

6. SYSTEM KONTROLI

6.1. Audyt wewnętrzny

W 2013 r. zadania i czynności audytowe realizowano w ARR na podstawie „Planu audytu na rok 2013”, zatwierdzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego, zgodnie z ustawą o finansach publicznych. Przeprowadzone zadania audytowe zapewniające obejmowały niżej wymienione obszary:

- pomoc żywnościową,
- realizację płatności,
- obsługę zabezpieczeń,
- kontrole techniczne,
- ewidencję księgową w ramach mechanizmów WPR,
- wybór wykonawców i zarządzanie zakupami,
- nadzór właścicielski,
- zarządzanie informacją,
- zarządzanie ryzykiem,
- System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji,
- odzyskiwanie długów i zarządzanie wierzytelnościami,
- wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych,
- etatyzację i rekrutację,
- obsługę zabezpieczeń (mechanizmy krajowe i unijne),
- kwotowanie produkcji mleka,
- zarządzanie teleinformatyką,
- realizację Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW 2007-2013,
- autoryzację i wypłatę płatności w zakresie dopłat do produkcji, dopłat do prywatnego przechowywania, dopłat do przetwórstwa oraz dopłat do spożycia,
- program promocji branży polskich specjalności żywnościowych w ramach realizowanego przez Ministerstwo Gospodarki projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

W wyniku realizacji ww. zadań audytowych sformułowane zalecenia i spostrzeżenia zostały wykorzystane do wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej, funkcjonujących w ARR.

W ramach audytu wewnętrznego realizowano również na bieżąco czynności doradcze – zgłaszano uwagi do projektów aktów normatywnych regulujących zadania realizowane przez ARR oraz do projektów aktów prawa wewnętrznego i zewnętrznego, opiniowano Księgi Procedur, zarządzenia, opracowania, broszury Agencji i wytyczne.

Łącznie w 2013 r. przeprowadzono 23 czynności doradcze. Zrealizowano również czynności sprawdzające wdrożenie zaleceń sformułowanych w ramach 7 zadań audytowych przeprowadzonych w latach 2011-2012.

Wyniki pracy audytu wewnętrznego¹¹⁵ przedstawiane były dyrektorom komórek i jednostek audytowanych oraz Prezesowi ARR w postaci sprawozdań oraz informacji z czynności sprawdzających. Przeprowadzone audyty wewnętrzne potwierdziły spełnianie przez ARR kryteriów akredytacyjnych dla agencji płatniczych w obszarach, które były poddane badaniu.

ARR w 2013 r. współpracowała również z zespołami audytowymi i kontrolnymi jednostek zewnętrznych, tj.:

- Europejskiego Trybunału Obrachunkowego – w trakcie wizyt kontrolnych:
 - dotyczących poświadczenia wiarygodności rachunków za rok budżetowy 2012 (DAS¹¹⁶ 2012),
 - w zakresie podejścia UE do pszczelarstwa i ochrony zdrowia pszczoł – przekazanie informacji,
 - w ramach pomocy technicznej PROW 2007-2013;
- Ministerstwa Finansów – w ramach zakończenia czynności sprawdzających w zakresie certyfikacji rachunków EFRG Agencji Rynku Rolnego za rok finansowy 2012 oraz przeprowadzenia audytu certyfikacyjnego za rok EFRG 2013;
- Biura Konsultingowego „ADVISER” – w zakresie audytu oraz kontroli programów promocji realizowanych w ramach projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”.

6.2. Kontrola wewnętrzna

W 2013 r. zadania i czynności kontrolne były realizowane na podstawie zatwierdzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego Planu kontroli¹¹⁷ oraz wniosków o przeprowadzenie kontroli doraźnych. Przeprowadzone kontrole miały na celu zbadanie prawidłowości realizacji podejmowanych zadań i wyeliminowanie ewentualnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu kontrolowanych jednostek,

¹¹⁵ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 lutego 2010 r. w sprawie przeprowadzania i dokumentowania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 21, poz. 108).

¹¹⁶ Poświadczenie wiarygodności określane jest powszechnie za pomocą francuskiego akronimu DAS (od „Déclaration d'Assurance”). Podstawowym celem DAS jest przedstawienie zainteresowanym stronom (przede wszystkim Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Ministrów) oceny i opinii na temat sposobu, w jaki wydatkowane są pieniądze UE.

¹¹⁷ „Plan kontroli BKW na rok 2013”.

a także usprawnienie ich działalności poprzez realizację zaleceń pokontrolnych. Zrealizowane kontrole doraźne pozwoliły na zbadanie zagadnień przedstawionych we wnioskach o ich przeprowadzenie.

Przeprowadzone w 2013 r. zadania i czynności kontrolne obejmowały następujące obszary:

- program „Owoce w szkole”,
- „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”,
- „Kwotowanie produkcji mleka”,
- „Odzyskiwanie kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych środków oraz zapłata niedopłat”,
- „Zarządzanie nieprawidłowościami w zakresie EFRG”,
- „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy”,
- ocena zasadności złożonej skargi,
- przestrzeganie postanowień „Regulaminu pracy”.

Ocena sposobu wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń pokontrolnych dokonywana była na podstawie informacji przekazywanych w wyznaczonym terminie przez jednostki kontrolowane oraz w drodze czynności sprawdzających, podejmowanych – niezależnie od programu kontroli – w trakcie przeprowadzania kolejnej kontroli w danej jednostce organizacyjnej. Stanowiło to element kontroli zarządczej wynikającej z nadzoru nad właściwą realizacją zadań wyznaczonych poszczególnym komórkom organizacyjnym ARR.

W ramach kontroli wewnętrznej w 2013 r. rozpatrywano również skargi i wnioski skierowane do Agencji, które poddawano wnikliwej analizie merytorycznej oraz formalnej. Sprawy wykraczające poza kompetencje ARR przekazywano stosownym instytucjom. Do MRiRW przekazano analizę skarg oraz wniosków rozpatrzonych przez Agencję w 2012 r.

Kontrole zewnętrzne

W 2013 r. jednostki kontroli zewnętrznej przeprowadziły w Centrali ARR następujące kontrole:

- Najwyższa Izba Kontroli w zakresie:
 - wykonania w 2012 r. planu finansowego ARR oraz wydatków z budżetu środków europejskich,
 - biopaliw i biokomponentów w transporcie,
 - nadzoru Prezesa Agencji Rynku Rolnego nad ELEWARR Sp. z o.o.,
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie:
 - realizacji Planu Komunikacyjnego sporządzonego dla ARR w okresie 2007-2012 oraz funkcjonowania punktu informacyjnego PROW 2007-2013,
 - stanu ochrony przeciwpożarowej,
- Centralne Biuro Antykorupcyjne w zakresie wybranych aspektów realizacji programu promocyjno-informacyjnego „Makarony Europy”,
- Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) w zakresie refundacji wywozowych

do cukru,

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie prawidłowości przeprowadzania czynności kontrolnych PROW 2007-2013.

Agencja współpracowała również z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Finansów, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Służbą Celną w zakresie realizacji zadań związanych z postanowieniami rozporządzenia Rady (WE) nr 485/2008¹¹⁸ i rozporządzenia Komisji (WE) nr 1848/2006¹¹⁹, które obejmowały:

- udostępnianie informacji o płatnościach zrealizowanych w ramach mechanizmów WPR na potrzeby planowania i przeprowadzania kontroli transakcji finansowanych przez EFRG,
- stosowanie dokumentu pt. „Procedura informowania Komisji Europejskiej o nieprawidłowościach finansowych w zakresie wydatków z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich” – przygotowywanie i przekazywanie informacji o zidentyfikowanych nieprawidłowościach w mechanizmach WPR,
- wzajemną wymianę informacji, w tym uczestnictwo w naradach dyrektorów komórek organizacyjnych realizujących zadania wynikające z rozporządzenia Rady (WE) nr 485/2008.

W 2013 r. do ARR wpłynęło 100 protokołów z krajowych kontroli ex-post, przeprowadzonych na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 485/2008 u beneficjentów korzystających w latach poprzednich ze środków finansowych EFRG, z tego 75 protokołów przekazało MRiRW (kontrole ex-post przeprowadzone przez Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych), a 25 protokołów – Służba Celna.

Agencja poddawała wszystkie otrzymane protokoły szczegółowej analizie, a w przypadku potwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości finansowych podejmowała działania w celu odzyskania nienależnie wypłaconych środków.

W 2013 r. ARR, korzystając z Elektronicznego Rejestru Nieprawidłowości, rejestrowała nieprawidłowości w zakresie wykorzystania środków finansowych EFRG.

Agencja realizowała także wytyczne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Ministerstwa Finansów, dotyczące informowania o nieprawidłowościach i błędach w zakresie wykorzystania środków EFRROW w 2013 r. w zakresie realizacji Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” PROW 2007-2013.

¹¹⁸ Rozporządzenie Rady (WE) nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez państwa członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji.

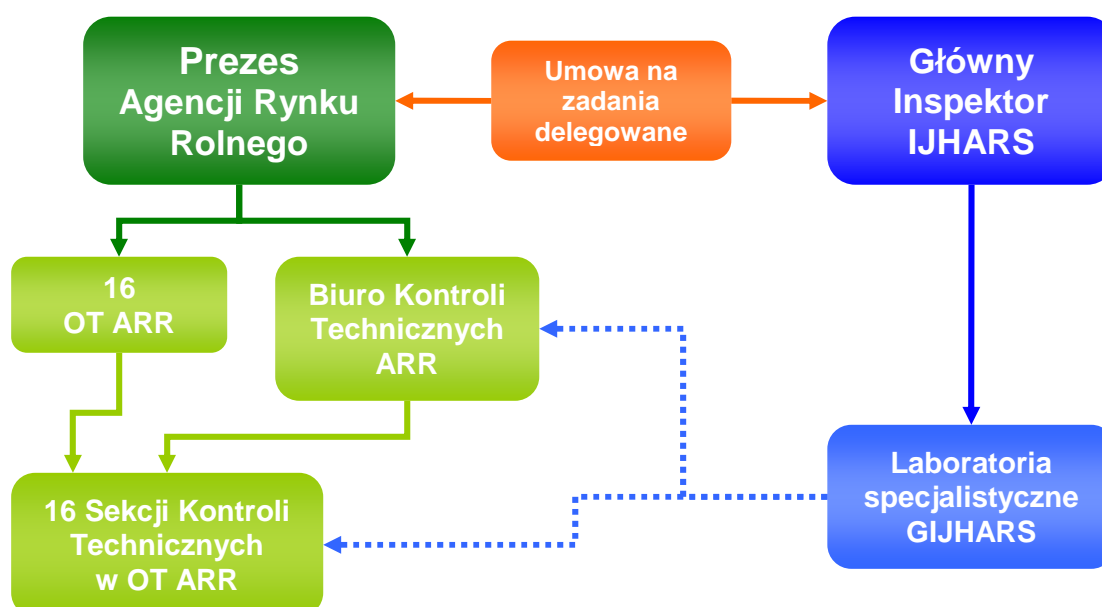
¹¹⁹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1848/2006 z dnia 14 grudnia 2006 r. dotyczące nieprawidłowości i odzyskiwania kwot niesłusznie wypłaconych w związku z finansowaniem wspólnej polityki rolnej oraz organizacji systemu informacyjnego w tej dziedzinie i uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 595/91.

W 2013 r. nie odnotowano nadużyć finansowych i nieprawidłowości w obszarze poboru tradycyjnych środków własnych pochodzących z opłat cukrowych, wiążących się z obowiązkiem przekazywania informacji o nieprawidłowościach w ramach systemu OWNRES.

6.3. Służby techniczne

Zadaniem służb technicznych ARR jest prawidłowe wykonywanie kontroli mających na celu potwierdzenie realizacji wymogów stawianych przez prawodawstwo unijne i krajowe beneficjentom oraz uczestnikom mechanizmów administrowanych przez Agencję. Kontrole techniczne przeprowadzane są na podstawie poleceń kontroli otrzymywanych z biur administrujących mechanizmami lub z OT ARR.

Wykres 51. Schemat organizacji służb technicznych

W Agencji Rynku Rolnego funkcjonuje dwustopniowa struktura organizacyjna służb technicznych, a w jej skład wchodzi: Biuro Kontroli Technicznych (BKT) w Centrali oraz Sekcje Kontroli Technicznych (SKT) w OT ARR (podległe organizacyjnie dyrektorom oddziałów terenowych, a merytorycznie nadzorowane przez dyrektora BKT). SKT OT ARR są bezpośrednimi wykonawcami kontroli, natomiast BKT koordynuje i monitoruje pracę kontrolerów. Ponadto badania laboratoryjne delegowane są do instytucji zewnętrznej – Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS).

W 2013 r. kontrolerzy służb technicznych ARR przeprowadzili ogółem 10,5 tys. kontroli w obszarze 24 mechanizmów administrowanych przez Agencję. Najwięcej kontroli dotyczyło administrowania systemem kwotowania produkcji mleka (2,5 tys. kontroli – 24% wszystkich kontroli), dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej oraz odbioru i przetwórstwa surowca

tytoniowego (po 1,5 tys. kontroli – po 14%), a także dopłat do materiału siewnego (1,4 tys. kontroli – 13%).

Tabela 43. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2013 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
1.	Kwotowanie produkcji mleka	2 484
2.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej	1 495
3.	Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego	1 493
4.	Dopłaty do materiału siewnego	1 383
5.	Owoce w szkole	758
6.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych	657
7.	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	481
8.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	357
9.	Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	317
10.	Kontrole techniczne uzupełniające/dodatkowe	254
11.	Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach	249
12.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	123
13.	Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru	100
14.	Realizacja Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	81
15.	Pomoc do plantacji trwałych	52
16.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych	46
17.	Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku	38
18.	Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina	27
19.	Interwencyjny zakup i sprzedaż masła	25
20.	Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	23
21.	Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego	18
22.	Przetwarzanie cukru przemysłowego	12
23.	Handel zagraniczny	7
24.	Dopłaty do przetwórstwa lnu i konopi na włókno	4
25.	Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE	1
Ogółem		10 485

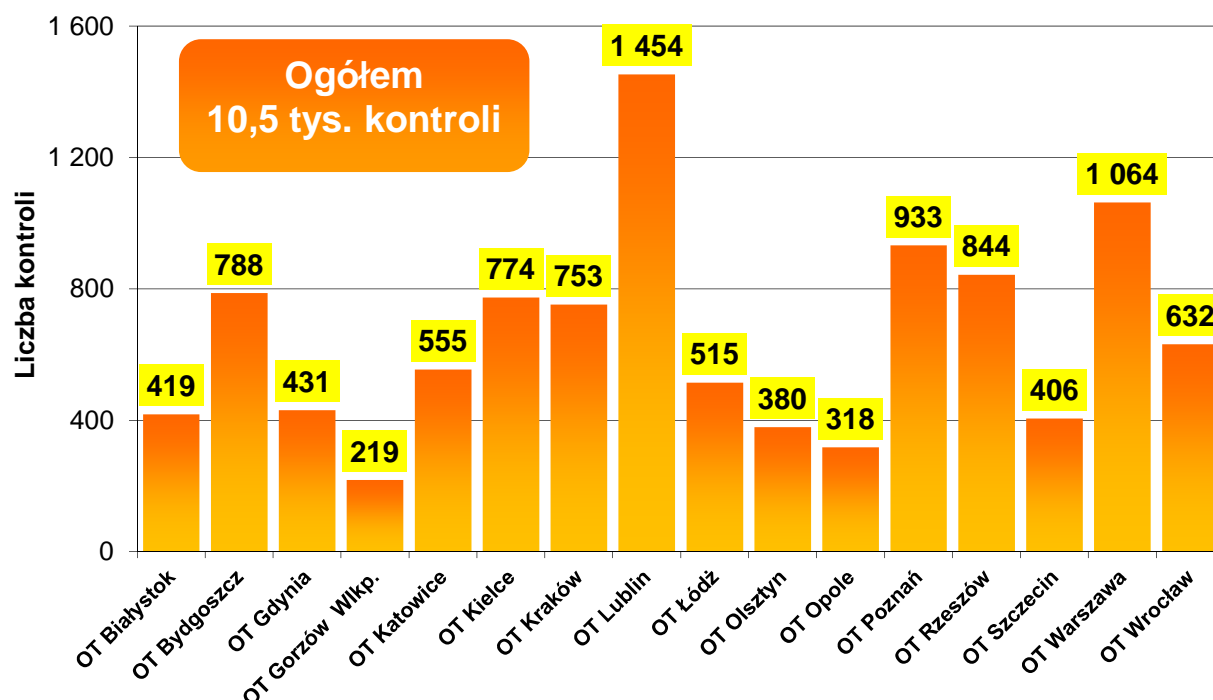
Najwięcej kontroli wykonano w zakresie mechanizmów administrowanych przez Biuro Wspierania Konsumpcji (3,6 tys. kontroli), a następnie Biuro Produktów Roślinnych (2,9 tys.) oraz Biuro Kwotowania Produkcji Mleka (2,5 tys.).

Liczba kontroli zrealizowanych w 2013 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR była zróżnicowana i zależała od sytuacji podaży-popytu na rynkach rolnych, specyfiki danego regionu oraz liczby beneficjentów uczestniczących w poszczególnych mechanizmach. Najwięcej kontroli przeprowadziła SKT OT ARR w Lublinie (1,5 tys. kontroli), a następnie w Warszawie (1,1 tys.), Poznaniu (0,9 tys.), Rzeszowie oraz Bydgoszczy (po 0,8 tys. kontroli).

Tabela 44. **Kontrole techniczne przeprowadzone w 2013 r. w ramach mechanizmów administrowanych przez biura ARR**

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
1.	Biuro Wspierania Konsumpcji	3 640
2.	Biuro Produktów Roślinnych	2 907
3.	Biuro Kwotowania Produkcji Mleka	2 484
4.	Biuro Promocji Żywności	521
5.	Biuro Produktów Zwierzęcych	443
6.	Biuro Cukru i Biopaliw	229
7.	Biuro Wymiany Towarowej z Zagranicą	7
8.	Kontrole techniczne uzupełniające/dodatkowe	254
Ogółem		10 485

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2013 r. poddała badaniom 552 próbki laboratoryjne, pobrane podczas przeprowadzania kontroli technicznych w ramach mechanizmów: „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” (543 próbki), „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” (5 próbek) oraz „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła” (4 próbki). W celu zapewnienia prawidłowości rozliczeń finansowych pracownicy BKT ARR przeprowadzili merytoryczną i rachunkową weryfikację przedkładanej przez IJHARS dokumentacji, będącej podstawą autoryzacji płatności środków finansowych w ramach rozliczania zadań delegowanych.

Wykres 52. **Liczba kontroli przeprowadzonych w 2013 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR**

Źródło: dane ARR.

W celu zapewnienia jednolitości postępowania podczas realizacji kontroli w poszczególnych mechanizmach administrowanych przez Agencję, pracownicy BKT ARR koordynowali i monitorowali wykonywanie zadań kontrolnych prowadzonych przez SKT OT ARR. W 2013 r. przeprowadzono szereg czynności, których celem był m.in. nadzór nad poprawnością wykonywania i dokumentowania kontroli technicznych przez Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR oraz przez IJHARS. Przeprowadzono łącznie 37 zadań monitorujących. Na szczególną uwagę zasługują pozytywnie ocenione zadania monitorujące, wykonane wraz z audytorami Ministerstwa Finansów. Ocenie poddano również stopień przygotowania się kontrolerów do realizacji zleconych zadań.

Przeprowadzone zadania monitorujące zostały opracowane zgodnie z zapisami rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006¹²⁰, co zapewniło wypełnienie wymogów stawianych agencji płatniczej w zakresie funkcjonowania służb technicznych oraz było gwarantem właściwej pracy wszystkich kontrolerów zatrudnionych w Agencji. Wyniki zadań monitorujących potwierdziły pozytywną ocenę pracy zarówno SKT OT ARR, jak i IJHARS.

Służby techniczne ARR ze względu na rolę, jaką pełnią w funkcjonowaniu Agencji, poddawane są cyklicznym kontrolom i audytom jednostek zewnętrznych. Przeprowadzone audyty nie wykazały nieprawidłowości mających wpływ na funkcjonowanie procesów kontrolnych.

Od akcesji Polski do UE do końca 2013 r. służby techniczne ARR wykonały łącznie 179,8 tys. kontroli.

6.4. Funkcjonowanie kontroli zarządczej w ARR

Od 1 stycznia 2010 r. obowiązują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.), wprowadzające obowiązek zapewnienia kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych.

Zgodnie z zarządzeniem Prezesa Agencji Rynku Rolnego nr 186/2010/W z dnia 6 grudnia 2010 r. (z późn. zm.) w ARR dokonano pogrupowania działań realizowanych w ramach kontroli zarządczej według poszczególnych standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, określonych w komunikacie Ministra Finansów (Nr 23 z dnia 16 grudnia 2009 r.). Zarządzenie Prezesa ARR określa sposób realizacji poszczególnych standardów kontroli zarządczej w Agencji, wskazuje dokumenty opisujące mechanizmy kontrolne oraz przypisuje odpowiedzialność za poszczególne działania w ramach prowadzenia kontroli zarządczej.

¹²⁰ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 885/2006 z dnia 21 czerwca 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w zakresie akredytacji agencji płatniczych i innych jednostek, jak również rozliczenia rachunków EFGR i EFRROW.

W ramach przygotowania oświadczenia o stanie kontroli zarządczej w ARR za 2013 r. dokonano przeglądu wszystkich standardów kontroli zarządczej oraz oceny stanu kontroli zarządczej (na podstawie danych i informacji pozyskiwanych w ramach realizacji zadań bieżących oraz otrzymanych z poszczególnych komórek organizacyjnych Agencji). Przy sporządzaniu oświadczenia wzięto pod uwagę m.in. informacje i dane dotyczące:

- monitoringu realizacji celów i zadań (realizacja zadań w ramach budżetu zadaniowego),
- samooceny kontroli zarządczej z uwzględnieniem standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych,
- samooceny audytu wewnętrznego z uwzględnieniem standardów audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych,
- wyników analizy ryzyka,
- wyników zadań audytowych,
- wyników kontroli wewnętrznych,
- wyników audytów i kontroli zewnętrznych,
- innych informacji wewnętrznych, w tym dotyczących: Systemu Zarządzania (obejmującego System Zarządzania Jakością i System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym), systemu skarg i wniosków, systemu informowania o nieprawidłowościach, Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.

Analiza powyższych informacji i danych dotyczących 2013 r. potwierdziła, że wdrożony i funkcjonujący w ARR system kontroli zarządczej spełnia kryteria adekwatności, skuteczności i efektywności. Agencja posiada skuteczny system wykrywania błędów i uchybień, prowadzi monitoring realizacji zadań oraz wprowadza niezbędne działania naprawcze wynikające z poczynionych ustaleń i zaleceń wewnętrznych i zewnętrznych organów kontrolnych.

7. SYSTEM ZARZĄDZANIA W ARR

Od 2009 r. w Agencji Rynku Rolnego funkcjonuje certyfikowany System Zarządzania Jakością (SZJ), który w 2010 r. został rozszerzony o certyfikację Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym (SPZK). Oba systemy, wdrożone w ARR jako zintegrowany System

Zarządzania (SZ), przyczyniają się do wzrostu prestiżu i poprawy postrzegania ARR przez klientów, umożliwiają wykorzystanie procesowego i kompleksowego podejścia do zarządzania ARR, wpływają na sprawną realizację procesów oraz zwiększanie wydajności administracyjnej. Zastosowane w ARR rozwiązania mają wpływ na usprawnienie współpracy na każdym szczeblu organizacyjnym, redukcję obciążeń administracyjnych nakładanych na pracowników i beneficjentów mechanizmów administrowanych przez Agencję oraz utrzymanie wysokiej jakości wykonywanych zadań. W ramach Systemu Zarządzania funkcjonują w ARR stanowiska i komórki organizacyjne, których zadaniem jest bieżący monitoring przestrzegania wdrożonych zasad i wymagań.

Nadrzędnym dokumentem wdrożonego Systemu Zarządzania jest „Polityka Jakości i Polityka Antykorupcyjna ARR”, udostępniona pracownikom Agencji oraz beneficjentom na stronach intranetowych i internetowych ARR. Dokument ten jest często analizowany pod względem aktualności i adekwatności oraz odzwierciedla podstawowe cele oraz priorytety Kierownictwa ARR.

Ważnym dokumentem, z punktu widzenia SPZK, jest Kodeks Etyki funkcjonujący w Agencji od 2010 r. Obowiązkiem pracowników ARR jest przestrzeganie zasad opisanych w kodeksie oraz w pozostałej dokumentacji systemowej, co gwarantuje Agencji wiarygodność i status urzędu działającego w sposób bezpieczny oraz przejrzysty.

Sprawnie działający System Zarządzania, mający na względzie dobro klienta, porządkuje cały obszar działalności ARR, ograniczając do minimum możliwość wystąpienia potencjalnych błędów. W ramach systemu na bieżąco monitorowane są obszary wymagające doskonalenia, co pozwala na systematyczne i skuteczne wdrażanie koniecznych działań doskonalących.

7.1. Odnowienie certyfikacji Systemu Zarządzania

W Centrali oraz w wybranych OT ARR we wrześniu 2013 r. miał miejsce audit nadzoru Systemu Zarządzania, przeprowadzony przez niezależnych auditorów Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. (PCBC S.A.). W jego wyniku Komitet Techniczny ds. Certyfikacji Systemów Zarządzania

PCBC S.A. podjął decyzję o podtrzymaniu w ARR certyfikatów potwierdzających zgodność Systemu Zarządzania Jakością oraz Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym z normą PN-EN ISO 9001:2009 oraz z wymaganiami dodatkowymi do tej normy. Uzyskane certyfikaty dowodzą spełniania przez ARR uznanych międzynarodowych standardów jakości i odpowiedzialności za jakość usług.

7.2. Szkolenia pracowników ARR w zakresie Systemu Zarządzania

Dla pracowników ARR, aktywnie pełniących funkcje auditorów wewnętrznych Systemu Zarządzania, w listopadzie 2013 r. zorganizowano dwudniowe warsztaty szkoleniowe pt. „Zarządzanie przez jakość – Total Quality Management”. Ich celem było pogłębienie wiedzy praktycznej, poszerzenie umiejętności w zakresie przeprowadzania auditów wewnętrznych oraz wymiana doświadczeń i spostrzeżeń z codziennej pracy auditora.

W 2013 r. pracownicy ARR uczestniczyli także w szkoleniu pt. „Samooceń organizacji wg Modelu Doskonałości EFQM i Modelu Doskonalenia Zarządzania Polskiej Nagrody Jakości”, a także w konferencji zorganizowanej przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w związku z obchodami Europejskiego i Polskiego Dnia Jakości oraz Jubileuszu 55-lecia PCBC S.A.

7.3. Audyty wewnętrzne w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR

Zgodnie z „Programem auditów wewnętrznych na rok 2013” auditorzy ARR przeprowadzili 60 auditów wewnętrznych Systemu Zarządzania. Ich celem było sprawdzenie realizacji wymagań określonych w dokumentach SZ oraz wskazanie obszarów, które należy udoskonalić. Z każdego auditu został sporządzony raport zawierający spostrzeżenia i wnioski, określono niezbędne działania korygujące, zapewniające prawidłowe funkcjonowanie systemu. Działania te zostały skutecznie wdrożone.

7.4. Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji Systemu Zarządzania

W 2013 r. Agencja kontynuowała prace w zakresie analizy, weryfikacji i modyfikacji dokumentacji Systemu Zarządzania, mające na celu uproszczenie i optymalizację procesów realizowanych w ARR. Przeprowadzono 39 weryfikacji systemowych, w których ramach obowiązującą w ARR dokumentację zaktualizowano i dostosowano do wymogów Systemu Zarządzania.

Największe zmiany dotyczące konsolidacji i ograniczenia liczby dokumentów w ARR przypadły na lata 2008-2011. W 2013 r. kontynuowano ten proces. Opracowano 2 nowe księgi procedur, a 2 księgi procedur uchylono. Ogólna liczba ksiąg procedur obowiązujących w ARR w 2013 r. w stosunku do 2012 r. nie zmieniła się i wyniosła 51. Ogólna liczba procedur i instrukcji zmniejszyła się o 11% i wyniosła 221, z tego: zmniejszeniu uległa liczba dokumentów dotyczących

mechanizmów WPR (ze 108 do 105 – o 3%) oraz liczba dokumentów dla procesów wspomagających (ze 113 do 89 – o 21%), a liczba procedur mechanizmów krajowych (24) i działań realizowanych w ramach PROW (3) nie uległa zmianie.

W 2013 r. w stosunku do 2008 r. (w którym rozpoczęto prace nad optymalizacją dokumentacji), liczba ksiąg procedur obowiązujących w ARR zmniejszyła się z 82 do 51 (o 38%), a liczba procedur i instrukcji obniżyła się z 964 do 221 (o 77%). W wyniku ww. działań liczba stron dokumentów Systemu Zarządzania zmniejszyła się z 16 845 do 4 727, tj. o 72%.

Zweryfikowane dokumenty Systemu Zarządzania zawierają skondensowane informacje potrzebne do prawidłowej realizacji zadań ARR. Odpowiednio opracowana i nadzorowana dokumentacja stanowi podstawę sprawnego działania Agencji.

7.5. Ocena skuteczności Systemu Zarządzania

Ocena skuteczności systemu oraz analiza osiągniętych wyników jest przeprowadzana w trakcie przeglądów zarządzania, jak również na naradach oraz spotkaniach Kierownictwa ARR, a decyzje oraz wnioski z nich płynące stanowią jedną z podstaw doskonalenia procesów. Podczas przeglądów weryfikowane są także zaproponowane przez komórki Centrali i OT ARR propozycje celów jakości na dany rok oraz zmian w Systemie Zarządzania, służące ciągłemu doskonaleniu i rozwojowi Agencji.

W lutym 2013 r. w ARR, zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 9001:2009, odbył się przegląd zarządzania, w którego wyniku określono cele jakości oraz kryteria i terminy ich realizacji w 2013 r. Zarówno wewnętrzny przegląd zarządzania, jak i audit nadzoru przeprowadzony przez jednostkę certyfikującą PCBC S.A. potwierdziły skuteczność wdrożonego w ARR Systemu Zarządzania, umożliwiającego wykorzystanie procesowego i kompleksowego podejścia do zarządzania, sprawną i wydajną realizację procesów oraz stały monitoring wysoko ocenianego poziomu dbałości o klienta.

7.6. System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji

System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI) w ARR jest oparty na wymaganiach normy ISO/IEC 27002:2005 „Praktyczne zasady zarządzania bezpieczeństwem informacji”. W ramach corocznego przeglądu jego funkcjonowania zaktualizowano dokumenty dotyczące bezpieczeństwa informacji (w tym: „Politykę Bezpieczeństwa Informacji”, „Zasady Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji”, „Wytyczne Bezpieczeństwa Informacji” dla różnych grup odbiorców: pracowników, użytkowników komputerów przenośnych, kontrahentów oraz zewnętrznych osób fizycznych). Zaktualizowano także procedurę „Przeprowadzenie analizy ryzyka krytyczności procesów, braku dostępności siedziby i bezpieczeństwa informacji”. Wdrożono nową procedurę „Opracowanie Planu Postępowania z Ryzykiem”. Przeprowadzono coroczne analizy ryzyka

zagrożeń siedziby, krytyczności procesów i bezpieczeństwa informacji oraz analizę ryzyka korupcyjnego. Opracowano i wdrożono „Deklarację stosowania zabezpieczeń w Systemie Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w ARR”.

W Agencji prowadzony jest „Rejestr Incydentów Naruszenia Bezpieczeństwa Informacji”. Wszelkie zdarzenia, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo informacji, są analizowane w celu wdrożenia właściwych zabezpieczeń. Monitorowane jest przestrzeganie obowiązujących zasad bezpieczeństwa informacji.

7.7. Plan Ciągłości Działania

W 2013 r., zgodnie z wymogami normy ISO/IEC 27002:2005, opracowano i wdrożono w ARR nowe „Zasady Zapewnienia Ciągłości Działania”, które w istotny sposób usprawniły zarządzanie w sytuacji kryzysowej. „Plan Ciągłości Działania” (PCD) zaktualizowano w 2013 r. poprzez jego dostosowanie do zmieniających się warunków organizacyjnych oraz kadrowych ARR. Testowanie PCD odbywało się zgodnie z zatwierdzonym „Harmonogramem testowania Planu Ciągłości Działania” i obejmowało: przywracanie funkcjonowania systemów IT, przeniesienie realizacji zadań OT ARR do lokalizacji zapasowych, uruchomienie lokalizacji zapasowej Centrali, ewakuację, a także realizowanie procesów krytycznych w sytuacji awaryjnej.

8. ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE

8.1. Dostosowania legislacyjne

Agencja Rynku Rolnego jest państwową osobą prawną, nad którą nadzór sprawuje minister właściwy do spraw rynków rolnych, a w zakresie gospodarki finansowej – minister właściwy do spraw finansów publicznych. Posiadając status unijnej agencji płatniczej, ARR w 2013 r. funkcjonowała na podstawie aktów prawa Unii Europejskiej oraz aktów prawa krajowego. Agencja Rynku Rolnego jest od 1 stycznia 2012 r. agencją wykonawczą¹²¹.

8.1.1. Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR

Organizację i zadania Agencji Rynku Rolnego, jako agencji płatniczej, w 2013 r. regulowały następujące krajowe akty prawne:

- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 633, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2012 r., poz. 1065),
- ustawa z dnia 30 lipca 2003 r. o uruchamianiu środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz. U. Nr 166, poz. 1611, z późn. zm.),

¹²¹ W rozumieniu art. 92 ust. 1 pkt 1) lit. f) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.).

- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.).

8.1.2. Akty prawne regulujące działania ARR na poszczególnych rynkach rolnych

W 2013 r. ARR realizowała zadania statutowe w zakresie działań na wybranych rynkach rolnych na podstawie regulacji prawnych zawartych w niżej wymienionych aktach prawa krajowego:

- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 633, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r., Nr 145, poz. 868, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 50, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 120, poz. 690, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1164, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o administrowaniu obrotem towarowym z zagranicą (Dz. U. Nr 97, poz. 963, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r., poz. 1164, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.).

Z uwagi na nowelizację aktów prawa Unii Europejskiej oraz w związku ze zmianami zachodzącymi na krajowych rynkach produktów rolno-spożywczych, w 2013 r. podlegały zmianom krajowe akty prawne zawierające zasady regulujące funkcjonowanie mechanizmów administrowanych przez Agencję. Zmiany w prawie krajowym były wynikiem przeglądu aktów prawnych, przeprowadzonego w celu uporządkowania i dostosowania prawodawstwa krajowego do zmieniającego się prawodawstwa UE w zakresie wspólnej organizacji rynków rolnych.

W odniesieniu do ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych w 2013 r. został ogłoszony jej tekst jednolity (Dz. U. z 2013 r., poz. 50) oraz była ona jednokrotnie nowelizowana przez ustawę z dnia 13 września 2013 r. o zmianie ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1272). Znowelizowana ustawa wdrożyła postanowienia zawarte

w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 261/2012 z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do stosunków umownych w sektorze mleka i przetworów mlecznych, a także w rozporządzeniach wydanych na podstawie rozporządzenia nr 261/2012, tj. w:

- rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 511/2012 z dnia 15 czerwca 2012 r. w sprawie powiadomień dotyczących organizacji producentów i organizacji międzybranżowych oraz negocjacji umownych i stosunków umownych określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora mleka i przetworów mlecznych oraz
- rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 880/2012 z dnia 28 czerwca 2012 r. uzupełniającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do współpracy międzynarodowej i negocjacji umownych organizacji producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych.

W znowelizowanej ustawie o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych wdrożono przepisy obligatoryjne dotyczące uznawania organizacji producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych oraz przepisy o charakterze fakultatywnym umożliwiające uznawanie zrzeszeń uznanych organizacji producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych. W omawianej nowelizacji wprowadzono przepisy dotyczące:

- wskazania organu właściwego do uznawania organizacji producentów mleka oraz zrzeszeń uznanych organizacji producentów mleka, a także zadań tego organu. Organem właściwym w tym zakresie został Prezes Agencji Rynku Rolnego, który zgodnie z obowiązującymi przepisami administruje systemem kwot mlecznych i w związku z tym posiada bazę danych dotyczącą wszystkich producentów mleka wprowadzających mleko lub przetwory mleczne do obrotu,
- trybu ubiegania się o uznanie organizacji producentów mleka oraz zrzeszenia uznanych organizacji producentów mleka,
- obowiązku przeprowadzania regularnych kontroli uznanych organizacji producentów oraz zrzeszeń organizacji producentów mleka w zakresie stosowania przez te podmioty postanowień zawartych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1234/2007 oraz przepisów ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych,
- sankcji karnych dla uznanych organizacji producentów mleka i ich zrzeszeń – zgodnie z art. 126a ust. 4 lit. c rozporządzenia nr 1234/2007 państwa członkowskie mogą nakładać na organizacje producentów i ich zrzeszenia określone kary i w razie konieczności podejmują decyzję o cofnięciu uznania w przypadku niestosowania się do przepisów rozporządzenia lub nieprawidłowości we wdrażaniu środków w nim przewidzianych,

- wskazania Prezesa Agencji Rynku Rolnego jako organu właściwego do udzielania pomocy administracyjnej i współpracy z właściwymi organami państw członkowskich w zakresie uznawania organizacji producentów o zasięgu międzynarodowym,
- wskazania Prezesa Agencji Rynku Rolnego jako organu właściwego do przesyłania Komisji Europejskiej powiadomień o wydanych przez ten organ – w stosunku do organizacji producentów mleka i zrzeszeń tych organizacji – decyzjach o uznaniu, odmowie lub cofnięciu uznania,
- wskazania Prezesa Agencji Rynku Rolnego jako organu właściwego do:
 - a) przyjmowania powiadomień i informacji przekazywanych przez zatwierdzone organizacje producentów mleka lub zrzeszenia,
 - b) przekazywania do Komisji Europejskiej i do MRiRW określonych informacji dotyczących rynku mleka,
- uzupełnienia załącznika ustawy poprzez dodanie dwóch rozporządzeń Komisji (UE): nr 511/2012 i nr 880/2012.

Nowelizacja ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych zawiera przepisy upraszczające procedurę wpisu podmiotów skupujących do rejestru podmiotów skupujących mleko, prowadzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego. Ponadto wprowadzono przepis szczegółowy dotyczący uregulowania kwestii dziedziczenia kwoty indywidualnej.

W 2013 r. ustawa o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina była jednokrotnie nowelizowana przez ustawę z dnia 22 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2014 r., poz. 23), której postanowienia weszły w życie w dniu 22 stycznia 2014 r.

W 2013 r. ustawa o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego była jednokrotnie nowelizowana przez ustawę z dnia 25 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2013 r., poz. 311). Zmiany wprowadzone na mocy ww. ustawy są następstwem wejścia w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 671/2012 z dnia 11 lipca 2012 r. zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 w zakresie stosowania płatności bezpośrednich dla rolników w odniesieniu do roku 2013.

Zmiany w ustawie o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego polegały na dostosowaniu przepisów prawa krajowego do rozporządzeń unijnych z uwagi na:

- decyzję Polski o skorzystaniu z możliwości stosowania przejściowego wsparcia krajowego na podstawie art. 133a rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniającego

rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1782/2003, której formalnym wyrazem było uchwalenie nowelizacji,

- ustanowienie w przepisach unijnych mechanizmu dostosowania płatności bezpośrednich na 2013 r. (art. 10a rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009).

Zmiany wprowadzone do ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego obejmowały:

- zmianę definicji „płatności uzupełniających”, przywołując jako podstawę ich stosowania art. 133a rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 w miejsce art. 132 tego rozporządzenia,
- zmianę przepisów art. 7 ust. 4, art. 22b ust. 3, art. 24ab ust. 6 i art. 24ac ust. 6 ustawy o płatnościach, zgodnie z którymi wysokość płatności ustala się przy uwzględnieniu art. 132 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 (art. 132 miał zastosowanie do 2012 r., a w odniesieniu do 2013 r. należy uwzględnić art. 133a ust. 3),
- uchylenie lit. b w art. 17 ust. 1 pkt 1, dodanie pkt 1b w art. 17 ust. 1 oraz zmianę brzmienia art. 24ab ust. 9 i art. 24ac ust. 9 ustawy o płatnościach z uwagi na zmianę podstawy prawnej wydawania przez Komisję Europejską decyzji zatwierdzających maksymalną wysokość środków finansowych dla płatności niezwiązanej do tytoniu oraz dla płatności niezwiązanej do skrobi ziemniaczanej, a także z uwagi na przejściowy charakter wsparcia.

Ponadto, z uwagi na nowelizację Kodeksu postępowania administracyjnego (KPA), która weszła w życie z dniem 11 kwietnia 2011 r., w świetle której zmieniono m.in. przepis art. 155 KPA dotyczący uchylecia lub zmiany decyzji ostatecznej, na mocy której strona nabyła prawo, został zmieniony art. 39 ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 39 w przypadku, o którym mowa w art. 155 KPA, organ, który wydał decyzję ostateczną w sprawie płatności właściwy jest do zmiany tej decyzji, również bez zgody strony, jeżeli nie ograniczy to praw nabytych przez tę stronę.

Agencja w 2013 r. realizowała działania interwencyjne na podstawie zarządzeń wydanych przez Prezesa ARR. Listę zagadnień uregulowanych tymi zarządzeniami zawiera aneks 4.

8.1.3. Monitorowanie regulacji prawnych UE

Obowiązek wdrożenia procedur koniecznych do zagwarantowania, że każda zmiana w przepisach UE (w szczególności obowiązujące stawki pomocy finansowej) jest rejestrowana, a zalecenia, bazy danych i listy kontrolne są aktualizowane w odpowiednim czasie, wynika z realizacji wymogów akredytacyjnych postawionych unijnym agencjom płatniczym. W związku z tym w ARR w 2013 r. na bieżąco dokonywano monitorowania aktów prawnych UE ukazujących się w Dziennikach Urzędowych UE na

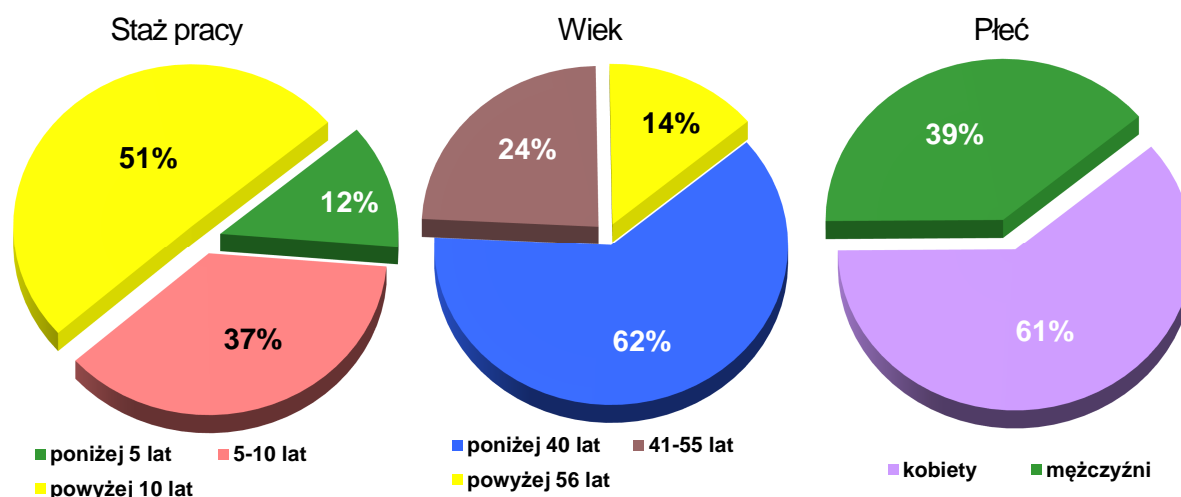
stronie internetowej <http://eur-lex.europa.eu>. Jednocześnie Agencja pozyskiwała za pośrednictwem MRiRW niepublikowane unijne akty prawne, zawierające istotne informacje dotyczące działań realizowanych w ramach mechanizmów WPR administrowanych przez ARR. Pozyskiwane dokumenty były przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Agencji w formie rejestrów Dzienników Urzędowych UE.

8.2. Zarządzanie kadrami

Celem polityki kadrowej w ARR jest nabór i zapewnienie optymalnego potencjału kadrowego oraz najbardziej efektywne jego wykorzystanie, a także inwestowanie w posiadany kapitał ludzki. Agencja realizuje strategię personalną poprzez pozyskiwanie, rozwój i utrzymanie wysoko wykwalifikowanego kapitału ludzkiego.

Zatrudnienie w ARR według stanu na 31 grudnia 2013 r. wyniosło 1 152 osoby, z tego: w Centrali – 522 osoby, w OT ARR – 630 osób. Najliczniejszą grupę w strukturze zatrudnienia (51% wszystkich zatrudnionych) stanowili pracownicy o stażu pracy powyżej 10 lat. Największy odsetek zatrudnionych (62%) należał do grupy wiekowej poniżej 40 roku życia. Kobiety stanowiły 61% pracowników Agencji. Wykształcenie wyższe posiadało ponad 92% pracowników.

Wykres 53. **Struktura zatrudnienia w ARR (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.)**

Źródło: na podstawie danych ARR.

Nabór kandydatów na wolne stanowiska pracy w ARR prowadzony był, zgodnie z ustawą o ARR, w sposób otwarty i konkurencyjny oraz odbywał się na zasadach określonych w procedurze wewnętrznej. Informacje o wolnych stanowiskach pracy były powszechnie dostępne w siedzibach jednostek organizacyjnych ARR prowadzących nabór, w Biuletynie Informacji Publicznej ARR oraz na stronie internetowej www.arr.gov.pl.

W 2013 r. do Agencji aplikowało łącznie 557 osób. W wyniku naboru w trybie rekrutacji zewnętrznej zatrudniono 17 pracowników (z tego: 10 osób w Centrali i 7 – w OT ARR), w większości na podstawie umowy o pracę na czas usprawiedliwionej nieobecności pracownika. W 2013 r. w Agencji pracowały 24 osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, z tego: 5 osób z niepełnosprawnością w stopniu lekkim oraz 19 osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym.

Praktyki studenckie w ARR odbyło 29 studentów (w tym 6 osób w Centrali), a praktyki absolwenckie – 15 osób (w tym 13 w Centrali). Agencja organizowała również staże dla osób bezrobotnych skierowanych z Urzędów Pracy, w których uczestniczyło 40 osób (w tym 6 w Centrali). W wyniku współpracy Agencji ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego (SGGW) zorganizowano staże dla 4 osób w Centrali ARR. Staże były finansowane w ramach projektu europejskiego „Program unowocześnienia kształcenia w SGGW dla zapewnienia konkurencyjności oraz wysokiej kompetencji absolwentów”.

8.3. Szkolenia

Agencja Rynku Rolnego wspiera proces rozwoju zawodowego pracowników, umożliwiając im uczestnictwo w szkoleniach grupowych, indywidualnych oraz dofinansowując naukę w szkołach wyższych i językowych.

Szkolenia zrealizowane w 2013 r. dotyczyły m.in. tematyki prawnej, finansowej, administracyjnej oraz informatyki. W ramach zainicjowanego w 2012 r. projektu „Zespół trenerski ARR” przeprowadzono kolejne szkolenia grupowe z zakresu: skutecznej komunikacji, zarządzania czasem, prezentacji i wystąpień publicznych oraz Kodeksu postępowania administracyjnego, w których wzięło udział 138 pracowników Agencji. Kadra kierownicza ARR uczestniczyła w cyklu szkoleń z zakresu budowania współpracy i kierowania zespołem. Łącznie w ramach przyznanego na 2013 r. budżetu szkoleniowego zrealizowano 201 szkoleń.

Agencja udzielała również wsparcia pracownikom podnoszącym kwalifikacje zawodowe poprzez dofinansowywanie nauki na: uzupełniających studiach magisterskich, studiach podyplomowych, kursach językowych oraz szkoleniach specjalistycznych. W 2013 r. zawarto 89 umów (13 na studia podyplomowe, 2 na uzupełniające studia magisterskie, 41 na kursy językowe oraz 30 na szkolenia specjalistyczne).

Ponadto w 2013 r. kontynuowano realizację obligatoryjnych szkoleń okresowych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP). Łącznie w 48 szkoleniach z tego zakresu uczestniczyło 215 pracowników ARR.

8.4. Realizacja programu informatyzacji

Agencja Rynku Rolnego, realizując w 2013 r. program informatyzacji, zarządzała zasobami teleinformatycznymi (serwery, stacje robocze, urządzenia sieciowe, zabezpieczenia, oprogramowanie). Zapewniała sprawne funkcjonowanie systemu informatycznego, realizowała politykę bezpieczeństwa danych, współpracowała przy opracowywaniu wymagań dla systemów teleinformatycznych, wspierała działania użytkowników, a także organizowała systemy wymiany informacji drogą elektroniczną. Infrastruktura techniczna, którą administrowała ARR od strony informatycznej, zapewniała poprawne funkcjonowanie wszystkich komórek organizacyjnych Agencji.

W 2013 r. ARR prowadziła działania mające na celu utrzymanie ciągłości produkcyjnej i rozbudowę Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI), który ma na celu wspomaganie realizacji mechanizmów wspólnej polityki rolnej oraz wspomaganie administrowania mechanizmami krajowymi. Odbywało się to poprzez utrzymanie systemów budowanych przez zespół projektowo-programistyczny Agencji oraz nadzorowanie i eksploatację systemu zbudowanego przez podmiot zewnętrzny, w ramach umów serwisowych.

Realizowano 68 wniosków o zmianę eksploatowanych modułów systemów informatycznych zbudowanych siłami własnymi ARR, wspomagających m.in. następujące mechanizmy WPR i krajowe: „Kwotowanie produkcji mleka” (KM), „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” (DSML oraz e-Szklanka), „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” (PMZ), „Owoce w szkole” (OWS). Wprowadzono aktualne parametry do aplikacji wspomagającej kontrolę dostaw w ramach mechanizmu „Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego” (OPST). Ponadto realizowano wnioski o rozbudowę i zmianę systemu wspomagającego obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych (FPZ).

Prowadzono także prace analityczne, projektowe i wdrożeniowe nowych elementów systemu zbudowanego przez podmiot zewnętrzny. Prace te polegały na uszczegółowieniu zapisów analitycznych, weryfikacji modyfikacji zaprojektowanych przez wykonawcę systemu i przeprowadzeniu testów akceptacyjnych rozbudowanych i/lub zmodyfikowanych części systemów. Priorytetowo traktowano elementy systemu związane z e-usługami. Wdrożono kolejną wersję systemu e-Kancelaria. Została zmieniona strona internetowa Agencji Rynku Rolnego.

W 2013 r. zapewniono utrzymanie infrastruktury SI ARR na właściwym poziomie, a także prowadzono działania zmierzające do: jej modernizacji, zmniejszenia kosztów obsługi związanych z utrzymywaniem infrastruktury serwerów zdalnych, zmniejszenia kosztów utrzymania pamięci masowych przeznaczonych dla kopii bezpieczeństwa danych (backupów) poprzez wdrożenie

mechanizmów deduplikacji danych oraz do podniesienia poziomu bezpieczeństwa informatycznego. W ramach ww. działań przebudowano infrastrukturę, rozszerzono macierze, zmieniono dostawcę sieci WAN, przeniesiono centrum zapasowe, wymieniono 300 komputerów oraz przeprowadzono aktualizację oprogramowania i urządzeń systemów bezpieczeństwa. Przeprowadzono również rekonfigurację notebooków użytkowników korzystających z dostępu zdalnego VPN, odblokowano WiFi w komputerach spoza domeny i uruchomiono platformę mobilną. Wdrożono także ochronę dla komputerów przenośnych i przeprowadzono testy penetracyjne infrastruktury IT. Podniesiono także poziom ochrony przed niepożądaną korespondencją. W celu obniżenia kosztów wyjazdów zagranicznych umożliwiono instalację oprogramowania Skype, a w celu zapewnienia kompatybilności przy współpracy z innymi instytucjami zakupiono MS Office 2013.

8.5. Zamówienia publiczne

ARR w 2013 r. udzielała zamówień publicznych zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907, z późn. zm.). Agencja przeprowadziła 50 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, co stanowiło 90,9% wszystkich postępowań. Udzielono także 4 zamówień w trybie z wolnej ręki. Stanowiły one 7,3% w strukturze udzielonych zamówień. ARR sukcesywnie odstępkuje od prowadzenia postępowań w trybie z wolnej ręki (w 2010 r. stanowiły one aż 33,3% wszystkich postępowań, w 2011 r. – 18,3%, a w 2012 r. – 10,5%). Ponadto udzielono jednego zamówienia publicznego w ramach konkursu.

W 2013 r. unieważniono 3 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, natomiast w 2 postępowaniach prowadzonych w ww. trybie unieważniono 8 zadań częściowych. Ponadto 9 postępowań rozpoczętych w 2013 r. było kontynuowanych w 2014 r.

8.6. Zaangażowanie ARR w spółkę prawa handlowego ELEWARR

W 2013 r. Agencja Rynku Rolnego była zaangażowana kapitałowo w spółkę prawa handlowego ELEWARR Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której posiada 100% udziałów. ELEWARR Sp. z o.o. zajmuje się obrotem i przechowywaniem zbóż. Kapitał zakładowy spółki na koniec 2013 r. wyniósł ponad 143 mln zł. Spółka tworzy wraz z czterema innymi spółkami grupę kapitałową ELEWARR, w której skład na koniec 2013 r. wchodziły następujące podmioty:

- ELEWARR Sp. z o.o. (podmiot dominujący),
- TDM ARRTRANS S.A. w Łodzi (100% akcji w posiadaniu spółki ELEWARR),

- Zamojskie Zakłady Zbożowe Sp. z o.o. w Zamościu (100% udziałów w posiadaniu ELEWARR),
- Elewator w Koronowie Sp. z o.o. (30% udziałów w kapitale zakładowym w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.),
- Elewator Sieradz Sp. z o.o. w Sieradzu (26,7% udziałów w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.).

Wartość księgowa udziałów ARR w ELEWARR Sp. z o.o. w 2013 r. wyniosła 139,4 mln zł, co stanowiło 92% wartości aktywów trwałych ARR przedstawionych w „Bilansie Agencji Rynku Rolnego sporządzonym na 31 grudnia 2013 r.”. Potencjał przechowalniczy ELEWARR Sp. z o.o. na koniec 2013 r. wynosił 633 tys. ton.

8.7. Rejestracja przedsiębiorców

Agencja Rynku Rolnego prowadziła w 2013 r. działania dotyczące rejestracji przedsiębiorców uczestniczących w administrowanych mechanizmach. Do działań tych należało: prowadzenie i aktualizacja Centralnego Rejestru Przedsiębiorców (CRP), nadawanie numeru rejestracyjnego oraz wydawanie świadectw rejestracji. W Centrali i w OT ARR rejestrowano przedsiębiorców oraz grupy producentów z wykorzystaniem systemu komputerowego CAPS. W 2013 r. w CRP zarejestrowano 11,6 tys. nowych przedsiębiorców. Łącznie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2013 r. zarejestrowano 612,6 tys. uczestników mechanizmów administrowanych przez ARR.

W przypadku wystąpienia zmian w podstawowych danych rejestracyjnych przedsiębiorca był zobowiązany do ich aktualizacji. Od 1 maja 2004 r. do Agencji wpłynęło 414 tys. dokumentów aktualizujących dane przedsiębiorców, w tym 34,7 tys. w 2013 r. Poza rejestracją przedsiębiorców oraz aktualizowaniem ich danych ARR weryfikowała podstawowe dane rejestracyjne, znajdujące się we wnioskach merytorycznych składanych przez przedsiębiorców już uczestniczących w poszczególnych mechanizmach. W 2013 r. przeprowadzono 3,6 tys. postępowań weryfikacyjnych, a w okresie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2013 r. – 64,4 tys. postępowań.

ARR przyjmowała i rejestrowała w systemie informatycznym CAPS wnioski merytoryczne składane we wszystkich administrowanych mechanizmach. Od przystąpienia Polski do UE przyjęto i zarejestrowano 4 331,2 tys. wniosków, w tym 240,4 tys. w 2013 r.

SPIS TABEL

Tabela 1.	Liczba placówek oświatowych oraz dzieci i uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” w roku szkolnym 2012/2013 wg województw.....	45
Tabela 2.	Centra interwencyjne w Polsce.....	56
Tabela 3.	Oferty na świadczenie usług przechowalniczych złożone w 2013 r. wg OT ARR...	57
Tabela 4.	Pojemność przechowalnicza w centrach interwencyjnych w sezonie gospodarczym 2013/2014 (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.).....	58
Tabela 5.	Refundacje wywozowe do przetworów wieprzowych wypłacone w 2013 r.....	63
Tabela 6.	Refundacje wywozowe do wołowiny wypłacone w 2013 r.....	65
Tabela 7.	Dopłaty do materiału siewnego, mające charakter pomocy <i>de minimis</i> w rolnictwie, zrealizowane w 2013 r.....	83
Tabela 8.	Projekty zgłoszone i objęte umowami w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2012/2013.....	86
Tabela 9.	Realizacja mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w sezonie 2012/2013.....	87
Tabela 10.	Wypłaty środków finansowych w 2013 r. na działania w ramach poszczególnych kierunków wsparcia (tys. zł).....	88
Tabela 11.	Powierzchnia uprawy winorośli, zbiory winogron i produkcja wina w roku gospodarczym 2012/2013 (wg stanu na 31 lipca 2013 r.).....	100
Tabela 12.	Powierzchnia uprawy winorośli oraz szacunkowa produkcja wina w roku gospodarczym 2013/2014 (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.).....	101
Tabela 13.	Wykaz surowców zużytych do produkcji biogazu rolniczego.....	106
Tabela 14.	Energia elektryczna wytworzona z biogazu rolniczego.....	107
Tabela 15.	Gotowe artykuły spożywcze dostarczone do magazynów organizacji charytatywnych w ramach programu 2013.....	111
Tabela 16.	Wpływy na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych w 2013 r. oraz stan rachunków funduszy na 31 grudnia 2013 r.....	119
Tabela 17.	Wydatki w ramach poszczególnych funduszy promocji w 2013 r.....	120
Tabela 18.	Pozwolenia na przywóz/wywóz wydane i rozliczone w 2013 r.....	131

Tabela 19. Refundacje wywozowe zrealizowane w 2013 r.....	133
Tabela 20. Wsparcie sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2013 r. w podziale na działania.....	133
Tabela 21. Wydatki ARR w 2013 r. w podziale na rynki/mechanizmy.....	134
Tabela 22. Środki budżetowe przyznane ARR w 2013 r.....	138
Tabela 23. Wydatki na realizację działań ARR oraz źródła ich finansowania w 2013 r.....	139
Tabela 24. Obrót środkami finansowymi na działalności WPR w 2013 r.....	140
Tabela 25. Wydatki poniesione przez Agencję w 2013 r. na realizację mechanizmów WPR w ramach prefinansowania.....	142
Tabela 26. Wydatki ARR w 2013 r. wg grup mechanizmów prefinansowanych z WPR.....	143
Tabela 27. Działalność ARR w 2013 r. w zakresie współfinansowania programów z udziałem środków Unii Europejskiej.....	144
Tabela 28. Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w 2013 r.....	144
Tabela 29. Podatek VAT od WPR w 2013 r.....	145
Tabela 30. Wierzytelności ARR w 2013 r. na działalności WPR.....	146
Tabela 31. Okresy powstania wierzytelności ARR.....	146
Tabela 32. Wierzytelności ARR w 2013 r. powstałe na działalności WPR wg postępowań...	147
Tabela 33. Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej w 2013 r.....	149
Tabela 34. Obrót środkami finansowymi w 2013 r. w ramach wydatków administracyjnych....	151
Tabela 35. Obrót środkami finansowymi w 2013 r. w ramach realizacji mechanizmów krajowych.....	152
Tabela 36. Realizacja pomocy technicznej PROW 2007-2013 w ramach dotacji celowej w 2013 r.....	153
Tabela 37. Obrót środkami finansowymi w ramach wydatków inwestycyjnych ARR w 2013 r.....	155
Tabela 38. Obrót środkami finansowymi w 2013 r. w ramach branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych.....	155
Tabela 39. Wierzytelności związane z działalnością statutową ARR przed 1 maja 2004 r....	157
Tabela 40. Wierzytelności związane z działalnością statutową ARR przed 1 maja 2004 r. wg postępowań.....	157

Tabela 41. Okresy powstania wierzytelności związanych z działalnością statutową ARR przed 1 maja 2004 r. na działalności krajowej.....	158
Tabela 42. Wierzytelności związane z działalnością statutową ARR po 1 maja 2004 r.....	159
Tabela 43. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2013 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów.....	186
Tabela 44. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2013 r. w ramach mechanizmów administrowanych przez biura ARR.....	187

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Wsparcie przekazane przez ARR na rzecz sektora rolno-żywnościowego w 2013 r.....	28
Wykres 2.	Ceny skupu mleka w kraju.....	30
Wykres 3.	Skup mleka w kraju.....	31
Wykres 4.	Liczba dostawców mleka (na początku danego roku kwotowego).....	32
Wykres 5.	Liczba dostawców mleka (na koniec danego roku kwotowego) oraz średnia wielkość dostaw mleka w Polsce.....	34
Wykres 6.	Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) w roku kwotowym 2012/2013 wg OT ARR.....	35
Wykres 7.	Krajowe kwoty mleczne przysługujące państwom członkowskim UE w latach kwotowych 2004/2005 i 2013/2014.....	37
Wykres 8.	Liczba podmiotów skupujących mleko w Polsce na koniec danego roku kwotowego.....	38
Wykres 9.	Struktura podmiotów skupujących mleko wg stanu na 31 grudnia 2013 r...	38
Wykres 10.	Finansowanie programu „Mleko w szkole”.....	40
Wykres 11.	Placówki oświatowe objęte dofinansowaniem w ramach programu „Mleko w szkole”.....	40
Wykres 12.	Placówki oświatowe i uczniowie w programie „Mleko w szkole”.....	45
Wykres 13.	Liczba uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” wg województw	46
Wykres 14.	Produkcja masła w Polsce.....	47
Wykres 15.	Krajowe i światowe ceny zbytu masła.....	47
Wykres 16.	Produkcja OMP w Polsce.....	50
Wykres 17.	Krajowe i światowe ceny zbytu OMP.....	50
Wykres 18.	Struktura wydatków na rynku mleka w 2013 r.....	53

Wykres 19.	Ceny skupu zbóż w kraju.....	55
Wykres 20.	Pogłowie trzody chlewnej i roczna produkcja żywca wieprzowego w Polsce.....	60
Wykres 21.	Skup i ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce.....	61
Wykres 22.	Ceny rynkowe wieprzowiny w UE wg wagi poubojowej schłodzonej klasy E	61
Wykres 23.	Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2004-2013 (w podziale na półrocza).....	63
Wykres 24.	Ceny rynkowe wołowiny w UE.....	64
Wykres 25.	Skup i ceny skupu żywca drobiowego w Polsce.....	66
Wykres 26.	Ceny zbytu tuszek kurcząt (z szypkami) w UE	66
Wykres 27.	Krajowe ceny zbytu workowanego cukru białego.....	69
Wykres 28.	Liczba zgłoszeń celnych w wywozie cukru pozakwotowego i ilości cukru pozakwotowego, na które ARR wydała pozwolenia.....	71
Wykres 29.	Wnioski o przyznanie dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy <i>de minimis</i> w rolnictwie, złożone w 2013 r. wg OT ARR.....	82
Wykres 30.	Realizacja dopłat do materiału siewnego.....	84
Wykres 31.	Realizacja działań na rynku produktów pszczelich.....	86
Wykres 32.	Struktura umów rozliczonych w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2012/2013 w podziale na województwa.....	87
Wykres 33.	Wolumen włókna lnianego i konopnego z roku gospodarczego 2011/2012, do którego ARR dopłaciła w 2013 r.....	89
Wykres 34.	Powierzchnia uprawy i produkcja owoców w Polsce.....	91
Wykres 35.	Powierzchnia uprawy i produkcja warzyw w Polsce.....	92
Wykres 36.	Zakres programu „Owoce w szkole”.....	93
Wykres 37.	Finansowanie programu „Owoce w szkole” w UE w roku szkolnym 2012/2013 i 2013/2014.....	95
Wykres 38.	Uczniowie i szkoły podstawowe korzystające z programu „Owoce w szkole”.....	96
Wykres 39.	Liczba dzieci ze szkół podstawowych korzystających z programu „Owoce w szkole” w podziale na województwa.....	98

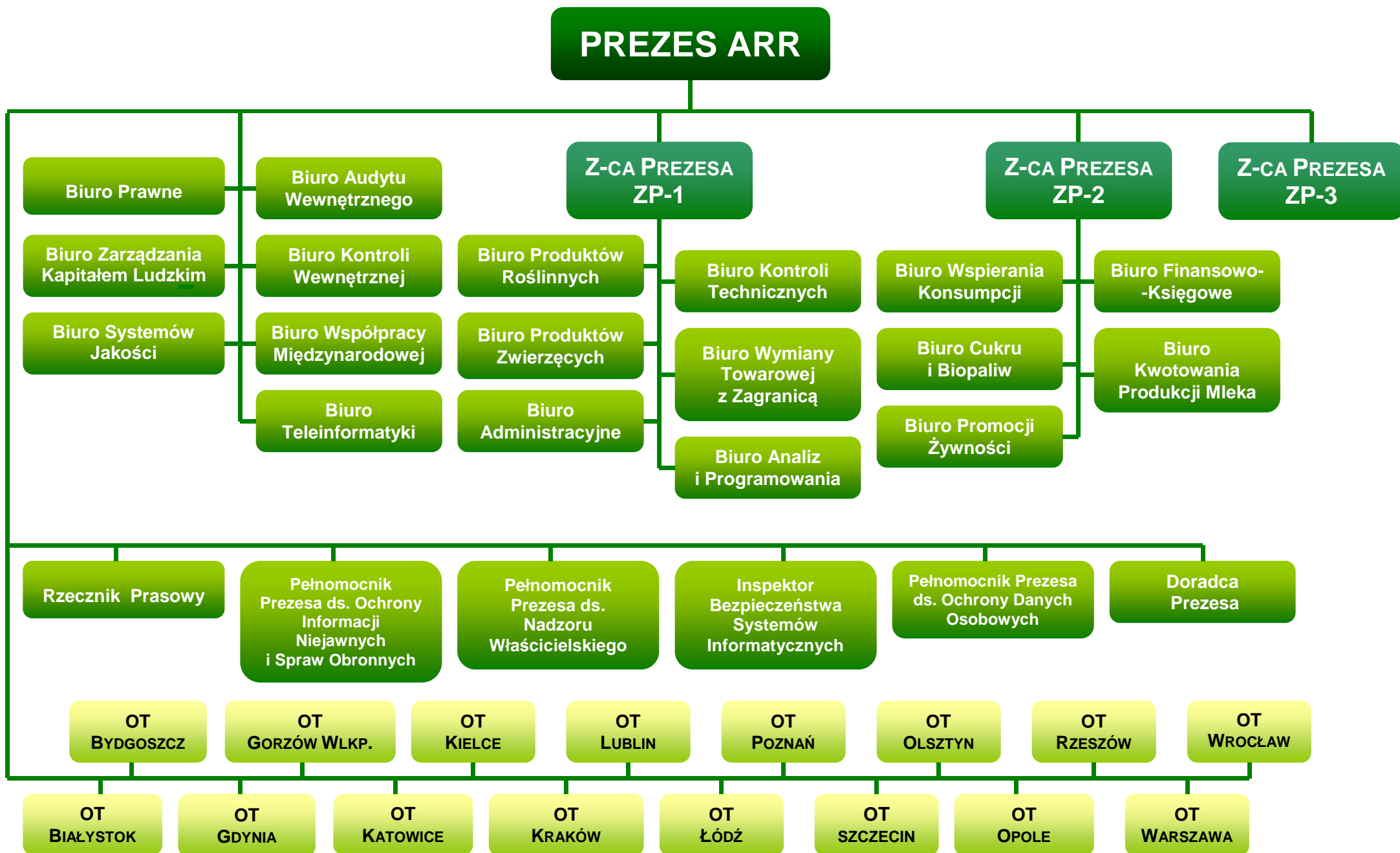
Wykres 40.	Obszar uprawy winorośli wg położenia winnic (stan na 31 grudnia 2013 r.).....	102
Wykres 41.	Produkcja biokomponentów w Polsce.....	104
Wykres 42.	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego oraz liczba biogazowni ujętych w rejestrze.....	105
Wykres 43.	Zakres realizacji mechanizmu WPR „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” w Polsce w latach 2004-2013.....	112
Wykres 44.	Budżety polskich kampanii branżowych w okresie maj 2004 – grudzień 2013 wg grup produktów.....	114
Wykres 45.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych – wpływy i wydatki.....	120
Wykres 46.	Struktura pozwoleń wydanych przez ARR w 2013 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski.....	131
Wykres 47.	Struktura pozwoleń rozliczonych przez ARR w 2013 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski.....	132
Wykres 48.	Wydatki ARR w 2013 r. w podziale na działania.....	135
Wykres 49.	Struktura wydatków ARR w 2013 r. w podziale na grupy działań.....	135
Wykres 50.	Struktura wydatków ARR w 2013 r.....	136
Wykres 51.	Schemat organizacji służb technicznych.....	185
Wykres 52.	Liczba kontroli przeprowadzonych w 2013 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR.....	187
Wykres 53.	Struktura zatrudnienia w ARR (wg stanu na 31 grudnia 2013 r.).....	199

A N E K S Y

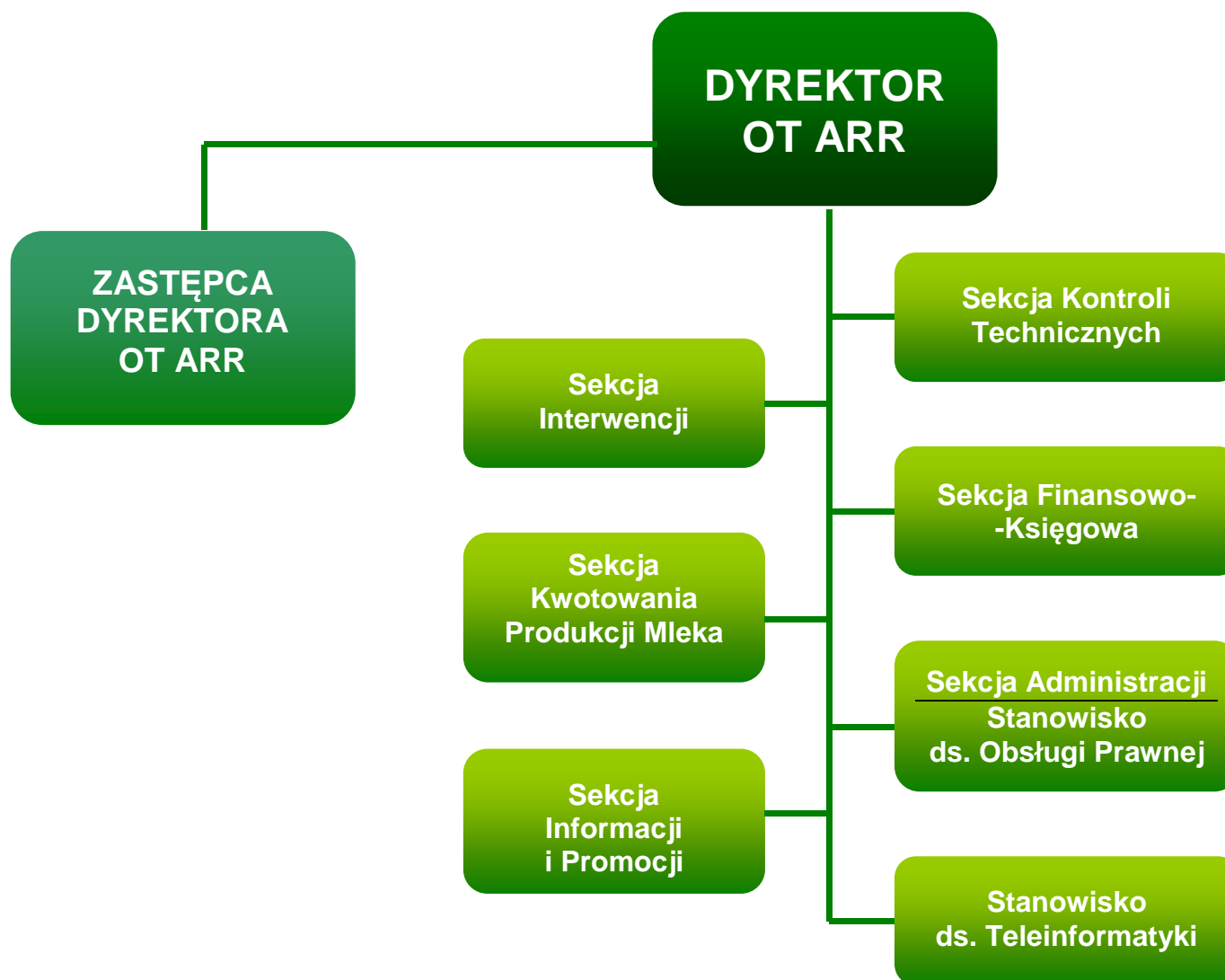

1. Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego
2. Schemat organizacyjny Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego
3. Rejestr gwarantów
4. Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego

Schemat organizacyjny Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego

Rejestr gwarantów*

Rejestr gwarantów ARR zawiera wykaz instytucji finansowych, wpisanych do wykazu gwarantów długów celnych przez Ministra Finansów, które podpisały z Agencją umowy o współpracy w zakresie gwarantowania mechanizmów WPR. W 2013 r. rejestr gwarantów ARR obejmował:

1. RABOBANK POLSKA S.A.
2. DEUTSCHE BANK POLSKA S.A.
3. BANK BPH S.A.
4. BNP PARIBAS BANK POLSKA S.A.
5. INTERRISK TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ S.A. VIENNA INSURANCE GROUP
6. RBS BANK (POLSKA) S.A.
7. RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.
8. BANK MILLENNIUM S.A.
9. TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ I REASEKURACJI ALLIANZ POLSKA S.A.
10. ING BANK ŚLĄSKI S.A.
11. BRE BANK S.A.
12. SOCIETE GENERALE S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
13. BANK HANDLOWY W WARSZAWIE S.A.
14. POWSZECHNY ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ S.A.
15. BANK GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ S.A.
16. NORDEA BANK POLSKA S.A.
17. SOPOCKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ ERGO HESTIA S.A.
18. SGB – BANK S.A.
19. BANK ZACHODNI WBK S.A.
20. BANK POLSKIEJ SPÓŁDZIELCZOŚCI S.A.
21. BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
22. POWSZECHNA KASA OSZCZĘDNOŚCI BANK POLSKI S.A.
23. BANK POLSKA KASA OPIEKI S.A.
24. BNP PARIBAS S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
25. DANSKE BANK A/S S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
26. HSBC BANK POLSKA S.A.
27. TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ EULER HERMES S.A.
28. BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
29. SKANDINAVISKA ENSKILDA BANKEN AB (SPÓŁKA AKCYJNA) – ODDZIAŁ W POLSCE
30. GOTHAEER TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ S.A.
31. BANK DNB NORD POLSKA S.A.
32. ALIOR BANK S.A.
33. TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ EUROPA S.A.
34. POLSKI BANK SPÓŁDZIELCZY W CIECHANOWIE
35. CREDIT AGRICOLE BANK POLSKA S.A.

* Według stanu na 31 grudnia 2013 r.

Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

W 2013 r. Prezes Agencji Rynku Rolnego, działając w zakresie swoich kompetencji, wydał 134 zarządzenia obejmujące w szczególności następujące wewnętrzne uregulowania normatywne:

1. W zakresie działalności interwencyjnej:

1.1. na rynku zbóż:

- procedury interwencyjnego zakupu i sprzedaży zbóż,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w mechanizmie interwencyjnego zakupu pszenicy,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w świadczeniu usług przechowalniczych,

1.2. na rynku tytoniu:

- procedury odbioru i przetwórstwa surowca tytoniowego,
- warunki uzyskania zatwierdzenia pierwszego przetwórcy surowca tytoniowego,
- warunki uzyskania zatwierdzenia i prowadzenia punktu odbioru surowca tytoniowego,

1.3. na rynku wina:

- procedury administrowania potencjałem produkcyjnym winorośli i wina,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie administrowania potencjałem produkcyjnym winorośli i wina,

1.4. na rynku produktów pszczelich:

- procedury wsparcia rynku produktów pszczelich,
- warunki ubiegania się o refundację kosztów poniesionych w ramach realizacji mechanizmu wsparcia rynku produktów pszczelich,
- ustalające wzory umów na realizację projektów w ramach mechanizmu wsparcia rynku produktów pszczelich,
- powołujące komisję dokonującą wyboru projektów w związku z realizacją mechanizmu wsparcia rynku produktów pszczelich,

1.5. na rynku cukru:

- procedury rafinacji cukru przywiezionego spoza UE,
- procedury monitorowania produkcji oraz opłat na rynku cukru,
- procedury dywersyfikacji przemysłu cukrowniczego,
- procedury przetwarzania cukru przemysłowego,
- warunki przetwarzania cukru przemysłowego,

- powołujące komisję do spraw oceny oraz kwalifikacji wniosków o przyznanie i wypłatę pomocy w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” Krajowego Programu Restrukturyzacji,

1.6. na rynku mleka i przetworów mlecznych:

- procedury kwotowania produkcji mleka,
- procedury udzielania dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- warunki udzielania dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- warunki udzielania dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania masła,
- warunki zakupu masła na zapasy interwencyjne,
- warunki zakupu odtłuszczonego mleka w proszku na zapasy interwencyjne,
- wprowadzające tryb udzielania dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach,
- wprowadzające plan kontroli w mechanizmie kwotowania produkcji mleka za rok kwotowy 2011/2012,
- wprowadzające krajowy współczynnik realokacji,

1.7. na rynku nasion:

- procedury dopłat do materiału siewnego,
- warunki uzyskania dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie,

1.8. na rynkach innych produktów nieżywnościowych:

- procedury monitorowania produkcji biogazu rolniczego,
- procedury monitorowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- procedury gromadzenia informacji o infrastrukturze energetycznej,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru rolników oraz zasady wykonywania działalności objętej wpisem.

2. W zakresie administrowania obrotem towarowym z zagranicą:

- procedury dotyczące handlu zagranicznego.

3. W zakresie promocji produktów rolnych i pomocy żywnościowej:

- procedury dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,

- procedury programu „Owoce w szkole”,
- warunki uczestnictwa w programie „Owoce w szkole”,
- zasady obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- wprowadzające dokumentacje przetargowe dla mechanizmu dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,
- określające organizację i nadzór nad realizacją programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych w ramach realizowanego przez Ministerstwo Gospodarki projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

4. W zakresie spraw organizacyjnych wprowadzono/ustalono/powołano:

- Regulamin Organizacyjny,
- Regulamin Pracy,
- zakres kompetencji osób pełniących funkcje kierownicze w ARR,
- Politykę Bezpieczeństwa Informacji,
- Zasady Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji,
- Zasady Zapewnienia Ciągłości Działania,
- Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych,
- Księgę Systemu Zarządzania,
- procedury dotyczące procesów finansowo-księgowych,
- procedury kontroli wewnętrznej,
- procedury koordynacji i monitorowania współpracy z zagranicą,
- procedury nadzoru właścicielskiego,
- procedury obsługi prawnej,
- procedury planowania,
- procedury zarządzania procesem rejestracji,
- procedury zarządzania dokumentami i zapisami,
- procedury zarządzania infrastrukturą i logistyką,
- procedury zarządzania informacją,
- procedury zarządzania ryzykiem,
- politykę rachunkowości w zakresie działalności ARR niezwiązanej bezpośrednio z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej i niezwiązanej z funduszami promocji produktów rolno-spożywczych,
- instrukcję w sprawie zasad delegowania i rozliczania należności przysługujących pracownikowi ARR z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza granicami,
- zasady gospodarowania środkami ochrony indywidualnej oraz odzieżą i obuwiem roboczym,
- instrukcję korzystania przez pracowników ARR ze służbowych kart płatniczych,

- komisje likwidacyjne,
- Zespół Ekspertów ds. Prognozowania Cen Podstawowych Produktów Rolniczych,
- zespół ds. monitorowania prawodawstwa,
- kartę audytu wewnętrznego,
- zakres obowiązków i tryb pracy auditorów wewnętrznych Systemu Zarządzania,
- zasady przeprowadzenia inwentaryzacji w 2013 r. w zakresie działalności ARR niezwiązanej bezpośrednio z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej,
- zasady przeprowadzenia w 2013 r. inwentaryzacji środków trwałych, maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- stawki opłat za wykonanie badań, w tym badań odwoławczych, w ramach mechanizmów wspólnej polityki rolnej,
- wysokość limitów na rozmowy oraz sposób korzystania z telefonów stacjonarnych i komórkowych,
- terminy płatności zobowiązań wynikających z umów, w których stroną zobowiązaną jest ARR,
- zasady postępowania na wypadek zagrożenia oraz ewakuacji pracowników ARR z budynku Centrum Bankowo-Finansowego,
- zasady korzystania z dokumentów przeznaczonych do użytku służbowego,
- zasady zaopatrzenia pracowników ARR w okulary korygujące wzrok,
- zasady i warunki podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników ARR.

„Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2013 roku”

opracowano w Biurze Analiz i Programowania na podstawie informacji z biur ARR.

AGENCJA RYNKU ROLNEGO

00-400 Warszawa, ul. Nowy Świat 6/12

Prezes	22 661 76 51
	22 661 76 66
Zastępca Prezesa	22 661 76 33
Zastępca Prezesa	22 661 76 23
Rzecznik Prasowy	22 661 76 13
Telefoniczny Punkt Informacyjny	22 661 72 72
Biura:	
Administracyjne	22 661 74 10
Analiz i Programowania	22 661 78 29
Audytu Wewnętrznego	22 661 79 05
Cukru i Biopaliw	22 661 71 30
Finansowo-Księgowe	22 661 74 32
Kontroli Technicznych	22 661 77 76
Kontroli Wewnętrznej	22 661 77 68
Kwotowania Produkcji Mleka	22 661 77 19
Prawne	22 661 73 61
Produktów Roślinnych	22 661 78 10
Produktów Zwierzęcych	22 661 71 09
Promocji Żywności	22 661 71 11
Systemów Jakości	22 661 74 04
Teleinformatyki	22 661 70 24
Wspierania Konsumpcji	22 661 79 79
Współpracy Międzynarodowej	22 661 72 26
Wymiany Towarowej z Zagranicą	22 661 75 90
Zarządzania Kapitałem Ludzkim	22 661 77 44
Pełnomocnik Prezesa ds. Ochrony Informacji Niejawnych i Spraw Obronnych	22 661 74 95
Pełnomocnik Prezesa ds. Nadzoru Właścicielskiego	22 661 75 30
Pełnomocnik Prezesa ds. Ochrony Danych Osobowych	22 661 71 46
Inspektor Bezpieczeństwa Systemów Informatycznych	22 661 75 00
Doradca Prezesa	22 661 76 30

**Agencja
Rynku
Rolnego**

**Agencja
Rynku
Rolnego**

Agencja Rynku Rolnego
ul. Nowy Świat 6/12, 00-400 Warszawa
Telefoniczny Punkt Informacyjny
22 661 72 72
www.arr.gov.pl

Oddziały Terenowe Agencji Rynku Rolnego

OT Białystok
ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
tel. 85 664 31 50
faks 85 664 31 60

OT Bydgoszcz
ul. Kasztanowa 57
85-605 Bydgoszcz
tel. 52 584 92 92
faks 52 584 15 03

OT Gdynia
ul. Kołłątaja 1
81-332 Gdynia
tel. 58 669 43 00
faks 58 669 83 21

OT Gorzów Wlkp.
ul. Sikorskiego 20c
66-400 Gorzów Wlkp.
tel. 95 728 26 58
faks 95 728 27 86

OT Katowice
pl. Pod Lipami 5
40-476 Katowice
tel. 32 359 49 00
faks 32 359 49 34

OT Kielce
ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
tel. 41 343 31 90
faks 41 368 70 49

OT Kraków
ul. Mogilska 104
31-546 Kraków
tel. 12 424 09 40
faks 12 426 49 10

OT Lublin
ul. Unicka 4
20-126 Lublin
(od września 2014 r.
ul. Leszka Czarnego 3
20-610 Lublin)
tel. 81 444 45 33
faks 81 444 45 32

OT Łódź
ul. Wróblewskiego 18
93-578 Łódź
tel. 42 685 52 18
faks 42 685 52 24

OT Olsztyn
ul. Partyzantów 1/2
10-959 Olsztyn
tel. 89 523 78 65
faks 89 527 92 49

OT Opole
ul. Horoszkiewicza 6
45-301 Opole
tel. 77 441 70 00
faks 77 441 70 01

OT Poznań
ul. Marcelesińska 90
60-324 Poznań
tel. 61 852 14 33
faks 61 853 67 95

OT Rzeszów
al. Piłsudskiego 32
35-001 Rzeszów
tel. 17 864 20 27-28
faks 17 864 20 30

OT Szczecin
ul. Niedziałkowskiego 21
71-410 Szczecin
tel. 91 464 82 00
faks 91 422 57 76

OT Warszawa
al. Waszyngtona 146
04-076 Warszawa
tel. 22 515 81 32
faks 22 515 81 13

OT Wrocław
ul. Powstańców Śląskich 28/30
53-333 Wrocław
tel. 71 335 01 51
faks 71 335 01 79